DATE STATISTICE ASUPRA SITUAȚIEI DE FAPT [A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN ROMÂNIA]

Extras din Golopenția,A. Golopenția S., 1999. Opere complete. Vol. II. Statistică, demografie şi geopolitică, A. Golopenția, Golopenția, S., Editor. Bucureşti: Editura Enciclopedică, Editura Univers Enciclopedic, cu adnotări Golopenția S. la sfârşitul extrasului.

INTRODUCERE/34; Locul vieții culturale în viața națiunilor/51; Anul 1931/1932 şi anii precedenți/52

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR/53; Instituțiile de învățământ popular/53; Şcolile de copii mici/53; Cursul elementar/64; Recensământul/65; Repartizarea copiilor recenzați/69; Problema localurilor de şcoală şi a forțelor didactice/73; Situația înscrişilor față de recenzați/86; Frecvența/99; Frecvența raportată la numărul forțelor didactice/102; Frecvența după anotimpuri/105; Promovarea/108; Rezultatele şcolii primare/119; Învățământul primar între 1928–1933. Date comparative/121; Concluzii cu privire la învățământul primar/135; Şcolile şi cursurile de adulți/140

ŞCOLILE NORMALE/142; Situația şcolilor, a elevilor şi a corpului didactic/142

ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEHNIC/152; Istoricul şi structura generală a învățământului tehnic/152; Proveniența elevilor/158; Promovarea/168; Considerațiuni generale şi concluzii/180

ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEORETIC/187; Numărul şi repartizarea şcolilor/187; Numărul, proveniența şi distribuția elevilor/192; Promovarea, absolvenții, bacalaureatul/200; Concluzii/217

SEMINARIILE ORTODOXE/222

CONCLUZII CU PRIVIRE LA ÎNTREGUL ÎNVĂȚĂMÂNT DE GRAD SECUNDAR/223

ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR/229; Istoricul învățământului superior/229; Corpul didactic universitar/230; Populația studențească/231; Rezultatele învățământului superior/240; Concluzii cu privire la învățământul superior/246

CONCLUZII CU PRIVIRE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE STAT DE TOATE GRADELE/253

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PENTRU ROMÂNII DE PESTE HOTARE/254

BUGETUL CULTURAL/257

CONCLUZII FINALE/262

SOCIOLBUC

INTRODUCERE

Locul vieții culturale în viața națiunilor

Viața popoarelor nu cunoaşte un primat al economicului asupra culturii, căci între aceste două manifestări constitutive ale ei subzistă cea mai strânsă corelație. Istoria unor țări, care au izbutit să schimbe vremuri de restrişte economică şi politică într-o bunăstare trainică prin acțiuni culturale temeinice, ca Danemarca, precum şi prezentul marilor neamuri din Apus, o arată îndeajuns de lămurit. Nici chiar măsurile de natură propriu-zis economică, prin care unele state uşurează greutățile vremii de acum, nu au eficacitate acolo, decât numai pentru că sunt îndeplinite cu înțelegere de populații pline de rezistență morală, pe care le oțeleşte părtăşia deplină la zestrea vie a culturii şi credința nezdruncinată în chemarea istorică a națiunii din care fac parte.

Datorită faptului că viața culturală, şcoala îndeosebi, a ajuns să fie privită cu neîncredere, în anii din urmă ai vieții de stat a României s-a trecut sub semnul grijii exclusive față de economic. Cu toate acestea, tot ce s-a întreprins n-a putut stăvili decât în măsură foarte neînsemnată răsfrângerea fiecărei convulsiuni a economiei mondiale, în împrejurările particulare ale societății româneşti.

Acțiunea acestor ani de nesiguranță asupra conformației sufleteşti a colectivității noastre a scăpat de obicei luării aminte.

De la Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor, cu ramificațiile lui multiple şi strâns legate de toate păturile sociale de pe întreaga suprafață a țării, se vede cu deosebire cât de numeroase sunt faptele răzlețe, care vădesc chipul îngrijorător în care revărsarea de optimism a anilor de după război, ani de mari prefaceri sociale, de aflux de elemente rurale în oraşe, de îngroşare rapidă a păturii burgheze româneşti şi de bunăstare la țară, se schimbă într-o descurajare excesivă.

Combaterea primejdiei, cuprinsă în această destrămare de acum a energiilor, cere măsuri grabnice. Pentru societatea românească modernă, cu o conformație spirituală medie prea puțin stabilă, lipsită de tradiție şi de deprinderi de muncă

SOCIOLBUC

susținută, ea constituie o necesitate tot atât de vitală, ca şi refacerea propriu-zis economică. Corelația strânsă care înmănunchează toate manifestările vieții popoarelor face chiar cu neputință o îmbunătățire cât de neînsemnată a vieții economice, fără o ridicare în acelaşi timp a nivelului cultural şi, la fel, o atare ridicare e întovărăşită totdeauna de transformarea în acelaşi sens a vieții economice.

Câțiva ani buni vor înteți desigur din nou îndrăznelile, refăcând încrederile. Nu ştim însă când vom avea parte de ei; şi apoi, opera de fortificare sufletească a colectivității româneşti prin cultură adevărată este o necesitate de totdeauna a țării, care trebuie realizată, pentru ca în viitor răspântiile ca cea de acum să poată fi trecute mai uşor, fără primejduire, într-o evoluție constructivă neîntreruptă.

Anul 1931–1932 şi anii precedenți

Dimensiunile aparatului administrativ al Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor şi lipsa unei pregătiri speciale statistice, la organele periferice îndeosebi, îngreuiază în mare măsură fixarea unei imagini precise a situației de fiecare an a învățământului. Din această pricină, orânduirea mulțumitoare a Oficiului de studii, documentare şi statistică constituie una din preocupările de căpetenie ale proiectului de reorganizare a Ministerului; iar pentru formarea unui număr mai mare de elemente, capabile să îndrumeze şi să ducă la bun sfârşit lucrări statistice mai importante, se impune un schimb temporar de funcționari cu Institutul demografic şi de recensământ, instituția cu preocupări statistice cea mai bine organizată din țară. Felurite lucrări de ordin documentar, cu care au fost însărcinate până acum, cu deosebire, organele de control ale învățământului primar, dar care ar trebui distribuite treptat tuturor organelor de control şi administrative şi, într-o măsură convenabilă, întregului corp didactic, au avut şi ele, în decursul acestui an din urmă, în afara interesului materialului cules, rostul să formeze obişnuința informației precise.

Ca o urmare a acestei acțiuni, darea de seamă de mai jos a folosit, pe lângă datele asupra situației învățământului în anul şcolar 1931/1932, stabilite prin ultimul recensământ anual, întreprins în octombrie 1932, şi altele mai recente asupra situației din anul şcolar abia încheiat 1932/1933, stabilite printr-o anchetă asupra învățământului primar, întâiul Anuar al acestui învățământ şi prin felurite cercetări întreprinse la direcțiile de învățământ ale Ministerului[1].

[1] Henri H. Stahl, *Amintiri și gânduri din vechea școală a „monografiilor sociologice“*, Editura Minerva, Bucureşti, 1981, p. 292.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Instituțiile de învățământ popular

Învățământul primar, menit să răspândească în tineret, gratuit şi obligatoriu, minimul de cunoştinţe trebuincioase, în momentul istoric actual, pentru o viaţă productivă şi să înrădăcineze deprinderile corespunzătoare, a fost săvârşit în şcolile de stat, în decursul anului şcolar trecut, potrivit legii din 1924, pentru «învățământul primar al statului şi pentru învățământul normal-primar». Aceasta aplică obligaţia şcolară constituţională tuturor copiilor de cetăţeni, de la vârsta de 5 ani până la împlinirea celei de 18 ani, *în școlile de copii mici, în școlile primare și în școlile sau cursurile de adulți.*

Până la intrarea în vigoare a acestei legi, învățământul primar al României moderne a fost ocârmuit de legea din 1864 şi, succesiv, de legea lui Take Ionescu din 1893, de legea Poni din 1896 (modificată între 1900–1901 de Dr. Istrate) şi de legea Haret din 1901, pe care autorul ei a desăvârşit-o neîncetat, în decursul deceniului întâi al veacului nostru, printr-un sistem întreg de regulamente şi de deciziuni.

Şcolile de copii mici, ca şi şcolile şi cursurile de adulţi, sunt întregiri adause de curând trunchiului şcolii primare care alcătuieşte preocuparea legiuitorilor ţării şi a societăţii româneşti, încă din vremea Regulamentului Organic. Şi unele şi celelalte apar pentru întâia dată în legea lui Spiru Haret ca aşezăminte şcolare facultative.

Înfiriparea şcolilor de adulţi s-a produs în urma întocmirii regulamentului şi a programei analitice din 1904; pe când reglementarea şcolilor de copii mici înființate treptat a fost făcută prin legea «pentru şcolile de copii mici» din 1909.

Şcolile de copii mici

Obligativitatea frecventării *şcolilor de copii mici*, introdusă prin legea învățământului primar din 1924, presupune existenţa unui aparat îndeajuns de întins pentru a putea cuprinde pe toţi copiii, între 5 şi 7 ani, din ţară. Faptul că acest aparat n-a luat fiinţă până acum, decât în măsură foarte mică, arată situaţia particulară în care se găseşte la noi aşezământul şcolilor de copii mici.

În anul şcolar 1931–1932, din cei 749.627 copii datori să urmeze şcolile de copii mici, număraţi prin recensământul şcolar din primăvara anului 1931, abia 121.902, adică 16,26% au fost înscrişi în şcolile de copii mici de stat: la oraş, procentul celor datori să le urmeze [e] de 42,70%, iar la ţară [de] 12,78%. Procentul pe ţara întreagă al băieţilor datori să urmeze şcolile de copii mici de stat este de 16,24% din totalul băieţilor şi al fetelor şi este aproape identic cu procentul de 16,28% din totalul fetelor obligate să urmeze şcoli de copii mici.

SOCIOLBUC

Repartiția pe sexe a copiilor înscrişi în şcolile de copii mici urbane de stat arată procentul fetelor înscrise proporțional mai mare decâtal băieților: 44,52% față de 40,94%; pe când în şcolile de copii mici rurale numărul băieților înscrişi este proporțional superior: 12,98% față de 12,58%.

Ținând seama de marile unități provinciale ale țării, Vechiul Regat posedă, în cifre absolute, numărul cel mai mare de înscrişi în şcolile de copii mici de stat, Bucovina [pe] cel mai mic. Procentul copiilor datori să urmeze şcolile de copii mici înscrişi este însă superior în Transilvania, Vechiul Regat urmându-i abia la locul al treilea. În Transilvania 22,13% din copiii obligați să urmeze şcoala de copii mici sunt înscrişi; în Basarabia 17,40%; în Vechiul Regat 13,04%; în Bucovina 11,62%. Din punctul de vedere al naționalității, dintre cei înscrişi în şcolile de copii mici de stat, 50.635, adică 41,53% sunt români; restul de 58,47% fiind de altă origine etnică.

Adăugând înscrişilor în şcolile de copii mici de stat cifra de 9.628 a copiilor înscrişi în şcolile de copii mici particulare şi confesionale, numărul copiilor din şcolile de copii mici se ridică la 131.530; valoarea medie pe țară a celor datori să le urmeze, înscrişi în şcolile de copii mici de orice fel fiind cea de 17,54% din întregimea copiilor obligați să frecventeze.

Partea cea mai mare (12,86%) din totalul copiilor înscrişi în şcoli de copii mici particulare şi confesionale revine Ardealului şi numai 4,01% Vechiului Regat; iar restul se distribuie în mod egal între Bucovina şi Basarabia.

Cifra redusă a celor datori să urmeze şcoala de copii mici şi care au fost înscrişi se datoreşte întâi de toate numărului redus al acestora.

Într-adevăr, în cele 15.373 localități ale țării, au ființat în anul şcolar 1931/1932, de abia 1.854 şcoli de copii mici de stat.

Dintre ele 513, adică 27,67% se găseau în cele 271 comune urbane, iar restul de 1.341, adică 72,33% în cele 15.202 sate ale ei, numărate cu prilejul recensământului din 1930, sau în cele 7.840 de comune rurale ale împărțirii administrative din 1931.

În medie a 11-a localitate rurală sau a 6-a comună rurală avea o şcoală de copii mici, iar de localitate urbană reveneau în mijlociu 3 şcoli de acest fel.

Numărul de conducătoare întrebuințat în şcolile de copii mici de stat a fost, în anul şcolar 1931/1932, cel de 2.111, din care 681, adică 32,26% în şcolile de copii mici urbane şi 1.430, adică 67,74% în cele rurale.

Astfel, scăzând din totalul copiilor între 5–7 ani, stabilit prin recensământul anului respectiv, numărul înscrişilor în şcolile de copii mici particulare şi confesionale, în 1931/1932, o şcoală de copii mici din cele ale statului revine la 400 de copii datori să o urmeze; iar o conducătoare la 351.

Proporția aceasta deosebită se explică prin faptul că unele şcoli de copii mici, îndeosebi cele urbane, au mai multe săli de clasă (la 1 septembrie 1933, când s-a făcut numărătoarea sălilor de clasă, cu prilejul întocmirii Anuarului Învățământului Primar, din totalul de 1.613 şcoli de copii mici menținute, un procent de 87.40% a avut o singură sală de clasă, iar restul de 12,16% a avut 2–4 săli de clasă şi, implicit, mai multe conducătoare).

Deoarece la o vârstă aşa de fragedă, cum e cea între 5–7 ani, nu pot fi urmate decât aşezăminte şcolare situate în apropierea casei părinteşti, în mijlocie, abia a 6-a parte din totalul copiilor datori să frecventeze şcolile de copii mici de la țară, adică numai copiii din comunele rurale care au şcoli de acest fel, pot să le urmeze. Acolo unde sunt, procentul frecvenței este însă de 85, ceea ce nu depăşeşte decât cu puțin capacitatea maximă a unei clase. Dacă se ține seamă de faptul că parte din copii provin din sate sau cătune mai depărtate de comuna rurală unde se află şcoala şi nu o pot frecventa, în comunele rurale cu şcoli de copii mici, unde aparatul trebuincios, clasă şi conducătoare, există, problema învățământului copiilor mici e constituită numai de măsura în care el a izbutit să fie primit de țărănime, obținând o acțiune eficace.

În comunele urbane, unde problema distanței nu se pune, activitatea şcolilor de copii mici e țărmurită de capacitatea redusă a localurilor lor şi de numărul mic al personalului didactic disponibil. Numărul de copii datori să urmeze şcolile de copii mici ce revine în mijlocie de comună urbană, după scăderea celor înscrişi în şcolile particulare şi confesionale, e de 510; pe când mijlocia de clase de şcoli de copii mici şi de conducătoare ce revine de fiecare din aceste comune e de 3. Capacitatea maximă de copii ce urmează regulat, a unei clase, este statornicită chiar prin Legea din 1924, la 80, ceea ce întrece însă marginile înlăuntrul cărora o conducătoare poate desfăşura o acțiune didactică satisfăcătoare. În fiecare din comunele urbane rămân în afara şcolilor acestora, mijlocia de cel puțin 270 de copii. Problema şcolilor de copii mici urbane este astfel, înainte de toate, cea pusă de lipsa mijloacelor pentru a acționa asupra masei întregi a copiilor între 5–7 ani din oraşe.

Considerând numărul celor înscrişi în şcolile de copii mici, se vede că revin în mijlocie 63,14 de fiecare şcoală de copii mici rurală şi 72,56 de fiecare şcoală de copii mici urbană.

Totalul copiilor între 5–7 ani din comunele rurale fiind cel de 662.468 (88% din totalul copiilor între 5–7 ani recenzați), iar numărul înscrişilor în aceste şcoli fiind, după cum am arătat, cel de 84.681, se constată că din copiii de la țară care au avut posibilitatea de a urma şcoala de copii mici, aproximativ 13% s-au înscris în anul şcolar 1931/1932.

Tabloul Nr. 1
1931/32

COPII RECENZAȚI PENTRU ȘCOLILE DE COPII MICI (COPIII ÎNTRE 5–7 ANI)

	La țară			La oraș			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	165.445	162.818	328.263	25.179	24.321	49.500	190.624	187.139	377.763
Transilvania	95.262	92.480	187.742	11.354	11.072	22.426	106.616	103.552	210.168
Basarabia	59.020	57.390	116.410	4.782	4.671	9.453	63.802	62.061	125.863
Bucovina	15.097	14.956	30.053	2.903	2.877	5.780	18.000	17.833	35.833
Țara întreagă	334.824	327.644	662.468	44.218	42.941	87.159	379.042	370.585	749.627

Tabloul Nr. 2
1931/32

PROCENTUL COPIILOR DATORI SĂ URMEZE ȘCOLILE DE COPII MICI DE STAT PE PROVINCII DIN TOTALUL PE ȚARĂ

	Școli copii mici rurale			Școli copii mici urbane			Total		
	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total%	Băieți %	Fete %	Total %
Vechiul Regat	9,76	9,33	9,54	35,05	37,39	36,20	13,10	12,97	13,04
Transilvania	18,30	18,63	18,46	50,42	55,61	52,98	21,72	22,59	22,15
Basarabia	15,47	14,05	14,77	46,84	52,87	49,82	17,82	16,97	17,41
Bucovina	4,91	4,79	4,85	45,19	48,48	46,83	11,41	11,84	11,62
Țara întreagă	12,98	12,58	12,78	40,94	44,52	42,70	16,24	16,28	16,26

Tabloul Nr. 3
1931/32

COPII ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE DE COPII MICI DE STAT

	Rurale			Urbane			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	16.154	15.195	31.349	8.826	9.095	17.921	24.980	24.980	49.270
Transilvania	17.436	17.235	34.671	5.725	6.158	11.883	23.161	23.161	46.554
Basarabia	9.135	8.067	17.202	2.240	2.240	4.710	11.375	11.375	21.912
Bucovina	742	717	1.459	1.312	1.395	2.707	2.054	2.054	4.166
Țara întreagă	43.467	41.214	84.681	18.103	19.118	37.221	61.570	61.570	121.902

Tabloul Nr. 4
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE DE COPII MICI DE STAT ȘI PARTICULARE-CONFESIONALE

	Școli de copii mici de stat	Școli de copii mici particulare și confesionale	Total
Vechiul Regat	49.270	2.058	51.328
Transilvania	46.554	6.871	53.425
Basarabia	21.912	323	22.235
Bucovina	4.166	376	4.542
Țara întreagă	121.902	9.628	131.530

Tabloul Nr. 5
1931/32

REPARTIȚIA PROCENTUALĂ A COPIILOR ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE DE COPII MICI DE STAT ȘI PARTICULARE-CONFESIONALE ÎN CUPRINSUL ACELEIAȘI PROVINCII

	Școli de copii mici de stat	Școli de copii mici particulare și confesionale
Vechiul Regat	95,99%	4,01%
Transilvania	87,14%	12,86%
Basarabia	98,55	1,45%
Bucovina	91,72	8,28%
Țara întreagă	92,68%	7,32%

Tabloul Nr. 6
1931/32

PROCENTUL COPIILOR ÎNTRE 5–7 ANI CARE AU FOST ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE DE COPII MICI DE STAT ȘI PARTICULARE-CONFESIONALE

	Școli de copii mici de stat	Școli de copii mici particulare și confesionale	Total
Vechiul Regat	13,04%	6,55%	19,59%
Transilvania	22,15%	3,27%	25,42%
Basarabia	17,41%	0,26%	17,67%
Bucovina	11,62%	1,05%	12,67%
Țara întreagă	16,26%	1,28%	17,54%

Tabloul Nr. 7
1931/32

NUMĂRUL ȘCOLILOR DE COPII MICI DE STAT

	Rurale	Urbane	Total
Vechiul Regat	467	262	729
Transilvania	542	137	679
Basarabia	304	91	395
Bucovina	28	23	51
Țara întreagă	1.341	513	1.854

Tabloul Nr. 8
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR ÎNSCRIȘI CARE REVIN DE ȘCOALĂ DE COPII MICI DE STAT

	La țară	La oraș	În medie
Vechiul Regat	67,12	68,40	67,58
Transilvania	63,96	86,73	68,56
Basarabia	56,58	51,75	55,47
Bucovina	52,10	117,69	81,68
Țara întreagă	63,14	72,56	65,75

Tabloul Nr. 9

REPARTIȚIA LOCALURILOR DE ȘCOLI DE COPII MICI DE STAT DUPĂ NUMĂRUL SĂLILOR DE CLASĂ. (SITUAȚIA DIN SEPTEMBRIE 1933, STABILITĂ CU PRILEJUL ÎNTOCMIRII „ANUARULUI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR“).

	Cu o sală de clasă	Cu 2 săli de clasă	Cu 3 săli de clasă	Cu 4 săli de clasă	Total
Rural					
Vechiul Regat	348	7	1	—	356
Transilvania	456	62	7	—	525
Basarabia	248	—	—	—	248
Bucovina	10	3	3	—	16
Țara întreagă	1.062	72	11	—	1.145
Urban					
Vechiul Regat	187	40	1	—	228
Transilvania	74	66	—	1	141
Basarabia	66	7	—	—	73
Bucovina	28	—	—	—	28
Țara întreagă	355	113	1	1	470
Întrunite					
Vechiul Regat	535	47	2	—	584
Transilvania	530	128	7	1	666
Basarabia	314	7	—	—	321
Bucovina	38	3	1	—	42
Țara întreagă	1.417	185	10	1	1.613

Tabloul Nr. 10

NUMĂRUL SĂLILOR DE CLASĂ ALE ȘCOLILOR DE COPII MICI DE STAT (SITUAȚIA DIN SEPTEMBRIE 1933)

	Școli de copii mici rurale	Școli de copii mici urbane	Întrunite
Vechiul Regat	365	270	635
Transilvania	601	210	811
Basarabia	248	80	328
Bucovina	19	28	47
Țara întreagă	1.233	588	1.821

Tabloul Nr. 11
1931/32

CORPUL DIDACTIC AL ȘCOLILOR DE COPII MICI DE STAT

	Școli de copii mici rurale	Școli de copii mici urbane	Total
Vechiul Regat	482	340	822
Transilvania	611	194	805
Basarabia	307	96	403
Bucovina	30	51	81
Țara întreagă	1.430	681	2.111

Fapt care mărturiseşte o înrădăcinare destul de slabă, în viaţa satelor noastre, a acestei instituţii, recent introdusă în ele. Întinderea ei întreagă nu va putea fi determinată însă, decât de abia în urma unor arătări amănunţite ale frecventării lor de [către] copiii înscrişi.

Cum de comună urbană au revenit în acelaşi an, în mijlocie, 3 clase de şcoală de copii mici, valoarea medie a înscrişilor în şcoli de copii mici din comunele urbane, reprezintă aproape procentul de 100%, numărul de copii pe care îl pot cuprinde şcolile de copii mici urbane. Situaţie foarte mulţumitoare, care vădeşte împrejurarea că numărul de şcoli de copii mici urbane ale anului cercetat era pe deplin justificat prin interesul numărului corespunzător de părinţi.

Tabloul Nr. 12
1931/32

NUMĂRUL MEDIU DE COPII ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE DE COPII MICI CARE REVIN DE CONDUCĂTOARE

	În şcolile de copii mici rurale	În şcolile de copii mici urbane	Medie
Vechiul Regat	65,03	52,70	59,93
Transilvania	56,74	61,26	57,83
Basarabia	56,03	49,06	54,37
Bucovina	48,63	53,07	51,43
Ţara întreagă	59,21	54,65	57,74

Studiul funcţionării lor va îngădui stabilirea măsurii în care nevoile anumitor pături ale populaţiei oraşelor impun sporirea acestui număr.

În aceste condiţiuni, aşezământul şcolilor de copii mici se găseşte, fără îndoială, numai într-un stadiu de experienţă.

Tabloul Nr. 13

COPII DATORI SĂ URMEZE ŞCOLILE DE COPII MICI PE PROVINCII ÎNTRE 1927–31.

	La ţară					La oraş					Total
	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Total	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Total	General
1927	279.075	185.875	116.547	27.198	608.695	38.867	22.232	10.201	5.038	76.338	685.033
1928	298.372	194.076	116.372	29.443	638.263	39.178	25.251	10.402	5.508	80.339	718.602
1929	311.393	188.622	113.416	30.672	644.103	44.785	23.025	9.311	5.408	82.529	726.632
1930	313.343	192.419	111.934	30.709	648.405	49.737	24.698	12.548	5.829	92.812	741.217
1931	328.263	187.742	116.410	30.053	662.468	49.500	22.426	9.453	5.780	87.159	749.627
Medie 1927–1931		—	—	—	651.201	—	—	—	—	84.535	735.737

Obligativitatea lui, deşi legală pe întreaga suprafaţă a României, nu poate fi respectată pretutindeni, de vreme ce nu există posibilitatea primirii în şcolile de copii mici nici a unei părţi de 20% din întregimea copiilor între 5–7 ani, din ţară.

SOCIOLBUC

Situația din anii ultimi a şcolilor de copii mici evidențiază trăsăturile desprinse mai sus, acordând datelor din anul şcolar 1932/1933 valoare tipică pentru situația actuală a acestui învățământ. Într-adevăr, în intervalul 1927/ 1928—1931/1932, în mijlocie, în şcolile de copii mici de stat ale țării s-au înscris 118.008 copii anual, adică 16,27% din media anuală de 735.737 copii în vârstă de la 5–7 ani (80.280, adică 12,51% în şcolile de copii mici rurale şi 37.728, adică 45,35% în cele urbane). Au revenit astfel, în acest interval, în medie 57,59% copii înscrişi, de conducătoare; 58,13% de conducătoare, în şcolile de copii mici de la țară; 56,77% de copii de conducătoare, la oraş; iar copii cu frecvență regulată revin de conducătoare, în medie anuală, înăuntrul acestui interval, 40,41%; la țară în medie anuală, 49,34%, la oraş 49,53%. Deosebit de interesantă este diferența neînsemnată dintre numărul de copii ce revine de conducătoare, la țară şi la oraş.

Tabloul Nr. 14

REPARTIȚIA PROCENTUALĂ PE MEDII SOCIALE A COPIILOR DATORI SĂ URMEZE ŞCOLILE DE COPII MICI, ÎNTRE 1927–31

	La țară %	La oraş %
1927	88,85	11,15
1928	88,82	11,18
1929	88,64	11,36
1930	87,47	12,53
1931	88,37	11,63
Media 1927–1931	88,43	11,58

Tabloul Nr. 15

ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE DE COPII MICI DE STAT PE PROVINCII ÎNTRE 1927–32

	Şcolile de copii mici rurale					Şcolile de copii mici urbane					Total general
	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Total	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Total	
1927/28	22.135	24.850	18.744	1.316	67.045	14.791	11.815	5.303	3.818	35.727	102.772
1928/29	26.113	30.640	17.922	2.294	76.969	15.817	12.396	5.852	4.287	38.352	115.321
1929/30	27.233	37.418	19.156	3.285	87.092	17.669	12.706	5.358	4.077	39.810	126.902
1930/31	30.528	24.473	18.481	2.132	75.614	18.424	12.583	5.111	2.325	38.443	114.057
1931/32	31.349	34.671	17.202	1.459	84.681	17.921	11.883	4.710	2.707	37.221	121.902
Media 1927/28–1931/32			—	—	80.280	—	—	—	—	37.728	118.008

Aceste cifre arată că în genere, în aceşti ani, rezultatul şcolilor de copii existente nu a fost cel optim; numărul mediu al copiilor ce revin de conducătoare ar fi putut fi mai apropiat de cel de 80 al legii. Totuşi, problema şcolilor de copii mici nu consistă numai în modul de funcționare al aparatului ei, ci în insuficiența lor. Reducerea numărului conducătoarelor, pe care a impus-o situația actuală, a

SOCIOLBUC

accentuat-o mai mult. Cu toate că aceste operații au fost făcute cu grija de a nu atinge decât şcolile care funcționau mai puțin mulțumitor.

Tabloul Nr. 16

PROCENTUL COPIILOR DATORI SĂ URMEZE ŞCOLILE DE COPII MICI CARE S-AU ÎNSCRIS, ÎNTRE 1927–32

Anul	În şcolile de copii mici rurale %	În şcolile de copii mici urbane %	În medie %
1927/28	11,01	46,80	15,00
1928/29	12,05	47,24	15,99
1929/30	13,52	48,16	17,45
1930/31	13,20	41,42	16,73
1931/32	12,78	42,18	16,20
Media 1927/28–1931/32	12,51	45,35	16,27

Deşi şcolile de copii mici se găsesc în această situație, nu se poate pune [problema] renunțării la obligativitatea lor, lăsând în mod obişnuit pe seama părinților creşterea copiilor până la intrarea lor în şcoala primară, aşa cum propune conferința şcolară din 1920 a Imperiului German. Trăim într-o vreme de [prea] largă purtare de grijă din partea statelor de fizicul şi de pregătirea cetățenilor lor, ca s-o putem susține. Acțiunea de înrădăcinare trainică a obişnuinței unei vieți igienice nu se poate lipsi, nici la țară, nici în mediile muncitoreşti ale oraşelor, de unealta şcolii de copii mici. În vederea acestui scop, programul ei va trebui orientat în mai mare măsură în perspectiva unei politici de ridicare a nivelului biologic al națiunii, şi toate începuturile de îngrijire sistematică a copiilor mici (tabere de vară, dispensarii de asistență infantilă) vor trebui să fie grupate în jurul lor, spre a fi amplificate şi generalizate prin ele.

Tabloul Nr. 17

FRECVENȚA ÎN ŞCOLILE DE COPII MICI ÎNTRE 1927–32

	Şcolile de copii mici rurale					Şcolile de copii mici urbane					Total general
	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Total	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Total	
1927/28	19.462	23.329	14.477	927	58.195	12.815	11.253	4.209	2.625	30.902	89.097
1928/29	22.023	28.722	12.988	1.861	65.694	13.708	11.667	4.264	3.634	33.273	98.967
1929/30	25.946	34.414	13.701	1.756	75.817	15.033	12.014	4.478	3.515	35.040	110.857
1930/31	24.544	30.778	14.657	1.606	71.585	15.768	11.710	4.406	1.996	33.880	150.465
1931/32	24.342	30.710	11.594	1.278	67.924	14.963	11.128	3.789	2.333	32.213	100.137
Media 1927/28–1931/32 din totalul înscrişilor					68.025	—	—	—	—	33.061	101.086

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 18

REPARTIȚIA PROCENTUALĂ DUPĂ MEDIUL SOCIAL A COPIILOR CARE AU URMAT REGULAT ŞCOLILE DE COPII MICI

	Şcoli de copii mici rurale %	Şcoli de copii mici urbane %
1927/28	65,32	34,68
1928/29	66,35	33,65
1929/30	68,68	31,32
1930/31	67,88	32,12
1931/32	67,84	32,16
Media 1927/28–1931/32	67,22	32,78

Tabloul Nr. 19

PROCENTUL DE RECENZAȚI CARE AU URMAT REGULAT ŞCOLILE DE COPII MICI

	La țară	La oraş	Medie
1927/28	9,56	40,48	13,00
1928/29	10,27	41,41	13,75
1929/30	11,92	42,45	15,39
1930/31	11,05	36,50	14,22
1931/32	10,25	36,95	13,35
Media 1927/28–1931/32	10,61	39,55	13,94

Tabloul Nr. 20

REPARTIȚIA PROCENTUALĂ PE MEDII SOCIALE A COPIILOR ÎNSCRIŞI CARE AU URMAT REGULAT ŞCOLILE DE COPII MICI

Anul şcolar	În şcolile de copii mici rurale %	În şcolile de copii mici urbane %	Total %
1927/28	86,79	86,49	86,69
1928/29	85,23	87,67	86,03
1929/30	88,20	88,15	88,18
1930/31	83,61	88,13	85,01
1931/32	80,21	87,60	82,44
Media 1927/28–1931/32	84,81	87,61	85,67

Sunt destule indicii, după frecvență, că aşezământul şcolilor de copii mici este îndeajuns de înrădăcinat în societatea noastră, ca să poată deveni, de îndată ce vremurile se vor îmbunătăți, trunchiul pe care să se altoiască tulpina nouă a şcolilor de copii mici ale viitorului. Procentele medii de înscrişi care frecventează regulat între cei 5 ani şcolari pomeniți — de 84,81% în şcolile de copii mici de la țară şi 87,61% în cele de la oraş (cu mult superioare procentelor corespunzătoare din cazul învățământului primar) — nu pot decât să ne

mulțumească. Căci ele dovedesc existența înțelegerii rosturilor acestei şcoli, la aproape toți părinții ai căror copii găsesc loc în aşezămintele existente. În împrejurările actuale, politica aşezământului şcolilor de copii mici nu poate să consiste astfel, decât în asigurarea folosului maxim posibil, cu aparatul lor de acuma, urmărind totdeodată sporirea încrederii în ele. În afara acestui program minim, trebuie însă să se pregătească organizarea lor nouă, mai largă şi mai hotărât preocupată de capitalul biologic şi cultural pe care-l reprezintă copiii pentru națiune.

Tabloul Nr. 21

NUMĂRUL ŞCOLILOR DE COPII MICI DE STAT PE PROVINCII, ÎNTRE 1927–32.

	Şcolile de copii mici rurale					Şcolile de copii mici urbane					Total general
	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Total	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Total	
1927/28	395	365	326	23	1.109	216	122	96	33	467	1.576
1928/29	445	436	305	39	1.225	221	120	47	53	441	1.666
1929/30	502	559	333	43	1.437	249	130	100	41	520	1.957
1930/31	506	538	309	35	1.388	260	235	96	29	620	2.008
1931/32	467	542	304	28	1.341	262	137	91	23	513	1.854
Media 1927/28–1931/32					1.300					924	1.784

Tabloul Nr. 22

PROCENTUL DIN TOTALUL ŞCOLILOR DE COPII MICI PE CARE L-AU REPREZENTAT ŞCOLILE DE COPII MICI RURALE ŞI URBANE (1927–32)

Anul şcolar	Şcoli de copii mici rurale %	Şcoli de copii mici urbane %
1927/28	70,36	29,64
1928/29	75,38	24,62
1929/30	73,42	26,58
1930/31	72,74	27,26
1931/32	72,44	27,56
Media 1927/28–1931/32	72,84	27,16

Tabloul Nr. 23

NUMĂRUL COPIILOR ÎNTRE 5–7 ANI CU FRECVENȚĂ REGULATĂ CE A REVENIT DE ŞCOALĂ DE COPII MICI (1927–32)

Anul şcolar	Şcoală rurală	Urbană	Medie
1927/28	52,47	66,17	56,53
1928/29	53,55	75,62	60,84
1929/30	53,45	67,38	57,15
1930/31	51,57	65,15	55,27
1931/32	50,65	62,79	54,01
Media 1927/28–1931/32	52,53	67,42	56,76

Tabloul Nr. 24

NUMĂRUL CONDUCĂTOARELOR DE ŞCOLI DE COPII MICI (1927–32)

Anul şcolar	Şcolile de copii mici rurale	Şcolile de copii mici urbane	Total
1927/28	1.153	612	1.765
1928/29	1.298	646	1.944
1929/30	1.576	712	2.288
1930/31	1.446	689	2.135
1931/32	1.430	681	2.111
Media 1927/28–1931/32	1.381	668	2.049

Tabloul Nr. 25

NUMĂRUL COPIILOR CARE URMEAZĂ REGULAT ŞCOLILE DE COPII MICI CE A REVENIT DE CONDUCĂTOARE (1927–32)

Anul şcolar	Şcolile de copii mici rurale	Şcolile de copii mici urbane	Întrunite
1927/28	50,47	50,49	59,48
1928/29	50,54	51,50	50,87
1929/30	48,74	49,21	48,88
1930/31	49,50	49,17	49,39
1931/32	47,49	47,30	47,43
Media 1927/28–1931/32	49,34%	49,53%	49,41%

Cursul elementar

Fiind aşezământul de temelie al învăţământului nostru şi, până acum, pârghia de căpetenie a acţiunii culturale a statului, *şcoala primară* reclamă în măsură mult mai imperioasă decât şcolile de copii mici existenţa unui aparat atât de întins, încât să îngăduie tuturor celor datori s-o urmeze trecerea cu folos prin clasele ei. Lipsită de o atare organizare, obligativitatea constituţională a învăţământului primar ar fi sortită să rămână un mijloc de ridicare culturală, în mai mică sau mai mare măsură iluzoriu.

Însemnătatea şcolii primare atrage după sine faptul că situaţia ei e mult mai puţin limpede decât cea a şcolilor de copii mici. Mai încetăţenită în România modernă şi recunoscută de multă vreme ca neapărat necesară, ea dispune de un aparat impunător, care se numără printre administraţiile cele mai întinse ale statului. Cu toate acestea, funcţionarea ei este criticată tot mai mult şi tot mai vehement.

Ceea ce trebuie făcut în aceste împrejurări este, întâi de toate, inventarierea minuţioasă a situaţiei şcolii primare. Fără această operaţie prealabilă, se rămâne mai departe pe tărâmul nesigur pe care se mişcă opinia publică a ţării, când e vorba de ea. Îndreptăţirea criticilor sau a apărărilor, necesitatea sau inutilitatea unei reorganizări şi obiectul oricărei reforme, în caz că este de trebuinţă,

nu pot fi stabilite decât abia în urma confruntării misiunii şcolii primare cu posibilităţile de care dispune şi cu modul în care acestea sunt valorificate.

Misiunea şcolii primare o constituie împărtăşirea tuturor copiilor cu vârsta între 7–16 ani, cu tot ceea ce e trebuincios ca, o dată format, fiecare din ei să ajungă, la locul său, un element folositor naţiunii şi, în cât de mică măsură, factor al desfăşurării mai largi a tuturor putinţelor ei latente, indiferent de faptul dacă a mai urmat alte şcoli. Aceasta implică, neapărat, ca toţi copiii de această vârstă să o urmeze şi atrage după sine, în viaţa de toate zilele, cerinţa ca s-o urmeze cel puţin numărul cel mai mare cu putinţă în împrejurările noastre particulare.

Se întâmplă oare aşa în realitatea socială românească?

Să încercăm să lăsăm faptele să răspundă, privind situaţia din anul şcolar 1931/1932 şi determinând apoi gradul ei de tipicitate pentru situaţia actuală, prin confruntarea cu situaţia din mai mulţi ani precedenţi, privită în linii mari.

Recensământul

Recensământul copiilor datori să urmeze şcoala primară, în anul şcolar 1931/1932 a numărat 2.793.181 copii mai mari de 7 ani şi netrecuţi încă de 16, fii de cetăţeni români şi buni de şcoală, neavând infirmităţi. Copiii de cetăţeni străini în vârstă de şcoală, recenzaţi în 1931, nu au atins decât numărul de 5.020, adică 0,17% din totalul de 3.959.248 al copiilor cu vârsta între 5–18 ani[2], iar cei cu infirmităţi fizice şi cei anormali, numărul de 25.325, adică cu procent de 0,64 din acelaşi total al copiilor cu vârsta între 7–18 ani. Şcoala primară îşi îndeplinea adică pe de-a-ntregul misiunea în acel an, dacă acţiona asupra acestei mase de copii, care reprezintă 15,47% din totalul populaţiei ţării, stabilit prin recensământul general din 1930. În cifre absolute, Vechiul Regat numără cei mai mulţi copii datori să urmeze şcoala primară între 7–16 ani: 1.371.921 adică 48,11% din totalul lor pe ţara întreagă. Urmează Transilvania cu 776.699 de copii datori să urmeze şcoala primară, apoi Basarabia cu 519.977 şi Bucovina cu 122.584.

Băieţii ating cifra de 1.438.716 din totalul copiilor datori să urmeze şcoala primară, iar fetele pe cea de 1.354.465. Astfel, băieţii reprezintă un procent de 51,51% din acest total, iar fetele de 48,49%. Atât la ţară cât şi la oraş, numărul băieţilor datori să frecventeze şcoala primară îl întrece pe cel al fetelor; la oraş însă, diferenţa e mai accentuată. La ţară, Basarabia prezintă procentul proporţional cel mai mare de copii datori să urmeze şcoala primară, de sex masculin: 51,91, iar Bucovina pe cel proporţional mai mic: 51,03%, Vechiul Regat şi Transilvania având procentele de 51,43% şi 51,11%. La oraş, procentul proporţional

[2] V. Trebici, *Întâlnirea cu Anton Golopenţia.* Textul este inclus în volumul de faţă.

cel mai mare de băieți îl găsim în Vechiul Regat, cu valoarea de 52,26% din totalul copiilor datori să urmeze şcoala primară în această unitate provincială, iar pe cel mai mic în Bucovina, unde acest procent nu atinge decât valoarea de 49,98%, având în Transilvania şi în Basarabia valorile 52,12% şi 51,42%.

Dintre copiii datori să frecventeze şcoala primară, 2.398.707 trăiesc la țară şi numai 394.474 în oraşe. Un procent de 85,88% din întregimea copiilor obligați să urmeze şcoala primară trăieşte adică la țară şi numai procentul de 14,12% din această întregime la oraş. (Populația rurală a țării cifrează 79,09% din totalul populației țării, cea urbană numai 20,01%.

În Basarabia, cu o populație şcolară rurală de 90,05%, procentul din totalul copiilor datori să urmeze şcoala primară, pe care îl reprezintă numărul acestor copii, este cel mai ridicat. Îi urmează, în ordine descrescândă, Transilvania, unde 86,39% din totalul copiilor obligați să urmeze şcoala primară trăiesc la țară, apoi Vechiul Regat, unde acest procent ia valoarea 83,96%. Bucovina, cu un procent corespunzător de 82,58%, prezintă cota proporțională cea mai scăzută.

Raportând numărul copiilor datori să vină la şcoala primară la populația întreagă a țării, se constată că la 10.000 locuitori, revin în medie 1.547 de copii recenzați.

La țară, acestui număr de locuitori îi corespunde mijlocia de 1.663 de copii, la oraş, cea mai scăzută, de 1.086. Copiii sunt adică proporțional mai numeroşi la țară decât la oraş.

În cazul populației rurale, numărul mijlociu cel mai mare de copii între 7–16 ani, care revine de 10.000 de locuitori, este cel al Basarabiei cu valoarea 1.897; acest număr mijlociu este treptat mai scăzut în Vechiul Regat, Bucovina şi Transilvania, unde de acelaşi număr de locuitori rurali revin 1.716, 1.616 şi 1.465 copii de această vârstă. În cazul populației urbane, tot Basarabia deține numărul proporțional cel mai ridicat de copii în vârstă de şcoală. În oraşele basarabene revin 1.271 de copii la 10.000 de locuitori; în Transilvania, Vechiul Regat şi Bucovina, mijlocia de copii datori să urmeze şcoala primară, ce corespunde la 10.000 de locuitori este mai scăzută, cu valorile de respectiv 1.105, 1.060 şi 941.

Tabloul Nr. 26
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR DATORI SĂ URMEZE ŞCOALA PRIMARĂ (STABILIT PRIN RECENSĂMÂNTUL DIN 1931) ÎNTRE 7–16 ANI

	La țară			La oraş			Întrunite		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	592.353	559.478	1.151.831	115.249	104.841	220.090	707.602	664.319	1.371.921
Transilvania	343.834	328.884	672.718	55.234	50.747	105.981	399.068	379.631	778.699
Basarabia	245.527	227.400	472.927	24.192	22.858	47.050	269.719	250.258	519.977
Bucovina	51.655	49.576	101.231	10.672	10.681	21.353	62.327	60.257	122.584
Țara întreagă	1.233.369	1.165.338	2.398.707	205.347	189.127	394.474	1.438.716	1.354.465	2.793.181

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 27
1931/32

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ PE ȚARA ÎNTREAGĂ A COPIILOR DATORI SĂ URMEZE ȘCOALA PRIMARĂ

	Școli rurale			Școli urbane			Întrunite		
	Băieți%	Fete%	Total%	Băieți%	Fete%	Total%	Băieți%	Fete%	Total%
Vechiul Regat	21,20	20,03	41,23	4,13	3,75	7,88	25,33	23,78	49,11
Transilvania	12,31	11,77	24,08	1,98	1,82	3,80	14,29	13,59	27,88
Basarabia	8,79	8,14	16,93	0,87	0,82	1,69	9,66	8,96	18,62
Bucovina	1,85	1,77	3,62	0,38	0,39	0,77	0,23	2,16	4,39
Țara întreagă	44,16	41,72	85,86	7,35	6,77	14,14	51,51	48,49	100,00

Tabloul Nr. 28
1931/32

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ PE PROVINCII A COPIILOR DATORI SĂ URMEZE ȘCOALA PRIMARĂ ÎN SÂNUL FIECĂREI PROVINCII

	Școli rurale			Școli urbane			Întrunite		
	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %
Vechiul Regat	43,18	40,78	83,96	8,40	7,64	16,04	51,58	48,42	100,00
Transilvania	44,15	42,24	86,39	7,09	6,52	13,61	51,24	48,76	100,00
Basarabia	47,22	43,73	90,95	4,65	4,40	9,05	51,87	48,13	100,00
Bucovina	42,14	40,44	82,58	8,75	8,71	17,42	50,85	49,15	100,00
Țara întreagă (medie)	44,16	41,72	85,88	7,35	6,77	14,12	51,51	48,49	100,00

Tabloul Nr. 29
1931/32

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ PE SEXE A COPIILOR DATORI SĂ URMEZE ȘCOALA PRIMARĂ ÎN SÂNUL FIECĂREI PROVINCII

	Școli rurale			Școli urbane			Întrunite		
	Băieți %	Fete %	Total%	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete%	Total%
Vechiul Regat	51,43	48,57		52,26	47,74		51,58	48,42	
Transilvania	51,11	48,89		52,12	47,88		51,25	48,75	
Basarabia	51,91	48,09	100%	51,42	48,58	100%	51,87	48,13	100%
Bucovina	51,03	48,97		49,98	50,02		50,84	49,16	
Țara întreagă (medie)	51,42	48,58		52,06	47,94		51,51	48,49	

Tabloul Nr. 30
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR ÎNTRE 5–16 ANI DATORI SĂ URMEZE ȘCOALA PRIMARĂ, CARE REVINE DE 10.000 LOCUITORI

	La țară			La oraș			Întrunite		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	882,74	833,75	1.716,49	555,11	504,97	1.060,08	805,33	756,00	1.561,30
Transilvania	749,02	716,45	1.465,47	575,96	529,16	1.105,12	719,12	684,08	1.403,20
Basarabia	984,74	912,05	1.896,79	653,64	617,60	1.271,24	941,95	873,98	1.815,93
Bucovina	824,37	791,19	1.615,56	470,29	470,68	940,97	730,23	705,98	1.436,21
Țara întreagă (medie)	855,27	808,10	1.663,37	565,36	520,69	1.086,05	796,94	750,28	1.547,22

Tabloul Nr. 31
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR RECENZAȚI ÎNTRE 5–18 ANI, PRECUM ŞI AL CELOR CARE NU SUNT DATORI SĂ URMEZE ŞCOALA PRIMARĂ DE STAT, NEFIIND COPII DE CETĂȚENI ROMÂNI SAU AVÂND INFIRMITĂȚI FIZICE ŞI FIIND ANORMALI

	Totalul copiilor 5–18 ani	Totalul copiilor de cetățeni străini	Totalul copiilor cu infirmități fizice şi a anormalilor	Procentul din totalul copiilor între 5–18 ani al copiilor de cetățeni străini %	Procentul din totalul copiilor de 5–18 ani, al infirmilor şi anormalilor %	Copii datori să urmeze între 5–18 ani	Procentul din totalul copiilor datori să urmeze cursul primar %
La țară	3.425.418	1.031	23.264	0,03	0,68	3.401.123	99,29
La oraş	533.830	3.989	2.061	0,14	0,39	527.780	98,86
Întrunite	3.959.248	5.020	25.325	0,17	0,64	3.928.903	99,21

Analiza de mai sus a masei copiilor datori să urmeze şcoala primară în anul şcolar 1931/1932, în raport cu sexul, aparținerea la mediul social rural sau la mediul social urban, cu unitățile provinciale şi cu populația țării, îngăduie desprinderea câtorva caractere ale ei. Se observă întâi de toate faptul că numărul copiilor datori să urmeze şcoala primară rurală covârşeşte în mare măsură numărul copiilor datori să urmeze şcoala primată urbană. În sfârşit, că aceeaşi cifră de copii datori să urmeze şcoala primară corespunde la țară unui număr mai mic de locuitori decât la oraş. Ceea ce impune concluzia că masa copiilor datori să urmeze la şcoala primară se compune din două blocuri, deosebite nu numai prin dimensiunile, ci mai ales prin structura lor. Considerarea deosebită a maselor de copii datori să urmeze şcoala primară din unitățile provinciale ale țării evidențiază mai mult deosebirea aceasta. Basarabia are procentul relativ mai ridicat de copii de la țară datori să urmeze şcoala primară. Ea prezintă la țară expresia cea mai accentuată a configurației mijlocii a masei copiilor de la țară recenzați, prezentând, la oraş în genere, expresia cea mai puțin pronunțată a masei copiilor datori să urmeze şcoala primară. Proporția ei de băieți din totalul copiilor recenzați, la oraş, e mai scăzută decât cea corespunzătoare din Vechiul Regat şi din Transilvania.

Din contra Bucovina, unde procentul de copii de la țară datori să urmeze şcoala primară, atinge valoarea relativ cea mai mică, prezintă la țară, în privința tuturor aspectelor cercetate, expresia cea mai puțin pronunțată a configurației mijlocii a masei copiilor de la țară, în schimb însă, la oraş, expresia cea mai hotărâtă din toate punctele de vedere a configurației mijlocii a copiilor de la oraş.

Transilvania şi Vechiul Regat oscilează în această scară a provinciilor. În Transilvania, cu un procent de copii obligat să urmeze şcoala primară la țară care vine imediat după cel din Basarabia, proporția fetelor în totalul copiilor datori să urmeze şcoala primară e foarte apropiată de cea ridicată a Bucovinei, iar numărul de copii care revine de un acelaşi număr de locuitori este mai scăzut chiar decât cel corespunzător din Bucovina, reprezentând expresia cea mai scăzută a acestui raport la țară. Aşa cum în Transilvania întâlnim la țară, în mai mică măsură decât în Vechiul Regat, caracterele mijlocii ale masei copiilor datori să urmeze şcoala primară, situația din satele acestei unități provinciale asemănându-se celei din Bucovina, aşa, în oraşele din Transilvania întâlnim, în măsură mai mică decât în cele din Vechiul Regat, trăsăturile mijlocii ale configuației masei copiilor de la oraş, datori să frecventeze şcoala primară.

Deosebirile pronunțate între configurația masei copiilor din fiecare unitate provincială, în anul şcolar 1931/1932, îngăduiesc concluzia că în acest an, în provinciile cu populația rurală proporțional mai ridicată sunt mai mulți copii decât în unitățile provinciale în care populația urbană e mai numeroasă, numărul băieților fiind considerabil mai mare decât cel al fetelor, în timp ce în unitățile cu populație urbană mai numeroasă, numărul fetelor tinde să-l ajungă pe cel al băieților, uneori întrecându-l chiar.

Repartizarea copiilor recenzați

În cadrul organizării actuale a învățământului românesc, creşterea copiilor datori să urmeze cursul primar nu revine în întregime şcolii primare de stat. Mai multe categorii de copii de această vârstă satisfac prevederile care declară obligatoriu învățământul primar sau nu le contravin, fără a urma la şcoala primară de stat sau fără a urma toate clasele ei. Abia după scăderea numărului de copii recenzați ce revine fiecăreia din aceste categorii, se poate stabili cifra totalului copiilor a căror creştere urmează să se facă în şcolile primare de stat.

Întâia din aceste categorii şi totdeodată şi cea mai puțin însemnată dintre ele este aceea a copiilor pregătiți în familie, prezentați la examen, care nu a cuprins în anul şcolar 1931/32 decât 346 de copii, adică 0,12% din totalul copiilor datori să urmeze şcoala primară în țara întreagă.

Vechiul Regat are numărul proporțional cel mai ridicat de elevi pregătiți în particular cu procentul de 0,18% din totalul copiilor recenzați pentru şcolile primare, Transilvania pe cel mai mic, procentul corespunzător neavând în şcolile ei primare decât valoarea de 0,04%.

Altă față, mult mai însemnată, o constituie copiii care urmează în şcoli primare particulare şi confesionale. Totalul lor ar atinge în acelaşi an şcolar 125.430 copii înscrişi în Transilvania, în şcolile primare particulare şi confesionale, care reprezintă un procent de 16,11% din totalul de copii obligați să urmeze şcoala primară a acestei unități provinciale. Tot aşa cifrele de 20.665 sau 2.289 şi de 4.949 de copii înscrişi, în Vechiul Regat respectiv în Bucovina şi în Basarabia, în astfel de şcoli, reprezintă şi ele procente de 1,51% sau de 1,87% şi de 0,95% din totalul de copii datori să urmeze şcolile primare ale acestor unități provinciale. Aceste procente sunt destul de ridicate ca să reducă sensibil numărul copiilor datori să urmeze cursul primar, în şcolile primare de stat. Situația din Transilvania, mai ales, e cu mult schimbată, în urma acestei precizări.

O ultimă categorie, ce nu trebuie pierdută din vedere cu prilejul stabilirii cifrei copiilor recenzați, o constituie copiii care nu urmează cursul primar întreg, dar trec în aşezăminte şcolare de grad superior, după ce sfârşesc întâiele 4 clase.

Numărul de copii care intră în această categorie, an de an, poate fi determinat foarte greu, din pricina diferențelor de vârstă dintre elevii unei aceleiaşi clase din aceste şcoli. Faptul acesta face cu neputință fixarea riguroasă a cifrei celor care figurează încă în recensământul copiilor datori să urmeze şcoala primară, neavând împlinită vârsta de 16 ani. Se poate face însă o socoteală aproximativă. Diferența dintre numărul copiilor recenzați şi numărul de elevi mai mici de 16 ani, al şcolilor de grad superior, atingând cifra de 167.515 (elevii din toate şcolile secundare, practice şi aplicate de stat, particulare şi confesionale ce depind de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor), nu reprezintă în anul şcolar 1931/1932 decât 5,99% din totalul copiilor între 7–16 ani din țară. Numărul de aproximativ 20.256 al elevilor din toate şcolile secundare teoretice şi aplicate şi din toate cursurile de întregire care primesc elevi cu o vârstă mai mică decât cea de 16 ani, ce depind de alte Ministere, nu reprezintă în acelaşi an şcolar decât 0,72% din acest total. Putem socoti aşadar întregimea elevilor din toate şcolile secundare de orice gen ca mai mici de 16 ani, adică supuşi obligativității şcolii primare, fără a comite o eroare considerabilă. Scăzând din numărul copiilor datori să urmeze cursul primar în anul şcolar 1931/1932 cifra de 356.864 a copiilor care nu contravin, fără să urmeze la şcolile de stat, obligativității învățământului primar, obținem restul de 2.456.573 al copiilor datori să urmeze şcoala primară de stat în acest an şcolar, ceea ce reprezintă un procent de 87,94% din întregimea copiilor datori să urmeze atunci şcoala primară.

Tabloul Nr. 32
1931/32

COPIII CARE SATISFAC OBLIGATIVITATEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR, FĂRĂ A URMA LA ȘCOLILE PRIMARE DE STAT SAU FĂRĂ A URMA CURSUL PRIMAR ÎNTREG*

	Preg¼tiți în familie și prezentați la examen la școlile de stat	Înscriși în școli primare particulare și confesionale	Totalul copiilor care satisfac obligativitatea înv¼țământ primar preg¼tiți în familie și înscriși în școli primare particulare și confesionale	Înscriși în școli secundare teoretice și tehnice, dependente de Min. Instrucției (de stat, particulare și confesionale)	Totalul copiilor care prezint¼ondu-se la examen sau urmând în școli primare și secundare dependente de Min. Instrucției satisfac obligativitatea înv¼țământ primar f¼r¼ a urma la școli primare de stat	Înscriși în școli secundare teoretice și tehnice și în școli înregistrate dependente de alte Ministere	Totalul copiilor care nu contravin obligativit¼ții înv¼țământ primar f¼r¼ a urma la școli primare de stat
Vechiul Regat	2 545	20 665	23 210	100 059	123 269	ß	ß
Transilvania	313	125 430	125 743	48 951	174 694	ß	ß
Basarabia	472	4 949	5 421	21 764	27 185	ß	ß
Bucovina	138	2 289	2 427	9 033	11 460	ß	ß
Țara întreag¼	3 468	153 333	156 801	179 807	336 608	20 256	356 864

* Coloana a II-a conține totalul coloanelor I-âi și a II-a; coloana a V-a, totalul coloanelor a III-a și a IV-a, iar coloana ultimă totalul coloanelor a V-a și a VI-a.

Tabloul Nr. 33
1931/32

PROCENTUL COPIILOR DATORI SĂ URMEZE CURSUL PRIMAR, CARE SATISFAC OBLIGATIVITATEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR, FĂRĂ A URMA LA ȘCOLILE PRIMARE DE STAT SAU FĂRĂ A URMA CURSUL PRIMAR ÎNTREG

	Procentul de copii datori s¼ urmeze cursul primar care sunt preg¼tiți în familie și prezentați la examen	Procentul de copii datori s¼ urmeze cursul primar înscriși în școli particulare și confesionale	Procentul de copii datori s¼ urmeze cursul primar care satisfac obligativitatea înv¼țământului primar prezentându-se la examen ca elevi preg¼tiți în particular și înscriși în școli primare particulare și confesionale	Procentul din totalul copiilor datori s¼ urmeze cursul primar, pe care-l reprezint¼ elevii școlilor secundare teoretice și tehnice dependente de Min. Instrucțiunii %	Procentul din totalul copiilor datori s¼ urmeze cursul primar, pe care-l reprezint¼ copiii care satisfac obligativitatea înv¼țământului primar urmând la școli primare și secundare dependente de Ministerul Instrucțiunii %	Procentul din totalul copiilor datori s¼ urmeze cursul primar pe care-l reprezint¼ elevii școlilor secundare teoretice și tehnice și elevii școlilor înregistrate dependente de alte Ministere %	Procentul din totalul copiilor datori s¼ urmeze cursul primar al copiilor care satisfac obligativitatea înv¼țământ primar f¼r¼ a urma la școli primare de stat %
Vechiul Regat	0 18	1 51	1 69	7 29	8 98		
Transilvania	0 04	16 11	16 15	6 28	22 43		
Basarabia	0 09	0 95	1 04	4 18	5 22		
Bucovina	0 11	1 87	1 98	7 36	9 34		
Țara întreag¼	0 12	5 49	5 62	6 43	12 05	0 72	12 77

Tabloul Nr. 34

DISTRIBUȚIA ELEVILOR ÎNSCRIȘI ÎN ŞCOLILE PRIMARE DE STAT, PREGĂTIȚI ÎN FAMILIE ŞI PREZENTAȚI LA EXAMEN LA ŞCOLILE PRIMARE DE STAT ŞI ÎNSCRIȘI ÎN ŞCOLILE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE

	Şcoli primare de stat %	Pregătiți în familie şi prezentați la examen %	Şcoli primare, particulare şi confesionale %
Vechiul Regat	97,87	0,33	1,91
Transilvania	80,89	0,04	19,07
Basarabia	98,49	0,13	1,38
Bucovina	97,95	0,11	1,94
Țara întreagă	92,90	0,16	6,94

După scăderea numărului copiilor care, fără a urma la şcolile primare de stat, satisfac obligativitatea învățământului primar, din totalul copiilor datori să urmeze cursul primar, copiii care rămân în seama şcolii de stat nu mai cifrează decât 2.456.573 adică un procent de 87,32% din totalul copiilor cu vârsta între 7–16 ani. Izolând numărul de 20.256 al elevilor de la şcolile secundare teoretice şi tehnice şi de la cursurile întregitoare ce depind de alte ministere, a căror repartiție pe provincii nu este cunoscută, nu rămân pe seama şcolilor primare de stat decât 1.248.652 copii în Vechiul Regat; 604.005 în Transilvania; 492.792 în Basarabia şi 111.174 în Bucovina. Procentele de copii cu vârsta între 7–16 ani care rămân în seama şcolilor primare de stat din Vechiul Regat reprezintă astfel 91,01% din totalul copiilor cu vârsta între 7–16 ani ai acestei unități provinciale; în Transilvania, acest procent are valoarea cea mai scăzută, de 77,05%, pe când în Basarabia şi Bucovina el are valorile 94,78% şi 90,65%.

Tabloul Nr. 35
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR DATORI SĂ URMEZE CURSUL PRIMAR ÎN ŞCOLILE DE STAT, CARE REVINE DE ÎNVĂȚĂTOR

	Total
Vechiul Regat	62.89
Transilvania	70.63
Basarabia	79.26
Bucovina	43.81
Țara întreagă	66.11

* După scăderea numărului de 20.256 al copiilor înscrişi la şcoli secundare teoretice şi tehnice şi la şcoli întregitoare dependente de alte ministere, din totalul copiilor datori să urmeze cursul primar de stat revin de învățător, în medie, pe țara întreagă, 65,56 copii. În tabloul de mai sus intră şi aceştia însă.

Tabloul Nr. 35 bis
1931/32

COPII DATORI SĂ URMEZE CURSUL PRIMAR ÎN ŞCOLILE DE STAT

	Numărul copiilor datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat	Procentul din totalul copiilor datori să urmeze cursul primar; al copiilor datori să urmeze şcolile de stat %
Vechiul Regat	1.248.652	91,01
Transilvania	604.005	77,05
Basarabia	492.792	94,78
Bucovina	111.124	90,65
Ţara întreagă	2.456.573	87,94

Numărul de 20.256 al copiilor înscrişi la şcoli secundare teoretice şi la şcoli întregitoare dependente de alte ministere, a căror repartiţie pe provincii nu este cunoscută, se scade din totalul de mai sus, care rămâne cu valoarea de 2.436.317 şi nu mai reprezintă decât un procent de 87,22% din totalul copiilor datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat. Aceştia sunt datori a urma şcoala primară. Recenzaţi sunt însă: 2.436.317 plus 20.256 arătaţi mai sus, plus 336.608 (copii înscrişi la şcoli tehnice şi teoretice ale Ministerului Instrucţiunii), adică 2.793.181 cu vârsta între 7–16 ani.

Eroarea comisă, prin rotunjirea numărului elevilor mai mici de 16 ani ai şcolilor secundare teoretice şi tehnice şi ai şcolilor de întregire, reduce într-o oarecare măsură numărul copiilor datori să urmeze cursul primar, rămaşi în seama şcolilor primare de stat; ea conferă însă siguranţa că cifra la care s-a ajuns exprimă un număr de copii datori să urmeze şcoala primară, care rămâne cu certitudine în seama şcolilor primare de stat. Acest număr constituie obiectul asupra căruia poartă misiunea şcolii primare de stat.

Problema localurilor de şcoală şi a forţelor didactice

Problema ce se impune înainte de a stabili chipul în care şcoala primară de stat şi-a îndeplinit misiunea ei, în anii a căror situaţie o cercetăm, este de a şti dacă aparatul şcolii primare, menit să înfăptuiască această misiune, putea acţiona în mod eficace asupra numărului copiilor obligaţi să urmeze şcoala primară stabilit mai sus. Ce se putea realiza adică în anul şcolar 1931/1932, cu mijloacele existente, cu numărul de şcoli în fiinţă şi cu corpul didactic disponibil? Nici localurile de şcoală şi nici sălile de clasă nu constituie unitatea de măsură a capacităţii de acţiune a aparatului învăţământului primar. Numărul foarte deosebit de săli de clasă, pe care-l cuprind localurile de şcoală primară, diferenţiază foarte mult valoarea mijlocie de realizare a misiunii învăţământului primar; iar numărul sălilor de clasă nu oferă putinţa determinării certe a acestei valori, deoarece capacitatea lor poate fi considerabil sporită, când adăpostesc alternativ grupurile de şcolari ale unor învăţători deosebiţi.

Efectivul de localuri de şcoală şi de săli de clasă jalonează numai limitele materiale înăuntrul cărora poate să se desfăşoare învăţământul primar; fără o sporire corespunzătoare a lor, acţiunea lui nu poate fi extinsă la un număr de şcolari mai mare decât îndoitul numărului celor care pot fi supuşi unei acţiuni pedagogice eficace în clasele existente (în cazul că fiecare clasă e folosită în jumătăţi de zi deosebite, de grupuri de şcolari deosebite). Astfel, capacitatea de acţiune a actualului învăţământ primar de stat, numărul de copii adică, ce poate fi primit cu folos în toate şcolile în fiinţă, nu poate fi determinată decât în raport cu numărul de învăţători disponibili.

Numărul localurilor de şcoală primară de stat a fost în anul şcolar 1931/32 cel de 14.875. Valoarea cea mai ridicată în cifre absolute îi revenea din acest total Vechiului Regat, cu 7.814 localuri, care reprezentau 52,53% din întregimea localurilor de şcoli primare de stat din ţară; cea mai scăzută îi revenea Bucovinei, cu 552 şcoli primare de stat, cu un procent de 3,72% din aceeaşi întregime. Transilvania şi Basarabia deţineau, cu 4.285 şcoli primare de stat şi un procent corespunzător de 28,80% din totalul localurilor de şcoli primare de stat ale ţării, cu 2.224 şcoli primare de stat şi procentul respectiv de 14,95%, locul al doilea şi al treilea.

Localurile de şcoală primară de stat rurale reprezintă un procent de 92,62%, iar localurile de şcoli primare de stat urbane, procentul de 7,38% din totalul acestor localuri. În raport cu numărul lor de localuri de şcoală primară de stat, la ţară, unităţile provinciale mari ale ţării au în frunte Transilvania cu 95,68% localuri. În cazul Basarabiei şi al Vechiului Regat, care îi urmează, acest procent are valoarea 91,64% iar Bucovina prezintă procentul proporţional cel mai mic de localuri de şcoală de stat rurale, avându-l deci pe cel mai ridicat de localuri urbane.

Considerând distribuţia localurilor de şcoală primară de stat, în centrele de populaţie ale ţării, sate şi oraşe, vedem că în medie, în ţara întreagă, se găsesc localuri de şcoală primară de stat în 96 din 100 de centre de populaţie. În Bucovina, revin de acest număr de populaţie 155 de localuri de şcoală primară de stat, în Basarabia 119, în Transilvania 103, iar în Vechiul Regat numai 86.

Fapt care se datoreşte desigur, în mare măsură, împrejurării că cifra populaţiei care revine, în mijlocie, de centru de populaţie în unităţile provinciale deosebite ale ţării, este foarte inegală, îndeosebi în cazul celor rurale. Într-adevăr, mijlocia de suflete, distribuită în ţara întreagă de centru de populaţie rurală fiind cea de 949, aceeaşi mijlocie nu cifrează decât 752 suflete în cazul centrelor de populaţie rurală din Vechiul Regat, dar 1.223 de suflete în Transilvania, 1.351 în Basarabia şi chiar 1.838 în Bucovina.

Nepotrivirea e manifestă între procentul copiilor recenzaţi pentru şcoala primară, rămaşi în seama şcolilor primare de stat din unităţile provinciale

deosebite şi între proporţia de localuri de şcoală primară de stat. Procentului de copii datori să urmeze şcoala primară în şcolile primare de stat din Basarabia le corespunde o proporţie mai mică din totalul localurilor de şcoală; în Bucovina la fel. Proporţia copiilor trebuind să vină la şcoala primară în şcolile de stat întrece proporţia de localuri de şcoală în aceste provincii. Pe când în Transilvania şi Vechiul Regat proporţia din totalul localurilor de şcoală primară de stat întrece cota lor din totalul copiilor datori să urmeze şcoala primară în şcolile de stat.

Adresându-se copiilor, învăţământul primar nu poate avea eficacitate deplină decât numai când este predat destul de aproape de locuinţa părinţilor fiecărui şcolar, pentru ca fiecare dintre ei să poată urma lesnicios şi în anotimpurile rele. Este firesc atunci ca şi cel mai mic centru de populaţie să aibă şcoală primară proprie. Unităţile provinciale cu sate mici trebuie să dispună prin urmare de un număr proporţional mai mare de localuri de şcoală primară, ca învăţământul primar să funcţioneze bine; în cele cu sate mari, dimpotrivă, acelaşi efect poate fi atins şi cu un număr proporţional mai mic de localuri. Ceea ce se şi întâmplă în Bucovina şi Basarabia, cu centrele lor mari de populaţie rurală care adăpostesc în medie 1.838 şi 1.351 suflete şi care au un număr proporţional mai mic de şcoli primare; iar Vechiul Regat şi Transilvania cu centrele lor de populaţie care cuprind în mijlocie 752 şi 1.223 de locuitori, au un număr proporţional mai mare de localuri de şcoală.

Numărul de săli de clasă al şcolilor primare de stat nu a fost determinat în ultimii ani şcolari decât cu prilejul întocmirii Anuarului Învăţământului Primar. Deoarece deosebirile dintre statistica anului şcolar 1931/32 şi cea de la data de 1 septembrie 1933, pe care o prezintă acest număr sunt puţin însemnate (s-a înregistrat în acest interval scăderea numărului localurilor de şcoală cu 0,74%), datele asupra sălilor de clasă ale şcolilor primare la această din urmă dată pot fi socotite însă, cu aproximaţie minimă, drept cele ale anului şcolar 1931/32.

Cifra sălilor de clasă de care dispunea Învăţământul primar la data de 1 septembrie 1933 este de 30.174. Situaţiile privitoare la numărul claselor sunt calculate toate cu aproximaţie mică, care devine mai sensibilă numai în cazul totalului pe ţară al sălilor de clasă, apoi în cazul numărului de clase din Transilvania şi îndeosebi din Bucovina din cauză că localurile cu 7 şi mai multe săli de clasă, care reprezintă 1,31% din totalul acestor localuri (2,79% din totalul localurilor de şcoală din Transilvania, 7,13% din totalul corespunzător în Bucovina şi numai 0,40% şi 0,33% din acelaşi total în Basarabia şi Vechiul Regat), au fost contate ca având 7 clase.

Numărul cel mai ridicat de săli de clasă, în cifre absolute, se găseşte în Vechiul Regat, cu valoarea 16.251, urmează Transilvania cu 8.386 clase, apoi Basarabia cu 3.895 şi Bucovina cu 1.642 săli de clasă. Revin prin urmare în mijlocie aproximativ două săli de clasă de local de şcoală.

Numărul cel mai ridicat de săli de clasă revine de local de şcoală în Bucovina, numărul redus al localurilor de şcoală fiind compensat astfel prin numărul sălilor. În medie, fiecare din aceste localuri are trei săli de clasă. Urmează Vechiul Regat, unde mijlocia de săli de clasă ale fiecărui local de şcoală este de 2,07 şi unde existenţa unui număr mai mare de centre de populaţie lipsite de şcoală primară, e cumpănită prin faptul că şcolile existente sunt relativ mai încăpătoare, având toate cel puţin două clase. Celelalte două unităţi provinciale, care au în mijlocie cel puţin un local în fiecare centru de populaţie dispun de localuri cu un număr mediu mai scăzut de săli. Aproape fiecare din ele are în Transilvania în medie două săli; în Basarabia însă din patru localuri de şcoală în mijlocie numai trei au două săli de clasă.

Localurile de şcoală primară de stat rurale reprezintă 92,62% din totalul lor pe ţară. Sălile cuprind 86,63% din totalul sălilor de clasă; cele urbane reprezintă procentul de 7,38% din totalul localurilor de şcoală primară şi procentul de 13,77% din totalul sălilor de clasă.

Aşezate în mijlocul unor aglomerări mai mari de populaţie, localurile de şcoli primare de stat urbane au un număr mai mare de săli de clasă decât localurile de şcoală primară de stat rurală. Proporţia de săli de clasă ce revine la ţară de local de şcoală este astfel de 1,89% pe când cea corespunzătoare de la oraş atinge valoarea de 3,67.

Situaţia sălilor de clasă în şcolile primare de stat rurale din unităţile provinciale deosebite ale ţării este aproape identică cu cea mijlocie prezentată mai sus. Numai Bucovina prezintă numărul cel mai ridicat, cu proporţia de 2,73 săli de fiecare local de şcoală, iar Basarabia pe cel mai scăzut cu proporţia de 1,66%. La oraş, Transilvania compensează numărul ei scăzut de localuri de şcoală, prin cota ridicată de săli de clasă ce revine de fiecare din ele: 4,31, care e foarte apropiată de cea a Bucovinei (4,50), întrecând-o pe cea a Vechiului Regat unde revin 3,60 săli de clasă de local de şcoală. Basarabia numără localurile de şcoli primare de stat urbane în mijlocie cele mai neîncăpătoare, având numai 2,74 săli de clasă.

Corpul didactic al şcolilor primare de stat a atins în anul şcolar 1931/32 numărul de 37.158 învăţători şi învăţătoare titulare. Un număr de 19.854 dintre ei, adică 53,43% funcţionau în şcolile primare de stat din Vechiul Regat; 8.551, adică 23,02% în Transilvania; 6.217, adică 16,73% în Basarabia şi 2.536, adică 6,82% în Bucovina.

Cu cifra de 31.434, învăţătorii din şcolile primare de stat rurale reprezentau 84,60% din întreg corpul didactic primar al ţării; iar totalul de 5.724 al învăţătorilor care funcţionează la şcolile primare de stat urbane, un procent de 15,40% din acest total.

Procentul proporțional cel mai ridicat de învățători care funcționează la şcolile primare rurale îl găsim în Basarabia, unde învățătorii de la țară ating 87,21% din totalul învățătorilor din provincie.

Urmează apoi Transilvania cu 85,94% învățători rurali, Vechiul Regat cu 84,26% şi Bucovina cu 76,26%.

În raport cu cifra localurilor de şcoală primară de stat, acest efectiv de învățători reprezintă cota mijlocie de 2.49 învățători de fiecare local.

La țară, de local de şcoală primară, revine în mijlocie proporția de 2,28 învățători, la oraş cea de 5,22. Valoarea relativ cea mai ridicată a acestei proporții o prezintă în cazul şcolilor primare de stat rurale, Bucovina: 4,04, Transilvania pe cea mai scăzută: 1,79. În Basarabia, de local de şcoală primară de stat rurală revine mijlocia [de] 2,66 învățători, pe când în Vechiul Regat cea mai scăzută, de 2,33. În cazul localurilor de şcoli primare de stat urbane, numărul învățătorilor ce revine de fiecare din ele este mai ridicat tot în Bucovina, unde mijlocia acestui raport este de 8,13. Urmează Transilvania cu mijlocia de 6,49 învățători de local de şcoală, apoi Vechiul Regat cu cea de 4,78, iar numărul cel mai scăzut de personal didactic de local de şcoală primară de stat îl găsim în Basarabia, unde nu-i revin fiecăreia din ele, în mijlocie, decât 4,27 învățători.

Numărul de 37.158 al învățătorilor titulari depăşindu-l pe cel de 30.174 al sălilor de clasă, câte o sală de clasă deosebită corespunde în mijlocie abia la 81 din 100 de învățători, astfel încât în 19 din 100 de săli de clasă funcționează 2 învățători, având orele de curs aşezate în jumătăți de zile deosebite.

Situația aceasta este generală, atât în cazul şcolilor primare de stat rurale, cât şi în cazul celor urbane din toate unitățile provinciale ale țării. Numai în Transilvania reveneau 103 săli de clasă rurale de 100 învățători, altminteri, media de săli de clasă ce revine de 100 de învățători în şcolile primare rurale fiind cea de 83. Basarabia prezintă valoarea cea mai scăzută a raportului studiat, cu 62 săli de clasă de 100 de învățători, iar Vechiul Regat pe cea mai ridicată, după cea din Transilvania, cu 82 săli de clasă de acelaşi număr de învățători. În cazul localurilor de şcoală primară din Bucovina, situația e foarte asemănătoare cu cea din Basarabia: de 100 învățători nu revin decât 67 săli de clasă. La oraş, numărul de săli ce revine de un număr oarecare de învățători este sensibil mai scăzut decât la țară. De 100 învățători care funcționează în şcolile primare urbane nu revin într-adevăr decât 70 săli de clasă. Raportul acesta are de asemenea valorile 76 în Vechiul Regat, 66 în Transilvania, 64 în Basarabia şi 55 în Bucovina. În mijlocie, numărul cel mai mare de săli pentru 100 de învățători este în Transilvania 98. În Vechiul Regat, Bucovina şi Basarabia, sălile de clasă ce corespund la acelaşi număr de învățători sunt treptat mai puține: 81, 64 şi 62.

Tabloul Nr. 36
1931/32

NUMĂRUL LOCALURILOR DE ŞCOLI PRIMARE DE STAT

	Rurale	Urbane	Întrunite
Vechiul Regat	7.151	653	7.814
Transilvania	4.100	185	4.285
Basarabia	2.038	186	2.224
Bucovina	478	74	552
Țara întreagă	13.777	1.098	14.875

În concluzie, constatăm, privind situația mijloacelor pentru aplicarea obligativității cursului primar, că nu există încă o şcoală primară de stat în toate centrele de populație ale țării. Iar acolo unde există ele au în medie 2 săli de clasă fiecare, iar proporția învățătorilor ce revine de local de şcoală este cea de 2,49. Astfel, deoarece în aceleaşi săli de clasă lucrează în jumătăți de zi deosebite 2 învățători, capacitatea sălilor de clasă este sporită cu 23,14%.

Tabloul Nr. 37
1931/32

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ A LOCALURILOR DE ŞCOALĂ PRIMARĂ DE STAT DIN TOTALUL PE ȚARĂ

	Şcoli rurale %	Şcoli urbane %	Întrunite %
Vechiul Regat	48,14	4,39	52,53
Transilvania	27,56	1,24	28,80
Basarabia	13,70	1,25	14,95
Bucovina	3,22	0,50	3,72
Țara întreagă	92,62	7,38	100,00

Tabloul Nr. 38
1931/32

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ PE PROVINCII A ŞCOLILOR PRIMARE DE STAT ÎN SÂNUL ACELEIAŞI PROVINCII

	Şcoli rurale %	Şcoli urbane %	Întrunite
Vechiul Regat	91,64	8,36	
Transilvania	95,68	4,32	
Basarabia	91,64	8,36	100
Bucovina	86,59	13,41	
Țara întreagă (media)	92,62	7,38	

Comparând numărul localurilor de şcoală, al sălilor de clasă şi al personalului didactic, de la țară şi de la oraş, din fiecare unitate provincială a țării, desprindem caracterele particulare ale aparatului şcolilor primare.

Tabloul Nr. 39
1932/33

NUMĂRUL SĂLILOR DE CLASĂ* (SITUAȚIA DE LA 1 SEPTEMBRIE 1933, STABILITĂ CU PRILEJUL ÎNTOCMIRII ANUARULUI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR)

	În localurile de şcoală rurale	În localurile de şcoală urbane	Total
Vechiul Regat	13.860	2.391	16.251
Transilvania	7.588	798	8.386
Basarabia	3.384	511	3.895
Bucovina	1.309	333	1.642
Țara întreagă	26.141	4.033	30.174

* Această situație e calculată cu eroare în minus datorită faptului că localurile de şcoală cu 7 şi mai multe săli de clasă au fost contate toate ca având numai 7 săli de clasă. Deoarece procentul localurilor cu 7 şi mai multe săli de clasă este mai ridicat în Bucovina şi în Transilvania, numărul pe țara întreagă este superior cifrei obişnuite.

La țară, cu toate că abia în 90 din 100 centre de populație există localuri de şcoală primară, numărul lor este, în raport cu populația deosebită, mai mare decât la oraş, din cauza diferenței foarte mari între mijlocia de locuitori a centrelor de populație rurale şi urbane, localurile revenind acolo la 1.047 locuitori, iar la oraş la 3.308.

Tabloul Nr. 40
1932/33

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ A ŞCOLILOR DIN ȚARA ÎNTREAGĂ DUPĂ NUMĂRUL SĂLILOR DE CLASĂ

	Cu 1 sală de clasă %	Cu 2 săli de clasă %	Cu 3 săli de clasă %	Cu 4 săli de clasă %	Cu 5 săli de clasă %	Cu 6 săli de clasă %	Cu 7 săli sau mai multe %
Vechiul Regat	57,36	34,81	9,64	15,34	1,76	0,78	0,33
Transilvania	51,06	27,93	8,81	5,87	2,07	1,47	2,79
Basarabia	37,34	27,19	6,29	6,26	1,45	0,75	0,40
Bucovina	27,63	26,56	10,70	16,04	5,88	6,06	7,13
Țara întreagă (media)	48,40	29,20	8,10	10,10	1,70	1,20	1,30

Tabloul Nr. 41
1932/33

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ A ŞCOLILOR URBANE DUPĂ NUMĂRUL SĂLILOR DE CLASĂ

	Cu 1 sală de clasă %	Cu 2 săli de clasă %	Cu 3 săli de clasă %	Cu 4 săli de clasă %	Cu 5 săli de clasă %	Cu 6 săli de clasă %	Cu 7 săli de clasă %
Vechiul Regat	10,15	11,66	5,61	58,33	8,64	3,79	1,82
Transilvania	18,62	14,36	4,79	15,96	9,37	5,85	30,85
Basarabia	11,17	36,87	17,32	27,37	5,03	1,68	0,56
Bucovina	12,16	14,86	6,76	13,51	10,81	13,52	28,38
Țara întreagă	11,90	16,43	7,45	43,05	8,36	4,45	8,36

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 42
1932/33

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ A ȘCOLILOR RURALE DUPĂ NUMĂRUL SĂLILOR DE CLASĂ

	Cu 1 sală de clasă %	Cu 2 săli de clasă %	Cu 3 săli de clasă %	Cu 4 săli de clasă %	Cu 5 săli de clasă %	Cu 6 săli de clasă %	Cu 7 săli de clasă %
Vechiul Regat	39,91	37,00	10,03	11,27	1,10	0,50	0,19
Transilvania	52,76	28,55	8,99	5,20	1,73	1,26	1,51
Basarabia	61,32	26,36	5,35	4,78	1,14	0,67	0,38
Bucovina	29,98	28,34	11,29	16,43	5,13	4,93	3,90
Țara întreagă	46,71	32,52	9,04	8,63	1,44	0,91	0,75

Tabloul Nr. 43
1931/32

NUMĂRUL SĂLILOR DE CLASĂ CARE REVIN DE ȘCOALĂ PRIMARĂ DE STAT

	În școlile primare de stat rurale	În școlile primare de stat urbane	În medie
Vechiul Regat	1,93	3,66	2,08
Transilvania	1,85	4,31	1,95
Basarabia	1,66	2,74	1,75
Bucovina	2,73	4,50	2,97
Țara întreagă	1,89	3,67	2,02

Tabloul Nr. 44
1931/32

CORPUL DIDACTIC AL ȘCOLILOR PRIMARE

	Școli primare rurale	Școli primare urbane	Total
Vechiul Regat	16.729	3.125	19.854
Transilvania	7.349	1.202	8.551
Basarabia	5.422	795	6.217
Bucovina	1.934	602	2.536
Țara întreagă	31.434	5.724	37.158

Tabloul Nr. 45
1931/32

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ A PERSONALULUI DIDACTIC DUPĂ MEDIUL SOCIAL ÎN CARE ACTIVEAZĂ

	La țară %	La oraș %	Total %
Vechiul Regat	84,26	15,74	
Transilvania	85,94	14,06	100
Basarabia	87,21	12,79	
Bucovina	76,26	23,74	
Țara întreagă (medie)	84,60	15,40	100

Tabloul Nr. 46
1931/32

DISTRIBUȚIA PERSONALULUI DIDACTIC AL ȘCOLILOR PRIMARE DE STAT

	La şcoli rurale %	La şcoli urbane %	Total %
Vechiul Regat	45,02	8,41	53,43
Transilvania	19,79	3,23	23,02
Basarabia	14,59	2,14	16,73
Bucovina	5,20	1,62	6,82
Țara întreagă	84,60	15,40	100,00

Tabloul Nr. 47
1931/32

NUMĂRUL DE ÎNVĂȚĂTORI CE REVIN DE LOCAL DE ȘCOALĂ DE STAT

	Şcoală primară de stat rurală	Şcoală primară de stat urbană	Total
Vechiul Regat	2,33	4,78	2,54
Transilvania	1,79	6,49	1,99
Basarabia	2,66	4,27	2,79
Bucovina	4,04	8,13	4,59
Țara întreagă	2,28	5,22	2,49

Tabloul Nr. 48
1931/32

NUMĂRUL DE SĂLI DE CLASĂ CE REVIN DE ÎNVĂȚĂTOR (SITUAȚIA SĂLILOR DE CLASĂ DUPĂ DATA DE 1 SEPTEMBRIE 1933)

	În localurile de şcoală primară de stat de la țară	În localurile de şcoală primară de stat de la oraş	Total
Vechiul Regat	0,82	0,76	0,81
Transilvania	1,03	0,66	0,98
Basarabia	0,62	0,64	0,62
Bucovina	0,67	0,55	0,64
Țara întreagă	0,83	0,70	0,81

Tabloul Nr. 49
1931/32

NUMĂRUL DE ȘCOLI CARE REVIN DE FIECARE CENTRU DE POPULAȚIE

	De centru de populație rural	De centru de populație urban	De centru de populație
Vechiul Regat	0,80	7,17	0,86
Transilvania	1,02	3,77	1,03
Basarabia	1,10	11,62	1,19
Bucovina	1,40	4,93	1,55
Țara întreagă	0,90	6,42	0,96

POPULAȚIA MEDIE CARE REVINE DE CENTRELE DE POPULAȚIE ALE ȚĂRII (PE BAZA DATELOR RECENSĂMÂNTULUI GENERAL AL POPULAȚIEI DIN 1930)

	De sat	De centru urban
Vechiul Regat	751,95 suflete	Cu Bucureşti 22.814,79 Fără Buc. 16.053,98
Transilvania	1.122,63	19.571,39
Basarabia	1.350,90	2.934,50
Bucovina	1.837,53	15.128,33
Țara întreagă	948,81	Cu Buc. 21.222,85 Fără Buc. 17.574,90

Localurile de şcoală de la oraş, proporțional mai puține, deşi sunt în mijlocie mai multe de 6 de fiecare localitate urbană, au în schimb un număr mai mare de săli de clasă (toate au cel puțin 3 săli de clasă). Pe lângă aceasta, la oraş, sălile de clasă sunt mai intens folosite; numărul claselor care n-au sală proprie şi funcționează în săli care adăpostesc şi o altă clasă este mai ridicat acolo. Din 100 de învățători de la oraş, 30 n-au sală proprie; la țară dimpotrivă, numai 17 din 100 de învățători sunt în situația aceasta. Capacitatea sălilor de clasă urbane este astfel sporită.

În Vechiul Regat, numărul de localuri de şcoală rurală e proporțional mai scăzut, în raport cu numărul centrelor de populație, fapt compensat prin numărul mediu, relativ mare, de săli de clasă, al fiecăruia şi prin sporirea accentuată a capacității acestora, în urma folosirii lor alternante, de către doi învățători. Faptul că nu fiecare centru de populație are şcoala lui primară constituie însă un neajuns însemnat, îngreuind în anotimpurile rele frecventarea şcolii de copiii din cătunele depărtate de comuna rurală în care se află şcoala. Şcolile primare de stat urbane din Vechiul Regat au în mijlocie mai puține săli de clasă fiecare decât cele din Ardeal şi Bucovina, dar sunt proporțional mai numeroase; iar folosirea alternantă este mai puțin răspândită acolo decât în şcolile primare de stat din toate celelalte provincii.

Transilvania prezintă aparatul şcolar cel mai echilibrat. La țară există în mijlocie un local de şcoală de centru de populație, aproape 2 săli de clasă în fiecare din ele şi un număr de învățători cu foarte puțin mai scăzut decât cel al sălilor de clasă.

La oraş, găsim un număr proporțional mai mic de localuri de şcoală, toate cu cel puțin 4 săli de clasă în mijlocie. Folosirea alternantă a sălilor de clasă este încă practicată pe o scară mult mai întinsă decât în Vechiul Regat, dar ceva mai redusă decât în Basarabia şi Bucovina.

În Basarabia, numărul localurilor de şcoală întrece numărul centrelor de populaţie. Numărul lor de săli de clasă este însă proporţional cel mai redus din întreaga ţară. Aşa încât, dată fiind populaţia medie ridicată a centrelor de populaţie din Basarabia, pare firesc faptul că acolo clasele sunt folosite în mai mare măsură în mod alternativ decât în şcolile rurale din toate celelalte unităţi provinciale. În şcolile primare de stat rurale, numărul sălilor de clasă ce revine în Basarabia de învăţător prezintă chiar particularitatea de a scădea sub numărul corespunzător din cazul acestor şcoli pe ţară. Oraşele basarabene au numărul proporţional cel mai mare de localuri de şcoală de fiecare oraş, dar numărul mijlociu al sălilor lor de clasă reprezintă mijlocia cea mai scăzută ce revine de local de şcoală primară urbană. Numărul lor de săli de clase folosite alternativ e însă ridicat şi întrecut numai de cel din oraşele Bucovinei.

În privinţa aparatului şcolar, Bucovina este unitatea provincială cea mai puţin echilibrată. La ţară, având centrele de populaţie în mijlocie cele mai ridicate de locuitori, constatăm un local de şcoală aproape în fiecare dintre ele. Capacitatea acestor localuri de şcoală este considerabil mărită, prin faptul că în mijlocie aproape fiecare dintre ele are 3 săli. (Localurile de şcoală din Bucovina sunt în genere cele mai spaţioase dintre cele rurale). Folosirea alternantă a sălilor de clasă se face acolo, în măsură aproape tot aşa de mare ca în şcolile rurale din Basarabia.

La oraş, Bucovina prezintă, la fel, un număr de localuri de şcoală proporţional mai mic decât Vechiul Regat şi Basarabia; numărul mijlociu al sălilor lor de clasă este însă cel mai ridicat care se întâlneşte în şcolile noastre primare de stat urbane, iar din aceste săli aproape jumătate sunt folosite alternant. Localurile de şcoli primare de stat din Bucovina reprezintă astfel aparatul şcolar a cărui capacitate a fost lărgită în măsură mai mare, prin folosirea alternantă a sălilor de clasă.

Valoarea precisă a acestor compensări ale numărului proporţional deosebit de localuri de şcoală primară din fiecare unitate provincială, prin mărirea lor, adică prin numărul mai ridicat sau mai scăzut al sălilor de clasă pe care le cuprind şi prin dublarea folosinţei unui număr oarecare de săli de clasă, poate fi stabilită prin determinarea numărului de copii datori să urmeze şcoala primară, care poate fi primit în şcolile primare din fiecare unitate provincială.

Din totalul copiilor obligaţi să urmeze cursul primar în şcolile de stat, în anul şcolar 1931/32 au revenit în ţara întreagă câte 66 de învăţător. Numărul relativ cel mai ridicat de copii datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat a revenit de învăţător în Basarabia, unde proporţia dintre numărul copiilor datori să urmeze în şcolile de stat şi numărul învăţătorilor avea valoarea de 79,26.

În Transilvania, Vechiul Regat şi Bucovina, această proporţie avea concomitent valorile de 70,63; 62,89 şi 43,81. Toate aceste proporţii sunt calculate cu o aproximaţie în plus, datorită faptului că, nefiind cunoscută repartiţia pe

provincii a numărului de 20.256 elevi ai şcolilor secundare teoretice şi tehnice şi ai şcolilor întregitoare dependente de alte Ministere, numărul copiilor datori să urmeze cursul primar în şcolile primare de stat din unităţile provinciale deosebite, cuprinde şi numărul acestor elevi; în mijlocie pe ţara întreagă, această aproximaţie nu reprezintă însă decât o eroare în plus de 1 copil la învăţător, mijlocia ce revine de învăţător în ţara întreagă fiind cea de 66,44% înainte de efectuarea acestei scăderi şi de 65,64% după efectuarea ei.

Bucovina este, prin urmare, mai bine înzestrată pentru a aplica obligativitatea învăţământului primar, de vreme ce are un număr de învăţători îndeajuns de mare ca de fiecare din ei să nu revină decât un număr foarte apropiat de populaţia optimă a unei clase, chiar şi în caz că frecventează toţi copiii datori să urmeze şcoala primară. Sporit prin întrebuinţarea alternată a sălilor de clasă, aparatul şcolar din Bucovina poate cuprinde deci în condiţii bune masa întreagă a copiilor obligaţi să vină acolo la şcoala primară de stat. Cu aparatul şcolar existent în Vechiul Regat se poate desfăşura o acţiune educativă mulţumitoare, dacă se face un efort, deşi numărul de copii care revine de învăţător este aici considerabil mai ridicat decât în Bucovina. Concentrarea localurilor de şcoală în comunele rurale, care atrage după sine faptul că al cincilea centru de populaţie, sau cătun din Vechiul Regat nu are şcoala lui, îngreuiază într-o oarecare măsură funcţionarea bună a învăţământului în anotimpurile rele. Problema şcolii primare în Vechiul Regat nu poate consista astfel în reducerea treptată a efectivului de copii ce revine de învăţător, prin sporirea corpului didactic şi întrebuinţarea alternantă în mai mare măsură a sălilor de clasă existente, ci, în genere, în înmulţirea localurilor de şcoală cu o singură sală de clasă, în centrele de populaţie lipsite de şcoală primară.

Efectivul cel mai ridicat de copii, care revine în Transilvania de învăţător arată că acolo aparatul şcolar are o capacitate prea mică pentru a putea garanta o trecere eficace în clasele primare a întregului număr de copii datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat.

Ţinând seama de faptul că Transilvania e foarte bine înzestrată cu localuri de şcoală şi cu săli de clasă şi că acolo, la ţară, încă nici nu revine un învăţător de fiecare sală, constatăm că aici nu e nevoie în genere decât de o sporire a corpului didactic rural, pentru ca învăţământul primar să poată funcţiona mai bine.

Basarabia are aparatul şcolar care îngăduie mai puţin împlinirea misiunii învăţământului primar. Folosirea alternativă în măsură foarte largă a sălilor, numărul de copii înscrişi care revine acolo de un învăţător, cel mai ridicat din ţara întreagă, fac ca funcţionarea mulţumitoare a învăţământului primar să reclame o sporire nu numai a corpului didactic, ci şi a localurilor de şcoală şi a sălilor de clasă.

Concluzia ce se desprinde din aceste date sumare asupra aparatului şcolii primare este că, asemenea masei copiilor datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat, mijloacele de căpetenie ale acestui aparat, localurile de şcoală, sălile de clasă şi corpul didactic, sunt structurate deosebit în mediile sociale caracteristice ale țării (la sat şi la oraş) şi că puterea de acțiune a acestor mijloace diferă considerabil în unitățile provinciale deosebite ale țării. Oraşele sunt mai bine înzestrate cu localuri de şcoală şi săli de clasă decât centrele de populație rurale; disponibilitățile sunt în mai mare măsură folositoare cu ajutorul unui număr proporțional mai mare de învățători; dintre unitățile provinciale ale țării, Basarabia e cea mai puțin înzestrată pentru a supune cu folos unei acțiuni educative masa ei de copii obligați şcolarității. Aceeaşi masă de copii poate fi cuprinsă mai lesnicios în aparatul şcolii primare în Bucovina.

Situația din Vechiul Regat e ceva mai mulțumitoare decât cea din Transilvania, din punctul de vedere al capacității de cuprindere a aparatului şcolar, datorită şi faptului că, înglobând Bucureştii, situația şcolilor primare de stat urbane cântăreşte mai greu decât în celelate unități provinciale, cu prilejul determinării ei. Astfel, aparatul şcolii primare româneşti nu este, în genere, prea neîncăpător pentru numărul de copii datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat, cu toate că are nevoie de lărgire mai ales în unele unități provinciale. Efectivul actual de învățători este îndeajuns de mare ca o acțiune şcolară eficace să poată fi desfăşurată în cazul unui efort susținut, asupra masei întregi a copiilor înscrişi să urmeze cursul primar în şcolile de stat. Numărul corpului didactic primar va trebui însă mărit în cazul extensiunii de azi a şcolii primare. Înmulțirea cadrelor lui nu trebuie însă făcută în pripă, ci dusă la îndeplinire treptat şi cu grijă multă pentru pregătirea şi însuşirile învățătorilor noi.

Situațiile acestea mijlocii, pe unități provinciale întregi, arată însă aparatul nostru şcolar mai bun decât este. De vreme ce învățământul e eficace numai întrucât se face potrivit înfățişării particulare a fiecărui centru de populație în parte, dacă distribuția lui în centrele de populație deosebite nu e făcută aşa cum trebuie, aparatul şcolar al unității provinciale respective nu e mulțumitor, chiar dacă prezintă valori mijlocii mulțumitoare. Din această pricină, se lucrează încontinuu pentru stăvilirea tendinței de îngrămădire la oraş sau în comunele rurale mai mari a învățătorilor şi pentru proporționarea continuă a posturilor de învățători din fiecare centru de populație cu numărul de copii pe care trebuie să-l crească.

Anuarul Învățământului Primar, cu informația lui precisă, a fost întocmit şi în vederea unei redistribuiri energice a posturilor de învățători, care să fie dusă la îndeplinire cu respectarea cea mai largă cu putință a situației din fiecare localitate. Cu ajutorul lui, efectivul actual de învățători ar putea fi aşezat în aşa fel încât fiecăruia să-i revină nici prea mulți, nici prea puțini copii. Astfel se va

putea scoate din aparatul şcolar al învățământului nostru primar maximul de realizare educativă.

Căci imposibilitatea de a mări acest aparat şcolar, aşa încât să ajungă dimensiunile optime în viitorul apropiat, nu poate să constituie un temei pentru ca să nu se ceară ca ceea ce există să dea randament maxim.

Situația înscrişilor față de recenzați

Măsura în care şcoala primară de stat şi-a îndeplinit misiunea cu ajutorul mijloacelor didactice de care dispune, adică în sălile de clasă disponibile şi prin corpul didactic existent, o indică numărul copiilor datori să urmeze cursul primar şi care s-au înscris în clasele ei, modul în care le-au urmat şi rezultatele pedagogice obținute cu ei.

De vreme ce îi pot înscrie şi îi înscriu, părinții acestui număr de copii având la îndemână o şcoală primară arată că sunt convinşi într-o măsură oarecare şi de nevoia sau de folosul de a [o] urma, mai ales când îşi înscriu de bunăvoie copiii şi înscrierea nu se face din oficiu.

Întrucât nu depăşeşte capacitatea aparatului disponibil, numărul de înscrişi reprezintă obiectul de fapt al acțiunii educative a şcolii primare de stat, nemaicuprinzând în genere, decât copiii care o pot urma. Toți sunt la dispoziția şcolii; rămâne însă de văzut ce face ea cu ei, măsura în care izbuteşte să-i reție şi chipul în care califică chiar învățătorii efectele acțiunii lor pedagogice, prin situațiile de la sfârşitul anilor şcolari.

Recensământul anual din toamna 1932 a constatat că numărul copiilor înscrişi în şcolile primare de stat a fost, în anul şcolar 1931/32, cel de 2.053.334. La şcolile primare de stat în Vechiul Regat s-au înscris 1.069.272, adică 52,07% dintre ei; la cele din Transilvania, Basarabia şi Bucovina respectiv 532.279, 335.454 şi 116.329, adică câte 25,92%, 16,35% şi 5,67% din întregimea copiilor datori să urmeze cursul primar la şcolile de stat.

Numărul copiilor înscrişi în şcolile primare rurale a fost de 1.795.037, al înscrişilor în şcolile primare urbane de 258.297. O parte de 87,42% din totalul copiilor înscrişi în şcolile primare de stat trăieşte deci la țară, iar numai 13,58% la oraş. Numărul de şcolari înscrişi în şcolile rurale este mai ridicat în Basarabia, unde reprezintă 89,81% din întregimea copiilor înscrişi în şcolile primare de stat ale acestei provincii. În Transilvania, partea de înscrişi de la țară este aproape la fel de ridicată ca în Basarabia, cu valoarea 89,16%. În Vechiul Regat şi în Bucovina, procentul înscrişilor de la oraş e considerabil mai ridicat ca în Basarabia şi Transilvania; procentul lor în şcolile rurale de stat din totalul copiilor înscrişi în aceste şcoli fiind în cazul dat de numai 87,37% şi 82,21%. Băieții reprezintă 54,13% din întregimea copiilor înscrişi în şcolile primare de

stat ale acestei provincii. În Transilvania, partea celor de la țară este aproape la fel de ridicată ca în Basarabia, cu valoarea 89,16%. În Vechiul Regat şi în Bucovina, partea de înscrişi de la oraş e considerabil mai ridicată ca în Basarabia şi Transilvania. Numărul copiilor înscrişi în şcolile rurale de stat din totalul celor înscrişi în aceste şcoli este, în cazul băieților, 1.111.426; fetele numărând 941.908.

În şcolile primare rurale diferența între numărul băieților înscrişi şi al fetelor, raportate la totalurile pe sat şi oraş e mult mai pronunțată. Băieții reprezintă în mijlocie 54,44% din totalul înscrişilor în şcolile primare de stat rurale; fetele 45,56% din acest total. În şcolile primare urbane, diferența aceasta e mult mai puțin sensibilă: băieții reprezintă 51,98% din totalul înscrişilor în aceste şcoli şi fetele 48,02%. Masa copiilor înscrişi în şcolile primare rurale din Basarabia prezintă procentul cel mai ridicat de băieți (60,99%) şi pe cel mai scăzut de fete (39,01%), care lasă departe în urmă procentul corespunzător din celelalte unități provinciale. Procentul cel mai scăzut de băieți îl prezintă copiii înscrişi în şcolile primare de stat urbane din Bucovina, unde proporția fetelor o întrece cu foarte puțin pe cea a băieților, având valoarea 50,01% față de cea de 49,99% a celei dintâi. Trebuie remarcat faptul că, în cazul înscrişilor în şcolile urbane, procentul de băieți cel mai ridicat se găseşte în Ardeal, unde din totalul înscrişilor 54,03% au fost băieți şi 45,97% fete, Basarabia având un procent de băieți numai cu foarte puțin mai ridicat decât Vechiul Regat.

Masa înscrişilor în şcolile primare de stat prezintă adică, în genere, caracterele masei copiilor datori să urmeze şcoala primară. Copiii înscrişi în şcolile primare rurale şi cei din şcolile primare urbane constituie două blocuri foarte deosebite şi ele. Valoarea de 87,42% a copiilor înscrişi în şcolile primare rurale este chiar proporțional mai mare față de procentul copiilor înscrişi în şcolile primare urbane, decât cel al copiilor recenzați pentru şcoală. Aceştia n-au decât valoarea 85,88%. Procentul copiilor de la oraş datori să urmeze şcoala primară este de 14,12%. Structura lor este, la fel, deosebită din punctul de vedere al proporției de băieți şi de fete care intră în compunerea lor: procentul băieților fiind peste tot, cu excepția oraşelor Bucovinei, mai ridicat decât cel al fetelor, îndeosebi în cazul înscrişilor în şcolile primare rurale. Şi la țară şi la oraş, procentul băieților obligați să urmeze şcoala primară, înscrişi, este mai ridicat decât cel de fete. La țară, cu cât procentul băieților a fost mai ridicat în totalul copiilor datori să frecventeze, cu atât e mai ridicat şi procentul băieților în totalul înscrişilor. Îndeosebi în Basarabia sunt înscrişi proporțional mult mai mulți dintre băieții datori să urmeze şcoala primară rurală decât sunt înscrise fete din totalul fetelor datoare să vină la şcoală.

La oraş, între procentele de băieți recenzați pentru şcoala primară şi între procentul de băieți înscrişi, din aceeaşi provincie, nu subzistă un paralelism atât

de perfect. Procentul cel mai ridicat de băieți înscrişi nu-l găsim în Vechiul Regat, care are procentul proporțional cel mai ridicat de băieți, în masa copiilor datori să urmeze şcolile urbane, ci în Transilvania. În oraşele din Vechiul Regat s-a ajuns (în parte din cauză că numără printre ele Bucureştii) ca, aproape tot atât de mult ca şi în Bucovina, fetele să fie înscrise în măsură egală cu băieții.

Modul în care se distribuie numărul copiilor înscrişi în clasele cursului primar întregeşte cu multe elemente noi icoana despre funcționarea şcolii primare de stat.

Copiii înscrişi în şcolile primare de stat se distribuie în cele 7 clase ale cursului primar, aşa că un număr de 655.012 dintre ei sunt înscrişi în clasa I-âi; 825.520 în clasele a II-a şi a III-a, 302.122 în clasa a IV-a, 242.476 în clasele a V-a şi a VI-a, şi 28.204 în clasa a VII-a. Din întregimea înscrişi[lor] în şcolile primare de stat 31,9% sunt înscrişi în clasa I-âi; 40,20 în clasele a II-a—a III-a; 14,71% în clasa a IV-a; 11,81% în clasele a V-a—a VI-a şi 1,38% în clasa a VII-a.

Împrejurarea că numărul copiilor datori să urmeze aceeaşi clasă e cu atât mai micşorat cu cât clasa e mai ridicată, adică cu cât efectivul ei a fost micşorat prin însumarea deceselor din mai mulți ani, atrage după sine ca procentul de înscrişi al fiecărei clase a cursului primar să fie mai mic decât cel al clasei imediat inferioare. Copiii care trec în şcolile secundare teoretice şi tehnice determină deosebit o scădere considerabilă a numărului înscrişilor în clasele primare a V-a—a VII-a, în raport cu populația claselor I-âi—a IV-a .

Inspectarea cea mai fugară a distribuției copiilor înscrişi în şcolile primare în anul şcolar 1931/32 arată însă că aceşti doi factori nu pot condiționa în mod exclusiv diferențele, foarte accentuate, între procentul de înscrişi ce revine fiecărei clase, la țară şi la oraş. Mortalitatea e scăzută şi aproape constantă înlăuntrul intervalului de vârstă 7–16 ani, iar numărul copiilor care părăsesc cursul primar pentru a trece în şcoli secundare de orice fel este destul de puțin însemnat, după cum am văzut. Diferențele considerabile dintre procentele de înscrişi ce revin claselor deosebite ale cursului primar şi între aspectul distribuției pe clasă a înscrişilor în şcolile primare de stat, rurale şi urbane, exprimă mai degrabă anume particularități de structură ale şcolii primare româneşti.

Distribuția mijlocie pe țara întreagă a elevilor înscrişi în şcolile primare de stat prezintă aspectul următor: din totalul înscrişilor, aproape 1/3 revine de clasa I-âi; clasele a II-a şi a III-a nu iau împreună decât 2 pătrimi din el; clasa a IV-a are aproape o şeptime din acelaşi total; clasele a V-a—a VI-a o optime; iar clasa a VII-a numai a 75-a parte. Numărul de înscrişi care revine clasei a IV-a este astfel jumătate din numărul înscrişilor în clasa I-âi; iar numărul înscrişilor în clasa a VII-a numai o optime din numărul înscrişilor în clasa a IV-a şi numai o 23-ime din numărul înscrişilor în clasa I-âi.

Evident că mortalitatea copiilor între 7–12 ani nu poate reduce la jumătate numărul copiilor care ajung să se înscrie în clasa a IV-a şi nici la o 23-ime numărul celor care ajung să se înscrie în clasa a VII-a. Şi tot aşa de evident e că trecerea în şcolile secundare a unui număr de copii echivalent cu 9,60% din totalul înscrişilor nu poate atrage după sine reducerea numărului înscrişilor în clasa a VII-a la o optime din numărul înscrişilor în clasa a IV-a. Rămâne să fie văzut cu prilejul studiului promovării în clasele cursului primar, întrucât contribuie neputința de a trece în clase superioare la determinarea acestei proporționări atât de inegale a înscrişilor, în clasele primare.

În concordanță cu faptul că atât masa copiilor recenzați să urmeze cursul primar, cât şi masa copiilor înscrişi în şcolile primare de stat prezintă procente mai ridicate de băieți şi mai scăzute de fete, în distribuția mijlocie, pe țara întreagă, a tuturor copiilor din şcolile primare, fiecăreia din clasele cursului primar îi revine un număr mai mare de băieți. Însă raportul dintre procentele de fete înscrise în şcolile primare de stat şi între procentele de băieți din aceste şcoli ia valoare deosebită. Într-adevăr, în țara întreagă, sunt înscrişi în şcolile primare de stat: în clasa I-âi, 337.308 băieți şi 317.704 fete; în clasele a II-a—a III-a, 455.067 băieți şi 370.453 fete; în clasa a IV-a, 168.949 băieți şi 133.173 fete; în clasele a V-a şi a VI-a, 134.376 băieți şi 108.100 fete, iar în clasa a VII-a, 15.726 băieți şi 12.478 fete, adică 1.111.426 de băieți şi numai 941.908 fete.

Fetele înscrise reprezintă în mijlocie pe țara întreagă numai 0,84 din numărul de băieți, dar în clasa I-âi raportul acesta are valoarea mijlocie pe țara întreagă de 0,93; în clasele II—III, valoarea mijlocie pe țara întreagă a acestui raport este cea de numai 0,81, în clasa a IV-a cea mai scăzută, de 0,78, în clasele V, VI cea mai ridicată de 0,80, iar în clasa a VII-a, acest raport are valoarea de 0,79. În medie, pe țara întreagă, clasa I-âi prezintă deci un număr de fete înscrise mai apropiat de numărul băieților, în cele trei clase următoare numărul fetelor înscrise descreşte, ajungând să reprezinte mai puțin de 4 cincimi din numărul băieților; în clasele V—VII, numărul fetelor scade la fel, menținându-se însă mai ridicat decât în clasa a IV-a.

Comparând distribuția pe clase a copiilor înscrişi din şcolile primare rurale şi urbane, observăm că, în cazul celor dintâi, particularitățile acestei distribuții sunt mult mai accentuate, îndeosebi în unele provincii. Un număr de 583.832 de copii sunt înscrişi în clasa I-âi; apoi 709.673 înscrişi în clasele II–III; 254.322 în clasa a IV-a; 221.001 în clasele V—VI şi 26.209 înscrişi în clasa a VII-a. Distribuția mijlocie a înscrişilor din şcolile de stat rurale în clasele cursului primar reprezintă în clasa I-âi 32,53% din totalul înscrişilor, în clasele II—III: 39,53%; în clasa a IV-a: 14,17%; în clasele a V-a—a VI-a: 12,31%, iar înscrişi în clasa a VII-a, 1,46%. În clasele cursului primar din şcolile urbane, sunt înscrişi numai 71.180 de copii în clasa I-âi; 115.847 în clasele II—III,

47.800 în clasa a IV-a, 21.475 în clasele V—VI, şi 1.995 în clasa a VII-a. Ei se repartizează în aşa fel în clasele cursului primar, încât clasa I-âi deține numai 27,56% din totalul înscrişilor, clasele II—III însă 44,85%; clasa a IV-a 18,50%, clasele V—VI 8,31% şi clasa a VII-a 0,78% din acest total.

Modul de distribuție al înscrişilor în şcolile primare rurale se deosebeşte hotărât de modul de distribuție al înscrişilor în şcolile urbane. Întâi, prin faptul că îngrămădeşte în clasa I-âi un număr considerabil mai mare de înscrişi (32,53% față de 27,56%). Apoi înscrişii în clasa a II-a, a III-a şi a IV-a rurale reprezintă un procent mai scăzut din totalul înscrişilor decât reprezintă înscrişii în cele urbane. Pe când procentul copiilor înscrişi în clasele II—III rurale întrece de abia procentul înscrişilor în clasa I-âi rurală (39,53% față de 32,53%), procentul copiilor înscrişi la oraş în aceste două clase se apropie de îndoitul procentului de copii înscrişi acolo în clasa I-âi (44,85% față de 27,56%). Iar procentul copiilor înscrişi în clasa a IV-a rurală este considerabil mai scăzut decât procentul celor înscrişi în clasa a IV-a urbană (14,17% față de 18,50%).

În sfâşit, în clasele primare rurale superioare (V—VII) sunt înscrişi proporțional mai mulți copii decât în aceleaşi clase din şcolile urbane. Saltul de la procentul de înscrişi în clasa a IV-a la procentul de înscrişi din clasele V—VI este mai puțin brusc în cazul şcolilor rurale (de la 14,17% la 12,31%, pe când în cazul şcolilor primare urbane se produce între valorile 18,50% şi 8,31%). Iar procentul de copii înscrişi care-i revine clasei a VII-a rurale este mult mai ridicat (1,46%) decât cel corespunzător în cazul şcolilor urbane (0,78%). Expresia cea mai accentuată a caracterelor distribuției pe clase a copiilor înscrişi în şcolile primare de stat rurale o prezintă Basarabia. Acolo clasei I-âi îi revin 41,47% din înscrişi. Clasele II—III n-au împreună un număr egal celui din clasa I-âi. (Înscrişii acestor clase nu cifrează decât 40,54% din totalul înscrişilor în şcolile primare de stat rurale din Basarabia). În clasa a IV-a nu se înscrie decât un număr de copii ceva mai mare decât un sfert din numărul copiilor înscrişi în clasa I-âi; iar clasa a VII-a nu numără decât 0,29% din înscrişi. Şcolile de stat rurale din Bucovina prezintă distribuția cea mai echilibrată a înscrişilor în clasele cursului primar. Procentul de înscrişi în clasa I-âi e proporțional cel mai scăzut acolo (28,50%), nefiind prea depărtat de mijlocia pe țara întreagă a înscrişilor ce revin de clasa I-âi urbană; clasele II—III sunt proporțional mai bine populate (cu 37,68% din totalul înscrişilor), clasele superioare ale cursului primar mai bine cercetate (cu 16,51 şi 3,01% din totalul înscrişilor în clasele V—VI, VII). Distribuția înscrişilor din Transilvania, cu clasele I—IV, ale cursului primar rural, o întrece pe cea din Bucovina, având în clasele II—III şi IV procentele de înscrişi cele mai natural dispuse (cu 39,61% în clasele II—III față de 28,57% în clasa I-âi şi 14,31% în clasa a IV-a). În clasele V—VI, procentul de copii înscrişi e mai scăzut decât în Bucovina, deşi superior celui corespunzător în celelalte

două unități provinciale. Vechiul Regat are un număr de copii înscrişi în clasa I-âi ridicat (32,05%) şi procente mici pentru clasele V—VII, dar clasele II—III şi IV sunt mai uniform populate cu înscrişi ca şcolile primare rurale bucovinene şi transilvănene (39,36% de înscrişi în clasele II—III şi 14,84%, adică proporțional mai mult decât în şcolile rurale din Transilvania şi Bucovina, în clasa a IV-a.

Expresia cea mai accentuată a caracterelor distribuției pe clase a copiilor înscrişi în şcolile primare de stat urbane o prezintă Bucovina, în ale cărei şcoli rurale am întâlnit, la fel, repartiția cea mai echilibrată în clasele cursului primar. Copiii înscrişi sunt mai puțin grămădiți în clasa I-âi în şcolile primare urbane din Bucovina, procentul lor în clasa I-âi fiind proporțional cel mai scăzut. Scăderea treptată a numărului lor, în clasele II—IV este puțin discontinuă, de vreme ce procentul de copii înscrişi în clasa a IV-a este abia cu 8,52% mai mic decât procentul înscrişilor în clasa I-âi (16,44% față de 24,95%). Iar clasele V—VII dispun de un număr de înscrişi care lasă cu mult în urmă procentele corespunzătoare din şcolile urbane ale celorlalte provincii (2,35% din totalul înscrişilor în clasa a VII-a, pe când în Transilvania, Vechiul Regat şi Basarabia acest procent nu are decât valorile de 0,94%, 0,57% şi 0,40%). Şcolile primare de stat urbane din Transilvania, Vechiul Regat şi Basarabia prezintă o distribuție treptat mai lipsită de echilibru a copiilor înscrişi în ele. (În Transilvania copiii înscrişi în clasa a IV-a reprezintă un procent întrecut cu 7,75% de procentul copiilor înscrişi în clasa I-âi în Vechiul Regat şi în Basarabia, unde această diferență are valoarea de 9,38% şi 11,90%. Şcolile primare de stat urbane din Transilvania au astfel în clasele I—IV procente de înscrişi ceva mai uniforme decât şcolile primare de stat urbane din Bucovina; clasele lor superioare, şi îndeosebi a VII-a, sunt însă destul de slab populate cu elevi (11,58% în clasele V—VI şi 0,94% în clasa a VII-a).

Trebuie să deducem din aceste fapte că la țară un număr mare de copii e îngrămădit în clasa I-âi, însă, cu excepția Basarabiei, cei ce au trecut în clasa a II-a ajung în genere şi în clasa a IV-a.

În privința proporției de băieți şi de fete ce intră în procentul de copii înscrişi a claselor deosebite din şcolile primare urbane şi rurale ale fiecărei unități provinciale ale țării, observăm că, la fel, la sate, trăsăturile mediei pe țară apar mult mai accentuate.

În şcolile primare rurale sunt înscrişi 977.168 băieți şi 817.869 fete, în cele urbane 134.258 băieți şi 124.039 fete. Astfel, la țară, numărul fetelor înscrise nu reprezintă decât 84% din numărul băieților, pe când la oraş acest număr reprezintă 92% din numărul acestora. Numărul băieților înscrişi şi al fetelor înscrise în clasele cursului primar rural este de 301.150 şi 282.262 în clasa I-âi; de 393.989 şi 315.684 în clasele a II-a, a III-a, de 143.216 şi 111.106,

în clasa a IV-a, de 123.929, 97.072 în clasele V—VI şi de 14.884, 11.325 în clasa a VII-a.

Raportul dintre înscrişii în clasele deosebite ale şcolilor primare de stat rurale este cel de 0,93% în clasa I-âi, de 0,80% în clasele II—III, de 0,76 în clasa a IV-a, de 0,78 în clasele V—VI, şi de 0,75 în clasa a VII-a. La oraş, clasa I-âi prezintă cifre de 36.158 de băieţi înscrişi şi de 35.022 de fete, în clasele II—III sunt înscrişi 61.078 băieţi şi 54.769 fete, în clasa a IV-a 25.733 băieţi şi 22.067 fete, în clasele V—VI, 10.447 băieţi şi 11.028 fete, iar în clasa a VII-a numai 842 băieţi şi 1.153 fete. Raportul dintre înscrişii, fete şi băieţi, în clasele deosebite ale şcolilor primare de stat urbane este cel de 0,96 în clasa I-âi, cel de 0,89 în clasele II—III, 0,85 în clasa a IV-a, 1,05 în clasele V—VI şi 1,36 în clasa a VII-a.

Numărul, în genere, mai scăzut al fetelor înscrise, se apropie mai mult de numărul băieţilor înscrişi în aceeaşi clasă, atât la ţară cât şi la oraş, în cazul clasei I-âi. Numărul de fete înscrise în clasele II—IV e treptat mai scăzut decât al băieţilor din aceste clase. La ţară, scăderea este însă mult mai accentuată. În clasele V—VI rurale, numărul de fete înscrise e mai ridicat în raport cu numărul de băieţi înscrişi, continuă însă să scadă în clasa a VII-a. La oraş, dimpotrivă, procentul de fete înscrise în clasele superioare ale cursului primar e proporţional mai ridicat decât cel al băieţilor din aceste clase, atingând valoarea cea mai ridicată în clasa a VII-a.

Numărul proporţional mai mic de fete înscrise se întâlneşte în şcolile primare de stat din satele Basarabiei. Acolo, în clasa I-âi ele nu reprezintă decât 0,82 din numărul băieţilor din această clasă (pe când în Vechiul Regat, Transilvania şi Bucovina, reprezintă 0,99, respectiv 0,94 şi 0,91 din numărul corespunzător de băieţi). Iar în clasele următoare, numărul fetelor înscrise reprezintă în clasele II—III, proporţia de 0,54 din totalul băieţilor înscrişi; în clasa a IV-a proporţia de 0,50 din acelaşi total. Creşterea numărului fetelor în clasele V—VI e neînsemnată, proporţia lor fiind de 0,51 din totalul băieţilor din aceeaşi clasă, iar în clasa a VII-a numărul fetelor nu reprezintă nici o treime din totalul băieţilor înscrişi. Şi în Vechiul Regat, unde numărul fetelor înscrise în clasa I-âi este totuşi aproape egal cu al băieţilor (raportul dintre numărul de fete şi numărul de băieţi înscrişi fiind de 0,99), fetele sunt înscrise în măsură mai mică. (Raportul dintre fetele şi băieţii înscrişi în aceeaşi clasă scade în şcolile primare rurale ale acestei provincii, de la valoarea de 0,84 în clasa a II-a fără contenire până la valoarea 0,66 din clasa a VII-a). În celelalte unităţi provinciale, în Bucovina şi în Transilvania, numărul fetelor înscrise reprezintă, în genere, în jurul lui 0,90 din numărul băieţilor înscrişi.

La oraş, în Bucovina, numărul fetelor este egal în medie cu cel al băieţilor. În această unitate provincială, numărul fetelor înscrise în clasa I-âi întrece chiar

numărul băieților din această clasă (cu valoarea 1,02). În şcolile primare urbane din Basarabia, numărul fetelor în clasa I-âi întrece într-un mod şi mai hotărât numărul băieților, având valoarea 1,06. Excepție face Transilvania, care are în şcolile ei primare de stat urbane un număr de fete înscrise proporțional mai mic decât cel al fetelor din şcolile ei rurale.

În şcolile primare de stat urbane se înscriu un număr proporțional mai mare de fete. În clasele V—VII din Vechiul Regat, Basarabia şi Bucovina, numărul fetelor înscrise depăşeşte cu mult numărul băieților (în clasa a VII-a a şcolilor urbane din Vechiul Regat numărul fetelor are chiar valoarea de 2,14 față de numărul de băieți din aceeaşi clasă). Aceste fapte privitoare la distribuția pe clase a copiilor înscrişi în şcolile primare de stat indică întâi de toate o diferență pronunțată între funcționarea şcolilor primare de stat, rurale şi urbane.

Îngrămădirea în clasa I-âi şi efectivul proporțional mai redus decât cel corespunzător din şcolile urbane al claselor II—IV, precum şi procentele de înscrişi în clasele V—VII proporțional mai mari decât în şcolile urbane, caracterizează şcolile primare rurale. Şcolile primare de stat urbane sunt mult mai egal populate în clasele I—IV, al căror număr de înscrişi descreşte mai încet şi fără discontinuități; iar clasele superioare sunt în genere inexistente. Numărul fetelor înscrise este în genere mai mic decât numărul băieților. Atât la țară cât şi la oraş, în clasele I—IV sunt înscrişi treptat tot mai mulți băieți; diferența este însă mai accentuată la țară decât la oraş. În clasele V—VII, mai bine populate la țară, procentul fetelor e ceva mai ridicat, dar inferior celui al băieților şi în genere proporțional mai ridicat decât cel al băieților la oraş. Faptele celelalte dau indicații prețioase şi asupra funcționării şcolii în unitățile provinciale ale țării. La țară în Transilvania, Bucovina şi Vechiul Regat, şcoala primară este, cu deosebiri apreciabile, dar nu prea mari, destul de mulțumitor populată cu înscrişi în cele 4 clase începătoare. În Basarabia, ea are însă clasa I-âi suprapopulată şi celelalte clase subpopulate. La fel, clasele V—VII, sunt inexistente în Basarabia şi foarte subpopulate în celelalte unități provinciale. În cazul şcolilor urbane situația Basarabiei e mult mai puțin deosebită de aceea a celorlalte unități provinciale, aşa încât, în cazul şcolilor primare urbane, nu mai există tipuri provinciale diferite de funcționare a şcolii primare de stat.

Raportând numărul copiilor înscrişi în şcolile primare de stat în anul 1931/32 la numărul de copii datori să urmeze atunci cursul primar în aceste şcoli, constatăm că ei reprezintă un procent de 84,18%. Procentul de 15,82% dintre copiii obligați să urmeze şcoala primară, adică un număr de cel puțin 371.875 copii, dacă ținem seama de aproximația la care a fost calculată această cifră, rămân neînscrişi.

În privința numărului de copii datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat şi înscrişi în aceste şcoli, situația din unitățile provinciale deosebite ale țării prezintă variații foarte mari; numai în Bucovina aproximativ toți copiii în vârstă de 7–16 ani, care nu sunt pregătiți în familie şi nici nu urmează în şcoli particulare ori confesionale sau în şcoli secundare de orice fel, se înscriu în şcoala primară. Datorită faptului că toți elevii şcolilor secundare au fost socotiți mai mici de 16 ani, deşi mulți au o vârstă mai ridicată în Bucovina, numărul copiilor înscrişi întrece chiar, cu puțin, numărul de copii datori să urmeze neapărat şcoala primară, stabilit mai sus.

În celelalte trei unități provinciale, procentul de copii înscrişi să urmeze cursul primar în şcolile de stat este destul de scăzut, deşi numărul celor datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat este micşorat şi el prin aceeaşi eroare. Eroarea e comisă cu prilejul scăderii din totalul elevilor datori să urmeze şcoala primară a elevilor de şcoli secundare, care figurează încă în recensămintele anuale ale copiilor datori să urmeze şcoala primară. În Transilvania, numai 87,79% din totalul copiilor obligați să urmeze cursul primar în şcolile de stat sunt înscrişi în şcoli primare. În Vechiul Regat, acest procent are valoarea mai scăzută, de 83,53%, iar în Basarabia pe cea, foarte joasă, de 67,21%.

Tabloul Nr. 51
1931/32

COPII ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE PRIMARE DE STAT

	Şcoli rurale			Şcoli urbane			Întrunite		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	495.810	427.756	923.566	75.065	70.641	145.706	570.875	498.397	1.069.272
Transilvania	248.011	226,546	474.557	31.187	26.535	57.722	279.198	253.081	532.279
Basarabia	183.743	117.532	301.275	17.663	16.516	34.179	201.406	134.048	335.454
Bucovina	49.604	46.035	95.639	10.343	10.347	20.690	59.947	56.382	116.329
Țara întreagă	977.168	817.869	1.795.037	134.258	124.039	258.297	1.111.426	941.908	2.053.334

Tabloul Nr. 52
1931/32

DISTRIBUȚIA COPIILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE PRIMARE DE STAT

	Şcoli rurale			Şcoli urbane			Întrunite		
	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %
Vechiul Regat	24,15	20,83	44,98	3,65	3,44	7,09	27,80	24,27	52,07
Transilvania	12,08	11,03	23,11	1,52	1,29	2,81	13,60	12,32	25,92
Basarabia	8,95	5,72	14,67	0,86	0,81	1,67	9,81	6,53	16,35
Bucovina	2,41	2,25	4,66	0,51	0,50	1,01	2,92	2,75	5,66
Țara întreagă	47,59	39,83	87,42	6,54	6,04	12,58	54,13	45,87	100,00

Tabloul Nr. 53
1931/32

DISTRIBUȚIA COPIILOR ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE PRIMARE DE STAT DIN FIECARE UNITATE PROVINCIALĂ A ȚĂRII RAPORTATĂ LA TOTALUL GENERAL PE ȚARĂ

	Școli primare de stat rurale			Școli primare de stat urbane			Total		
	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %
Vechiul Regat	46,37	40,00	86,37	7,02	6,61	13,63	53,39	46,61	
Transilvania	46,60	42,56	89,16	5,86	4,98	10,84	52,46	47,54	
Basarabia	54,77	35,04	89,91	5,27	7,92	10,19	60,04	39,96	100
Bucovina	42,64	39,57	82,21	8,89	8,90	17,79	51,53	48,47	
Țara întreagă (media)	47,59	39,83	87,42	6,54	6,04	12,58	54,13	45,87	

Tabloul Nr. 54
1931/32

COPII DATORI SĂ URMEZE CURSUL PRIMAR ÎN ȘCOLILE DE STAT CARE S-AU ÎNSCRIS ÎN ACESTE ȘCOLI

	Numărul copiilor datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat	Numărul copiilor înscrişi în şcolile primare de stat	Procentul de copii datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat care s-au înscris în aceste şcoli %
Vechiul Regat	1.248.652	1.069.272	83,53
Transilvania	604.005	532.279	87,79
Basarabia	492.792	335.454	67,21
Bucovina**	111.024	116.329	104,71
Țara întreagă	2.456.573*	2.053.334	83,58

* În totalul efectiv, sumele parțiale mai cuprind cifra de 20.256 a elevilor înscrişi în şcolile teoretice şi tehnice şi cursuri de întregire ce depind de alte ministere, care n-au putut fi repartizați pe provincii.

** Deoarece toți elevii şcolilor secundare au fost socotiți ca fiind mai mici de 16 ani, numărul copiilor datori să urmeze şcoala primară este calculat cu o aproximație în minus în cadrele valorii de 6,43% a numărului elevilor şcolilor secundare.

Constatăm astfel dintru început că şcoala noastră are neajunsul că nu izbuteşte să atragă toți copiii care au vârsta s-o urmeze. Cu excepția Bucovinei, unde se poate spune că toți părinții îşi înscriu copiii, în celelalte unități provinciale există un număr mai mare de părinți în viața cărora şcoala e atât de puțin înrădăcinată încât nici nu-şi înscriu la şcoală copiii. Basarabia prezintă în această privință o situație extrem de îngrijitoare.

Tabloul Nr. 55
1931/32

DISTRIBUȚIA PE SEXE A COPIILOR ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE PRIMARE DE STAT DIN MEDIILE SOCIALE DIFERITE ALE UNITĂȚILOR PROVINCIALE ALE ȚĂRII RAPORTATĂ LA TOTALURILE PE SAT-ORAȘ

	Școli primare de stat rurale			Școli primare de stat urbane			Total		
	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %
Vechiul Regat	53,68	46,32		51,52	48,48		53,39	46,61	
Transilvania	52,26	47,74		54,03	45,97		52,45	47,55	
Basarabia	60,99	39,01	100	51,68	48,32	100	60,04	39,96	100
Bucovina	51,87	48,13		49,99	50,01		51,53	48,47	
Țara întreagă	54,44	45,56		51,98	48,02		54,13	45,87	

Tabloul Nr. 56
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE DE STAT, CARE REVINE DE ÎNVĂȚĂTOR

	În școlile rurale	În școlile urbane	Întrunite
Vechiul Regat	55,20	46,62	53,85
Transilvania	64,57	48,02	62,24
Basarabia	55,56	42,99	53,95
Bucovina	49,45	34,36	45,87
Țara întreagă (media)	57,10	45,12	55,25

Măsura în care aparatul şcolar al învățământului primar de stat e folosit prin numărul de copii care s-au înscris în şcolile primare de stat o putem stabili cercetând cota de înscrişi care revine de învățător.

În medie, în țara întreagă, revin 55,25 de înscrişi, de învățător. Destul de mulți ca să poată fi bine instruiți. Numărul cel mai mare de copii înscrişi revine de învățător în Transilvania (62,24); situația din Basarabia şi din Vechiul Regat este mulțumitoare şi aproape identică (cu 53,95 şi 53,85 copii de învățător), iar cea din Bucovina, cea mai normală, cu 45,87 copii înscrişi de învățător.

În şcolile primare rurale, revin mai mulți înscrişi de învățător decât în cele urbane (57,10 față de 45,12). Atât la țară cât şi la oraş, numărul de înscrişi cel mai mare revine de învățător în Transilvania (64,57 la țară şi 48,02 la oraş), iar numărul cel mai mic în Bucovina (49,45 la țară şi 34,36 la oraş). La țară, numărul de copii înscrişi care revine de învățător în Vechiul Regat şi în Basarabia e aproape identic (55,20 respectiv 55,56); la oraş, dimpotrivă, în Vechiul Regat revin mai mulți copii de învățător ca în Basarabia (46,62 față de 42,99).

Tabloul Nr. 57
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR ÎNSCRIŞI ÎN CLASELE ŞCOLILOR PRIMARE DE STAT

	Clasa I			Clasele II–III			Clasa a IV-a			Clasele V–VI			Clasa a VII-a			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat																		
Şc. rurale	148.700	147.354	296.054	197.566	165.964	363.530	76.546	60.450	136.996	65.816	49.274	115.090	7.182	4.714	11.896	495.810	427.756	923.566
Şc. urbane	21.140	20.178	41.318	34.573	31.673	66.246	14.868	12.797	27.665	4.223	5.426	9.649	261	567	828	75.065	70.641	145.706
Total	169.840	167.532	337.372	232.139	197.637	429.776	91.414	73.247	164.661	70.039	54.700	124.739	7.443	5.281	12.724	570.875	498.397	1.069.272
Transilvania																		
Şc. rurale	69.606	65.975	135.580	98.496	89.496	187.972	36.013	31.907	67.921	38.404	34.119	72.523	5.491	5.070	10.561	248.011	226.546	474.557
Şc. urbane	7.537	6.985	14.523	13.854	11.400	25.344	5.794	4.832	10.625	3.717	2.967	6.684	286	260	546	31.187	26.535	57.722
Total	77.143	72.960	150.103	112.350	100.966	213.316	41.807	36.739	78.546	42.121	37.086	79.207	5.777	5.330	11.107	279.198	253.081	532.279
Basarabia																		
Şc. rurale	68.583	56.356	124.939	79.220	42.917	122.127	23.671	12.050	35.721	11.595	6.004	17.599	674	205	879	183.743	117.532	301.275
Şc. urbane	4.926	5.251	10.177	8.328	7.427	15.765	3.288	2.821	6.109	1.066	937	2.003	55	80	135	17.663	16.516	34.179
Total	73.509	61.607	135.116	87.548	50.344	137.892	26.959	14.871	41.830	12.661	6.941	19.602	729	285	1.014	201.406	134.048	335.454
Bucovina																		
Şc. rurale	14.261	12.998	27.259	18.707	17.327	39.034	6.985	6.699	13.684	8.114	7.675	15.789	1.537	1.336	2.873	49.604	46.035	95.639
Şc. urbane	2.555	2.607	5.162	4.323	4.179	8.502	1.784	1.617	3.401	1.441	1.698	3.139	240	246	486	10.343	10.347	20.690
Total	16.816	15.605	32.421	23.030	21.506	44.536	8.769	8.316	17.085	9.555	9.373	18.928	1.777	1.582	3.359	59.947	56.382	116.329
Ţara întreagă																		
Şc. rurale	301.150	282.682	583.832	393.989	315.684	709.673	143.216	111.106	254.322	123.929	97.072	221.001	14.884	11.325	26.209	977.168	817.869	1.795.037
Şc. urbane	36.158	35.022	71.180	61.078	54.769	115.847	25.733	22.067	47.800	10.447	11.028	21.475	842	1.153	1.995	134.258	124.039	258.297
Total	337.308	317.704	655.012	455.067	370.453	825.520	168.949	133.173	302.122	134.376	108.100	242.476	15.726	12.478	28.204	1.111.426	941.908	2.053.334

Tabloul Nr. 58
1931/32

REPARTIȚIA PROCENTUALĂ PE CLASE A ELEVILOR ÎNSCRIȘI

	Clasa I			Clasele II–III			Clasa IV			Clasele V–VI			Clasa VII			Întrunite		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total %
Șc. rurale																		
Vechiul Regat	16,10	15,95	32,05	21,39	17,97	39,36	8,29	6,55	14,84	7,13	5,34	12,47	0,77	0,51	1,28	53,68	46,32	
Transilvania	14,67	13,90	28.57	20,75	17,86	38,61	7,59	6,72	14,31	8,09	7,19	15,28	1,16	1,07	2,23	52,26	47,74	
Basarabia	22,77	18,70	41,47	26,29	14,25	40,54	7,86	4,00	11.86	3,85	1,99	5,84	0,22	0,07	0,29	60,99	39,01	100
Bucovina	14,91	13,59	28,50	19,56	18,12	37,68	7,30	7,00	14,30	8,49	8,02	16,51	1,61	1,40	3,01	51,87	48,13	
Țara întreagă	16,78	15,75	32,53	21,95	17,58	39,53	7,98	6,19	14,17	6,90	5,41	12,31	0,83	0,63	1,46	54,44	45,56	
Șc. urbane																		
Vechiul Regat	14,51	13,85	28,36	23,73	21,74	45,47	10,20	8,78	18,98	2,90	3,73	6,62	0,18	0,39	0,57	51,52	48,48	
Transilvania	13,06	12,10	25,16	24,00	19,91	43,91	10,04	8,37	18,41	6,44	5,14	11,58	0,49	0,45	0 ,94	54,03	45,97	
Basarabia	14,41	15,36	29,77	24,37	21,73	46,10	9,62	8,25	17,87	3,12	2,74	5,86	0,16	0,24	0,40	51,68	48,32	100
Bucovina	12,35	12,60	24,95	20,90	20,20	41,09	8,62	7,81	16,44	6,96	8,21	15,17	1,16	1,19	2,35	49,99	50,01	
Țara întreagă	14,00	13,56	27,56	23,65	21,20	44,85	9,96	8,54	18,50	4,04	4,27	8,31	0,33	0,45	0,78	51,98	48,02	
Întrunite																		
Vechiul Regat	15,88	15,66	31,54	21,71	18,48	40,19	8,55	6,85	15,40	6,55	5,12	11,67	0,70	0,50	1,20	53,39	46,61	
Transilvania	14,49	13,71	28,20	21,11	18,90	40,08	7,85	6,90	14,75	7,91	6,97	14,88	1,09	1,00	2,09	52,45	47,55	
Basarabia	21,91	18,37	40,28	26,10	15,01	41,11	8,04	4,43	12,47	3,77	2,07	5,84	0,22	0,08	0,30	60,04	39,96	100
Bucovina	14,46	13,41	27,87	19,80	18,49	38,29	7,54	7,15	14,69	8,21	8,06	16,27	1,53	1,36	2,89	51,53	48,47	
Țara întreagă	16,43	15,47	31,90	22,16	18,04	40,20	8,23	6,49	14,71	6,4	5,27	11,81	0,77	0,61	1,38	44,13	45,87	

Tabloul Nr. 59
1931/32

RAPORTUL DINTRE PROCENTELE DE FETE ŞI DE BĂIEŢI ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE PRIMARE DE STAT

	Cl. I	Cl. II–III	Cl. IV	Cl. V–VI	Cl. VII	Cl. I–VII
Şcoli urbane						
Vechiul Regat	0,99	0,84	0,79	0,74	0,66	0,86
Transilvania	0,94	0,90	0,88	0,88	0,92	0,91
Basarabia	0,82	0,54	0,50	0,51	0,31	0,63
Bucovina	0,91	0,92	0,95	0,94	0,86	0,92
Ţara întreagă	0,93	0,80	0,79	0,78	0,75	0,83
Şcoli rurale						
Vechiul Regat	0,95	0,91	0,86	1,28	2,16	0,94
Transilvania	0,92	0,82	0,83	0,71	0,91	0,85
Basarabia	1,06	0,89	0,85	0,87	1,50	0,93
Bucovina	1,02	0,96	0,90	1,17	1.02	1,00
Ţara întreagă	0,96	0,89	0,85	1,05	1,36	0,92
Întrunite						
Ţara întreagă	0,93	0,81	0,78	0,80	0,79	0,84

Frecvența

Cifra copiilor care urmează regulat în şcolile primare de stat este cea de 1.485.254. Deci nu urmează regulat din totalul înscrişilor în şcolile primare de stat decât numai un procent de 72,33%.

În şcolile primare de stat din Vechiul Regat frecventează regulat 786.651 copii, în cele din Transilvania 426.714, în cele din Basarabia 184.098, iar în cele din Bucovina 87.791. Numărul copiilor care frecventează regulat în Vechiul Regat reprezintă un procent de 73,56% din totalul înscrişilor în şcolile primare din Vechiul Regat; proporția are în celalalte unități provinciale valoarea de 80,16%, în Transilvania; respectiv de 54,88% în Basarabia şi de 75,46% în Bucovina.

Adică în Transilvania, 4 cincimi din copiii înscrişi în şcolile primare de stat urmează regulat. Celelalte unități provinciale prezintă procente treptat mai mari de elevi care nu vin la şcoală. În Bucovina şi în Vechiul Regat mai mult de un sfert dintre ei n-au frecvență regulată. Basarabia reprezintă o situație cu totul deosebită: acolo numărul copiilor care nu urmează regulat prezintă aproape jumătatea numărului înscrişilor.

Un număr de 1.271.596 copii urmează regulat în şcolile primare de stat rurale; în cele urbane 213.658. Din masa copiilor care urmează regulat, 85,62 revin şcolilor primare de stat rurale şi 14,39 celor urbane. În şcolile primare de stat rurale urmează regulat 664.398 copii, în Vechiul Regat; 375.495 în Transilvania; 160.134 în Basarabia şi 71.596 în Bucovina. În cele urbane vin regulat 122.253, în Vechiul Regat; 51.219 în Transilvania; 23.964 în Basarabia şi 16.222

în Bucovina. În raport cu masa de copii care urmează regulat în fiecare din aceste unități provinciale, numărul copiilor care frecventează regulat la şcolile primare de stat rurale reprezintă procente de 84,46% în Vechiul Regat, 88,00% în Transilvania, 86,98% în Basarabia şi 81,52% în Bucovina, numărul copiilor cu frecvența regulată în şcolile primare de stat urbane reprezentând, la rândul lor, 15,54% în Vechiul Regat; 12,00% în Transilvania, 13,02% în Basarabia şi 18,48% în Bucovina.

Efectivul de copii care urmează regulat în şcolile primare de stat rurale reprezintă 70,83% din totalul copiilor înscrişi în aceste şcoli.

Valoarea de 82,71 a procentului corespunzător din cazul şcolilor primare urbane arată că în aceste şcoli urmează regulat un număr considerabil mai ridicat de copii înscrişi.

Pe când în şcolile primare de stat rurale absentează aproape 1/3 din copiii înscrişi în aceste şcoli, în cele urbane numărul copiilor care absentează reprezintă mai puțin de 1/4 din totalul lor.

Diferența cea mai pronunțată între procentul de înscrişi care frecventează regulat la şcolile primare de stat rurale şi urbane ale aceleiaşi provincii intervine în Basarabia, unde în şcolile rurale nu urmează decât 53,15% din înscrişi, iar în şcolile urbane 70,11% din ei. (Aceste procente prezintă, primul, numărul proporțional cel mai mic de înscrişi care urmează regulat pe țară, al doilea numărul proporțional cel mai mic de înscrişi care urmează regulat la oraş). Situațiile corespunzătoare din Vechiul Regat, Bucovina şi Transilvania se aseamănă în destul de mare măsură între ele, Vechiul Regat având procente de elevi cu frecvența regulată în şcolile primare urbane şi rurale de 71,93% şi 83,90%, Bucovina de 74,83% şi 78,80%, Transilvania pe cele mai ridicate din țara întreagă, de 79,12% şi 88,73%. Prin urmare, atât la oraş cât şi la țară, numărul cel mai ridicat de înscrişi care urmează regulat se găseşte în Transilvania. Acolo, înscrierea la şcoala primară implică în mai mare măsură frecventarea ei regulată. La țară, situația imediat următoare în ordine descrescândă intervine în Bucovina; la oraş în Vechiul Regat urmează regulat un număr de înscrişi ceva mai mare decât în celelalte provincii.

Tabloul Nr. 60
1931/32

COPII ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE PRIMARE DE STAT CARE AU URMAT REGULAT (FRECVENȚA)

	Rurale			Urbane			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	379.158	285.240	664.398	68.459	53.794	122.253	442.617	344.034	786.651
Transilvania	201.022	174.473	375.495	28.012	23.207	51.219	229.034	197.680	426.714
Basarabia	107.783	52.351	160.134	12.220	11.744	23.964	120.003	64.095	184.098
Bucovina	37.630	33.939	71.569	8.273	7.949	16.222	45.903	41.888	87.791
Țara întreagă	725.593	546.053	1.271.596	111.954	101.694	213.658	837.557	647.697	1.485.254

Tabloul Nr. 61
1931/32

DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ A COPIILOR CARE URMEAZĂ REGULAT ÎN ȘCOLILE PRIMARE DE STAT

	Școli rurale			Școli urbane			Întrunite		
	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %
Vechiul Regat	25,53	19,20	44,73	4,27	3,96	8,23	29,80	23,16	52,96
Transilvania	13,53	11,75	25,28	1,89	1,56	3,45	15,42	13,31	28,73
Basarabia	7,26	3,53	10,79	0,82	0,79	1,61	8,08	4,32	12,40
Bucovina	2,53	2,29	4,82	0,56	0,53	1,09	3,09	2,82	5,91
Țara întreagă	48,85	36,77	85,62	7,54	6,85	14,39	56,39	43,61	100,00

Băieții care urmează regulat școala primară sunt în număr de 837.557, iar fetele în număr de 468.697. În totalul copiilor care frecventează școala primară, băieții reprezintă adică procentul de 55,39%, iar fetele pe cel de numai 43,61%.

Tabloul Nr. 62
1931/32

DISTRIBUȚIA PE MEDII SOCIALE A COPIILOR CARE URMEAZĂ REGULAT LA ȘCOLILE PRIMARE DE STAT DIN UNITĂȚILE PROVINCIALE ALE ȚĂRII

	Școli rurale %	Școli urbane %	Total %
Vechiul Regat	84,46	15,54	
Transilvania	88,00	12,00	
Basarabia	86,98	13,02	100
Bucovina	81,52	18,48	
Țara întreagă	85,61	14,39	

Procentul obișnuit mai mare al băieților și în masa copiilor datori să urmeze școala primară și în masa înscrișilor este considerabil mai ridicat, în cazul copiilor care frecventează regulat, prin faptul că, îndeosebi la țară, dintre fetele înscrise urmează la școală un număr proporțional cu mult mai mic decât este cel al băieților.

Media de înscrișii care urmează regulat în școlile primare rurale fiind de 70,83% între băieții înscrișii la aceste școli, vin la școală 74,25%, pe când dintre fetele înscrise nu urmează decât 66,75%. Dintre înscrișii la școlile primare urmează regulat adică aproape trei sferturi dintre băieți și numai 2/3 dintre fete. Mai scăzut e procentul de fete înscrise care frecventează în Basarabia și în Vechiul Regat, unde nu frecventează regulat decât 44,54% și 66,68% dintre fetele înscrise. Procentele de băieți înscrișii care urmează regulat prezintă valori mult mai ridicate: 58,65% și 76,47%. Chiar și în Transilvania și în Bucovina, unde numărul înscrișilor care frecventează regulat este destul de ridicat și la țară, procentele de băieți înscrișii, cu frecvența regulată, sunt apreciabil mai ridicate

decât procentele de fete. (În Transilvania, dintre înscrişi urmează regulat 81,05% dintre băieţi şi numai 77,01% dintre fete; în Bucovina 75,86% dintre băieţi şi 73,72% dintre fete).

La oraş, fetele urmează aproape în aceeaşi măsură ca şi băieţii. Deşi procentul de 83,39% al băieţilor înscrişi care urmează regulat este mai ridicat decât procentul de 81,98 al fetelor, diferenţa între aceste două procente nu cifrează nici 2%. În oraşele din Basarabia, numărul fetelor cu frecvenţă regulată întrece chiar proporţional numărul băieţilor (dintre băieţii înscrişi în şcolile primare de stat frecventează regulat acolo numai 69,18, pe când dintre fetele înscrise frecventează 71,10%). În fiecare din celelalte unităţi provinciale, înscrişii care urmează regulat şcolile urbane întrec procentul fetelor (cu 1,31% în Vechiul Regat; cu 1,36% în Transilvania şi cu 3,16% în Bucovina). Valorile procentelor de băieţi şi de fete înscrise în şcolile primare de stat urbane din aceste unităţi provinciale sunt de 84,53% şi de 79,98% faţă de 76,82%).

În mijlocie, şcoala primară de stat nu izbuteşte deci să obişnuiască nici trei sferturi din copiii înscrişi să urmeze regulat cursurile. Funcţionând mai bine la oraş, unde proporţia copiilor înscrişi la şcoală care urmează regulat este mai ridicată, trecând de 80%, ea nu este frecventată în satele din Basarabia decât de 44,54% din fetele înscrise la şcoală şi de 58,65% d[in] băieţi. Frecvenţa mijlocie de la ţară, din celelalte unităţi provinciale, deşi mai ridicată, nu prezintă nici chiar în Transilvania, care are şcoală primară rurală bine urmată, un procent mijlociu de copii de 80% înscrişi, care urmează regulat. În afară de acestea, pretutindeni la ţară numărul fetelor este considerabil mai mic decât cel al băieţilor cu frecvenţă regulată.

Frecvenţa raportată la numărul forţelor didactice

Deoarece numărul copiilor care urmează regulat constituie populaţia de fapt a şcolilor primare, rezultatul adevărat al aparatului şcolii primare de stat nu poate fi stabilit decât în raport cu acest număr.

În ce măsură sunt folosite sălile de clasă ale localurilor de şcoli existente şi numărul învăţătorilor chemaţi să desfăşoare o acţiune educativă în ele, prin această populaţie de fapt a şcolii primare? În anul şcolar 1931/32, mijlocia de copii frecventatori ce revine de învăţător este cea de 39,97%. În Transilvania, revin în mijlocie aproape 50 (49,90) de copii care urmează regulat de învăţător; în Vechiul Regat aproape 40 (39,62), în Bucovina aproape 35 (34,61) iar în Basarabia aproape 30 (29,61).

La ţară revin ceva mai mult de 40 de copii care urmează regulat de învăţător (40,45), iar la oraş aproximativ 37 (37,32). Numărul cel mai ridicat de copii care urmează regulat revine de învăţător în şcolile rurale din Transilvania,

unde această proporție are valoarea 51,09. În şcolile rurale din Vechiul Regat şi din Bucovina numărul copiilor care frecventează, pentru fiecare învățător, este apropiat de numărul mijlociu de copii care urmează regulat ce revine la țară de învățător. (În Vechiul Regat aproape 40, în Bucovina 37). Cifra copiilor care revin de învățător în şcolile rurale din Basarabia este mult mai scăzută, fiind de aproape 30 (29,53). Numărul copiilor care urmează regulat repartizați pe învățători, în cazul şcolilor primare de stat urbane din Vechiul Regat, este aproape identic cu cel al numărului de copii care urmează regulat şi care revin de învățător în şcolile primare rurale din Vechiul Regat. În Transilvania, numărul de elevi pe care îi are un învățător, în şcolile urbane, este considerabil mai mic decât cel corespunzător de învățător din şcolile ei primare rurale, fiind cel de 43 (42,62). În Basarabia revin de învățător în şcolile urbane, aproximativ 30 de copii cu frecvență regulată (30,14). Numărul cel mai scăzut de copii revine de învățător, în şcolile urbane din Bucovina, unde el nu este decât cel de 27 (26,94).

Populația şcolară de fapt socotită pe învățător variază adică în jurul numărului de 40 de copii, numărul copiilor socotit de obicei drept optim pentru desfăşurarea unei acțiuni pedagogice eficace. Dacă e aşa, nu se datoreşte oare

Tabloul Nr. 63
1931/32

DISTRIBUȚIA PE SEXE A COPIILOR CARE URMEAZĂ REGULAT LA ŞCOLILE PRIMARE, DIN MEDIILE SOCIALE DIFERITE, ALE UNITĂȚILOR PROVINCIALE ALE ȚĂRII

	Şcoli rurale			Şcoli urbane				Total	
	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %	Băieți %	Fete %	Total %
Vechiul Regat	57,07	42,93		51.91	48,09		56.27	43,73	
Transilvania	53,54	46,46		54,69	45,31		53,67	46,33	
Basarabia	67,31	32,69	100	50,99	49,01	100	65,18	34,82	100
Bucovina	52,58	47,42		51,00	49,00		52,29	47,71	
Țara întreagă	57,06	42,94		52,40	47,60		56,39	43,61	

Tabloul Nr. 64
1931/32

PROCENTUL DE ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE PRIMARE DE STAT CARE AU URMAT REGULAT

	În şcoli primare de stat rurale			În şcoli primare de stat urbane			Total		
	Băieți %	Fete %	Media %	Băieți %	Fete %	Media %	Băieți %	Fete %	Media %
Vechiul Regat	76,47	66,68	71,93	84,53	83,22	83,90	77,53	69,02	73,56
Transilvania	81,05	77,01	79,12	89,81	87,45	88,73	82,03	78,10	80,16
Basarabia	58,65	44,54	53,15	69,18	71,10	70,11	59,58	47,81	54,88
Bucovina	75,86	73,72	74,83	79,98	76,82	78,40	76,57	74,29	75,46
Țara întreagă (media)	74,256	66,75	70,83	83,39	81,98	82,71	75,35	68,76	72,33

numărul scăzut al copiilor înscrişi în şcolile primare şi care urmează regulat unei reduceri automate a populaţiei şcolii primare româneşti după această conformaţie optimă? Probă că nu acesta e motivul numărului redus al copiilor care urmează regulat o dă faptul că în şcolile rurale şi urbane ale unora din unităţile provinciale ale ţării, mijlocia de copii care vin regulat la şcoală ce revine de învăţător este cu mult inferioară numărului 40. Şi o mai probează apoi faptul că în Transilvania, unde şcoala izbuteşte să deprindă cu frecventarea regulată numărul proporţional cel mai ridicat de copii înscrişi şi unde există indicii că şcoala primară funcţionează mai bine, numărul de elevi care revine de învăţător întrece cu mult media pe ţară şi acest optimum.

Tabloul Nr. 65
1931/32

NUMĂRUL DE COPII CARE URMEAZĂ REGULAT ŞCOALA PRIMARĂ DE STAT CARE REVINE DE ÎNVĂŢĂTOR

	În şcolile rurale	În şcolile urbane	În medie
Vechiul Regat	39,71	39,12	39,62
Transilvania	51,09	42,61	49,90
Basarabia	29,53	30,14	29,61
Bucovina	37,00	26,94	34,61
Ţara întreagă	40,45	37,32	39,97

Se poate astfel afirma cu hotărâre că zestrea învăţământului nostru primar nu este folosită îndeajuns.

Trebuie să socotim astfel că aproape pretutindeni în ţară numărul copiilor care urmează regulat la şcoala primară este mai scăzut decât ar putea fi. Zestrea învăţământului nostru primar nu este folosită adică destul.

Tabloul Nr. 66
1932/33

FRECVENŢA ÎN ŞCOLILE PRIMARE DE STAT ÎN ANUL ŞCOLAR 1932/1933 (REZULTATE PROVIZORII ALE ANCHETEI ASUPRA FRECVENŢEI DIN IULIE–AUGUST 1933)

Judeţul	Frecventează regulat dintre înscrişii în			Procentul de înscrişi care frecventează regulat %
	Trim. I %	Trim. II %	Trim. III %	
Cahul	57,2	62,8	47,0	55,7
Ismail	56,2	53,7	49,0	53,0
Cetatea Albă	49,1	68,3	39,9	52,4
Lăpuşna	34,2	43,6	32,0	36,6
Soroca	21,9	42,9	28,1	31,0

Județul	Frecventează regulat dintre înscrişii în			Procentul de înscrişi care frecventează regulat %
	Trim. I %	Trim. II %	Trim. III %	
Orhei	36,0	46,4	33,1	38,5
Bălți	34,9	42,1	32,7	36,6
Medie	41,4	51,4	37,4	43,4
Botoşani	73,5	81,3	77,7	77,5
Iaşi	70,9	74,2	72,9	72,7
Vaslui	51,3	56,5	34,2	47,2
Baia	73,2	71,8	73,5	72,8
Neamț	72,8	77,5	76,8	75,7
Medie	68,3	72,1	67,0	69,2
Muscel	63,8	65,7	64,1	64,5
Caraş	65,5	78,3	63,5	69,1
Severin	65,6	83,3	75,9	75,9
Timiş-Torontal	72,0	86,8	83,8	80,9
Arad	64,3	90,3	67,3	74,0
Bihor	30,3	71,3	19,7	40,4
Maramureş	37,0	70,5	28,3	45,3
Medie	55,8	80,5	56,4	64,3
Ciuc	67,1	69.1	66,7	67,6
Odorhei	86,2	86,0	83,8	85,3
Braşov	22,3	91,4	82,5	82,1
Făgăraş	88,2	88,3	87.1	87.9
Sibiu	79,0	78,6	77,0	78,2
Alba	72,3	78,7	77,0	76,0
Hunedoara	35,1	70,2	63,2	56,2
Medie	71,5	80,3	76,8	76,2
Municipiul Chişinău	77,5	77,0	74,4	76,3
” Galați	83,1	83,4	82,9	83,1
” Brăila	83,9	83,2	83,2	83,4
Oraşul Buzău	86,4	83,1	82,2	83,9
Medie	82,7	81,7	80,7	81,7

Frecvența după anotimpuri

Ancheta întreprinsă vara trecută asupra frecventării şcolii primare de stat în anul 1932, arată că măsura în care copiii înscrişi urmează regulat variază în mod destul de pronunțat în cele trei trimestre ale anului şcolar.

Considerând situația din cele 26 de județe şi din cele patru oraşe, ale căror date au fost prelucrate, obținem o precizare destul de însemnată a informației prezentate până aici, asupra acestei probleme a şcolii noastre primare.

În cazul grupului celor 7 județe basarabene cu situația prelucrată (Cahul, Ismail, Cetatea-Albă, Lăpuşna, Soroca, Orhei, Bălți), înscrişii care urmează regulat reprezintă un procent mediu de 43,4%. În trimestrul I-ăi însă, urmează

regulat, în aceste județe, numai 41,4% din înscrişi; în trimestrul al II-lea în schimb, 51,4% dintre ei, iar în trimestrul al III-lea abia 37,4%.

Aceeaşi superioritate a procentului de înscrişi care urmează regulat în trimestrul al II-lea intervine în media tuturor județelor cercetate. Astfel, în 5 județe din Nordul Moldovei (Botoşani, Iaşi, Vaslui, Baia, Neamț), cu un număr de înscrişi care vin regulat la şcoală, proporțional mai mare decât cel din județele basarabene prezentate, 69,2% din totalul înscrişilor urmează regulat: în trimestrul I-âi 68,3% din copiii înscrişi, în trimestrul al II-lea 72,1%, iar în trimestrul al III-lea, 67%. În județul Muscel, singurul județ din Muntenia prelucrat, procentul înscrişilor care urmează regulat, în mijlocie anuală de 64,5%, variază la fel, atingând în trimestrul I-âi abia valoarea de 63,8%, urcându-se în trimestrul al II-lea la valoarea 65,7% şi coborând în trimestrul al III-lea la valoarea de 64,1%. În sfârşit, cele două grupuri de câte 6 şi 7 județe, unele din vestul şi altele din sudul Transilvaniei (Caraş, Severin, Timiş-Torontal, Arad, Bihor, Maramureş, şi apoi Ciuc, Odorhei, Braşov, Făgăraş, Sibiu, Alba şi Hunedoara), prelucrate şi ele, cu procente medii de înscrişi care urmează regulat de 64,3% şi de 72,2%, prezintă o variație similară a frecvenței. În cel dintâi din aceste grupuri de județe urmează, în trimestrul I-âi, 55,8% din totalul înscrişilor, în trimestrul al II-lea 80,5%, iar în trimestrul al III-lea 56,4%. În al doilea, trimestrul I-âi arată un procent de înscrişi cu frecvență regulată de 71,5%, trimestrul al II-lea altul de 80,3% şi trimestrul al III-lea, unul de 76,8%.

În județele din Basarabia şi din Moldova, care au fost prezentate, şcoala este mai bine cercetată în trimestrul I-âi, adică toamna, decât în trimestrul al III-lea, adică vara. În Muscel şi în județele din vestul şi sudul Ardealului, dimpotrivă, procentul de înscrişi care urmează regulat primăvara, este mai ridicat decât procentul celor care urmează regulat toamna. Modul în care sunt frecventate şcolile primare de stat, chiar în județe învecinate, se deosebeşte adeseori foarte mult. Județele din sudul Basarabiei: Cahul, Ismail, Cetatea Albă, cu un procent mai ridicat de populații minoritare, prezintă de pildă medii anuale de 55,7% şi de 53,0% şi 52,4%, pe când cele din nordul ei prezintă altele mult mai scăzute. Aşa, în Lăpuşna, nu urmează regulat în mijlocie, decât 36,6% din copiii înscrişi, în Soroca 31,0%, în Orhei 38,5%, în Bălți 36,6%. Din cele cinci județe cercetate ale Moldovei de nord, patru (Botoşani, Iaşi, Baia, Neamț) prezintă procente anuale de elevi care frecventează regulat mai ridicate decât 70%. În Vaslui însă, nu vin la şcoală decât 47,2% din totalul înscrişilor. În vestul Transilvaniei, Timiş-Torontalul are un procent de 80,9% de copii înscrişi care urmează regulat, Caraşul, Severinul şi Aradul prezintă procente corespunzătoare care variază între 69% şi 75%, iar Bihorul şi Maramureşul n-au decât 40,4% şi 45,3% de înscrişi care urmează regulat. Județele din sudul Transilvaniei, care arată procentul până acum, în medie, cel mai ridicat de copii cu frecvența regulată, prezintă la rândul

lor contrastul între procentele de 67,6, 76,0%, 18,2%, 82,1%, 85,3% şi 87,9% copii înscrişi care frecventează regulat din judeţele Ciuc, Alba, Sibiu, Braşov, Odorhei şi Făgăraş şi procentul mediu anual de 56,2% al înscrişilor care frecventează regulat în Hunedoara.

În judeţele în care procentul anual de înscrişi cu frecvenţă regulată este scăzut, variaţiile trimestriale ale modului în care e urmat cursul primar sunt, în genere, considerabile. Aşa, în judeţul Soroca, care prezintă procentul anual de frecvenţă cel mai scăzut (31% din cele 26 de judeţe considerate, urmează regulat în trimestrul I-âi: 21,9% din înscrişi; în trimestrul al II-lea, 42,9%; iar în trimestrul al III-lea din nou 28,1%. La fel în Bihor şi în Maramureş, procentele de înscrişi care urmează regulat trimestrial variază între 30,3%, respectiv 37% în toamnă; 71,3%, respectiv 70,5% iarna şi 19,7%, respectiv 28,3% primăvara. În judeţele cu un procent anual ridicat de înscrişi care frecventează, dimpotrivă variaţiile sunt puţin considerabile. Procentul acestora este de 88,2% în trimestrul I-âi, de 88,3% în trimestrul al II-lea şi de 87,1% în trimestrul al III-lea, în judeţul Făgăraş. La fel în judeţul Iaşi, mediile trimestriale ale procentului de înscrişi care urmează regulat sunt cele de 77,9%, 74,2%, 72,9%.

Oraşele a căror situaţie din punctul de vedere al frecvenţei a fost prelucrată până acum, municipiile Chişinău, Galaţi, Brăila şi oraşul Buzău, prezintă o medie anuală de frecvenţă mult mai ridicată: 81,07% şi variaţii neînsemnate între procentele de înscrişi care urmează regulat cursurile în trimestrele deosebite. Procentul lor mediu de înscrişi care urmează regulat este într-adevăr de 82,7% în trimestrul I-âi, de 81,7% în trimestrul al II-lea şi de 80,7% în trimestrul al III-lea. În cele trei oraşe din Vechiul Regat prezentate, mediile anuale sunt mai ridicate (83% din totalul înscrişilor). La Chişinău însă nu urmează regulat în mijlocia anuală decât 76,3% din totalul copiilor înscrişi.

Ceea ce se poate afirma cu privire la configuraţia frecventă în şcolile primare pe care urma s-o înfăţişeze, o dată prelucrată pe de-a-ntregul, ancheta din vara anului acesta este, întâi de toate, împrejurarea că şcoala primară este mai bine cercetată de copiii înscrişi, în trimestrul al II-lea, adică iarna.

Constatărilor privitoare la diferenţa dintre numărul de înscrişi care urmează regulat şcoala primară de stat din judeţele ţării, toamna şi numărul celor care le urmează regulat primăvara, nu li se va putea da valoarea lor adevărată decât când vor fi corelate, rând pe rând, înainte de toate cu particularităţile climatice şi de economie agricolă sau pastoral-forestiere ale judeţului.

Deoarece aproximativ 85% din totalul copiilor înscrişi revine şcolilor primare rurale, acestea prezintă caractere proprii ale şcolii pe ţară în genere. Întâi de toate, situaţia din oraşele cercetate arată într-adevăr că acolo frecventarea şcolii variază prea puţin şi altminteri decât am văzut că variază la ţară. În trei din cele patru oraşe considerate numărul copiilor înscrişi care urmează regulat în

trimestrul al II-lea este mai redus decât numărul celor care urmează regulat în trimestrul I şi al III-lea (numai la Galaţi avem, în trimestrul I-âi, 83,1% din înscrişi; în trimestrul al II-lea, 83,4% şi în trimestrul al III-lea, 82,9%).

Trebuie să ţinem seama de particularitatea vădită de toţi cercetătorii vieţii economice rurale a gospodăriei ţărăneşti, care, neîntrebuinţând în genere braţe de lucru salariate, contează mult cu contribuţia de muncă a copiilor. Ajungem atunci la concluzia că, de vreme ce la ţară copiii urmează regulat şcoala în măsură considerabil mai mare în anotimpul cel mai rău, iarna, când lucrările din gospodărie sunt foarte puţine, coliziunea învăţământului cu muncile agricole, în celelalte luni ale anului, acţionează puternic asupra modului de funcţionare al şcolii primare.

Variaţiile trimestriale reduse ale frecvenţei în judeţele cu medii anuale ridicate de înscrişi care urmează regulat arată existenţa unei tendinţe ca şcoala primară rurală să fie urmată regulat în mod uniform, în toate trimestrele. Nu trebuie să pierdem însă din vedere că sunt socotiţi a urma regulat copiii care n-au absenţe nemotivate, nu copiii fără absenţe. În judeţele în care şcoala primară este urmată regulat în mai mare măsură, judeţe cu un nivel cultural mai ridicat, în genere, părinţii sunt convinşi în mai mare măsură decât cei de aiurea de utilitatea şcolii; dar, ca o urmare a acestui fapt, mecanismul motivării absenţelor e mult mai obişnuit folosit. Evitarea coliziunii cu nevoile economice ale gospodăriei din fiecare judeţ şi fiecare ţinut rămâne deci o condiţie a funcţionării bune a şcolii primare rurale. Faptul că în şcolile primare urbane pare a se desena o frecvenţă relativ mai scăzută în trimestrul al II-lea, adică iarna, indică poate împrejurarea că la oraş modul în care sunt urmate cursurile şcolii primare depinde într-o oarecare măsură de nevoia de îmbrăcăminte şi de hrană care e mai acută în acest anotimp şi acolo, pentru a asigura o bună funcţionare a învăţământului primar, ar trebui ţinut în seamă acest factor.

Promovarea

Numărul copiilor care au promovat în învăţământul primar în anul şcolar 1931/32 a fost cel de 1.210.032. În şcolile primare de stat din Vechiul Regat, au promovat 655.325; în Transilvania 345.020; în Basarabia 139.118, iar în Bucovina 70.569. Din totalul promovaţilor, 54,16% au promovat din şcolile primare de stat ale Vechiului Regat: 28,51% din cele ale Transilvaniei, 11,50% din cele ale Basarabiei, iar 5,83% din şcolile primare de stat ale Bucovinei.

Copiii înscrişi în şcolile primare de stat rurale au dat 1.022.585 promovaţi, adică 84,51% din promovaţii tuturor şcolilor primare de stat. Din şcolile primare de stat urbane n-au provenit decât 187.447, adică 15,49% din acelaşi total al promovaţilor. Numărul proporţional mai mare de promovaţi rurali îl are Transil-

vania, unde în şcolile rurale aceştia cifrează 300.930, adică 85,34% din totalul promovaților din Ardeal. Numărul proporțional cel mai mic de promovați rurali îl are Bucovina cu 56.509, adică 80,08% din totalul promovaților. Basarabia urmează Transilvaniei, având 118.728 promovați rurali, care reprezintă 85,34% din totalul promovaților ei. În Vechiul Regat, şcolile rurale nu dau decât un procent de 83,38 din totalul promovaților, având un număr de 546.418 copii care au trecut clasa.

Dintre promovați, 682.214, adică un procent de 56,38% din totalul lor, sunt băieți; fetele care promovează în şcolile primare de stat fiind în număr de 527.818, nu ating decât un procent de 43,62% din acest total. În şcolile rurale promovează 585.137 băieți şi 437.448 fete; iar în şcolile urbane 97.077 băieți şi 90.370 fete. Băieții care promovează în şcolile primare rurale reprezintă astfel 57,22% din totalul înscrişilor, iar fetele numai 42,78% din acelaşi total. Din promovații şcolilor urbane însă, abia 51,79% sunt băieți, 48,21% fiind fete. La țară, promovează deci un număr proporțional mult mai ridicat de băieți decât de fete; la oraş, fetele promovează aproape în aceeaşi măsură cu băieții.

Promovații şcolilor primare de stat din țara întreagă se repartizează în chipul următor, în cele 7 clase ale cursului: 321.178, adică 26,55% provin din clasa I-âi; 552.715, adică 45,68% din clasele II—III; 214.736, adică 17,74% din clasa a IV-a; 109.072, adică 9,01% din clasele V—VI, iar 12.330, adică 1,02% provin din clasa a VII-a. Desprindem din cercetarea acestor cifre că în fiecare din clasele primare de la clasa I-âi la a IV-a promovează un număr de copii care nu e cu prea mult inferior numărului de promovați din clasa anterioară. Ceea ce înseamnă, dacă ținem seama de faptul că numărul înscrişilor în clasa I-âi e considerabil mai ridicat decât numărul înscrişilor în clasele următoare, că, în genere, în întâiele 4 clase ale cursului primar, cu cât clasa e mai ridicată, cu atât numărul de promovați e proporțional mai mare. Dimpotrivă, în clasele V—VII, ale căror promovați nu cifrează împreună decât 2 cincimi din numărul promovaților în clasa I-âi, se pare că numărul de promovați ajunge proporțional tot mai mic.

Dar măsura în care promovează copiii din clasele deosebite ale cursului primar rural şi urban poate fi stabilită precis prin raportarea numărului lor la numărul copiilor înscrişi într-însele.

În mijlocie, pe țara întreagă, din 100 de copii înscrişi în şcolile primare de stat, rurale şi urbane, promovează 59 (58,93%): la oraş, mai mulți, aproape 73 din 100 (72,57), la țară mai puțini: numai 57 (56,97%).

În şcolile primare rurale, din copiii înscrişi în clasa I-âi nu promovează decât un procent de 46,94%, pe când în clasele II—III, avem procentul mai ridicat, de 65,49; iar din copiii înscrişi în clasa a IV-a, promovează chiar 68,82%; în clasele V—VI şi VII, nu trec clasa însă decât 44,11% şi 43,19%.

În şcolile primare urbane, toate clasele prezintă procente de înscrişi promovaţi mai ridicate. În clasa I-âi promovează 66,24% din înscrişi, în clasele II–III 75,95%, în clasa a IV-a 83,06%, în clasele V—VI 54,00%, iar în clasa a VII-a 50,63%.

Observăm că atât la ţară cât şi la oraş, în fiecare din clasele I—IV, promovează un număr de înscrişi considerabil mai mare decât în clasa precedentă, pe când în clasele V—VII, promovează un număr proporţional tot mai scăzut de înscrişi. În cazul şcolilor rurale, deosebirea dintre procentele de înscrişi care promovează în clasele II—III şi în clasa I-âi este însă mult mai considerabilă decât în cazul celor urbane; în clasele II—III rurale, promovează cu 14,55% mai mulţi înscrişi decât în clasa I-âi rurală; în şcolile urbane diferenţa este de numai 9,71%. Clasa I-âi rurală prezintă adică anomalia că mai mult de jumătate din copiii înscrişi într-însa nu izbutesc sau nu ajung să treacă clasa. Dimpotrivă, scăderea numărului promovaţilor în clasele V—VII este mult mai bruscă în cazul şcolilor urbane decât în cazul şcolilor rurale. În clasele V—VI şi VII urbane promovează cu 29,06%, [respectiv] cu 32,43% mai puţini înscrişi decât în clasa a IV-a urbană; diferenţele pentru şcoala rurală sunt de numai 24,71%, respectiv 25,63%. Ceea ce se datoreşte în mod firesc trecerii în mai mare măsură a copiilor de la oraş, bine înzestraţi, care au promovat clasa a IV-a, în şcolile secundare.

Basarabia prezintă procentele de înscrişi promovaţi cele mai reduse, atât la ţară cât şi la oraş. Pe când în celelalte trei unităţi provinciale promovează cam 60% din înscrişi în şcolile rurale, 63,41% în Transilvania, 59,17% în Vechiul Regat şi 59,09% în Bucovina, în Basarabia nu promovează decât 39,41% dintre ei. În şcolile urbane, diferenţa este mai puţin pronunţată. Basarabia îl are însă tot pe cel mai scăzut. În Transilvania trec clasa 76,38% din totalul înscrişilor, în Vechiul Regat 74,74%, în Bucovina 67,96%, iar în Basarabia numai 67,96%). Numărul proporţional mai ridicat de promovaţi îl dau şcolile urbane şi rurale din Transilvania; cele din Vechiul Regat ocupă locul al doilea, iar cele din Bucovina locul al treilea.

În clasele deosebite, unităţile provinciale ale ţării prezintă procente de promovaţi care reproduc în genere variaţia generală a procentului de promovaţi la înălţimea mijlocie a unităţii provinciale respective.

Astfel, în şcolile rurale din Transilvania, promovează proporţional mai mulţi dintre înscrişii în clasa I-âi (53,03%), în Basarabia mai puţini (30,32%), Vechiul Regat şi Bucovina prezentând situaţii conforme ordinii de mai sus (cu 44,68% respectiv 47,66% înscrişi promovaţi). În clasele II–III şi IV rurale, Vechiul Regat prezintă procente de înscrişi promovaţi ceva mai ridicate decât Transilvania (70,06% în clasele II–III şi 72,38% în clasa a IV-a, faţă de 69,29% în clasele II–III şi 71,19% în clasa a IV-a). Procentul de promovaţi în clasele

V–VI rurale din Vechiul Regat scade însă foarte brusc, apropiindu-se de cel corespunzător din Basarabia, pe când în Transilvania deosebirea dintre procentele de înscrişi promovaţi ale acestor clase nu e prea mare. În Vechiul Regat promovează 72,38% din înscrişi în clasa a IV-a şi 33,45% în clasele V–VI; în Transilvania, dimpotrivă, numai 71,19% în clasa a IV-a, şi 60,52% în clasele V–VI). Din punctul de vedere al promovaţilor claselor primare rurale superioare (V–VII), Bucovina prezintă situaţia cea mai bună: acolo promovează în clasele V–VI un număr proporţional aproape egal cu cel al promovaţilor din clasa a IV-a (în această clasă promovează 68,55%, în clasele V–VI, 68,09% dintre ei). În unităţile provinciale cu procente mai ridicate în clasele V–VII, Transilvania şi Bucovina adică, procentul de promovaţi scade în clasa a VII-a, pe când în cele care au procente mai scăzute în aceste clase, în Vechiul Regat şi în Basarabia, procentul acestora în clasa a VII-a e mai ridicat decât cel al înscrişilor promovaţi în clasele V–VI; în Transilvania şi Bucovina promovează 60,52% şi 49,03 respectiv 68,09% şi 53,01% în clasele V–VI şi VII; iar în Vechiul Regat şi Basarabia 33,45% şi 35,51%, respectiv 24,62% şi 44,94%). Însă, cu toată această creştere, procentele care promovează în Vechiul Regat şi în Basarabia în clasa a VII-a, rămân inferioare procentelor corespunzătoare din Transilvania şi Bucovina. Împrejurarea că în Basarabia în clasa a VII-a rurală promovează un număr proporţional mai mare dă o semnificaţie specială, dacă ţinem seamă de faptul că acolo înscrişii în clasa a VII-a nu reprezintă decât 0,39% din totalul înscrişilor în şcolile primare de stat rurale, pe când în Vechiul Regat ei reprezintă 1,28% din acelaşi total.

Abaterile de la variaţia generală a procentului de promovaţi în cele 7 clase din cazul şcolilor primare urbane sunt aproape identice cu cele din cazul şcolilor primare rurale. Din nou Vechiul Regat prezintă procente de promovaţi mai ridicate, în clasele I–IV, decât Transilvania. În Vechiul Regat promovează 69,68% din înscrişii în clasa I-âi; 78,17% în clasele II–III şi 86,81% în clasa a IV-a, în Transilvania nu promovează decât 68,88% din înscrişii în clasa I-âi, dar 78,79% în clasele II–III şi 83,83% dintre cei din clasa a IV-a. Iar procentele de înscrişi promovaţi din clasele V–VII din Vechiul Regat şi din Basarabia sunt, la fel, foarte scăzute faţă de procentele lor din clasa a IV-a, dar mai ridicate în clasa a VII-a decât în clasele V–VI. În Vechiul Regat, promovează 86,81% în clasa a IV-a, numai 40,99% în clasele V–VI, şi 44,44% în clasa a VII-a; în Basarabia promovează 69,84% în clasa a IV-a, numai 31,97% în clasele V—VI şi 54,07% în clasa a VII-a. În Transilvania şi mai ales în Bucovina, procentul de înscrişi în clasele V–VII promovaţi este, însă, proporţional mai scăzut faţă de procentul de înscrişi promovaţi din clasele I–IV. În Transilvania promovează 72,86% din înscrişii în clasele V–VI şi 62,82% în clasa a VII-a; în Bucovina 67,63% în clasele V–VI şi 46,50% în clasa a VII-a; diferenţa între procentele lor

de promovați în clasa a IV-a şi în clasele V–VI, este de 10,67% în şcolile rurale şi de 10,96% în şcolile urbane, în Transilvania; de 0,46% în şcolile rurale, şi de 6,32% în şcolile urbane din Bucovina. Băieții promovează în mai mare măsură decât fetele. În medie, pe țara întreagă, trec clasa 61,38% din băieții înscrişi în şcolile primare de stat şi numai 56,04% dintre fete. În şcolile urbane promovează proporțional mai multe fete. Diferența între măsura în care promovează fetele şi aceea în care promovează băieții este însă neînsemnată (din băieți promovează 72,31%, pe când dintre fete 72,86%).

În şcolile rurale trec clasa proporțional mai mulți băieți, iar diferența dintre procentul pe care-l reprezintă ei din înscrişi şi procentul de fete înscrise promovate este considerabilă (dintre băieți promovează 59,88% dintre fete 53,43%). Diferența este mai sensibilă în şcolile primare rurale din Basarabia. În Basarabia promovează 43,55% dintre băieți şi numai 32,93% dintre fete; iar în Vechiul Regat promovează 63,42% dintre băieți şi numai 54,24% dintre fetele înscrise.

În şcolile urbane, în Transilvania, în Bucovina şi Basarabia promovează proporțional mai multe fete (în Transilvania promovează 75,38% din băieții înscrişi şi 77,56% dintre fete; în Bucovina 67,04% dintre băieți şi 68,88% dintre fete; iar în Basarabia promovează 58,52% dintre băieții înscrişi şi 60,87% dintre fete. Din băieții înscrişi promovează în Vechiul Regat 75,00%, din fetele înscrise 74,47%).

Privind măsura în care promovează în clasele deosebite băieții şi fetele înscrise, observăm că situația din şcolile primare de stat rurale se deosebeşte de cea din şcoala primară urbană. Deosebirea dintre numărul de înscrise promovate şi dintre înscrişii promovați este mai mare în clasa I-âi rurală (din băieți în această clasă promovează 51,31%, din fetele înscrise într-însa, 42,28%). În clasele II–III rurale, deosebirea devine neînsemnată (67,08% față de 63,50%) pentru a se mări din nou în clasele următoare, cu o scădere a ei în clasele V–VI. În clasa a IV-a rurală, promovează cu 6,10% mai mulți băieți, în clasele V–VI cu 4,58% mai mult, în clasa a VII-a cu 6,08% mai mult.

La oraş, deosebirea dintre procentul de băieți înscrişi care trec clasa şi procentul de fete este mai puțin pronunțată. În clasa I-âi nu promovează decât cu 2% mai mulți băieți înscrişi. Din clasa a II-a procentul de fete înscrise care promovează întrece procentul băieților, în mai mare măsură în clasele II–III, în mai mică măsură în clasa a IV-a. În clasele V–VII promovează din nou mai mulți băieți, diferența dintre înscrişii promovați şi înscrisele promovate fiind mai mare în clasa a VII-a decât în clasele V–VI. Din băieții înscrişi în clasa I-âi a şcolilor primare de stat urbane promovează 67,05%, dintre fete în aceleaşi clasă 65,42%; din băieții înscrişi în clasele II—III ale aceleiaşi şcoli, nu mai promovează decât 74,33% pe când dintre fete 77,75%, din băieți în clasa a IV-a 82,38%, iar din fetele înscrise în această clasă, 83,85%; în clasele V–VI, dimpotrivă,

promovează 55,41% băieți şi numai 52,67% fete; iar în clasa a VII-a promovează 52,73% băieți şi numai 49,09% fete.

Măsura în care promovează băieții şi fetele în şcolile primare de stat din unitățile provinciale deosebite ale țării prezintă abateri de la ordinea medie indicată mai sus, care sunt paralele cu variațiile provinciale ale frecvenței medii a promovării în clasele deosebite ale şcolilor primare de stat.

În toate clasele şcolilor primare rurale din Vechiul Regat şi din Transilvania, promovează proporțional mai mulți băieți. Diferența dintre procentul de băieți care promovează şi dintre procentul fetelor este, însă, mai accentuată în Vechiul Regat. Ea scade în fiecare din aceste două unități provinciale în clasele II, III şi urcă din nou în clasa a IV-a; scade apoi în clasele V–VI şi creşte din nou în clasa a VII-a. În Vechiul Regat, în clasa I-âi promovează un procent de băieți cu 11,84% mai ridicat decât cel al fetelor; în clasele II–III, procentul de băieți care promovează e mai ridicat cu 6,97%, în clasa a IV-a cu 9,96%, în clasele V–VI cu 6,58%, iar în clasa a VII-a tot cu 6,58%; în Transilvania aceste diferențe sunt de numai 2,26% în clasa I-âi; de 1,25% în clasele II–III, de 6,58% în clasa a IV-a de 6,29% în clasele V–VI şi de 8,68% în clasa a VII-a).

În şcolile primare rurale din Basarabia, în clasa a VI-a promovează proporțional mai multe fete. În celelalte clase promovează mai mulți dintre băieți decât dintre fete. Diferențele dintre numărul de băieți înscrişi care au promovat şi dintre numărul corespunzător de fete variază însă între limite foarte depărtate, în cazul claselor rurale basarabene. În clasa I-âi promovează un procent de băieți cu 14,57% mai ridicat decât cel al fetelor, în clasele II–III, cu 6,68% mai ridicat, în clasa a IV-a numai cu 0,13% (spre deosebire de ceea ce se întâmplă în celelalte unități provinciale, în clasa a IV-a a şcolilor primare din Basarabia, diferența dintre măsura în care promovează băieții şi fetele nu creşte, ci scade), în clasele V–VI cu 2,51% mai ridicat, iar în clasa a VII-a un procent de fete înscrise cu 33,19% mai ridicat decât cel al băieților. Valoarea explicativă a acestei cifre din urmă este însă cu mult mai scăzută prin faptul că ea nu exprimă decât situația din cazul numărului extrem de scăzut de 674 înscrişi în clasa a VII-a care e întrecut cu mult şi de numărul înscrişilor în clasa a VII-a, a şcolilor primare din Bucovina, cărora nu le revine totuşi decât 5,67% din înscrişii în şcolile primare, pe când Basarabiei îi revin 16,34% din acelaşi total. Clasele I–III ale şcolilor primare rurale din Bucovina prezintă particularitatea de a avea un procent mai ridicat de fete promovate decât de băieți (în clasa I-âi cu 0,16%, iar în clasele I–III cu 0,62%). Încă din clasa a IV-a promovează însă proporțional mai mulți băieți, în clasele V–VII. Superioritatea procentului de băieți care promovează din totalul înscrişilor este tot mai accentuată (în clasa a IV-a procentul lor întrece cu 0,94% procentul fetelor, în clasele V–VI cu 3,57%, iar în clasa a VII-a cu 7,03%.

În şcolile primare de stat urbane din toate unităţile provinciale ale ţării, trec proporţional mai mulţi băieţi în clasa I-âi (diferenţa este mai ridicată în Basarabia, unde are valorea 3,48%; în Bucovina are valoarea 3,15%, în Transilvania 2,34%, în Vechiul Regat 0,27%). În clasele II–IV dimpotrivă, promovează în toate unităţile provinciale ale ţării fete proporţional mai multe (procentul de fete care promovează în clasele II–III întrece procentul de băieţi cu 6,74% în Transilvania, cu 4,40% în Basarabia, cu 3,68% în Bucovina şi cu 2,03% în Vechiul Regat; în clasa a IV-a aceste diferenţe sunt mai puţin ridicate şi procentul de fete care promovează în clasa a IV-a întrece procentul băieţilor cu 4,20% în Bucovina, cu 4,11% în Basarabia, cu 1,32% în Transilvania şi 0,45% în Vechiul Regat).

În clasele V–VII urbane ale şcolilor primare, măsura în care promovează băieţii şi fetele diferă după unitatea provincială şi după clasă. În Vechiul Regat, în clasele V, VI promovează proporţional mai mulţi băieţi (cu 5,56%) în clasa a VII-a însă, proporţional mai multe fete (cu 1,67%). În Transilvania, în toate aceste clase, promovează proporţional mai mulţi băieţi, clasa a VII-a având procentul de băieţi cel mai ridicat faţă de procentul de fete promovate. (În clasele V–VI, procentul băieţilor înscrişi care promovează întrece procentul fetelor cu 1,44%, în clasa a VII-a cu 6,11%). În Basarabia, dimpotrivă, în toate aceste clase promovează proporţional mai multe fete, clasele V–VI având procentul de fete cel mai ridicat, faţă de procentul de fete promovate (în clasele V–VI din şcolile primare basarabene, procentul de fete promovate întrece procentul băieţilor cu 19,14%, iar în clasa a VII-a numai cu 2,27%).

În şcolile primare din Bucovina, în sfârşit, procentul fetelor promovate întrece, în clasele V, VI, procentul corespunzător de băieţi (cu 2,65%); în clasa a VII-a însă promovează proporţional mai mulţi băieţi (cu 1,97%).

În concluzie, se poate afirma, cel puţin pentru clasele I–IV care sunt îndeajuns de bine populate cu înscrişi, că în unităţile provinciale în care promovează cifrele proporţional cele mai ridicate de elevi, diferenţele dintre numărul fetelor şi al băieţilor care promovează sunt mai puţin considerabile. În provinciile adică unde şcoala primară de stat rurală dă rezultatele cele mai bune, unde este deci mai de mult încetăţenită acolo, fetele tind să promoveze în aceeaşi măsură ca şi băieţii, până în clasa a IV-a în care, paralel cu un început de scădere accentuată a numărului, începe şi o scădere a procentului celor care promovează. Din punctul de vedere al măsurii în care fetele ajung să promoveze ca şi băieţii clasele primare, unităţile provinciale ale ţării se dispun descrescând în ordinea: Transilvania, Bucovina, Vechiul Regat şi Basarabia.

Tabloul Nr. 67
1931/32

NUMĂRUL COPIILOR CARE AU PROMOVAT ÎN ŞCOLILE PRIMARE DE STAT

	Clasa I			Clasele II–III			Clasa a IV-a			Clasele V–VI			Clasa a VII-a			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat																		
Şc. rurale	84.053	65.845	149.898	144.704	109.977	254.681	58.744	40.369	99.113	24.153	14.349	38.502	2.766	1.459	4.224	314.420	231.998	546.418
Şc. urbane	14.755	14.029	28.784	26.692	25.093	51.785	12.875	11.140	24.015	1.863	2.092	3.955	113	255	368	56.298	52.609	108.907
Total	98.808	79.874	178.682	171.396	135.070	306.466	71.619	51.509	123.124	26.016	16.441	42.457	2.879	1.713	4.592	370.718	284.607	655.325
Transilvania																		
Şc. rurale	38.377	34.879	73.256	68.836	61.417	130.253	26.752	21.600	48.352	24.378	19.513	43.891	2.921	2.257	5.178	161.264	139.666	300.930
Şc. urbane	5.276	4.727	10.003	10.492	9.476	19.968	4.821	4.085	8.906	2.732	2.138	4.870	188	155	343	23.509	20.581	44.090
Total	43.653	39.606	83.259	79.328	70.893	150.221	31.573	25.685	57.258	27.110	21.651	48.761	3.109	2.412	5.521	184.772	160.247	345.020
Basarabia																		
Şc. rurale	25.300	12.580	37.880	39.436	18.496	57.932	12.063	6.125	18.188	2.954	1.379	4.323	268	127	395	80.021	38.707	118.728
Şc. urbane	2.662	2.655	5.317	5.186	4.898	10.084	2.219	2.048	4.267	240	409	649	29	44	73	10.336	10.054	20.390
Total	27.962	15.235	43.197	44.622	23.394	68.016	14.282	8.174	22.455	3.194	1.788	4.982	297	171	468	90.357	48.761	139.118
Bucovina																		
Şc. rurale	6.786	6.205	12.991	11.296	10.569	21.865	4.820	4.560	9.380	5.665	5.085	10.750	865	658	1.523	29.432	27.077	56.509
Şc. urbane	1.550	1.499	3.049	3.032	3.115	6.147	1.284	1.231	2.515	954	1.169	2.123	114	112	226	6.934	7.126	14.060
Total	8.336	7.704	16.040	14.328	13.684	28.012	6.104	5.791	11.895	6.619	6.254	12.873	979	770	1.749	36.366	34.203	70.569
Ţara întreagă																		
Şc. rurale	154.516	119.509	274.025	264.272	200.459	464.731	102.379	72.654	175.033	57.150	40.226	97.476	6.820	4.500	11.320	585.137	437.448	1.022.585
Şc. urbane	24.243	22.910	47.153	45.302	42.582	87.984	21.199	18.504	39.703	5.789	5.808	11.597	144	566	1.010	97.077	90.370	187.447
Total	178.759	142.419	321.178	309.674	243.041	552.715	123.578	91.158	214.736	62.939	46.134	109.072	7.264	5.066	12.330	682.214	527.818	1.210.032

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 68
1931/32

REPARTIȚIA PROCENTUALĂ A ELEVILOR PROMOVAȚI PE UNITĂȚI PROVINCIALE ŞI PE MEDII SOCIALE

	Cl. I			Cl. II şi III			Cl. IV			Cl. V–VI			Cl. VII			Întrunite		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total %
Şc. rurale																		
Vechiul Regat	15,38	12,05	27,43	26,48	20,12	46,60	10,75	7,39	18,14	4,42	2,63	7,05	0,51	0,27	0,78	57,54	42,46	100
Transilvania	12,75	11,59	24,34	22,88	20,41	43,29	8,89	7,18	16,07	8,10	6,48	14,58	0,97	0,75	1,72	53,59	46,41	100
Basarabia	21,31	10,60	31,91	33,22	15,58	48,80	10,16	8,16	15,32	2,49	1,16	3,65	0,22	0,10	0,32	67.40	32.60	100
Bucovina	12.00	10,98	22,98	19,99	18,70	38,69	8,53	5.07	16.60	10,03	9,00	19,03	1,53	1,17	2,70	52,08	47,92	100
Țara întreagă	15,11	11,69	26,80	25.84	19,60	45,44	10,01	7,11	17,12	5,53	3,94	9,53	0,67	0,44	1,11	57.22	42.78	100
Şc. urbane																		
Vechiul Regat	13,55	12,88	26,43	24,51	23,04	47,55	11,82	10,23	22.05	1,71	1,52	3,63	0,10	0,24	0,34	51,69	48,31	100
Transilvania	11,96	10,72	22,68	23,80	21,49	45,29	10,93	9,27	20,20	6,20	4,85	11,05	0,43	0,35	0,78	53,32	46,68	100
Basarabia	13,06	13,02	26,08	25,43	24,02	49,45	10,88	10,04	20,92	1,18	2,01	3,88	0,14	0,22	0,36	50,69	49,31	100
Bucovina	11,03	10,66	21,69	21,56	22,15	43,71	9,13	8,76	17,89	6,79	8,31	15,10	0,81	0,80	1,61	49,32	50,08	100
Țara întreagă	12,93	12,22	25,15	24,22	22,72	46,94	11,31	9,87	21,18	3,09	3,10	6,19	0,24	0,30	0,54	51,79	48,21	100
Întrunite																		
Vechiul Regat	15,08	12,19	27,27	26,15	20,61	46,76	10,93	7,86	18,79	3,97	2,51	6,48	0,44	0,26	0,70	56,57	43,43	100
Transilvania	12,65	11,48	24,13	22.99	20,55	43,54	9,15	7,44	16,59	7,86	6,28	14,14	0,90	0,70	1,60	53,55	46,45	100
Basarabia	20,10	10,95	31,05	32,07	16,82	48,89	10,27	5,87	16,14	2,30	1,29	3,59	0,21	0,12	0,33	64,95	35,05	100
Bucovina	11,81	10,92	22,73	29,30	19,39	39,69	8,65	8,21	16,86	9,38	8,86	18,24	1,39	1,09	2,48	51,53	48,47	100
Țara întreagă	14,78	11,77	26,55	25,59	20,09	45,68	10,21	7,53	17,74	5,20	3,81	9,01	0,60	0,42	1,02	56,38	43,62	100

Tabloul Nr. 69
1931/32

DIFERENȚA DINTRE PROCENTUL DE BĂIEȚI ŞI PROCENTUL DE FETE ÎNSCRISE, CARE PROMOVEAZĂ ÎN ACEEAŞI CLASĂ*

	Clasa I	Clasa II–III	Clasa IV	Clasa V–VI	Clasa VII
Şc. primare rurale					
Vechiul Regat	+11,84	+6,97	+9,96	+6,58	+7,58
Transilvania	+2,26	+1,25	+6,58	+6,29	+8,68
Basarabia	+14,57	+6,68	+0,13	+2,51	–32,19
Bucovina	–0,16	–0,62	+0,94	+3,57	+7,03
Țara întreagă	+9,01	+3,58	+6,10	+4,58	+6,08
Şc. primare urbane					
Vechiul Regat	+0,27	–2,03	–0,45	–5,56	-1,67
Transilvania	+2,34	–6,74	–1,32	–1,44	–6,11
Basarabia	+3,48	–4,40	–4,11	–19,14	–2,27
Bucovina	+3,15	–3,68	–4,20	–2,65	+1,97
Țara întregă	+1,63	–3,42	–1,47	–2,74	+3,64
Şc.primare rurale şi urbane întrunite					
Țara întreagă	+8,17	+2,44	+4,70	+4,16	+5,59

*Valorile cu care procentele de băieți înscrişi care au promovat depăşesc procentele corespunzătoare de fete sunt însemnate cu +. Valorile cu care procentele de fete înscrise care au promovat depăşesc procentele corespunzătoare de băieți sunt însemnate cu —.

Tabloul Nr. 70
1931/32

REPARTIȚIA PROCENTUALĂ PE CLASE A ELEVILOR PROMOVAȚI FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI

	Clasa I			Clasele II şi III			Clasa a IV-a			Clasele V şi VI			Cl. a VII-a			Întrunite		
	Băieţi	Fete	În medie	Băieţi	Fete	În medie	Băieţi	Fete	În medie	Băieţi	Fete	În medie	Băieţi	Fete	În medie	Băieţi	Fete	În medie
Şcoli rurale																		
Vechiul Regat	56,52	34,68	44,68	73,24	66,27	70,06	76,74	66,78	72,38	36,70	29,12	33,45	38,51	30,93	35,51	63,42	54,24	59,17
Transilvania	55,13	52,87	53,03	69,89	68,64	69,29	74,28	67,70	71,19	63,48	57,19	60,52	53,29	44,52	49,03	65,02	61,65	63,41
Basarabia	36,89	22,32	30,32	49,78	43,13	47,43	50,96	50,83	50,92	25,48	22,97	24,62	39,76	61,95	44,94	43,55	32,93	39,41
Bucovina	47,58	47,74	47,66	60,38	61,00	60,68	69,01	68,07	68,55	69,82	66,25	68,09	56,28	49,25	53,01	59,33	58,82	59,09
Toată ţara	51,31	42,28	46,94	67,08	63,50	65,49	71,49	65,39	68,82	46,12	41,54	44,11	45,82	39,74	43,19	59,88	53,43	56,97
Şcoli urbane																		
Vechiul Regat	69.80	69.53	69.68	77.20	79.23	78.17	86.60	87.95	86.81	44.12	38.56	40,99	43.30	44.97	44.44	75.00	74.47	74.74
Transilvania	70,00	67,66	68,88	75,73	82,47	78,79	83,22	84,54	83,83	73,50	72,06	72,86	65,73	59,62	62,82	75,38	77,56	76,38
Basarabia	54,04	50,56	52,28	62,27	65,95	64,01	67,49	72,60	69,84	22,51	43,65	31,97	52,73	55,00	54,07	58,52	60,87	59,66
Bucovina	60,65	57,50	59,07	70,14	74,54	72,30	71,93	76,13	73,95	66,20	68,85	67,63	47,50	45,53	46,50	67,04	68,88	67,96
Toată ţara	67,05	65,42	66,24	74,33	77,75	75,95	82,38	83,85	83,06	55,41	52,67	54,00	52,73	49,09	50,63	72,31	72,86	72,57
Întrunite																		
Vechiul Regat	58,18	47,68	52.97	73.83	68.34	71.31	78.35	70.32	74.78	37.15	30.06	34.04	38.68	32.44	36.09	64.94	57.10	61.29
Transilvania	56.59	54.28	55.47	70.61	70.21	70.42	75.52	69.91	72.90	64.36	58.38	61.56	53.82	45.25	49.71	66.18	63.32	64.82
Basarabia	38.04	24.73	31.97	50.97	46.47	49.33	52.98	54.96	53.69	25.23	25.76	25.41	40.74	60,00	49.01	44.86	36.38	41.47
Bucovina	49.57	49.37	49.37	62.21	63.63	62.90	96.61	69.64	69.62	69.27	66.72	68.01	55.09	48.67	52.07	60.66	60.66	60,66
Toată ţara	53.00	44.83	49.03	68.05	65.61	66.95	73.15	68.45	71.08	46.84	42.68	44.98	46.19	40,60	43.72	61.38	56.04	58.93

SOCIOLBUC

Faptul că în clasele II–IV urbane fetele promovează în mai mare măsură nu poate fi bine explicat cu informația existentă: el pare a se datori, în parte, proporției mai ridicate de fete din masa copiilor înscrişi în şcolile primare urbane şi pe de alta, condițiilor de viață particulare ale cartierelor mărginaşe ale oraşelor, în care băieții nu sunt dați la şcoală, datorită faptului că pot găsi de lucru încă din vârsta cea mai fragedă.

Rezultatele şcolii primare

Raportând numărul promovaților la numărul corpului didactic, ajungem să cunoaştem rezultatul efectiv al aparatului nostru şcolar. Şcoala primară nu-şi îndeplineşte misiunea ei de a înrădăcina temeinic cunoştințele şi deprinderile, a căror răspândire este în sarcina ei, decât în cazul copiilor promovați. Aşa încât ceea ce realizează cu adevărat fiecare unitate de acțiune a ei, fiecare învățător, în sala de clasă sau în localul de şcoală care i-a fost încredințat, nu poate fi măsurat decât prin numărul promovaților grupului de şcolari care i-au fost repartizați. Notarea şcolarilor variază cu individualitatea învățătorului. Promovații care revin de învățător prezintă numărul mijlociu de şcolari asupra cărora fiecare învățător socoteşte că a desfăşurat o acțiune şcolară eficace. Astfel, numărul de promovați care revine într-un anume an şcolar de învățător reprezintă, în genere, produsul cultural mijlociu al muncii unui învățător, contraprestația retribuției lui.

În anul şcolar 1931/32 au revenit de învățător, în mijlocie, 32,56 promovați în şcolile primare de stat. În şcolile rurale, această proporție avea valoarea de 32,53, în cele urbane valoarea, cu foarte puțin mai ridicată, de 32,74. Numărul proporțional mai ridicat de promovați l-au dat atât în şcolile rurale, cât şi în şcolile urbane, învățătorii din Transilvania, unde, la țară, revin de învățător aproape 41 de promovați (40,94%), iar la oraş aproape 37 (36,68).

Vechiul Regat urmează la locul al II-lea, prezentând în şcolile rurale o cotă de aproape 34 de promovați (33,66) de învățător, iar în şcolile urbane alta, mai ridicată, de aproape 37 (36,68).

În şcolile primare din Bucovina, care urmează la locul al III-lea în privința numărului de promovați care revine de învățător, învățătorii de la țară dau, ca şi în Transilvania, un număr mai ridicat (29,21) decât cei de la oraş (23,35), care au numărul cel mai scăzut de promovați din şcolile primare urbane din țara întreagă. Numărul mijlociu cel mai scăzut a fost dat însă de învățătorii din Basarabia: aproape 22 (21,93) în şcolile rurale şi aproape 26 (25,64) în şcolile urbane.

Pentru a avea o înfățişare a situației întregului învățământ primar din țară, trebuie să întregim prezentarea de mai sus a activității şcolilor de stat prin

indicarea situației învățământului primar, particular şi confesional, şi prin considerarea rezultatelor obținute de copiii pregătiți în familie şi prezentați la examen.

Numărul şcolilor primare, particulare şi confesionale a fost în anul şcolar 1931/32 cel de 2.876. Totalul şcolilor primare din țară, obținut prin adunarea numărului şcolilor primare, particulare şi confesionale, cu numărul de 14.875 al şcolilor primare de stat, este de 17.751. Cu acest efectiv, o şcoală primară revine la 1.017 locuitori. Aparatul nostru şcolar pare destul de slab înzestrat astfel, dacă ținem seama că, potrivit «Anuarului Internațional al Educației» din 1923 (editat de Biroul Internațional al educației şi al învățământului din Geneva) o şcoală primară revine la 496 de locuitori în Statele Unite ale Americii de Nord, la 502 locuitori în Bavaria, la 594 în Franța, la 873 în Cehoslovacia, la 900 în Danemarca, la 951 în Belgia. Nu trebuie să pierdem însă din vedere că în Würtenberg o şcoală primară revine la 1.131 locuitori, în Prusia la 1.128, iar în Austria la 1.267. Trebuie să se țină seamă şi de faptul că factorii studiați mai sus: indicele de natalitate, numărul de săli de clasă al localurilor, folosirea lor mai intensă prin cursuri alternante, modifică de obicei considerabil raportul dintre numărul şcolilor şi populația țării. Corpul didactic al şcolilor primare particulare şi confesionale cifrează numărul de 3.761 de învățători (2.587, adică 68,73% în Transilvania; 849, adică 22,57% în Vechiul Regat; 224, adică 5,96% în Basarabia; şi 101, adică 2,74% în Bucovina). Raportând numărul învățătorilor la numărul şcolilor, observăm că marea majoritate a şcolilor particulare şi confesionale din Transilvania are un singur învățător (de şcoală primară particulară şi confesională revin acolo în mijlocie 1,06 pe când în Vechiul Regat, în Bucovina şi în Basarabia revin 3 şi 2 învățători de şcoală; acelaşi raport are valoarea de 2,98 în Vechiul Regat, de 2,23 în Bucovina şi de 1,98 în Basarabia). Corpul didactic care predă în toate şcolile primare ale țării atinge suma de 40,919. Prin adăugirea cifrelor despre care a fost vorba în această prezentare, cu prilejul stabilirii numărului copiilor datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat (de 3.468 al copiilor pregătiți în familie şi prezentați la examen la şcolile primare de stat şi de 153.333 al copiilor înscrişi în şcolile primare particulare şi confesionale), totalul copiilor înscrişi în România în şcoli primare se ridică în anul şcolar 1931/32 la cifra de 2.210.135, care reprezintă un procent de 79,12% din totalul copiilor buni de şcoală, fii de cetățeni români, care au între 7–16 ani şi un procent de 12,24% din totalul populației țării.

Revin peste tot astfel 54 copii de învățător. Acelaşi «Anuar Internațional al educației şi al învățământului» arată că în țările citate care comunică datele ce ne interesează, de fiecare învățător corespunde un număr de 26 de înscrişi, în Belgia; de 32 în Franța; de 37 în Cehoslovacia; de 40 în Prusia; de 42 în Danemarca şi de 44 în Würtenberg. Constatarea care s-a impus cu prilejul cercetării

capacității aparatului nostru școlar este astfel confirmată. **O funcționare mai bună a școlii reclamă o sporire a corpului didactic.**

Faptul că în țări cu o școală primară atât de bine organizată ca Prusia, Danemarca și Würtenberg corespunde de învățător un număr de înscriși destul de apropiat de cel care corespunde la noi arată că rezultate foarte bune pot fi atinse și cu un număr mai mare de elevi, de învățător.

Copiii pregătiți în familie, care se prezintă la examenul particular, promovează toți, adică 3.468, iar din cei înscriși în școlile particulare și confesionale 126.377, adică în total procentul de 82,41% (procentul cel mai ridicat îl dau școlile confesionale din Transilvania, unde promovează 84,03% din înscriși; în cele din Bucovina, Vechiul Regat și Basarabia promovează respectiv 78,06%, 75,33% și 72,96% din înscriși). În toate școlile primare din țară promovează deci 1.339.877 de copii, adică 60,62% din totalul înscrișilor. Rezultatul efectiv al învățământului nostru primar este puțin mulțumitor, dacă ținem seamă de faptul că de învățător nu revin decât abia 32,74% promovați (școlile particulare confesionale dau rezultate mai bune, deoarece acolo revin de învățător 33,60% promovați, pe când în școlile primare de stat nu revin decât 32,56%). Dar, deoarece școlile particulare și confesionale și categoria copiilor pregătiți în familie și prezentați la examene nu cifrează decât 7,10% din totalul înscrișilor în școli primare, situația învățământului primar, de stat sau nu, este în genere cea a învățământului de stat.

Învățământul primar între 1928–1933. Date comparative

Are însă situația din anul școlar 1931/32 valoare reprezentativă pentru situația actuală a învățământului primar?

Gradul ei de tipicitate poate fi stabilit, cum am spus, prin compararea cu situația mai multor ani școlari apropiați.

Vom lua în considerare, în cazul de față, pentru a întreprinde această operație, cei patru ani care au precedat anul școlar 1931/32. Materialul statistic privitor la ei îngăduie o comparație completă, fiind cules după aceleași criterii ca și recensământul școlar din toamna anului 1932 comentat până acum. Numai datele privitoare la copiii care au urmat regulat lipsesc în anul 1927/28.

Numărul școlilor primare de stat (fără școlile de copii mici) a variat în intervalul studiat în jurul mediei de 14.711, crescând de la numărul de 14.318 școli din anul școlar 1927/28 la numărul de 14.900 în anul școlar 1930/31, spre a scădea în anul școlar 1931/32 la numărul de 14.832. Scăderea s-a produs numai la țară, unde numărul școlilor a crescut în intervalul studiat de la 13.280 la 13.817, spre a scădea în anul școlar 1931/32 la 13.776. Numărul școlilor

urbane a sporit cu foarte puțin, chiar şi în acest an şcolar, crescând de la 1.038 la 1.083 în 1930/31 şi la 1.098 în 1931/32. Până la data de 1 septembrie 1933, când, cu prilejul constituirii «Anuarului pe 1933 al Învățământului Primar de Stat», s-a făcut o nouă numărătoare a şcolilor, variația a continuat în acelaşi sens. Numărul şcolilor rurale este la data pomenită cel mai scăzut, de 13.664, iar cel al şcolilor primare urbane, cel puțin mai urcat de 1.101; totalul şcolilor primare de stat fiind cel de 14.765.

Corpul didactic care a predat în aceste şcoli a variat în jurul mediei de 36.931. De la numărul de 37.338 pe care-l avea în anul şcolar 1927/28, a crescut în 1928/29 la cel de 37.773 în anul următor, spre a scădea în anul şcolar 1929/30 la 37.416, apoi în 1930/31 la 36.558.

În 1931/32 numărul învățătorilor sare din nou la 37.158, în 1932/33 la 37.547, iar «Anuarul Învățământului Primar» ni-l arată scăzut din nou la 36.943 la începutul anului şcolar 1933/34. Variația numărului şcolilor şi cu deosebire a numărului de învățători din ultimii ani este paralelă cu variația sumelor prevăzute în bugetul statului pentru învățământul primar, care cresc între 1927–1929 de la 2.308.900.510 lei la 2.654.885.932 lei, sărind în 1931 la 3.022.957.352 şi scade apoi în 1932 la 2.034.941.400 lei, iar în 1933/34 la 1.826.843.200 lei.

Numărul învățătorilor din şcolile rurale a variat în mod mai accentuat: minimul de învățători rurali din cei 5 ani şcolari comparați şi situația anului 1930/31 reprezintă numai 91,06% din maximul de învățători rurali ai aceluiaşi interval (1928/29 şi 1929/30), pe când minimul de învățători urbani din aceşti cinci ani (situația din 1927/28) reprezintă 94,49% din numărul lor maxim (cel din 1931/32). Faptul se datoreşte în mare măsură tendinței de a trece la oraş a învățătorilor rurali. Ținând seamă de această împrejurare, reducerile bugetare noi au fost localizate în aşa fel de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor încât să fie suportate în măsură proporțional mai mare de şcolile urbane. Scăderea numărului corpului didactic rural din ultimii ani şcolari a fost compensată la începutul anului şcolar cu o sporire de 120 față de numărul posturilor de învățători rurali din anul şcolar 1931/32, pe când numărul posturilor de învățători urbani a fost redus la aceeaşi dată cu 335, față de situația din anul şcolar 1931/32. Numărul copiilor care s-au înscris la şcolile primare de stat a crescut în mod continuu, în aceşti ani, ajungând de la valoarea de 1.673.886 la cea de 2.003.291 în anul 1931/32. Creşterea înregistrată în aceşti 5 ani şcolari reprezintă un procent de 18,48%.

Potrivit «Anuarului» din 1933, creşterea a continuat, numărul înscrişilor ajungând la 2.141.297, ceea ce reprezintă o sporire de 21,83% față de înscrişii din 1927/28. Sporirea numărului lor a fost chiar mai pronunțată în şcolile urbane, unde în 1931/32 s-au înscris cu 25,83% mai mulți copii decât în 1927/28, pe când în şcolile rurale numărul acestora în anul 1931/32 nu întrece

decât cu 21,33% numărul înscrişilor din anul şcolar 1927/28. Faptul pare a se datora unei sporiri accentuate a înscrierilor în cartierele mărginaşe ale oraşelor.

Cifra copiilor care au urmat şi a promovaților prezintă creşteri similare, în anii 1928/29, 1931/32 şi 1927/28, 1931/32.

Numărul copiilor care au urmat regulat s-a ridicat de la 1.328.502 cât era în 1928/29, la 1.485.254 în 1931/32, sporind cu 11,79% în 4 ani. În şcolile rurale a urcat de la 1.158.085 la 1.271.596, în răstimpul acestor patru ani de şcoală, numărul copiilor care urmează regulat sporind numai cu 9,80%; în cele urbane, dimpotrivă, ajungând de la 170.417 la 213.658, acest număr a crescut în acelaşi interval cu 25,37%.

Numărul copiilor care au promovat s-a ridicat de la 1.033.471 cât era în anul şcolar 1927/28, ajungând în anul şcolar 1931/32 la 1.210.032. Creşterea care s-a produs în aceşti cinci ani are astfel valoarea de 17,08%. Ca şi în cazul creşterii numărului înscrişilor şi al copiilor care urmează regulat, ea este mult mai puțin pronunțată în şcolile rurale decât în cele urbane. În cele dintâi, numărul promovaților creşte în cei 5 ani de şcoală cercetați, de la 893.655 la 1.022.585, înregistrând o creştere de 14,42%, pe când în cele din urmă acest număr s-a ridicat de la 139.816 la 187.447, înregistrând creşterea de 34,06%.

Şcolile primare de stat urbane arată adică în anii de şcoală 1927–1932 o sporire proporțional mai mare atât a cifrei înscrişilor, cât şi a copiilor care urmează regulat şi a promovaților decât şcolile primare de stat rurale. Se mai desprinde apoi din confruntarea populației şcolilor primare de stat în aceşti ani constatarea că în mijlocie numărul copiilor care urmează regulat a crescut proporțional mult mai puțin decât numărul înscrişilor şi numărul promovaților (cu 1,79%, pe când înscrişii şi promovații au sporit cu 22,66% şi 17,08%). Situația aceasta e determinată de funcționarea şcolilor rurale. În acestea numărul înscrişilor creşte, între anii 1928/1932 cu 13,95%, numărul copiilor cu frecvență regulată cu 9,80% şi numărul promovaților cu 11,36%. În şcolile urbane, dimpotrivă, numărul înscrişilor creşte cu 21,96% în aceşti patru ani de şcoală, numărul copiilor care urmează regulat cu 25,37%, iar al promovaților cu 13,56%. Sporirea numărului înscrişilor în anii consideraţi este prea însemnată ca să poată fi determinată numai de creşterea populației. Într-o oarecare măsură, ea arată o lărgire a razei de acțiune a şcolii. Nevoia de a-şi da copiii la şcoala primară este resimțită adică de mai mulți părinți, înscrierea tuturor copiilor datori să urmeze cursuri făcută cu mai multă rigurozitate de învățători. Sporirea în acelaşi timp a numărului copiilor care urmează regulat şi a numărului promovaților arată că această lărgire îmbucurătoare a razei de acțiune a şcolii primare de stat este întovărăşită de o sporire a randamentului ei, mai accentuată în cazul promovării, decât în cazul frecvenței. Este însă proporțională creşterea numărului copiilor cu frecvență regulată şi a numărului promovaților cu creşterea

numărului de înscrişi? Înrădăcinarea mai trainică a şcolii primare în viaţa noastră socială în aceşti cinci ani cercetaţi este ea însoţită oare de o tendinţă paralelă de îmbunătăţire a funcţionării şcolilor noastre primare şi de o sporire efectivă a rezultatelor ei? Restrângerile atât a numărului de şcoli, cât şi a corpului didactic, în urma comprimărilor succesive ale sumelor prevăzute în bugetul statului, şi dificultăţile ivite prin restrângerea sumelor destinate în bugetele judeţene şi comunale pentru întreţinerea şi înzestrarea localurilor au influenţat desigur într-o măsură însemnată funcţionarea învăţământului primar în anii de şcoală pe care-i cercetăm. Împrejurarea că diminuarea puterii de cuprindere şi de acţiune a aparatului acestui învăţământ coincide în intervalul 1927–1932 cu o sporire considerabilă a populaţiei şcolare nu poate decât să accentueze efectele crizei economice actuale asupra şcolii primare. Numărul de înscrişi care revine de învăţător creşte rapid în acest interval: de la aproape 45 în 1927/28, 47 în 1928/29, 50 în 1929/30, [el] sare în anii 1930/31 şi 1931/32, când numărul posturilor de învăţători a fost redus, la 54, iar în 1931/32 la valoarea de 57. În şcolile de la ţară, de fiecare învăţător revin mult mai mulţi copii decât în şcolile de la oraş. Pe când în ele numărul de înscrişi care revine de învăţător, este de 46, în anul 1927/28 şi ajunge la 59 în 1930/31, revenind în 1931/32 la 57, în şcolile urbane revin de învăţător 37 de copii în 1927/28, 45 în 1930/31 şi tot 45 în 1931/32.

Numărul de copii care urmează regulat şi numărul promovaţilor nu descresc totuşi, ci prezintă o creştere apreciabilă.

De la 35, cât e în 1927/28, numărul de copii care urmează regulat ce revine de învăţător urcă la 42 în 1931/32 şi scade la 40 în 1931/32. Se desprinde aici constatarea extrem de importantă că, deoarece numărul de copii care urmează regulat, ce revine de învăţător, creşte destul de mult când numărul învăţătorilor se împuţinează, numărul copiilor care urmează regulat nu variază exclusiv în funcţiune de numărul învăţătorilor, crescând sau scăzând automat la numărul care poate fi instruit în mod optim de învăţătorii disponibili. Există în ţară, dimpotrivă, un număr de copii care urmează regulat în creştere continuă, prea puţin influenţat de fluctuaţiile mai mici şi de mai scurtă durată ale aparatului şcolar. Numărul de învăţători fiind proporţional mai mare la oraş şi numărul de înscrişi care revin de fiecare din ei mai mic, proporţia de copii care urmează regulat ce corespunde fiecăruia în şcolile urbane este mai redusă decât proporţia de copii care urmează regulat ce revine de învăţător în şcolile rurale. În 1928/29, au revenit la ţară de învăţător 36 de copii cu frecvenţă regulată, în 1930/31, 43, iar în 1931/32, 40. La oraş, au revenit de învăţător în 1928/29 numai 31 de copii care urmează regulat, în 1930/31 numai 37, iar în 1931/32 tot 37.

Numărul de promovaţi pentru fiecare învăţător s-a ridicat de la 28, cât era în 1927/28, la 29 în 1929/30, urcându-se la 34 în 1930/31 şi recăzând la 33 în 1931/32. Ceea ce arată că şi în privinţa promovaţilor rămâne aceeaşi tendinţă

fermă de sporire, indiferent de scăderi temporare destul de considerabile ale numărului de învățători. Ca şi în cazul copiilor care urmează regulat, numărul de promovați care revine de învățător în şcolile rurale este mai ridicat decât numărul de promovați care revine de învățător la oraş, deşi proporțional în mai mică măsură. La țară, numărul promovaților care a revenit de învățător a crescut de la 28 cât era în 1927/28, la 29 în 1929/30, sărind la 34 în 1930/31 şi a scăzut apoi în 1931/32 la 32,53. La oraş, aceeaşi proporție de promovați a avut valoarea 26 în 1927/28, pe cea de 30 în 1929/30, de 33 în 1930/31 şi 1931/32.

Situația precisă a variațiilor modului de funcționare şi a rezultatului şcolii primare o oferă procentele elevilor care au urmat regulat şi procentele celor care au promovat în anii de şcoală pe care îi privim. Ele arată măsura în care copiii înscrişi au fost reținuți în şcoală şi în care s-au împărtăşit mulțumitor de cunoştințele şi deprinderile pe care le răspândeşte şcoala. Procentul elevilor care urmează regulat a înregistrat o scădere continuă în cei patru ani ale căror date ne sunt cunoscute. Având valoarea de 74,34% în 1928/29, a ajuns la cea de 72,33% în 1931/32. Variația aceasta e determinată de situația şcolilor rurale. În acestea, procentul de înscrişi care frecventează regulat a scăzut treptat de la 73,51% la 70,83%. În şcolile urbane, dimpotrivă, acelaşi procent proporțional mult mai ridicat, a înregistrat o creştere de la 80,47% la 83,22% între anii de şcoală 1927/28 şi 1929/30, scăzând în 1931/32 la 82,71%. Procentul promovaților a variat într-un mod mai puțin regulat, în anii de şcoală 1927/28–1931/32. De la valoarea de 61,74% în 1927, trece în 1928/29 la valoarea de 59,62%, scade în 1929/30 la 59,30%, creşte apoi în 1930/31 la 60,11% şi scade în 1931/32 la 58,93%. Mult mai scăzut în şcolile rurale, unde din 100 de copii înscrişi promovează în aceşti cinci ani în mijlocie numai 58, procentul celor care promovează scade acolo între anii de şcoală 1927/28–1929/30 de la 66,59% la 57,63%, în 1930/31 se ridică la 58,27% pentru a scădea în 1931/32 la 56,97%. În şcolile urbane, unde promovează în medie 71 de copii din 100 înscrişi, procentul de promovați scade de la 70,20% cât este în 1927/28, la 69,51% în 1928/29, se ridică la 71,03% în 1929/30, la 73,17% în 1930/31 şi scade la 72,57% în 1931/32. În anii de şcoală considerați, cursul primar a funcționat adică aşa că în şcolile rurale au promovat puțini dintre înscrişi, pe când în şcolile urbane o astfel de scădere a început numai în 1931/32. Mai puțin rectilinie, variația procentului acestora arată la țară o scădere întreruptă numai în anul 1930/31, iar la oraş o oscilație continuă, care atinge valoarea maximă tot în 1930/31. În ultimii cinci ani şcoala noastră primară n-a izbutit să mențină un acelaşi procent de înscrişi care urmează regulat, necum să-l ridice. În patru ani de şcoală, s-a ajuns ca numărul elevilor care frecventează regulat să scadă cu 2%. Iar notarea a variat aşa că nu s-a potrivit niciodată cu variația numărului de înscrişi sau de copii care

urmează regulat; numai în 1930/31 a concordat cu variația numărului de învățători. Oscilațile ei nu pot fi atribuite decât unei scăderi a eficacității cursurilor făcute de învățători, apreciată ca atare tot de învățători. În anii de şcoală 1927/28—1931/32, a corespuns adică o funcționare treptat mai puțin mulțumitoare şi un rezultat proporțional tot mai scăzut, la o creştere continuă a numărului înscrişilor, a şcolarilor care urmează regulat şi a promovaților, însoțită de o reducere sensibilă abia în ultimul din aceşti ani a numărului de şcoli şi de învățători.

Cercetarea modului de funcționare şi a rezultatului şcolii primare în anii de şcoală 1927/28–1931/32, prin compararea situațiilor anuale succesive trebuie întregită prin stabilirea măsurii în care copiii intrați împreună în clasa I-âi a şcolii primare ajung să termine în fiecare din aceşti ani şcolari cele 7 clase ale cursului primar, sau cel puțin cele 4 clase începătoare ale lui.

Comparând astfel numărul promovaților clasei a VII-a din anul şcolar 1931/32 cu recenzații din 1925, care trebuiau să fie înscrişi pentru întâia dată în clasa I-âi primară în anul de şcoală 1925/26, putem stabili procentul pe care-l reprezintă absolvenții celor 7 clase primare din totalul copiilor care erau datori să urmeze cu 7 ani înainte cursul primar. La interpretarea procentelor obținute trebuie însă să se țină seamă, firește, de faptul că nici numărul copiilor care urmează cursul primar în şcoli particulare, nici numărul morților şi nici numărul copiilor care au trecut în şcoli secundare, după ce au terminat clasa a IV-a, nu este izolat.

În toamna anului 1925, trebuiau să se înscrie pentru întâia dată în şcolile primare la țară 336.015 copii, iar la oraş 35.987, adică în total 372.002. Raportându-i la cei 7.264 promovați ai clasei a VII-a rurale şi la cei 5.066 ai clasei a VII-a urbane, constatăm că din aceşti copii nu termină cu succes clasa a VII-a decât 3,36%, la țară şi numai 2,80% la oraş. Constatarea că cele trei clase din urmă ale cursului primar sunt relativ mai bine cercetate la țară decât la oraş este confirmată o dată mai mult prin diferența aceasta. În mijlocie, promovează clasa a VII-a, 3,31% din copiii care trebuiau să urmeze cu 7 ani mai înainte clasa I-âi. Numărul, desigur, foarte scăzut al celor care, rămaşi repetenți o dată sau de mai multe ori, termină clasa a VII-a mai târziu, este completat prin copiii care trebuiau să înceapă mai devreme şcoala primară ajunşi printr-o retrogradare similară să termine clasa a VII-a abia în anul de şcoală 1931/32.

Procentul proporțional cel mai ridicat de copii care termină cele 7 clase ale cursului primar îl prezintă Bucovina, unde cei 1.523 şi 226 de copii care termină clasa a VII-a în şcolile rurale şi urbane, reprezintă 21,19% şi 15,15% din totalurile de 7.184 şi 1.491 ale copiilor care trebuiau să urmeze clasa I-âi într-însele, în anul de şcoală 1925/26. În Transilvania, procentul copiilor datori să urmeze pentru întâia dată clasa I-âi în anul de şcoală 1925/26, care termină clasa a VII-a în iunie 1932, este cel de 7,97% la țară şi de 3,79% la oraş. Mai

scăzute, aceste procente sunt de 3,55% în şcolile rurale şi de 2,28% în şcolile urbane din Vechiul Regat. În Basarabia, cursul primar întreg nu e terminat decât de 0,27% la țară şi de 0,78% la oraş din copiii care trebuiau să se înscrie cu 7 ani înainte, pentru întâia dată în clasa I-âi.

Funcționarea şcolilor primare de stat în clasele începătoare este învederată prin confruntarea numărului promovaților clasei a IV-a din anul de şcoală 1931/32 cu numărul de înscrişi ai clasei I-âi din anul de şcoală 1928/29. Numărul promovaților clasei a IV-a primare de stat fiind cel înfățişat mai sus, iar numărul înscrişilor în clasa I-âi a aceloraşi şcoli în anul 1928/29 cel de 602.089, procentul de înscrişi din 1928/29 care a terminat după 4 ani clasa a IV-a primară este deci foarte scăzut, de 35,66%.

În şcolile rurale, din înscrişii în clasa I-âi în 1928/29 ajung să promoveze în clasa a IV-a de abia 32,63%; în cele urbane, procentul, mult mai ridicat, de 60,39%. La țară băieții ajung să termine 4 clase, în măsură proporțional mult mai ridicată: băieții promovați în clasa a IV-a rurală în 1931/32 reprezintă 37,19% din totalul înscrişilor în clasa I-âi a aceloraşi şcoli în 1928/29, pe când fetele promovate în clasa a IV-a rurală în 1931/32 nu reprezintă decât 27,82% din totalul celor înscrise în clasa I-âi a acestor şcoli în 1928/29. La oraş, fetele termină 4 clase primare aproape în aceeaşi măsură ca şi băieții: numărul băieților care promovează clasa a IV-a urbană în 1931/32 reprezintă 61,95% din băieții înscrişi în 1928/29 în clasa I-âi, iar fetele promovate în clasa a IV-a urbană în 1931/32 reprezintă 58,69% din numărul celor înscrise în clasa I-âi primară în 1928/29.

În şcolile rurale din Bucovina promovează în clasa a IV-a un număr proporțional mai ridicat de copii, față de numărul de înscrişi în clasa I-âi ai aceloraşi şcoli înainte cu 4 ani. Promovații clasei a IV-a din 1931/32 reprezintă în Bucovina 40,16% din totalul înscrişilor în clasa I-âi în 1928/29.

În Transilvania promovații aceleiaşi clase din 1931/32 reprezintă 37,30% din totalul înscrişilor în clasa I-âi în anul 1928/29, în vechiul Regat 37,03%, în Basarabia numai 15,71%. Totuşi băieții promovați în clasa a IV-a rurală din Vechiul Regat reprezintă procentul cel mai ridicat față de înscrişii în clasa I-âi din 1928/29. Dacă însă în şcolile rurale din Vechiul Regat promovează în clasa a IV-a, în 1931/32, aproape 44 din 100 de înscrişi în clasa I-âi, în 1928/29 (43,73%), nu promovează totuşi în aceeaşi clasă decât numai 30 de fete (30,27%) din 100 de înscrise în clasa I-âi primară cu 4 ani înainte. În Bucovina şi în Transilvania diferența dintre măsura în care promovează în clasa a IV-a rurală băieții înscrişi cu 4 ani înainte în clasa I-âi şi fetele care au început la aceeaşi dată şcoala primară este cu mult mai puțin accentuată. Acolo numărul fetelor promovate în clasa a IV-a în anul 1931/32 reprezintă 38,62% şi 34,13% din totalul fetelor înscrise în clasa I-âi în anul şcolar 1928/29, iar numărul băie-

ților promovați în clasa a IV-a în anul şcolar 1931/32 procentele de 41,73% şi 40,32% din totalul băieților înscrişi în aceste unități provinciale în clasa I-âi cu 4 ani înainte. Numărul de băieți şi de fete care promovează în Basarabia în clasa a IV-a rurală în 1931/32 reprezintă un procent proporțional foarte mic din totalul înscrişilor în clasa I-âi, băieți şi fete, din anul de şcoală 1928/29. Băieții promovați în 1931/32 în clasa a IV-a a şcolilor rurale din Basarabia nu reprezintă decât 19,14% din totalul băieților înscrişi în clasa I-âi a aceloraşi şcoli cu 4 ani înainte; fetele promovate în 1931/32 în clasa a IV-a a acestor şcoli sunt numai 11,62% din totalul celor înscrise în clasa I-âi în 1928/29. Adică în Basarabia ajung să promoveze în clasa a IV-a în mijlocie pe jumătate atâți băieți din cei înscrişi cu 4 ani înainte în clasa I-âi decât în Bucovina, Transilvania şi în Vechiul Regat, şi de trei ori mai puține fete. Promovații din 1931/32 ai clasei a IV-a din şcolile urbane din Transilvania reprezintă procentul proporțional cel mai ridicat de înscrişi în clasa I-âi primară din 1928/29. Valoarea de 69,37% a acestui procent întrece cu destul de puțin valoarea de 65,84% a procentului corespunzător din Vechiul Regat, cu mai mult valoarea de 52,92% a aceluiaşi procent în Bucovina, fiind aproape îndoitul procentului de înscrişi în clasa I-âi primară în 1928/29 promovați în clasa a IV-a în 1931/32 din şcolile urbane din Basarabia, care are valoarea de numai 36,53%. La oraş, în genere diferențele dintre procentele de fete înscrise în clasa I-âi în 1928/29 şi promovate în clasa a IV-a în 1931/32 şi procentele de băieți înscrişi şi promovați în aceiaşi ani sunt destul de neînsemnate. Ele nu cifrează decât 0,8% în Transilvania, 4,82% şi 5,64% în Bucovina şi Vechiul Regat, unde băieții ajung în măsură proporțional mai mare să termine 4 clase primare. În şcolile urbane din Basarabia numărul fetelor care promovează în clasa a IV-a în anul de şcoală 1931/32 reprezintă un procent cu 1,73% mai ridicat din numărul fetelor înscrise cu 4 ani mai înainte în aceste şcoli decât procentul de băieți înscrişi tot cu 4 ani mai înainte în clasa I-âi care promovează clasa a IV-a în anul 1931/32. În cazul cercetării proporției de înscrişi în clasa I-âi primară care promovează clasa a IV-a, numărul celor care ajung s-o promoveze mai târziu este compensat prin numărul de promovați ai anului studiat, care revin din serii anterioare şi au început şcoala primară într-un an mai depărtat.

Particularitățile trecerii seriilor de copii care intră în clasa I-âi primară, an de an, prin cursul nostru primar sunt mai bine încă scoase în evidență dacă vom observa: stabilirea măsurii în care copiii, datori să se înscrie pentru întâi dată în clasa I-âi, ajung să termine şapte clase, cum înscrişii în clasa I-âi ajung să termine în 4 ani clasa a IV-a primară şi cercetând proporția de copii promovați în clasa I-âi care ajung după trei ani să termine clasa a IV-a. Putem verifica situația clasei I-âi, pe care, mai sus, atât datele privitoare la numărul înscrişilor, cât şi cele privitoare la numărul promovaților au indicat-o particulară.

Comparând numărul promovaților clasei I-âi din 1928/29 cu numărul înscrişilor în aceeaşi clasă, observăm că, în mijlocie, n-au promovat atunci decât 52,14% din înscrişi. La țară, 50,49%, iar la oraş 65,57%. (Cum în 1931/32 n-au promovat decât 49,03% din înscrişii clasei I-âi: 46,94% în şcolile rurale şi 66,24%, în cele urbane, constatăm că înainte cu patru ani, promova un procent considerabil mai ridicat din înscrişii în clasa I-âi).

Procentul cel mai scăzut de înscrişi promovați îl prezintă la țară Basarabia (33,93%); în celelalte trei unități provinciale, aceste procente au valori destul de apropiate: de 59,53% în Bucovina, de 59,43% şi 52,54% în Transilvania şi Vechiul Regat. La oraş, numărul proporțional cel mai mic de promovați în clasa I-âi se întâlneşte tot în Basarabia (49,46%). Dintre înscrişii în clasa I-âi urbană promovează cei mai mulți în Transilvania (71,45%). Bucovina prezintă un număr proporțional mai redus de promovați în clasa I-âi urbană decât Vechiul Regat (cu 63,25% față de 68,96%).

Din copiii care au promovat în 1928/29 clasa I-âi, în genere 68,39% ajung să promoveze în 1931/32 clasa a IV-a. În şcolile rurale, această proporție are valoarea de 64,62%, în cele urbane valoarea de 92,09%. În şcolile rurale din Vechiul Regat care prezintă, cum am văzut, procentul după Basarabia cel mai ridicat de repetenți din clasa I-âi, promovează clasa a IV-a în 1931/32 proporțional mai mulți din promovații din 1928/29 ai clasei I-âi (70,48%). În Bucovina şi Transilvania, unde în clasa I-âi rurală trec clasa proporțional mai mulți copii decât în Vechiul Regat, procentul de promovați în clasa I-âi din 1928/29 care termină în 1931/32 clasa a IV-a, are valorile ceva mai scăzute de 67,46% şi 62,76%.

În şcolile urbane din Transilvania şi din Vechiul Regat, care prezintă procentele cele mai ridicate de promovați în clasa I-âi în 1928/29, aproape toți aceştia ajung să promoveze clasa a IV-a (numărul acestora în clasa a IV-a din anul 1931/32 reprezintă 97,08% şi 95,46% din totalul promovaților claselor I-âi urbană din 1928/29 ai acestor unități provinciale). În şcolile urbane din Bucovina, unde promovează în clasa I-âi în 1928/29 proporțional mai puțini, numărul promovaților clasei a IV-a din 1931/32 reprezintă numai 93,66% din totalul promovaților clasei I-âi din 1928/29. Şcolile urbane din Basarabia prezintă din nou valorile cele mai scăzute: la un procent de 49,46% promovați în clasa I-âi din 1928/29, le corespunde un procent de 73,84% din promovații clasei I-âi din 1928/29 şi care au promovat în clasa a IV-a din 1931/32.

Din totalul copiilor care trebuie să intre odată în clasa I-âi a şcolilor primare nu au ajuns în cazul seriei 1925/32 să termine cu şcolile de stat întreg cursul decât 3,31% copii. În cazul seriei 1928/35, am văzut că numai 52,14% din înscrişii în clasa I-âi au ajuns să promoveze această clasă şi numai 35,66% să promoveze după patru ani clasa a IV-a primară. În şcolile urbane, procentele de

înscrişi din seria 1928/35 care promovează în 1929 clasa I-âi (65,57%) şi termină în 1932 clasa a IV-a (60,39%) sunt mai ridicate decât procentele corespunzătoare în cazul şcolilor rurale (50,49% şi 32,63). Procentul copiilor datori să se înscrie în 1925/26 pentru întâia dată în clasa I-âi, care promovează în 1931/32 clasa a VII-a, este însă considerabil mai scăzut în şcolile urbane decât în cele rurale (2,80% faţă de 3,36%).

Se poate spune, adică, cu oarecare aproximaţie, că în şcolile primare de stat *numai o treime din copiii înscrişi în clasa I-âi ajung să promoveze clasa a IV-a. O altă treime rămâne în urmă în clasele II—IV, iar cea din urmă nu izbuteşte să promoveze nici măcar clasa I-âi.* Absolvenţii celor 7 clase ale cursului primar ating un procent cu totul neînsemnat din totalul copiilor datori să se înscrie înainte cu 7 ani pentru întâia dată în clasa I-âi. Numărul scăzut al promovaţilor clasei a IV-a şi numărul infim al promovaţilor clasei a VII-a, care cuprind şi şcolari intraţi în şcoală de mai mult de 4 şi de 6 ani şi rămaşi în urma seriei lor, repetând una sau mai multe clase (dar ajungând să promoveze clasa a IV-a, respectiv a VII-a), arată că, în genere, cei ce rămân în urma seriei lor nu ajung să termine clasa a IV-a decât în proporţie foarte scăzută.

Datele strânse până aici îngăduie desprinderea trăsăturilor mari ale structurii şcolii noastre primare. Şcoala primară de stat din România nu este omogenă. În cazul şcolii primare rurale, măsura în care îşi îndeplineşte misiunea, modul ei de funcţionare şi rezultatele pe care le atinge se deosebesc toate, considerabil, de aspectele corespunzătoare ale şcolii urbane. Am avut prilejul să constatăm că funcţionarea şcolilor de la oraş, mult mai bine înzestrate cu localuri şi săli de clasă şi având proporţional mai mulţi învăţători, îndeplineşte, în genere, în mai mare măsură, misiunea ce le revine, decât şcolile rurale. În cei 5 ani comparaţi, numărul de înscrişi care urmează regulat a fost proporţional mult mai ridicat în şcolile primare urbane.

Acestor deosebiri ale eficacităţii şcolilor primare de stat rurale şi urbane li se adaugă altele de conformaţie. La oraş, cele patru clase începătoare ale cursului primar sunt mult mai egal populate cu înscrişi, iar procentul de înscrişi care le promovează este mai uniform. Într-însele numărul de băieţi înscrişi întrece în mai mică măsură numărul fetelor, iar în clasele II, IV dintre fete promovează chiar proporţional mai multe. La ţară, o treime din înscrişi e îngrămădită în clasa I-âi, numărul înscrişilor în celelalte trei clase începătoare descreşte cu un ritm mai precipitat, iar promovaţii clasei I-âi sunt proporţional mult mai mulţi decât promovaţii celorlalte clase rurale începătoare. Proporţia de fete înscrise în fiecare din întâiele patru clase rurale se micşorează foarte rapid în clasele III—IV, după ce a fost aproape egală cu cea de băieţi în clasa I-âi; procentul de fete

înscrise care promovează creşte cu mult mai încet în clasele II—III rurale decât în aceleaşi clase ale şcolilor urbane.

În genere, în şcolile primare urbane, cele patru clase inferioare funcţionează destul de mulţumitor, iar copiii sunt înscrişi în ele şi le promovează fără deosebiri prea accentuate între cele două sexe; fetele ajung chiar uneori să prezinte situaţii mai bune. La ţară, clasa I-âi constituie un obstacol, care reţine un procent considerabil din copiii intraţi în şcolile primare, prin procentele foarte scăzute de promovaţi pe care le dă. Dincolo de el, clasele II–IV funcţionează destul de mulţumitor, dar cu un efectiv considerabil redus de înscrişi şi cu o proporţie de fete care diminuează rapid.

Ultimele trei clase ale cursului primar se prezintă cu mult mai bine populate cu înscrişi, în raport cu populaţia claselor I–IV, în şcolile rurale decât în cele urbane (în 1931/32 aceste clase cuprindeau la ţară 13,77% din totalul înscrişilor, iar la oraş numai 9,19% din totalul lor).

La ţară însă, numărul promovaţilor e mai scăzut decât la oraş. În clasele superioare ale şcolilor rurale se înscriu şi promovează proporţional mai mulţi băieţi; în aceleaşi clase din şcolile urbane se înscriu mai multe fete, dar promovează mai mulţi băieţi.

Clasele începătoare ale cursului primar sortite să dea minimum de cunoştinţe şi deprinderi indispensabile oricărui cetăţean, totdeodată temelia tuturor pregătirilor de un grad superior, exercită o acţiune mai eficace în şcolile urbane. Clasele întregitoare ale cursului primar, în schimb, au o eficacitate ceva mai mare în şcolile de la ţară, unde numărul copiilor care trec în şcoli secundare e mai scăzut. Considerarea deosebită a şcolilor din unităţile provinciale mari ale ţării, în înfăţişarea de până aici, a diferenţiat mai mult acest dualism de structură al şcolii noastre primare de stat. S-a dovedit astfel deosebirea fundamentală între ceea ce se întâmplă în şcolile, şi rurale şi urbane, din Basarabia de o parte, şi în cele din Bucovina, Transilvania şi Vechiul Regat, de alta.

În cazul şcolii primare de stat din Basarabia, eficacitatea redusă a şcolilor rurale este mai vădită; funcţionarea mai mulţumitoare a şcolilor urbane e perceptibilă în măsura cea mai mică, deşi numărul înscrişilor într-însele e proporţional ridicat. Mai slab înzestrată cu localuri, săli de clasă şi învăţători, funcţionarea ei realizează proporţional mai puţin cu aparatul şcolar de care dispune.

Destul de bine înzestrate şi având o acţiune considerabil mai eficace, şcolile primare din Vechiul Regat, Transilvania şi Bucovina au o conformaţie în genere asemănătoare. Totuşi, şcoala primară din fiecare din aceste unităţi provinciale prezintă un mănunchi de particularităţi care interesează în mare măsură pe oricine vrea să cunoască situaţia învăţământului nostru primar. Dată fiind mulţimea acestor caractere particulare, valoarea care revine fiecăruia din ele în

configurația școlii primare de stat a acestor unități provinciale este destul de greu de determinat.

Bucovina, care dispune și la țară și la oraș de aparatul școlar proporțional cel mai încăpător, prezintă un număr de înscriși aproape identic cu numărul copiilor datori să urmeze cursul primar în școlile ei de stat. Aceste școli primare prezintă efectivul de înscriși [cel] mai uniform repartizat în cele 7 clase ale cursului primar. În cazul lor, diferențele dintre procentele de înscriși care revin claselor I-âi, apoi II–III, IV și V–VI sunt mai puțin însemnate, iar clasa a VII-a are la țară un procent de 3,05% și la oraș 2,35% din totalul înscrișilor. Copiii care urmează regulat în școlile primare din Bucovina sunt însă proporțional mai puțini decât în Transilvania, la țară, și decât în Transilvania și în Vechiul Regat, la oraș. Promovații sunt la fel proporțional mai puțin numeroși în Bucovina, și în școlile rurale și în cele urbane, decât în Transilvania și în Vechiul Regat.

Transilvania, mai slab înzestrată în privința localurilor decât Bucovina și Basarabia, iar în privința învățătorilor și decât Vechiul Regat, cu un număr considerabil de copii care urmează în școli particulare și confesionale, prezintă totuși după Bucovina procentul de copii datori să urmeze cursul primar în școlile de stat înscriși cel mai ridicat.

La țară, Transilvania are în clasa I-âi un procent mai ridicat de înscriși decât Bucovina, dar clasele II—III proporțional mai bine populate cu înscriși, iar clasele V—VII aproape tot așa de bine ca școlile rurale din Bucovina. La oraș, în clasele I—IV, procentele din totalul înscrișilor sunt aproape tot așa de ridicate ca [în] școlile urbane din Vechiul Regat, iar în clasele V–VII aproape de două ori mai bine populate. Dar ceva mai puțin bine populate decât aceleași clase în orașele din Bucovina (îndeosebi în clasa a VII-a, unde școlile urbane din Transilvania nu au decât o populație care reprezintă 0,94% din totalul înscrișilor), școlile din Transilvania prezintă însă procentele cele mai ridicate, atât la țară cât și la oraș, de înscriși care urmează regulat și de înscriși care promovează. Fetele se înscriu, urmează regulat și promovează în aceste școli, în genere, aproape în aceeași măsură ca băieții. Superioritatea acestora din urmă din punct de vedere numeric e totuși mai pronunțată în Transilvania decât în Bucovina. Vechiul Regat, deși are un număr proporțional mai mic de localuri, este în mijlocie după Bucovina.

Tabloul Nr. 71

ÎNSCRIŞII ÎN CLASA I-ÂI A ŞCOLILOR PRIMARE DE STAT ÎN ANUL DE ŞCOALĂ 1928/1929

	Şcoli rurale			Şcoli urbane			Întrunite		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	134.306	133.340	267.646	18.774	17.700	36.474	153.080	151.040	304.120
Transilvania	66.346	63.274	129.620	6.912	5.926	12.838	73.258	69.200	142.458
Basarabia	63.024	52.699	115.723	6.212	5.468	11.680	69.236	58.167	127.403
Bucovina	11.550	11.806	23.356	2.318	2.434	4.752	13.868	14.240	28.108
Ţara întreagă	275.226	261.119	536.345	34.216	31.528	65.744	309.442	292.647	602.089

Tabloul Nr. 72

NUMĂRUL COPIILOR CARE TREBUIAU SĂ FIE ÎNSCRIŞI PENTRU ÎNTÂIA DATĂ ÎN CLASA I-ÂI ÎN ANUL DE ŞCOALĂ 1928/29

	Şcoli rurale	Şcoli urbane	Total
Vechiul Regat	174.197	26.590	200.787
Transilvania	104.666	13.295	117.961
Basarabia	112.412	9.627	122.039
Bucovina	15.749	2.998	18.747
Ţara întreagă	407.024	52.510	459.534

Tabloul Nr. 73

RAPORTUL DINTRE NUMĂRUL COPIILOR ÎNSCRIŞI PENTRU ÎNTÂIA DATĂ ÎN CLASA I-ÂI ÎN ANUL DE ŞCOALĂ 1928/29 ŞI NUMĂRUL CELOR CE TREBUIAU SĂ FIE ÎNSCRIŞI ÎN CLASA I-ÂI A ŞCOLILOR DE STAT ÎN ACELAŞI AN ŞCOLAR

	Şcoli rurale %	Şcoli urbane %	Total %
Vechiul Regat	65,08	72,90	66,02
Transilvania	80,74	103,55	82,80
Basarabia	97,13	82,42	96,78
Bucovina	67,43	63,08	60,69
Ţara întreagă	75,88	79,87	76,32

Tabloul Nr. 74

RAPORTUL DINTRE PROMOVAŢII ÎN CLASA A IV-A A ŞCOLILOR PRIMARE DE STAT, ÎN ANUL DE ŞCOALĂ 1931/32 ŞI ÎNSCRIŞII CLASEI I-ÂI DIN ANUL DE ŞCOALĂ 1928/29 (ACEEAŞI SERIE DUPĂ 3 ANI)

	Şcoli rurale			Şcoli urbane			Întrunite		
	Băieţi %	Fete %	Total %	Băieţi %	Fete %	Total %	Băieţi %	Fete %	Total %
Vechiul Regat	43,73	30,27	37,03	68,57	62,93	65,84	46,78	34,10	35,48
Transilvania	40,32	34,13	37,30	69,74	68,93	69,37	43,09	37,11	40,19
Basarabia	19,14	11,62	15,71	35,72	37,45	36,53	20,62	14,05	17,62
Bucovina	41,73	38,62	40,16	55,39	50,57	52,92	44,01	40,66	42,51
Ţara întreagă	37,19	27,82	32,63	61,95	58,69	60,39	39,93	31,14	35,66

Tabloul Nr. 75

PROCENTUL DE ÎNSCRIŞI CARE AU PROMOVAT CLASA I-ÂI A ŞCOLILOR PRIMARE DE STAT ÎN ANUL DE ŞCOALĂ 1928/29

	Şcoli rurale %	Şcoli urbane %	Total %
Vechiul Regat	52,54	68,96	54,51
Transilvania	59,43	71,45	60,51
Basarabia	33,93	49,46	35,35
Bucovina	59,53	63,25	60,15
Ţara întreagă	50,49	65,57	52,14

Tabloul Nr. 76

PROMOVAŢII CLASEI I-ÂI DIN ANUL ŞCOLAR 1928/29

	Şcoli rurale			Şcoli urbane			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	75.658	64.967	140.625	12.935	12.221	25.156	88.593	77.188	165.781
Transilvania	40.071	36.969	77.040	4.879	4.294	9.173	44.950	41.273	86.213
Basarabia	24.882	14.383	39.265	3.150	2.628	5.778	28.032	17.011	45.043
Bucovina	6.884	7.020	13.904	1.500	1.500	3.006	8.384	8.526	16.910
Ţara întreagă	147.495	123.339	27.834	22.464	20.649	43.113	169.959	143.988	313.947

Tabloul Nr. 77
1931/32

RAPORTUL DINTRE PROMOVAŢII CLASEI A IV-A DIN ANUL ŞCOLAR 1931/32 ŞI PROMOVAŢII CLASEI I-ÂI DIN ANUL ŞCOLAR 1928/29 (ACEEAŞI SERIE ÎNAINTE CU 3 ANI).

	Şcoli primare rurale			Şcoli primare urbane			Întrunite în medie		
	Băieţi %	Fete %	În medie %	Băieţi %	Fete %	În medie %	Băieţi %	Fete %	În medie %
Vechiul Regat	77,64	62,13	70,48	99,53	91,15	95,46	80,84	66,73	74,27
Transilvania	66,76	58,42	62,76	98,81	95,13	97,08	70,24	62,24	66,41
Basarabia	48,48	42,58	46,32	70,44	77,92	73,84	50,94	48,04	49,85
Bucovina	70,01	64,95	67,46	85,60	81,73	83,66	72,80	67,92	70,34
Ţara întreagă	69,41	58,50	64,62	94,36	89,61	92,09	72,71	63,30	68,39

Tabloul Nr. 78

NUMĂRUL COPIILOR RECENZAŢI ÎN ANUL 1925 CARE TREBUIAU ÎNSCRIŞI PENTRU ÎNTÂIA DATĂ ÎN CLASA I-ÂI PRIMARĂ, ÎN ANUL ŞCOLAR 1925/1926

	Şcoli rurale	Şcoli urbane	Total
Vechiul Regat	118.868	16.130	134.998
Transilvania	64.960	9.028	73.988
Basarabia	145.003	9.338	154.341
Bucovina	7.184	1.491	8.675
Ţara întreagă	336.015	35.987	372.002

RAPORTUL DINTRE PROMOVAȚII CLASEI A VII-A A ŞCOLILOR PRIMARE DE STAT DIN ANUL ŞCOLAR 1931/32 ŞI RECENZAȚII CARE TREBUIAU SĂ FIE ÎNSCRIŞI PENTRU ÎNTÂIA DATĂ ÎN CLASA I-ÂI PRIMARĂ ÎN ANUL 1925/26 (ACEEAŞI SERIE ÎNAINTE DE 7 ANI)

	În şcolile rurale %	În şcolile urbane %	Total %
Vechiul Regat	3,55	2,28	3,40
Transilvania	7,97	3,79	7,46
Basarabia	0,27	0,78	0,30
Bucovina	21,19	15,15	20,16
Țara întreagă	3,36	2,36	3,31

Şcoala primară din Vechiul Regat, care în mijlocie este mai bine înzestrată după cea din Bucovina, deşi are un număr proporțional mai mic de localuri, înscrie proporțional mai puțini copii datori să urmeze acolo cursul primar decât în Bucovina şi în Transilvania. Cu clasa I-âi mai pronunțat suprapopulată cu înscrişi decât şcolile rurale din Bucovina şi din Transilvania, şcoala rurală din Vechiul Regat prezintă în clasa a IV-a efectivul proporțional mai ridicat de înscrişi, dar în clasele V–VII, proporțional mult mai puțini decât în şcolile rurale din Bucovina şi Transilvania. În şcolile urbane din Vechiul Regat, înscrişii se repartizează ca şi în şcolile urbane din Basarabia, aproape numai în clasele I–IV; ultimele trei clase neavând decât un număr foarte scăzut de înscrişi. În şcolile din Vechiul Regat urmează regulat şi promovează, la țară, proporțional mai puțini înscrişi decât în Transilvania şi Bucovina; la oraş, proporțional mai puțini decât în Transilvania. Cifre aproape identice de băieți şi de fete se înscriu în Vechiul Regat numai în clasa I-âi rurală; în celelalte clase, urbane şi rurale, numărul de băieți ajunge proporțional cu mult mai ridicat decât cel de fete. Fetele trec clasa în măsură tot mai mică, în şcolile rurale, diferențele dintre proporțiile de băieți şi fete fiind considerabil mai mari decât în Bucovina şi în Transilvania. În şcolile urbane, chiar şi în clasele în care fetele promovează pretutindeni în măsură mai mare, această superioritate e mai puțin accentuată. Din punctul de vedere al măsurii în care se înscriu şi promovează fetele, şcolile din Vechiul Regat prezintă adică o situație apropiată de cea din Basarabia.

Concluzii cu privire la învățământul primar

Schematizând trăsăturile concrete înfățişate până acum, şcolile primare de stat rurale şi urbane din unitățile provinciale ale țării se dispun în două tipuri limită. Structura şcolii primare rurale din Basarabia, în care precumpăneşte hotărât clasa I-âi cu copii ce se înscriu, băieți mai ales, ce rămân mai mulți ani fără a o promova, constituie limita inferioară. Iar structura şcolii urbane din Ve-

chiul Regat, cu întâiele patru clase urmate continuu şi promovate de majoritatea copiilor datori să le frecventeze, de fete în aceeaşi măsură ca de băieţi, uneori chiar în măsură mai mare, constituie limita superioară.

Confruntând funcţionarea şcolii din unităţile provinciale deosebite cu densitatea, stabilită prin recensământul general din 1930, a întreprinderilor industriale şi comerciale pe întinderea lor şi cu proporţia lor de neştiutori de carte, stabilită până acum în mod provizoriu cu ajutorul datelor aceluiaşi recensământ din 1930, constatăm că ea variază cu nivelul de viaţă, economic şi cultural, atins de populaţiile pe care le deservesc. Totdeodată observăm, dacă comparăm numărul copiilor datori să urmeze cursul primar ce revine de 10.000 locuitori şi proporţia de băieţi şi de fete care intră în compunerea lui, că, în genere, acolo unde şcoala este mai eficace, numărul copiilor în vârstă de şcoală este proporţional mai mic şi proporţia fetelor mai apropiată de cea a băieţilor.

Cu cât o unitate provincială are mai multe întreprinderi, mai puţin neştiutori de carte şi mai puţini copii de vârstă de şcoală, cu atât şcoala ei primară rurală funcţionează mai bine; cu atât structura ei este mai depărtată de asemenea de cea a şcolii primare rurale din Basarabia, unde sunt proporţional mai mulţi neştiutori de carte (aproape 60% din totalul populaţiei) şi proporţional mai puţine întreprinderi industriale şi comerciale (1,3% din numărul locuitorilor), iar numărul copiilor în vârstă de şcoală e mai ridicat.

Caracterele structurii şcolii primare rurale din Basarabia sunt, într-adevăr, mai puţin accentuate în Transilvania, care prezintă numărul relativ cel mai scăzut de neştiutori de carte (aproximativ 32% din totalul populaţiei) şi în Bucovina, care dispune de numărul relativ cel mai ridicat de întreprinderi industriale şi comerciale (19 întreprinderi la 100 locuitori). Vechiul Regat, cu mai mulţi analfabeţi (aproximativ 39% din totalul populaţiei) are proporţional mai puţine întreprinderi industriale şi comerciale şi un număr de copii în vârstă de şcoală proporţional mai mare. El prezintă o acţiune şcolară mai puţin eficace şi un curs primar rural cu o conformaţie în mai mare măsură asemănătoare cu a şcolii din satele basarabene.

Şcolile primare rurale din Transilvania, Bucovina şi Vechiul Regat, în privinţa clasei I-âi, reproduc în măsura arătată structura şcolii primare din Basarabia. Ele au suprapuse în mod vădit mai multe clase, proporţional mai puţin populate cu înscrişi decât clasa I-âi, care funcţionează însă bine, fiind urmate în mod continuu şi promovează procente ridicate de copii înscrişi în ele. În fiecare din aceste unităţi provinciale, proporţia fetelor înscrise şi promovate scade treptat. În Bucovina, funcţionează relativ bine în acest sens toate clasele cursului primar, inclusiv clasa a VII-a; în Transilvania sunt urmate în mod continuu, prezentând procente considerabile din totalul înscrişilor şi al promovaţilor, clasele până la a VI-a; în Vechiul Regat ultimele trei clase ale cursului primar sunt foar-

te puțin urmate față de clasele II–IV. În Vechiul Regat şi Transilvania, şcoala primară rurală e văzută chiar şi de țărănime mai mult în raport cu şcolile secundare.

În satele din Bucovina, şcoala primară pare a fi considerată de părinți şcoală închisă cu 7 clase şi nu ca o treaptă care deschide drumul învățământului secundar, părăsită de obicei îndată ce trecerea în acest învățământ nu a fost cu putință.

Structura şcolilor primare urbane din unitățile provinciale deosebite ale țării prezintă deosebiri mult mai puțin pronunțate. Datorită afluxului considerabil de elemente rurale în oraşe şi a înglobării de comune suburbane în şcolile urbane, clasa I-âi prezintă într-o măsură redusă conformația clasei I-âi rurale, cu un procent mai ridicat de înscrişi şi proporțional mult mai puțini promovați decât clasele celelalte.

În genere, datorită faptului că în oraş există posibilitatea de a urma şcoli secundare sau de a găsi o întrebuințare chiar şi de la o vârstă fragedă, ele nu funcționează cu adevărat decât cu primele lor 4 clase. Oraşele din Transilvania şi din Vechiul Regat prezintă învățământul primar de stat care funcționează mai bine. În Basarabia, şcolile urbane au şi ele o acțiune eficace proporțional mult mai redusă decât şcolile urbane din celelalte unități provinciale, iar numărul copiilor cu vârsta de şcoală este cu mult mai ridicat decât în celelalte provincii.

Particularitatea şcolilor urbane din Bucovina o constituie faptul că acolo şi clasele superioare ale cursului primar sunt bine populate cu înscrişi, funcționând mulțumitor.

Diferențele de structură între şcolile urbane şi rurale se datoresc fără îndoială deosebirilor dintre condițiile şi posibilitățile vieții la țară şi la oraş. Ele se datoresc însă în parte şi vechimii deosebite a şcolii în aceste două medii sociale, aşa cum în genere deosebirile între şco[lile] din unitățile provinciale deosebite provin din faptul că în Transilvania, Bucovina şi Vechiul Regat, şcoala primară funcționează de câteva decenii, pe când în Basarabia n-a fost generalizată decât după unirea cu România. Deosebirile acestea se mai datoresc în schimb şi mărimii şi însemnătății economice şi politice a oraşelor din unitățile provinciale deosebite. În oraşele mai mari, ale Vechiului Regat şi ale Transilvaniei, cu întreprinderi şi administrații mai multe, numărul copiilor care se îndreaptă spre şcoli superioare trebuie să fie proporțional mai mare. În oraşele în genere, de burghezie mică din Bucovina, e firesc ca părinții să se mulțumească cu ceea ce pot da copiilor lor clasele întregului curs primar.

Tabloul Nr. 80

EXERCIȚIUL 1929

Salariu	Chirii	Ajutor familiar	Sporuri	Total
496.388.100	19.390.134	27.531.454	1.722.617.414	2.265.927.098
Fond pentru noi termene de gradații				6.837.000
“ “ “ “ “ “ de merit				100.000

SOCIOLBUC

Salariu	Chirii	Ajutor familiar	Sporuri	Total
496.388.100	19.390.134	27.531.454	1.722.617.414	2.265.927.098
50% pentru învățătorii din zona eteroglotă				6.000.000
Prima de deplasare				1.000.000
50% pentru învățătorii de la şcoli speciale				200.000
Plata suplinitorilor în caz de boală şi la secția pedagogică				5.000.000
				100.000
Plata directorilor de şcoli cu mai multe posturi				9.184.000
Curs complementar				
Plata unei inspectoare la grădini de copii				130.000
Curs de adulți şi lucru manual				4.594.412
Curs de perfecționare				870.000
Creațiuni de posturi				1.000.000
Plata medicilor				816.000
			Cheltuieli materiale	1.779.990
			Total	2.303.538.500

Tabloul Nr. 81

EXERCIȚIUL 1930

Salariu cu spor	Chirii	Ajutor familiar		Total
2.455.129.972	19.779.980	27.157.600		2.502.067.552
Rectificarea coeficientului la gradații în raport cu coeficientul bază				59.328.480
Fond pentru învățătorii înaintați				6.900.000
Fond pentru înv. înaintați la definitivat în nov. 1929				1.800.000
" " " " gradul II				7.600.000
Termene noi de gradații			1.000.000	
Fond pentru plata diurnelor la directori				100.000
Fond pentru creațiuni de noi posturi				500.000
Fond pentru ajutoare excepționale la învățători				56.973.900
" de 50% şi prima de deplasare				7.000.000
" pentru plata suplinitorilor în caz de boală şi la secția pedagogică				5.000.000
" pentru curs complementar				3.000.000
" pentru adulți şi lucru manual				2.500.000
" pentru plata medicilor de la şcoli politehnice				816.000
			Personal	2.654.585.932
Cheltuieli materiale				300.000
			Total	2.654.885.932

Tabloul Nr. 82

EXERCIȚIUL 1931

Salariu cu spor	Chirii	Ajutor familiar		Total
2.710.612.610	19.781.000	17.156.000		2.747.549.610
Rectificarea coeficientului la gradații cu 2 puncte de la 1 ianuarie 1931				101.531.710
Termene de noi gradații			33.091.800	
Creațiuni de noi posturi				500.000
Fond pentru încadrările învățătorilor din teritoriile alipite				10.000.000
Ajutor excepțional de la 1 ianuarie 1931 pentru învățătorii provizorii fără gradații				130.284.232
			Personal	3.022.957.352
Cheltuieli materiale				250.000
			Total	3.023.207.352

Tabloul Nr. 83

EXERCIȚIUL 1932

Salariu cu spor	Chirii	Ajutor familiar		Total
1.714.692.600	21.533.000	26.261.000		2.027.241.400
Spor de 50% pentru zona eteroglotă				3.600.000
Plata suplinitorilor în concedii de boală				2.000.000
Curs de adulți și complementar				1.750.000
			Personal	2.034.591.400

Tabloul Nr. 84

EXERCIȚIUL 1933–1934

Salariu cu spor	Chirii	Ajutor familiar		Total
1.714.692.600	21.588.000	27.861.000		1.764.086.600
Plata coeficientului de 2 puncte de învățător				42.600.000
Plata suplinitorilor				1.438.000
Plata de 50% spor pentru zona eteroglotă				4.722.600
Plata învățătorilor care se află în concediu de boală				650.000
Plata medicilor de la Politehnicile şcolare				400.000
			Personal	1.826.843.200

Analiza situației şcolii primare de stat arată că problema ei o constituie mai mult modul de funcționare decât insuficiența aparatului în care şi prin care funcționează. Am putut constata că, în general, localurile de şcoală şi sălile de clasă existente îngăduie cuprinderea tuturor copiilor datori să urmeze cursul primar în şcolile de stat şi că un efort susținut al învățătorilor de care dispunem ar putea asigura trecerea cu folos a masei întregi a acestor copii prin cursul primar.

Problema şcolii primare de stat o constituie împrejurarea că o parte din copiii datori să urmeze cursul primar în aceste şcoli nici nu sunt înscrişi, că dintre înscrişi un număr considerabil nu urmează regulat şi că procentul promovaților este scăzut.

Învățătorii trebuie aduşi să convingă pe toți părinții copiilor datori să urmeze şcolile primare de stat şi să-i înscrie. Se impune apoi căutarea mijloacelor de a ridica treptat numărul copiilor care urmează regulat prin înlăturarea piedicilor ce se puneau până acum în calea frecventării regulate. Şi, la fel, găsirea modului de a îmbunătăți calitativ învățământul primar ridicând treptat procentul de înscrişi care promovează.

Nici una din aceste întreprinderi nu poate fi însă înfăptuită dacă nu se pleacă chiar de la situația particulară a şcolii din fiecare ținut şi din fiecare unitate provincială. Măsurile de ordin general, fără punct de aplicare la realitățile locale deosebite, nu pot decât să înrăutățească mai mult situația de acum.

Şcolile şi cursurile de adulți

Școlile și cursurile de adulți, pe care Legea din 1924 le declară obligatorii pentru tinerii între 12–18 ani, care n-au absolvit cel puțin 4 clase primare.

Regulamentul Legii învățământului primar precizează că scopul lor este: întâi de toate să dea tinerilor şi adulților neştiutori de carte, ca şi celor care nu au terminat şcoala primară, cunoştințele elementare cele mai necesare în viață; apoi «să dea prin cursuri libere, conferințe, lecturi, şezători etc., cunoştințe folositoare şi de cultură generală»; şi, în sfîrşit «să răspândească cunoştința limbii române vorbită şi scrisă printre cetățenii români de altă limbă». Toate rapoartele constată că, astfel îndrumate, cursurile de adulți existente nu au ajuns, în cazurile cele mai bune, decât să reia într-un ritm mai grăbit programul de studiu al celor 4 clase începătoare. Principial, organizarea nouă a cursurilor de adulți constituie un regres față de regulamentul din 1904 al lui Spiru Haret, care consideră facultative cursurile acestea, dar trasează cadre începătoare mult mai potrivite inițiativei lor, prevăzând trei categorii de şcoli de adulți: a) de învățământ primar, deosebit pentru analfabeți şi deosebit pentru ştiutorii de carte; b) cursuri libere pentru populația oraşelor; c) cursuri întregitoare de caracter comercial şi industrial pentru ucenici.

Tabloul Nr. 85
1931/32

ELEVI ÎNSCRIŞI ÎN CURSURILE DE ADULȚI

	În şcoli rurale	În şcoli urbane	Total
Vechiul Regat	5.283	150	5.333
Transilvania	3.105	35	3.140
Basarabia	7.204	—	7.204
Bucovina	313	15	328
Țara întreagă	15.905	200	16.105

Cursurile de adulți au numărat, în anul şcolar 1932, un efectiv de 16.105 înscrişi. Numărul lor nu întrece astfel decât cu prea puțin numărul localurilor de şcoli primare de stat din țară, necifrând nici jumătatea numărului de învățători ai şcolilor primare de stat. La țară, cursurile de adulți prezintă 15.905 înscrişi, la oraş numai 200. Numărul cel mai ridicat de înscrişi îl au aceste cursuri în satele din Basarabia: 7.204 şi Bucovina cu 313. În oraşe, cursurile de adulți prezintă în Vechiul Regat cifra minimală de 150 de înscrişi şi cifrele mai neînsemnate de 35, respectiv 15 înscrişi, în Transilvania şi Bucovina. În Bucovina şi Transilvania, unde proporția analfabeților e mai redusă, numărul copiilor datori să urmeze şcoala primară în şcolile de stat şi care nu se înscriu, proporțional mai mic, iar funcționarea cursului primar relativ mai bună, cursurile de adulți concepute ca

SOCIOLBUC

un adaos al şcolii primare sunt proporţional mai puţin populate. Numărul de înscrişi ai cursurilor de adulţi e însă cu mult prea puţin însemnat ca să se poată deduce altceva dintr-însul decât că acest aşezământ şcolar e inexistent în realitate.

Tabloul Nr. 86
1931/32

PROMOVAŢII CURSURILOR DE ADULŢI

	În şcolile rurale	În şcolile urbane	Total
Vechiul Regat	100	35	135
Transilvania	113	28	141
Basarabia	26	—	26
Bucovina	—	—	—
Ţara întreagă	239	63	302

Tabloul Nr. 87
1931/32

PROCENTUL DE ÎNSCRIŞI PROMOVAŢI AI CURSURILOR DE ADULŢI

	În şcolile rurale %	În şcolile urbane %	În medie %
Vechiul Regat	1,89	23,33	3,46
Transilvania	3,63	80,00	4,49
Basarabia	0,36	—	0,36
Bucovina	—	—	—
Ţara întregă	1,50	31,50	1,88

Tabloul Nr. 88

SITUAŢIA CURSURILOR DE ADULŢI ÎN ANII ŞCOLARI 1924/25–1931/32

	Înscrişi			Promovaţi			Procentul înscrişilor promovaţi		
	La ţară	La oraş	Total	La ţară	La oraş	Total	La ţară %	La oraş %	În medie %
1923/24	29.905	3.454	32.359	5.883	817	6.700	20,07	23,65	20,45
1924/25	362.351	18.503	380.854	60.922	3.471	64.393	1	18,75	16,90
1925/26	389.306	23.505	412.811	77.724	4.995	82.719	19,91	21,25	20,03
1926/27	267.249	14.743	281.992	46.134	3.416	49.550	17,26	23,17	17,57
1927/28	268.385	11.658	280.043	36.530	2.120	38.650	13,61	18,18	13,80
1928/29	155.928	5.904	161.832	17.771	1.241	19.012	11,39	21,75	11.76
1929/30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1930/31	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1931/32	15.905	200	16.105	239	63	302	1,50	31,50	1,88

Considerarea numărului promovaţilor întăreşte hotărât convingerea aceasta. Abia 302, adică 1,88% din înscrişi au promovat, prezentându-se la examen: 239 dintre ei la ţară şi 63 la oraş. La ţară, în Transilvania promovează 113, adică 3,63% din înscrişi; în Vechiul Regat 100, adică 1,89% dintre ei; în

Basarabia proporțional mai puțini: 26, adică 0,36%. La cursurile de adulți rurale din Bucovina nu promovează nici un înscris. La oraş, numai cursurile de adulți din Transilvania şi din Vechiul Regat prezintă 28, respectiv 35 promovați care reprezintă 80%, respectiv 23,33% din totalul înscrişilor.

Ființarea cursurilor de adulți în întâii opt ani ai lor de funcționare confirmă judecata de mai sus asupra valorii reglementării lor actuale. Sărind brusc de la 32.359 înscrişi în 1923/24 la 380.854 de înscrişi şi 64.393 de promovați în 1924/25 în întâiul an de aplicare a Legii noi, crescând puțin în anii următori până la cifrele de 412.811 înscrişi şi de 82.719 promovați, numărul înscrişilor şi al promovaților a scăzut brusc la 281.992, respectiv 49.550, descrescând de atunci treptat până să ajungă la situația descrisă mai sus. Procentul de înscrişi la cursurile de adulți dinainte de această Lege (24,45% în 1923/24) a scăzut continuu după introducerea Legii din 1924 (cu excepția anului 1925/26 când s-a produs o urcare considerabilă a acestui procent: la 20,03%).

Reforma din 1924 a scăzut calitativ acțiunea cursurilor de adulți, înfiripate datorită muncii de decenii întregi a lui Spiru Haret, sporind foarte mult numărul aşezămintelor de acest fel, aşa încât cursurile existente şi cu oarecare tradiție au fost înecate în noianul celor noi, ajungând să fie părăsite o dată cu acestea. Ceea ce trebuie făcut în privința cursurilor de adulți este o reorganizare completă, în concordanță cu programul de acțiune culturală a poporului care urmează să fie instituit prin Legea organizării culturale.

ŞCOLILE NORMALE

Situația şcolilor, a elevilor şi a corpului didactic

Deşi sunt şcoli secundare cu caracter teoretic, *şcolile normale* de învățători şi învățătoare şi cele de conducătoare trebuie privite întâi de toate în raport cu şcolile primare pe care le deservesc, pregătindu-le personalul didactic. De vreme ce învățătorii în funcțiune pot fi schimbați cu greu şi în foarte mică măsură, multe din problemele mari ale învățământului primar nici nu pot fi soluționate altmintreli decât indirect, acționând asupra elevilor din şcolile normale. Selecțiunea riguroasă a corpului didactic al acestui învățământ şi pregătirea lui într-un chip care să îngăduie obținerea unor realizări educative mai însemnate nu pot fi înfăptuite astfel decât printr-o schimbare a regimului şcolilor normale.

Aceste şcoli sunt conduse în prezent, potrivit părții din Legea Învățământului primar şi normal-primar, din 1924, care le priveşte. În genere, cu excepția prelungirii cursului lor la 7 ani, reglementarea legală a şcolilor normale a rămas cea dată de Spiru Haret, prin legea din 1896, pe care a întregit-o întruna până în 1910. Până la Legea lui Haret, corpul didactic primar se recruta întâi potrivit Legii din 1864, iar de la 1893 încoace potrivit legii Take Ionescu. Întâia cerea

pentru numirea ca învățător numai absolvirea cursului primar în şcoala primară declarată şcoală primară normală din oraşele cu mai multe şcoli primare. Programul era completat cu noțiuni de agricultură şi de medicină veterinară. Se mai cerea apoi şi un concurs trecut la țară, în fața revizorului, a inginerului, a medicului județean sau a unui institutor de la clasa a IV-a din oraş, iar în comunele urbane în fața revizorului, a unor profesori secundari şi a unor delegați comunali. Legea din 1893 a reformat şcolile normale, distingându-le pe cele de învățători rurali în care erau primiți absolvenți ai cursului primar rural complet, de cele de institutori urbani şi în care cursurile, la fel de cinci ani, puteau fi urmate numai după absolvirea a trei clase de gimnaziu (programul lor cuprindea şi latina). Spiru Haret suprimă această deosebire, menținând însă în programul tuturor şcolilor normale noțiunile de agricultură, horticultură, foresterie, igienă şi medicină populară.

În anul de şcoală 1931/32 au funcționat 73 de şcoli normale, dintre care 40 de băieți şi 33 de fete (4 din acestea erau destinate pregătirii conducătoarelor pentru şcolile de copii mici). În raport cu populația, Transilvania număra proporțional mai multe şcoli normale, iar Basarabia mai puține. Una din cele 28 de şcoli normale din Transilvania revine la 198.194 locuitori, pe când una din cele 37 şcoli normale din Vechiul Regat la 237.473 locuitori: în Bucovina şi Basarabia la 426.762 şi 477.234 locuitori.

Elevii înscrişi în şcolile normale au fost, în anul de şcoală a cărui situație o considerăm, 14.900, din care 8.704, adică 58,42% băieți şi 6.196, adică 45,58% fete.

În şcolile normale din Vechiul Regat au fost înscrişi 8.776 elevi, în cele din Transilvania 4.449, iar în cele din Basarabia şi Bucovina 1.162 şi 513.

Şcolile normale au fost populate mai intens în Vechiul Regat, deoarece acolo la 10.000 locuitori revin 10 normalişti, pe când la acelaşi număr de populație nu revin decât 8, respectiv 6 şi 4 normalişti în Transilvania, Bucovina şi Basarabia.

Particularitatea şcolilor normale este că înscrişii lor sunt recrutați în măsură mult mai mare de la țară decât înscrişii celorlalte şcoli secundare. În mijlocie, în anul de şcoală 1931/32, 72,62% proveneau de la țară, iar numai 27,38% de la oraş. În gimnazii şi licee, nu provin de la țară, dimpotrivă, decât un procent mic de înscrişi, iar restul de la oraş. Componența rurală a populației şcolilor normale este mai covârşitoare în Vechiul Regat şi în Basarabia, cu procente de 79,60%, 72,97%; în Transilvania şi mai ales în Bucovina cu 61% şi 52,82% înscrişi veniți de la țară. Pretutindeni însă, şcolile normale de băieți prezintă procente mai mari de elevi proveniți de la țară decât şcolile normale de fete. Cei mai mulți din înscrişii şcolilor normale de băieți vin de la țară, deosebindu-se puțin de fete în această privință.

Corpul didactic al şcolilor normale a numărat 1.531 de profesori şi maeştri, dintre care 690 în şcolile de băieţi şi 661 în şcolile normale de fete. Corpul didactic al şcolilor normale de fete este deci proporţional mai ridicat; în cazul lor revine în mijlocie de şcoală un corp didactic de 20 de persoane, pe când de şcoală normală de băieţi unul de 17 persoane. În raport cu populaţia lor, şcolile normale din Ardeal au corpul didactic cel mai numeros. Acolo un profesor sau un maestru are în mijlocie 9 elevi. În şcolile normale din Vechiul Regat şi din Basarabia corespund 12 elevi de fiecare membru al corpului lor didactic. În Bucovina, un profesor sau un maestru nu revine decât la 15 elevi. Numărul promovaţilor în şcolile normale este cel de 13.058; şcolile normale de băieţi având 7.424, iar şcolile de fete 5.634. Procentul proporţional cel mai ridicat de promovaţi îl dau şcolile din Ardeal, în care promovează 89,61% din înscrişi. În şcolile normale din Bucovina, Vechiul Regat şi Basarabia promovează 88,49%, 87,05% şi 84,07%, fetele promovând în mai mare măsură decât băieţii. Şcolile normale din Transilvania, care prezintă procentul proporţional cel mai ridicat de băieţi înscrişi promovaţi (88,98%) abia se apropie de procentul cel mai scăzut de fete promovate (90,65%); ca şi Vechiul Regat unde promovează 90,17% din fetele înscrise — în timp ce în Basarabia şi Bucovina promovează 95,65%, 95,01%.

Numărul de elevi care a absolvit şcoala normală în anul şcolar 1931/32 reuşind la examenul de capacitate a fost 2.511, dintre care 1.394 băieţi şi 1.117 fete. În Vechiul Regat, au absolvit 1.407 elevi de şcoală normală, în Transilvania 773, în Basarabia 224, iar în Bucovina 107. Din totalul de înscrişi ai şcolilor normale au absolvit adică în Vechiul Regat 16,03%, 17,37% în Transilvania; 19,27% în Basarabia şi 20,85% în Bucovina. Mijlocia procentuală a înscrişilor întrece deci cu mult mijlocia procentuală din totalul înscrişilor care revine unei clase. Într-adevăr, de şcoală revin 28 de absolvenţi în Transilvania, 37 în Basarabia, 38 în Vechiul Regat şi 53 în Bucovina. Ceea ce indică o vădită suprapopulare a clasei ultime normale faţă de celelalte clase.

Configuraţia dintr-un singur an de şcoală, în cazul şcolilor normale îndeosebi, nu poate fi interpretată decât în raport cu evoluţia acestor şcoli în anii de după război.

Precumpănirea elementului rural în populaţia şcolilor normale, numărul foarte ridicat al absolvenţilor în raport cu totalul înscrişilor, procentul lor proporţional foarte ridicat de promovaţi nu pot fi înţelese decât în lumina politicii de până acum a şcolilor normale.

Alipirea Transilvaniei, a Bucovinei şi a Basarabiei impusese la început naţionalizarea şcolilor normale de stat din aceste unităţi provinciale, iar reformele economice şi politice din 1918 se cereau consolidate printr-o ridicare a nivelului cultural al ţărănimii, aşa încât să poată beneficia de ele cu folos. Cu numărul de învăţători disponibili în 1919 nu putea să se ridice mai mult de 1/8

din totalul copiilor datori să urmeze şcoala primară. S-a încercat atunci o sporire rapidă a numărului de învățători, prin înfiinţarea multor şcoli normale noi şi prin atragerea unui număr mare de elevi. De la 20, câte erau în 1919 (13 în Vechiul Regat şi 7 în Transilvania), numărul şcolilor normale a fost sporit în 1919 la 52 şi s-a ridicat treptat la cel de 113 atins în 1929. De atunci, nevoile bugetare au impus reducerea lor continuă.

Sporirea numărului şcolilor normale a prilejuit o criză a învățământului normal, pe care reducerile recente au accentuat-o mai mult. Înmulțirea şcolilor normale a avut ca urmare, întâi de toate, faptul că nivelul corpului lor didactic, înainte de război relativ foarte ridicat, atât în Vechiul Regat cât şi în Transilvania, a scăzut considerabil. De vreme ce şi numărul liceelor sporise, iar titrații erau destul de puțini, elita profesorilor a trecut atunci în învățământul secundar teoretic, posturile din învățământul normal rămânând, mai ales în oraşele mai mici, pe seama unor suplinitori, care n-aveau uneori decât bacalaureatul. În acelaşi timp, numărul elevilor a crescut nestăvilit, suprapopulând clasele (de la 16.912 cât era în anul 1921/22, numărul înscrişilor în şcolile normale s-a ridicat până la 26.344 în 1927/28, sporind cu 55,77%). Ca urmare, mijlocia de elevi a claselor s-a ridicat, cu toate că numărul şcolilor normale era întruna sporit, de la 30 cât era în 1920/21 în şcolile de băieți, la 39 în 1927/28, iar în şcolile de fete de la 31 la 35, în acelaşi an. Depăşirile acestea ale optimului de 30 al populației claselor din şcolile normale nu puteau să nu atragă o scădere calitativă a învățământului lor. Numărul promovaților, care a crescut de la 14.825, cât era în 1921/22 la 22.422 în 1927/28, reprezintă într-adevăr un procent proporțional foarte ridicat din numărul înscrişilor: 87,65% în 1921/22 şi 86,12% în 1928/29. Şcolile normale prezintă astfel procentul de selectivitate cel mai redus după război. Numărul de absolvenți care revine de şcoală normală a crescut foarte mult, de la 15 cât era în 1921/22 şi în şcolile de băieți şi în cele de fete, a ajuns în şcolile normale de băieți la maximul de 41 în 1926/27, iar în cele de fete la maximul de 32 în 1927/28; 89,20% din înscrişii în şcoli normale erau bursieri; în 1928/29, 86,82%; iar când în 1929/30, datorită completării locurilor din învățământul primar, numărul înscrişilor în şcolile normale a început să scadă, fără ca urcarea sumei destinate burselor să fie oprită, numărul burselor a ajuns să întreacă numărul înscrişilor. Sumele considerabile mărite treptat, de 22.951.945 lei în 1923/24 şi de 107.545.390 lei, în 1929/30, destinate întreținerii gratuite a elevilor şi elevelor, au înlesnit această suprapopulare în 1924/25.

Afluxul de copii de la țară la şcolile normale a precedat, ce e drept, într-o oarecare măsură, sporirea numărului burselor. Capitolul burselor pentru normalişti creşte de abia din 1923/24, pe când şcolile normale au procentele cele mai ridicate de elevi proveniți de la țară în 1921/22 şi 1922/23 (84,27% şi 85,45%

din totalul înscrişilor); în 1923/24 proporția de copii de la țară înscrişi în şcolile normale scade considerabil, ajungând după oarecare fluctuații în 1925/26 la 75,91%; în 1926/27, în epoca de sporire rapidă a numărului burselor pentru normalişti, ea se ridică din nou la 80,84% din totalul înscrişilor spre a scădea apoi, după oarecari fluctuații la 72,61% în 1931/32. Îndrumarea copiilor de la țară spre şcolile normale s-a produs deci, ajutată de anii buni pentru țărani de după război, ca o urmare a rolului însemnat pe care ajunseseră să-l dețină învățătorii înainte de război în satele din Vechiul Regat, Transilvania şi Bucovina.

Cum din 1930 posturile de învățători n-au mai fost sporite decât în mai mică măsură, de la această dată nu mai putea găsi întrebuințare decât numărul de absolvenți de şcoală normală, identic cu numărul posturilor devenite libere, îndeosebi prin ieşiri la pensie şi prin decese. Nu puteau fi plasați an de an decât aproximativ 1.500 de absolvenți de şcoală normală.

De la acea dată, existența unui număr de şcoli normale care scoteau aproape 3.500 de absolvenți anual (3.741 în 1928/29) nu putea decât să dea de gândit.

Au început atunci reducerile de şcoli normale. De la 104 în 1929/30 s-a ajuns ca în bugetul 1933/34 să nu mai figureze decât 30. Numărul de înscrişi în şcolile normale, care şi-a atins maximul în 1927/28, a început să scadă vertiginos, ajungând de la 25.410 în 1928/29 la 14,900 în 1931/32. Mai ales clasele începătoare ale şcolilor normale au ajuns să aibă o populație scăzută, datorită faptului că în anul şcolar 1931/32 la multe şcoli normale clasa I-âi a fost suspendată. Suma alocată pentru bursele normaliştilor a fost redusă de la 101.322.965 lei, cât era în 1929/30, la 14.793.480 lei; iar în 1933/34 ea a ajuns să cifreze, confundată cu bursele de la toate şcolile secundare ale Ministerului Instrucției, 17.500.000 lei.

Datorită acestor reduceri, populația mijlocie a claselor de şcoală normală s-a echilibrat, scăzând la 30 de elevi de clasă în şcolile de băieți şi la 24 în şcolile de fete. Totuşi funcționarea învățământului normal nu s-a îmbunătățit, iar numărul de absolvenți cu examenul de capacitate a scăzut destul de puțin. Scăzut de la 86,12% din totalul înscrişilor, cât era în 1929/30, la 80,57% în 1930/31, procentul de înscrişi promovați a revenit în 1931/32 la valoarea, tot aşa de ridicată ca în anii dintâi de după război, de 87,63%. Departe de a fi mai selectivă, şcoala normală a devenit, sub influența reducerilor, mai uşoară. Numărul de absolvenți care n-a scăzut în 1931/32 decât la 2.511 fiind în 1932/33 din nou de 3.169, nu scade decât prea puțin, cât timp n-au terminat toate seriile înscrise în anii de inflație a şcolilor normale.

Tabloul Nr. 1
1931/32

ŞCOLILE NORMALE DE BĂIEŢI ŞI DE FETE

	Şcoli normale băieţi	Şcoli normale fete	Total
Vechiul Regat	19	18	37
Transilvania	17	11	28
Basarabia	3	3	6
Bucovina	1	1	2
Ţara întreagă	40	33	73

Tabloul Nr. 2
1931/32

NUMĂRUL LOCUITORILOR
CARE REVIN DE ŞCOALĂ NORMALĂ

	Numărul locuitorilor
Vechiul Regat	237.473,56
Transilvania	198.194,32
Basarabia	477.234,83
Bucovina	426.762,00
Ţara întreagă (în medie)	347.299,94

Tabloul Nr. 3
1931/32

CORPUL DIDACTIC AL ŞCOLILOR NORMALE

	Şcoli normale băieţi	Şcoli normale fete	Total
Vechiul Regat	352	394	746
Transilvania	269	201	470
Basarabia	52	48	100
Bucovina	17	18	35
Ţara întreagă	690	661	1.351

Tabloul Nr. 4
1931/32

ELEVII ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE NORMALE

	Şcoli normale băieţi	Şcoli normale fete	Total
Vechiul Regat	4.991	3.785	8.776
Transilvania	2.779	1.670	4.449
Basarabia	702	460	1.162
Bucovina	232	281	513
Ţara întreagă	8.704	6.196	14.900

Tabloul Nr. 5
1931/32

NUMĂRUL DE ÎNSCRIŞI CARE REVINE DE ŞCOALĂ NORMALĂ

	Şcoli normale băieţi	Şcoli normale fete	În medie
Vechiul Regat	262,68	210,27	237,18
Transilvania	163,47	151,81	158,89
Basarabia	234,00	153,33	193,66
Bucovina	232,00	281,00	256,50
Ţara întreagă	217,60	187,75	204,10

Tabloul Nr. 6
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR DE ŞCOLI NORMALE CARE REVINE DE 10.000 LOCUITORI

	Media elevilor
Vechiul Regat	9,99
Transilvania	8,01
Basarabia	4,05
Bucovina	6,01
Ţara întreagă	8,25

Tabloul Nr. 7
1931/32

REPARTIŢIA ÎNSCRIŞILOR LA ŞCOLI NORMALE DUPĂ MEDIUL SOCIAL DIN CARE PROVIN

	De la ţară	De la oraş	Total
Vechiul Regat	6.986	1.790	8.776
Transilvania	2.714	1.735	4.449
Basarabia	848	314	1.162
Bucovina	271	242	513
Ţara întreagă	10.819	4.081	14.900

Tabloul Nr. 8
1931/32

REPARTIŢIA PROCENTUALĂ A ÎNSCRIŞILOR LA ŞCOLI NORMALE DUPĂ MEDIUL SOCIAL DIN CARE PROVIN

	De la ţară	De la oraş
Vechiul Regat	79,60	20,40
Transilvania	61,00	39,00
Basarabia	72,97	27,03
Bucovina	52,82	47,18
Ţara întreagă	72,61	27,38

Reducerea numărului şcolilor normale, începută din 1930/31, ar părea că îmbunătăţeşte radical şi automat starea învăţământului normal, revenind asupra greşelii comise când se urmărise sporirea producţiei de învăţători cu orice preţ. Reducerea acestui învăţământ la dimensiuni corespunzătoare nevoilor ţării prezintă totuşi dificultăţi însemnate.

Tabloul Nr. 9
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR DE ŞCOALĂ NORMALĂ CARE REVINE DE FIECARE PROFESOR AL ŞCOLILOR NORMALE

	Şcoli normale băieţi	Şcoli normale fete	În medie
Vechiul Regat	14,17	9,60	11,76
Transilvania	10,33	8,30	9,46
Basarabia	13,50	9,58	11,62
Bucovina	13,64	15,61	14,65
Ţara întreagă	12,61	9,37	11,02

Greşeala comisă îndată după război, când s-a sporit fără socoteală numărul şcolilor normale, pentru a mări rapid numărul învăţătorilor, nu poate fi înlăturată uşor. Pe urma ei, ţara s-a ales cu cei 7.000 de absolvenţi de şcoală normală fără posturi, [cifră] care va mai fi sporită timp de cel puţin 4 ani cu excedentele seriilor noi de absolvenţi, şi cu un învăţământ normal calitativ mai scăzut.

Corpul didactic al şcolilor normale este în parte mai slab pregătit decât al liceelor. Elevii şcolilor normale ajung astfel să stăpânească în mică măsură materiile care li se predau. Mai mult decât atât, corpul didactic al şcolilor normale nu este pregătit în aşa fel încât să formeze îndeajuns elevii şcolilor normale în vederea adevăratei activităţi învăţătoreşti pe care urmează s-o desfăşoare. Modul de predare din şcolile normale ar trebui să se deosebească de cel din licee; acestea formează deprinderea studiilor teoretice superioare, pe când învăţătorul viitor trebuie format cu altă mentalitate şi alte deprinderi. Astfel, cu toate că reglementarea legală actuală a şcolilor normale seamănă aproape în întregime cu cea dată de Spiru Haret, înfăţişarea lor este cu mult mai teoretică şi absolvenţii lor cu mult mai puţin pregătiţi decât absolvenţii de acum două-trei decenii ai şcolilor normale din Vechiul Regat şi Transilvania, pentru rolul complex ce revine îndeosebi învăţătorului rural. În anii din urmă, programele şi modul de predare din şcolile normale au fost înstrăinate în măsură tot mai mare de preocuparea legiuitorilor de la 1864, 1893 şi 1906–1910 de a creşte învăţători rurali, pricepuţi să vadă şi să soluţioneze nevoile vieţii săteşti şi bucuroşi să se întoarcă la ţară, spre a lucra la ridicarea populaţiei rurale. Semnificativă este în această privinţă, tendinţa semnalată mai sus a învăţătorilor rurali de a trece în şcolile urbane. Aproape toate constatările ce pot fi făcute asupra raporturilor ce există

SOCIOLBUC

între învățători şi populația satelor în care funcționează, cu prilejul inspecțiilor, vădesc scăderea la învățători a efortului de a ridica nivelul cultural al satului. La cei tineri, se întâlneşte câteodată chiar o depărtare voită de țărănime şi o comportare de funcționari exilați care tânjesc după viața de oraş.

Tabloul Nr. 10
1931/32

ELEVII PROMOVAȚI ÎN ŞCOLILE NORMALE

	De băieți	De fete	Total
Vechiul Regat	4.227	3.413	7.640
Transilvania	2.473	1.514	3,987
Basarabia	537	440	977
Bucovina	187	267	454
Țara întregă	7.424	5.634	13.058

Tabloul Nr. 11
1931/32

PROCENTUL PROMOVAȚILOR

	Şcoli normale de băieți %	Şcoli normale de fete %	Total %
Vechiul Regat	84,69	90,12	87,05
Transilvania	88,98	90,65	89,61
Basarabia	76,49	95,65	84,07
Bucovina	80,60	95,01	88,49
Țara întregă	85,29	90,92	87,63

Tabloul Nr. 12
1931/32

ABSOLVENȚII ŞCOLILOR NORMALE

	Şcoli normale de băieți	Şcoli normale de fete	Total
Vechiul Regat	755	652	1.407
Transilvania	495	278	773
Basarabia	101	123	224
Bucovina	431	64	107
Țara întreagă	1.394	1.117	2.511

Tabloul Nr. 13
1931/32

RAPORTUL DINTRE POPULAȚIA ŞCOLILOR NORMALE ŞI ABSOLVENȚII LOR

	Şcoli normale băieți %	Şcoli normale fete %	Total %
Vechiul Regat	15,12	17,22	16,03
Transilvania	17,81	16,64	17,37
Basarabia	14,38	26,73	19,27
Bucovina	18,53	22,77	20,85
Țara întreagă	16,01	18,02	16,85

Tabloul Nr. 14
1931/32

NUMĂRUL ABSOLVENȚILOR CARE REVINE DE ȘCOALĂ NORMALĂ

	Școli normale de băieți	Școli normale de fete	Total
Vechiul Regat	39,73	36,22	38,02
Transilvania	29,11	25,27	27,80
Basarabia	33,66	41,00	37,33
Bucovina	43,00	64,00	53,50
Țara întreagă	34,85	33,84	34,39

Tabloul Nr. 15

TABLOUL EVOLUTIV AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI NORMAL

	Numărul burselor	Nr. burselor pentru o școală	Suma bugetară pentru burse	Înscrişi			
				De la țară	De la oraş	De la țară %	De la oraş %
1921/22	—	—	—	14.253	2.659	84,27	15,73
1922/23	—	—	—	16,819	2.863	85,45	14,55
1923/24	—	—	22.951.945	16.998	4.717	78,27	21,73
1924/25	20.825	221	62.256.816	18.362	4.982	78,65	21,35
1925/26	21.905	230	82.790.287	18.259	5.793	75,91	28,89
1926/27	24.420	257	89.715.475	20.810	4.766	80,84	19,16
1927/28	22.042	218	95.553.480	20.515	5.829	77,87	22,13
1929/30	22.061	218	106.835.080	19.952	5.458	78,52	21,48
1930/31	22.847	219	107.545.390	—	—	—	—
1931/32	22.343	221	101.322.965	10.819	4.081	72,61	27,38
1932/33	14.919	188	63.053.265	—	—	—	—

Tabloul Nr. 16

TABLOUL EVOLUTIV AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI NORMAL

	Numărul școlilor							Numărul elevilor						Procentul promo-vaților %
				Din acest număr				Înscrişi			Promovați			
	Băieți	Fete	Băieți şi fete	V.R.	Trans.	Bas.	Buc.	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	
1921/22	51	28	80	54	16	8	2	10.589	6.323	16.912	9.143	5.682	14.825	87,65
1922/23	51	30	82	55	17	8	2	12.380	7.302	19.682	10.440	6.447	16.887	85,79
1923/24	54	35	89	55	22	9	3	13.529	8.186	21.715	11.722	7.174	18.896	87,01
1924/25	57	37	94	56	25	10	3	14.615	8.729	23.344	12.645	7.735	20.338	87,30
1925/26	57	38	95	57	25	10	3	15.025	9.027	24.052	12.056	7.809	20.765	86,33
1926/27	57	38	95	57	25	10	3	15.495	9.382	24.877	13.319	8.061	21.380	85,94
1927/28	60	41	101	58	30	10	3	16.199	10.145	26.344	13.727	8.695	22.422	85,11
1928/29	60	41	101	58	30	10	3	15.487	9.923	25.410	13.225	8.659	21.884	86,12
1929/30	60	44	104	62	31	11	4	13.695	8.983	22.678	11.642	7.830	19.472	85,86
1930/31	60	41	101	65	33	11	3	11.256	7.343	18.589	8.900	6.079	14.979	80,57
1931/32	42	37	79	42	27	7	2	8.704	5.196	14.900	10.819	4.081	14.900	87,63
1932/33	34	27	61	33	21	5	2	—	—	—	—	—	—	—

SOCIOLBUC

TABLOUL EVOLUTIV AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI NORMAL

	Corpul didactic			Numărul elevilor ce revin				Numărul absolvenților				
				Pe școală		Pe clasă					Pe o școală	
	Șc. băieți	Șc. fete	Total	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete
1921/22	671	402	1.142	204	218	30	31	789	437	1.226	15	15
1922/23	709	450	1.205	238	236	34	34	980	668	1.648	19	21
1923/24	800	569	1.369	251	234	35	33	1.187	833	2.018	22	24
1924/25	846	616	1.462	256	236	36	34	1.815	1.249	3.064	32	34
1925/26	872	625	1.497	264	238	38	34	1.993	1.092	3.085	35	29
1926/27	881	690	1.571	272	246	39	35	2.324	1.122	3.446	41	30
1927/28	928	721	1.649	269	248	38	35	2.088	1.306	3.394	35	32
1928/29	937	773	1.710	258	242	35	34	2.281	1.196	3.477	38	29
1929/30	948	804	1.752	228	181	32	26	—	—	—	—	—
1930/31	684	709	1.393	190	185	27	27	—	—	—	—	—
1931/32	690	661	1.351	207	167	30	24	1.394	1.117	2.511	—	—

Ceea ce trebuie făcut în cazul învățământului normal pentru o îmbunătățire indirectă a școlii primare şi pentru a asigura o acțiune mai hotărâtă de ridicare a nivelului cultural la sate este, astfel, în afara soluționării problemei şomajului normaliştilor absolvenți, prin normalizarea debitului şcolii normale, refacerea completă a programelor lor analitice şi adaptarea modului de predare al corpului lor didactic la nevoile speciale ale acestor şcoli. Mai puțin abstract şi teoretic, cu aplicații continue şi întregit printr-o practică temeinică culturală (bibliotecară, de organizare de şezători şi teatru, de organizare economică şi cooperativă), învățământul din fiecare şcoală normală trebuie adaptat configurației speciale a regiunii pe care o alimentează cu învățători şi nevoilor ei.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEHNIC

Istoricul şi structura generală a învățământului tehnic

Învățământul tehnic este destinat să dea absolvenților cursului primar întreg sau întâielor lui patru clase o orientare îndeosebi profesională, pregătindu-i în vederea unei participări mai productive la viața industrială şi comercială a țării noastre. El funcționează potrivit Legii lui Spiru Haret asupra învățământului profesional din 1899, modificată de autorul ei în 1901 şi 1908. Prevăzut în Legea «asupra instrucțiunii» din 1864, în secțiunea despre «şcoalele reale» destinate să dea învățătura trebuincioasă pentru exercitarea unei arte sau profesiuni, învățământul tehnic, lăsat în parte în seama oraşelor şi a asociațiilor cu personalitate juridică, a luat ființă relativ încet. Mai ales că, în discuțiile asupra învățământului nostru din veacul trecut, învățământul tehnic secundar era de obicei confundat cu învățământul ştiințific «de secție reală» al liceelor. Legea din 1899 şi cea din 1908 înmănunchează întreg învățământul tehnic care s-a înfiripat, trecându-l sub

autoritatea Ministerului Instrucției, cu exceptarea expresă numai a școlii superioare de agricultură de la Herăstrău și a celei superioare de silvicultură de la Brănești, lăsate sub autoritatea Ministerului Agriculturii și Domeniilor. Însă, deși articolul 1 al acestor legi care prevăd că «Ministerul Instrucției este autoritatea supremă a învățământului profesional» este în vigoare și acum, după război, datorită înglobării școlilor tehnice din ținuturile alipite ce fuseseră în parte sub autoritatea altor ministere și datorită creării de școli tehnice noi, s-a ajuns ca aproape fiecare minister sau administrație mai însemnată să aibă a întreține un număr oarecare de școli tehnice. Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor nu mai are sub autoritatea lui decât școlile comerciale, școlile de meserii, școlile profesionale și școlile de menaj. Școlile de agricultură, de viticultură și de horticultură sunt conduse pe de-a-ntregul de Ministerul Agriculturii și Domeniilor, care mai întreține și un număr de școli de iarnă agricole și de școli rurale de gospodărie pentru fete, în afara școlilor speciale pentru pregătirea personalului inferior de conductori silvici, de brigadieri silvici, de motocultură și de ucenici agricoli.

Ministerul Apărării Naționale a organizat un număr de școli pentru pregătirea personalului tehnic al Arsenalelor și al serviciilor tehnice, școala superioară de meserii a Arsenalului de construcție, școala tehnică de geniu, școala de telegrafie militară, școala tehnică aeronautică, ai căror absolvenți nu sunt reținuți totdeauna în atelierele ministerului.

Ministerul Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor patronează școala de conductori de lucrări publice și de conductori tehnici.

Ministerul Industriei și Comerțului întreține trei școli de meserii care i-au fost lăsate prin testament, câteva școli miniere și de maeștri sondori și un număr de școli de sericicultură și de industrie casnică.

Ministerul Muncii a organizat un învățământ muncitoresc, lărgind sistemul școlilor de ucenici din Austro-Ungaria.

Casa Muncii C.F.R. patronează, în afara școlilor speciale pentru pregătirea personalului necesar Regiei C.F.R., și un număr considerabil de școli de elevi meseriași care continuă în genere cursurile complementare din orfelinatele C.F.R.

Din școlile tehnice superioare, Politehnicile depind de curând din nou de Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor. Academiile de Înalte Studii Agronomice depind de Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Academiile de Înalte Studii Comerciale de Ministerul Industriei și Comerțului.

Rolul puțin însemnat care îi revine învățământului tehnic al țării în alimentarea cu muncitori cu adevărat calificați pentru industrie și comerț, care recurg încă în mare măsură la elemente străine, se datorește în bună parte și lipsei de coordonare, mai ales în privința recrutării personalului didactic ce decurge din această răzlețire completă.

Învățământul tehnic secundar dependent de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor este organizat în aşa fel încât fiecare gen de şcoală secundară tehnică cuprinde mai multe trepte pentru a se adapta nevoilor şi posibilităților tuturor celor ce se destină muncii comerciale şi industriale.

În toate aceste şcoli se predau elemente de cultură generală, în afara lucrărilor practice în ateliere. Învățământul comercial se predă în şcolile comerciale elementare de băieți şi de fete, care primesc absolvenți a 4 clase primare şi îi pregătesc în decurs de 3 ani, paralel cu o practică de jumătate de zi în magazine; în cursurile serale care întregesc cultura profesională a absolvenților şcolilor elementare ce şi-au găsit întrebuințare în comerț; în şcolile superioare comerciale de băieți şi de fete, care pregătesc absolvenții şcolilor comerciale elementare şi ai gimnaziilor pentru rolul de funcționari comerciali şi de bancă. Învățământul industrial se face în şcolile elementare de meserii din centrele rurale, chemate să formeze prin cursuri de trei ani meşteşugarii de la țară; în şcolile inferioare de meserii din centrele urbane care trebuie să formeze din absolvenții a 4 clase primare în cursuri de 5 ani, întregite prin 2 ani de specializare, elementele necesare industriei mici din oraşe; şi în şcolile superioare de meserii cu cursuri de 4 ani, întregite prin 2 ani de aplicație, în care nu sunt primiți decât absolvenții şcolilor inferioare de meserii şi băieții cu 2 clase de liceu, destinate să formeze cadrele inferioare de conducere în industrie. Învățământul profesional al fetelor se face în şcolile de gradul I-âi care primesc absolvente a 4 clase primare urmând să le pregătească în decurs de 5 ani în vederea conducerii unor ateliere de croitorie, de rufărie, de țesătorie şi în şcolile de gradul II care întregesc, prin cursuri de 2 ani, cultura profesională şi generală dată în cele de gradul I-âi. Învățământul menajer se face în şcolile de menaj elementare în decurs de 4 ani, pentru absolventele întâielor 4 clase primare, spre a le pregăti în vederea conducerii bune a căminului propriu şi în vederea ocupării posturilor de lucrătoare specialiste în ramurile vieții gospodăreşti (bucătărie, spălat, călcat) şi în şcoli de specialitate cu caracter normal pentru formarea maestrelor de gospodărie în liceele de fete. În genere, în fiecare din aceste genuri de şcoli secundare tehnice, treapta superioară pregăteşte elemente pentru corpul didactic al genului respectiv de şcoli.

În anul de şcoală 1931/32 Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor a întreținut 398 şcoli tehnice secundare de stat: 139 şcoli comerciale (56 şcoli comerciale elementare, 12 cursuri serale de băieți suprapuse celor elementare, 71 şcoli comerciale superioare); 178 şcoli de meserii (49 şcoli de meserii elementare, 118 şcoli inferioare de meserii, 11 şcoli superioare de meserii); 61 şcoli profesionale (54 de gradul I; 7 de gradul II) şi 20 şcoli de menaj (13 şcoli elementare de menaj; 7 şcoli normale de menaj).

Şcolile de meserii au fost astfel proporţional mai numeroase, reprezentând 44,72% din totalul şcolilor tehnice de stat, dependente de Ministerul Instrucţiei. Şcolile comerciale, profesionale şi de menaj nu reprezentau decât respectiv 31,91%; 15,33% şi 5,03% din acelaşi total. Din şcolile tehnice considerate, 263, adică 66,08% se găsesc în Vechiul Regat; 68, adică 17,09%, în Transilvania; 53 şi 14, adică 33,32% şi 3,51%, în Basarabia şi Bucovina.

Şcolile tehnice particulare dependente de Ministerul Instrucţiei, Cultelor şi Artelor au cifrat numărul de 32: 24 şcoli comerciale, una de meserii şi 7 şcoli profesionale. Un număr de 16 dintre ele se găseau în Vechiul Regat, 12 în Transilvania; 1 şi 3 în Basarabia şi Bucovina. Totalul şcolilor tehnice dependente de Ministerul Instrucţiei se ridică astfel la cifra de 430: 163 comerciale, 179 de meserii, 68 profesionale şi 20 şcoli de menaj. Învăţământul comercial ocupă astfel 37,91% din totalul şcolilor tehnice dependente de Ministerul Instrucţiei, Cultelor şi Artelor, şcolile de meserii 41,63% din acelaşi total, iar cele profesionale [şi] de menaj, 15,81% şi 4,65%. Numărul cel mai ridicat de şcoli tehnice se găseşte în Vechiul Regat, unde funcţionează 279, adică 64,89% din total; în Transilvania funcţionează 80 de şcoli tehnice, adică 18,60% din totalul lor, iar în Basarabia şi Bucovina 54 şi 17, adică 12,56% şi 3,95% din acelaşi total.

Corpul didactic care a propus în şcolile secundare tehnice de stat a cifrat 4.649 persoane (profesori, maeştri şi învăţători), în şcolile comerciale 1.426, adică 30,70% din totalul personalului didactic al acestor şcoli, în şcolile de meserii 1.723, adică 37,06 din acelaşi total, în şcolile profesionale 1.175, adică 25,27%, iar în şcolile de menaj 324, adică 6,97%. Corpul didactic al acestor şcoli în Vechiul Regat a cifrat 3.145 persoane, adică 67,65% din întregimea corpului didactic al şcolilor tehnice de stat din ţară, în Transilvania 835, adică 17,96% din acelaşi total, cel din Basarabia şi Bucovina 529 şi 140, adică 11,38%, respectiv 3,01%.

În şcolile secundare tehnice particulare şi confesionale, au propus 372 profesori şi maeştri: 279, adică 75%, în şcolile de comerţ; 11, adică 2,96%, în şcolile de meserii particulare existente; şi 82, adică 22,04%, în cele profesionale. Un număr de 208 din ei a funcţionat în Vechiul Regat, 146 în Transilvania şi 6, respectiv 12, în Basarabia şi Bucovina.

Întreg corpul didactic al şcolilor secundare dependente de Ministerul Instrucţiei, Cultelor şi Artelor cifrează astfel 5.021 profesori, maeştri şi învăţători: 1.706 din ei, adică 33,98%, funcţionează în şcolile comerciale; 1.734, adică 34,53%, în şcolile de meserii; 1.257, adică 25,04%, în şcolile profesionale; iar 324, adică 6,45%, în şcolile de menaj. Corpul didactic cel mai numeros îl au şcolile tehnice secundare din Vechiul Regat, în care funcţionează 3.353 persoane, adică 66,78% din totalul pe ţară al acestor şcoli. În Transilvania funcţionează

Tabloul Nr. 1
1931/32

ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT ŞI PARTICULARE-CONFESIONALE, PRECUM ŞI RAPORTAREA LOR PE PROVINCII ŞI ŢARA ÎNTREAGĂ*

	Şcoli comerciale					Şcoli de meserii				Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total	
	Elem.	Sup.	Seral	Pract.	Total	Elem.	Inferior	Sup.	Total	Gr. I	Gr. II	Total	Elem.	Norm.	Total		
V. Regat	49	45	12	2	168	41	64	5	110	40	6	46	9	6	15	279	Totalul pe provincii faţă de totalul pe ţară %
Transilvania	2	32	2	—	36	—	26	5	31	8	1	9	4	—	4	80	
Basarabia	7	8	—	—	15	5	24	—	29	8	1	9	1	—	1	54	
Bucovina	3	1	—	—	4	3	5	1	9	4	—	4	—	—	—	17	
Ţara întreagă	61	86	14	2	163	49	119	1	179	60	8	68	14	6	20	430	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		%
Vechiul Regat	17,56	16,13	4,30	0,72	38,71	14,70	22,94	1,79	39,42	14,34	2,15	16,49	3,26	2,15	5,38	100	64,89
Transilvania	2,50	40,00	2,50	—	45,00	—	32,50	6,25	38,75	10,00	1,25	11,25	5,00	—	5,00	100	18,60
Basarabia	12,96	14,82	—	—	27,78	9,26	44,44	—	53,70	14,82	1,85	16,67	1,85	—	1,85	100	12,56
Bucovina	17,65	5,88	—	—	23,53	17,65	29,41	5,88	52,94	23,53	—	23,53	—	—	—	100	3,95
Ţara întreagă	14,39	20,00	1,26	2,26	37,91	11,40	27,67	2,56	41,63	13,95	1,86	15,81	3,25	1,40	4,65	100	100

*Ultima coloană arată procentul provinciilor faţă de ţară.

Tabloul Nr. 2
1931/32

CORPUL DIDACTIC AL ŞCOLILOR SECUNDARE TEHNICE DE STAT ŞI PARTICULARE-CONFESIONALE

	Şcoli comerciale					Şcoli de meserii				Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total %	
	Elem.	Sup.	Seral	Pract.	Total	Elem.	Inf.	Sup.	Total	Gr. I	Gr. II	Total	Elem.	Norm.	Total		
Vechiul Regat	448	608	54	17	1.127	121	786	178	1.085	653	223	876	132	133	265	3.353	
Transilvania	15	385	26	—	426	—	264	89	353	121	30	157	31	14	45	981	
Basarabia	51	72	—	—	123	22	204	—	226	140	32	172	14	—	14	535	
Bucovina	16	14	—	—	30	3	54	13	70	52	—	52	—	—	—	152	
Ţara întreagă	530	1.079	80	17	1.706	146	1.308	280	1.734	966	291	1.257	177	147	324	5.021	
Vechiul Regat	13,36	18,13	1,61	0,51	33,61	3,61	23,44	5,31	32,36	19,48	6,65	26,13	3,94	3,96	7,90	100	66,78
Transilvania	1,52	39,26	2,65	—	43,43	—	26,91	9,07	35,98	12,33	3,67	16,00	3,16	1,43	4,59	100	19,54
Basarabia	9,53	13,46	—	—	22,99	4,11	38,13	—	42,24	27,17	5,98	32,15	2,62	—	2,62	100	10,66
Bucovina	10,53	9,21	—	—	19,74	1,97	35,53	8,55	46,05	34,21	—	34,21	—	—	—	100	3,02
Ţara întreagă (medie)	10,56	21,49	1,59	0,34	33,98	2,91	26,05	5,58	34,53	19,24	5,80	25,04	3,52	2,93	6,45	100	100

981 persoane, adică 19,54% din acelaşi total; în Basarabia 535, adică 10,66% dintr-însul; iar în Bucovina 152, adică 3,02%.

Proveniența elevilor

Elevii înscrişi în şcolile secundare tehnice de stat în anul şcolar 1931/32 au fost în număr de 43.240. Din ei, 18.264, adică 42,24%, au urmat în şcoli comerciale; 13.242, adică 30,62%, în şcoli de meserii; 10.313, adică 23,85%, în şcoli profesionale; şi 1.421, adică 3,29%, în şcoli de menaj. Numărul cel mai ridicat de înscrişi în şcoli secundare tehnice îl prezintă Vechiul Regat, în care au urmat 30.717 elevi, adică 71,04% din totalul elevilor înscrişi în şcoli tehnice de stat. În şcolile similare din Transilvania n-au urmat decât 6.790 de elevi, adică 15,70% din acelaşi total. În Basarabia şi Bucovina au urmat 4.818 şi 915 elevi, adică 11,14% şi 2,12% din totalul înscrişilor în aceste şcoli.

Tabloul Nr. 3
1931/32

CORPUL DIDACTIC AL ŞCOLILOR TEHNICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE

	Şcoli comerciale					Şcoli meserii	Şcoli profesionale			Total	
	Elem.	Sup.	Pract.	Serale	Total	Inf.	Gr. I	Gr. II	Total		
Numeric:											
Vechiul Regat	43	56	17	—	116	11	48	33	81	208	—
Transilvania	—	120	—	26	146	—	—	—	—	146	—
Basarabia	—	6	—	—	6	—	—	—	—	6	—
Bucovina	11	—	—	—	11	—	1	—	1	12	—
Țara întreagă	54	182	17	26	279	11	49	33	82	372	—
Procentual:											
Vechiul Regat	20,67	26,93	8,17	—	55,77	5,29	23,08	15,86	38,94	100	55,91
Transilvania	—	82,19	—	17,81	100%	—	—	—	—	100	39,25
Basarabia	—	100%	—	—	100%	—	—	—	—	100	1,61
Bucovina	91,67	—	—	—	91,67	—	8,33	—	8,33	100	3,23
Țara întreagă (medie)	14,52	48,92	4,57	6,99	75,00	2,96	13,17	8,87	22.04	100	100

În şcolile secundare, tehnice, particulare şi confesionale au fost înscrişi în acelaşi an şcolar 3.076 de elevi. Dintre ei, 2.203, adică 71,62% au urmat în şcoli comerciale; singura şcoală de meserii particulară a avut 106 elevi, care reprezintă 3,45% din totalul înscrişilor; iar în şcolile profesionale particulare şi confesionale au urmat 767 eleve, adică 24,93% din acelaşi total. În Vechiul Regat au urmat 1.675 elevi, adică 54,45% din totalul înscrişilor în şcoli secundare tehnice, particulare şi confesionale; în Transilvania 1.147, adică 37,29%; în Basarabia 18, adică 0,59%; iar în cele din Bucovina 236, adică 7,67%.

În toate şcolile secundare tehnice care depind de Ministerul Instrucției, cele de stat şi cele particulare şi confesionale, urmează 46.316 elevi. În şcolile comerciale 20.467, adică 44,19%; în şcolile de meserii 13.348, adică 28,82%; în şcolile profesionale 11.080, adică 23,92%; iar în şcolile de menaj 1.421, adică 3,07%.

În şcolile secundare tehnice din Vechiul Regat urmează 32.392 elevi, ceea ce reprezintă 69,94% din totalul populației acestor şcoli, în cele din Transilvania urmează 7.937 elevi, ceea ce reprezintă 17,14% din acelaşi total; în cele din Basarabia 4.836, adică 10,44%, iar în cele din Bucovina 1.151, adică 2,48%.

În populația şcolilor secundare tehnice intră 28.600 băieți şi 17.716 fete. Băieții au fost proporțional mai numeroşi ca fetele în aceste şcoli, reprezentând 61,75% din această populație, pe când fetele reprezintă numai 38,25% [din ea]. Numărul proporțional mai ridicat de fete înscrise în şcoli profesionale îl prezintă în anul şcolar 1931/32 Bucovina, unde ele reprezintă 46,13% din elevii şcolilor secundare tehnice. Numărul proporțional cel mai scăzut de fete se înscrie în şcolile secundare tehnice din Transilvania, unde băieții reprezintă 70,83% din totalul elevilor înscrişi. În Vechiul Regat şi în Basarabia, procentul fetelor înscrise este de 40,55% şi 35,90% din totalul populației lor.

În genere, în şcolile secundare tehnice particulare şi confesionale, procentul fetelor este proporțional considerabil mai ridicat decât în şcolile de stat (57,12% față de 36,91%).

Din elevii înscrişi în şcolile secundare tehnice de stat, 16.254, adică 37,59% au provenit de la țară, iar 26.986, adică 62,41% au fost orăşeni. În mijlocie, în şcolile comerciale urmează 28,70% elevi de la țară, în şcolile de menaj 30,12%, în şcolile profesionale 32,21% eleve, iar în şcolile de meserii 52,35% elevi de la țară. Şcolile comerciale, profesionale şi de menaj sunt populate adică, în măsură proporțional mai mare, cu copii de proveniență urbană. Numai în şcolile de meserii, copiii de la țară sunt proporțional mai mulți decât cei de la oraş. Procentul cel mai ridicat de elevi de şcoli tehnice secundare originari de la țară se întâlneşte în Transilvania, unde 49,46 din totalul copiilor care urmează în aceste şcoli sunt originari de la țară. În Basarabia, procentul corespunzător are valoarea 45,35%, în Bucovina cea de 44,70%, iar în Vechiul Regat pe cea relativ scăzută de 33,54%.

De la țară, băieții vin în măsură proporțional mai mare să se înscrie în şcoli secundare tehnice decât fetele (din cei 37,59% elevi de proveniență rurală ai acestor şcoli, 27,07% sunt băieți şi 10,52% fete; pe când din cei 62,41% elevi de proveniență urbană, 36,02% sunt băieți, 26,39% fete). Diferența dintre numărul de băieți de la țară înscrişi în şcolile secundare tehnice de stat şi numărul de fete de la țară înscrise în aceleaşi şcoli este mai pronunțată în Transilvania (din 49,46% elevi de proveniență rurală, numai 9,87% sunt fete). În Bucovina,

Basarabia şi Vechiul Regat, numărul băieţilor de la ţară nu întrece numărul fetelor înscrise în aceste şcoli decât cu 19,12%, 16,17% şi 13,62% din totalul înscrişilor. Populaţia urbană dă un număr de eleve de şcoli secundare tehnice mult mai ridicat decât populaţia rurală. Totuşi, numai în Bucovina numărul fetelor de proveniență urbană înscrise în astfel de şcoli întrece numărul băieţilor. În celelalte unităţi provinciale, băieţii sunt mai numeroşi decât fetele (în Transilvania cu 17,30% din totalul înscrişilor, în Basarabia şi în Vechiul Regat cu 11,77% şi 7,90% din acelaşi total).

Şcolile secundare tehnice particulare şi confesionale au o populaţie aproape exclusiv de proveniență urbană (părinţii a 84,88% din elevii lor au locuinţa în oraş). În genere, fetele precumpănesc: din cei 15,12% elevi ai lor de proveniență rurală, 9,30% sunt fete, iar din cei 84,88% elevi de proveniență urbană fetele reprezintă o parte de 47,82%, iar băieţii alta de numai 37,06%.

Din elevii tuturor şcolilor secundare tehnice, de stat şi particulare confesionale, 63,90% sunt de proveniență urbană, iar 36,10% de proveniență rurală. Populaţia şcolilor comerciale este în mai mare măsură de proveniență urbană, populaţia şcolilor de meserii în mai mică măsură (cu 72,79% şi 45,54% elevi ai căror părinţi locuiesc în oraş). Şcolile de menaj şi cele profesionale, deşi au un caracter de şcoli urbane ceva mai puţin pronunţat, prezintă procente de copii de proveniență urbană ridicate (69,88% şi 68,84%). Şcolile secundare tehnice din Basarabia şi din Transilvania prezintă proporţia relativ mai ridicată de elevi de proveniență rurală (45,18% şi 45,00%). În cele din Bucovina şi îndeosebi în cele din Vechiul Regat, această proporţie e considerabil mai scăzută (39,35% din totalul înscrişilor şi 32,45% din acest total).

La 10.000 de locuitori revin în mijlocie 26 de elevi înscrişi în şcoli secundare tehnice de stat şi particulare. Vechiul Regat, unde la 10.000 de locuitori revin 37 elevi înscrişi în astfel de şcoli, posedă învăţământul tehnic proporţional mai bine cercetat în raport cu populaţia lui, în Basarabia revin de 10.000 de locuitori 17 elevi, în Transilvania numai 14, iar în Bucovina 13.

Şcolile comerciale sunt şcolile secundare tehnice proporţional cel mai mult, iar cele de menaj cel mai puţin cercetate. Cele dintâi prezintă 11 elevi de 10.000 de locuitori ai ţării, cele din urmă abia 2 eleve la 30.000 de locuitori. Şcolile de meserii au 7 elevi de 10.000 locuitori; iar şcolile profesionale 6.

În raport cu populaţia lor, şcolile secundare tehnice din Bucovina au corpul didactic proporţional cel mai numeros, prezentând deci garanţia cea mai puternică pentru un învăţământ făcut în condiţiuni bune. În cadrul lor, un profesor, un maestru sau un învăţător întrebuinţat în învăţământul tehnic revine de 7 elevi. Media pe ţară este cea de 9 elevi la un membru al corpului didactic. În învăţământul tehnic din Transilvania, această proporţie are valoarea de 8, pe când în Basarabia şi în Vechiul Regat revin 9 elevi de membru al corpului didactic.

Tabloul Nr. 4
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT, PE SEXE

	Şcoli comerciale												Şcoli de meserii		
	Elementare			Superioare			Serale			Total			Elementare		
	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total
Vechiul Regat	4.699	1.166	5,865	5.262	1.668	6.930	705	—	705	10.666	2.834	13.500	1.182	—	1.182
Transilvania	162	—	162	2.529	626	3.155	—	—	—	2.691	626	3.317	—	—	—
Basarabia	627	27	654	597	12	609	—	—	—	1.224	39	1.263	225	—	225
Bucovina	66	—	66	118	—	118	—	—	—	184	—	184	14	33	47
Ţara întreagă	5.554	1.193	6.747	8.506	2.306	10.812	705	—	705	14.765	3,499	18.264	1.421	33	1.454

Tabloul Nr. 5

CONTINUARE LA TABLOUL NR. 4*

	Şcoli de meserii									Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total general		
	Inferioare			Superioare			Total											
	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total	Gr. I	Gr. II	Total	Curs elem.	Curs norm.	Total	B.	F.	Total
Vechiul Regat	5.099	418	5.517	1.717	—	1.717	7.998	418	8.416	5.888	1.735	7.623	861	317	1.178	18.664	12.053	30.717
Transilvania	1.724	—	1.724	576	—	576	2.300	—	2.300	726	364	990	163	20	183	4.991	1.799	6,790
Basarabia	1.633	251	1.884	—	—	—	1.858	251	2.109	1.147	239	1.386	60	—	60	3.082	1.736	4.818
Bucovina	233	24	257	113	—	113	360	57	417	314	—	314	—	—	—	544	371	915
Ţara întreagă	8.689	693	9.382	2.406	—	2.406	12.516	726	13.242	8.075	2.238	10.313	1.084	337	1.421	27.281	15.959	43.240

* Totalul de 43.240 cuprinde totalurile parţiale din tablourile Nr. 4 şi 5.

Tabloul Nr. 6
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT

	ŞCOLI COMERCIALE						ŞCOLI DE MESERII					
	Elem.	Super.	Serale	Total			Elem.	Inf.	Super.	Total		
	Total	Total	Total	Băieţi	Fete	Total	Total	Total	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	5.865	6.930	705	10.666	2.834	13.500	1.182	5.517	1.717	7.998	418	8.416
Transilvania	162	3.155	—	2.691	626	3.317	—	1.724	576	2.300	—	2.300
Basarabia	654	609	—	1.224	39	1.263	225	1.884	—	1.858	251	2.109
Bucovina	66	118	—	184	—	184	47	257	113	360	57	417
Ţara întreagă	6.747	10.812	705	14.765	3.499	18.264	1.454	9.382	2.406	12.516	726	13.242
Vechiul Regat	19,09	22,56	2,30	57,51	23,51	43,95	6,33	17,96	9,20	42,85	3,47	27,40
Transilvania	2,38	46,47	—	53,92	34,80	48,85	—	25,39	8,48	46,08	—	33,87
Basarabia	13,58	12,64	—	39,71	2,25	26,22	4,67	39,10	—	60,29	14,46	43,77
Bucovina	7,21	12,90	—	33,82	—	20,11	5,14	28,09	12,35	66,17	15,36	45,57
Ţara întreagă	15,69	25,00	1,64	54,12	21,93	42,24	3,36	21,70	5,56	45,88	4,55	30,62

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 7

1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR
ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT

	Şcoli profesionale			Şcoli menaj			Total			Totalul elevilor din provincie față de totalul general pe țară %
	Gr. I	Gr. II	Total	Elem.	Norm.	Total	Băieți	Fete	Total	
Vechiul Regat	5.888	1.735	7.623	861	317	1.178	18.664	12.052	30.717	71,04%
Transilvania	726	264	990	163	20	183	4.991	1.799	6.790	15,70%
Basarabia	1.147	239	1.386	60	—	60	3.082	1.736	4.818	11,14%
Bucovina	314	—	314	—	—	—	544	371	915	2,12%
Țara întreagă	8.075	2.238	10,313	1.084	337	1.421	27.281	15.959	43.240	100%
Vechiul Regat	48,85	14,39	24,82	7,14	2,64	3,84	60,76	39,24	100%	
Transilvania	40,36	14,67	14,58	9,06	1,11	2,70	73,51	26,49	100%	
Basarabia	66,06	13,77	28,76	3,46	—	1,25	63,97	36,03	100%	
Bucovina	84,64	—	34,32	—	—	—	59,45	40,55	100%	
Țara întreagă	50,60	14,02	23,85	6,79	2,11	3,29	63,09	36,91	100%	

Tabloul Nr. 8

1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE PE SEXE

	Ş C O L I C O M E R C I A L E											
	Elementare			Superioare			Serale			Practice		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Numeric:												
Vechiul Regat	121	259	380	248	110	358	—	—	—	119	—	119
Transilvania	—	—	—	578	476	1.054	53	40	93	—	—	—
Basarabia	—	—	—	18	—	18	—	—	—	—	—	—
Bucovina	76	105	181	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Țara întreagă	197	364	561	844	586	1.430	53	40	93	119	—	119
Procentual:												
Vechiul Regat	20,37	23,96	22,69	41,75	10,18	21,37	—	—	—	10,03	—	7,10
Transilvania	—	—	—	91,60	92,25	91,89	8,40	7,75	8,11	—	—	—
Basarabia	—	—	—	100%	—	100%	—	—	—	—	—	—
Bucovina	65,63	76,69	100%	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Țara întreagă	14,93	20,72	18,24	63,99	33,35	46,49	4,02	2,28	3,02	9,02	—	3,87

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 9
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE (CONTINUARE LA TABLOUL NR. 8)

	Şcoli comerciale			Şcoli inferioare de meserii		Şcoli profesionale			Total			
	Total											
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Total	Gr. I	Gr. II	Total	Băieţi	Fete	Total	%
Numeric:												
Vechiul Regat	488	369	857	106	106	379	333	712	594	1.081	1.675	54,45
Transilvania	631	516	1.147	—	—	—	—	—	631	516	1.147	37,29
Basarabia	18	—	18	—	—	—	—	—	18	—	18	0,59
Bucovina	76	105	181	—	—	55	—	55	76	160	236	7,67
Ţara întreagă	1.213	990	2.203	106	106	434	333	767	1.319	1.757	3.076	100
Procentual:												
Vechiul Regat	82,15	34,14	51,16	17,85	6,33	35,06	30,89	42,51	35,46	64,54	100%	
Transilvania	100%	100%	100%	—	—	—	—	—	55,01	44,99	100%	
Basarabia	100%	—	100%	—	—	—	—	—	100%	—	100%	
Bucovina	100%	65,63	76,69	—	—	34,38	—	23,31	32,20	67,80	100%	
Ţara întreagă	91,95	56,35	71,62	8,04	3,45	24,70	18,95	24,93	42,88	57,12	100%	

Tabloul Nr. 10
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT ŞI PARTICULARE-CONFESIONALE

	ŞCOLI COMERCIALE							ŞCOLI DE MESERII					
					Total						Total		
	Elem.	Super.	Serale	Pract.	Băieţi	Fete	Total	Elem.	Infer.	Super.	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	6.245	7.288	705	119	11.152	3.203	14.357	1.182	5.623	1.717	8.104	418	8.335
Transilvania	162	4.209	93	—	3.322	1.142	4.464	—	1.724	576	2.300	—	2.300
Basarabia	654	627	—	—	1.242	39	1.281	225	1.884	—	1.858	251	2.109
Bucovina	247	118	—	—	260	105	365	47	257	113	360	57	417
Ţara întreagă	7.308	12.242	798	119	15.978	4.489	20.467	1.454	9.388	2.406	12.622	726	13.348
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Vechiul Regat	19,28	22,50	2,18	0,36	57,92	24,38	44,32	3,65	17,36	5,30	42,08	3,18	26,31
Transilvania	2,04	53,03	1,17		59,09	49,33	56,24	—	21,72	7,26	40,91	—	28,98
Basarabia	13,52	12,97	—	—	40,06	2,25	26,49	4.65	38.96	—	59,94	14,46	43,61
Bucovina	22,46	10,25	—	—	41,94	19,77	31,71	4,08	22,33	9,82	58,06	10,74	36,23
Ţara întreagă	15,78	26,43	1,72	0,26	55,87	25,34	44,19	3,14	20,49	5,19	44,13	4,10	28,82

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 11
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT ŞI PARTICULARE-CONFESIONALE (CONTINUARE LA TABLOUL NR. 10)

	Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total general			
	Gr. I	Gr. II	Total	Elem.	Norm.	Total	Băieţi	Fete	Total	%
Vechiul Regat	6.267	2.068	8.735	161	317	1.178	19.258	13.134	32.392	69,94
Transilvania	726	264	990	163	20	183	5.622	2.315	7.937	17,14
Basarabia	1.147	239	1.386	60	—	60	3.100	1.736	4.836	10,44
Bucovina	369	—	369	—	—	—	620	531	1.151	2.48
Ţara întreagă	8.509	2.571	11.080	1.085	337	1.421	28.600	17.716	46.316	100
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Vechiul Regat	47,72	15,75	25,73	6,56	2,41	3,64	59,45	40,55	100	
Transilvania	31,36	11,40	12,47	7,05	0,86	2,31	70,83	29,17	100	
Basarabia	66,06	13,77	28,66	3,46		1,24	64,10	35,90	100	
Bucovina	66,49	—	32,06	—	—	—	53,87	46,13	100	
Ţara întreagă	48,03	14,51	23,92	6,1	1,90	3,07	61,75	38,25	100	

Tabloul Nr. 12
1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT DUPĂ MEDIUL SOCIAL DIN CARE PROVIN

	Şcoli comerciale						Şcoli de meserii					
	Ţară			Oraş			Ţară			Oraş		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	3.101	224	3.345	7.565	2.590	10.155	4.142	278	4.420	3,856	140	3.996
Transilvania	1.334	225	1.559	1.357	401	1.758	1.354	—	1.354	946	—	946
Basarabia	259	—	259	965	39	1.004	1.223	36	1.259	635	215	850
Bucovina	79	—	79	105	—	105	213	16	229	147	41	188
Ţara întreagă	4.773	469	5.242	9.992	3.030	13.022	6.932	330	7.262	5.584	396	5.880
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Vechiul Regat	42,81	7,98	32,47	66,24	28,80	49,74	57,19	9,08	42,90	33,76	1,56	19,58
Transilvania	49,63	33,58	46,43	58,92	35,52	51,22	50,37	—	40,32	41,08	—	27,56
Basarabia	17,48	—	11,85	60,31	3,76	38,13	82,52	5,12	57,62	39,69	20,82	32,28
Bucovina	27,05	—	19,32	41,67	—	20,76	72,95	13,68	55,99	58,33	16,14	37,15
Ţara întreagă	40,78	10,31	32,25	64,15	26,56	48,25	99,22	7,25	44,68	35,85	3,47	32,16
	26,13	2,57	28,70	54,71	16,59	71,30	52,35	2,49	54,84	42,17	2,99	45,16

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 13

1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT DUPĂ MEDIUL SOCIAL DIN CARE PROVIN (CONTINUARE LA TABLOUL NR. 12)

Şcoli profesionale						Şcoli de menaj						Total					
Țară			Oraş			Țară			Oraş			Țară			Oraş		
Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
—	2.184	2.184	—	5.439	5.439	—	353	353	—	825	825	7.243	3.059	10.302	11.421	8,994	20,415
—	370	370	—	620	620	—	75	75	—	108	108	2.688	670	3.358	2.303	1.129	3.432
—	667	667	—	719	719	—	—	—	—	60	60	1.482	703	2.185	1.600	1.033	2.633
—	101	101	—	213	213	—	—	—	—	—	—	292	117	409	252	254	506
—	3.332	3.332	—	6.991	6.991	—	428	428	—	993	993	11.705	4.549	16.254	15.576	11.410	26.986
	%			%			%			%		%	%	%	%	%	%
—	71,40	21,20	—	60,47	26,64	—	11,54	3,43	—	9,17	4,04	23,58	9,96	33,54	37,18	29,28	66,46
—	55,22	11.02	—	54,92	18,07	—	11.20	2,23	—	9,56	3,15	39,59	9,87	49,46	33,92	16,62	50,54
—	94,88	30,53	—	69,61	27,31	—	—	—	—	5,81	2,28	30,76	14,59	45,35	33,21	21,44	55,65
—	86,32	24,69	—	83,86	42,09	—	—	—	—	—	—	31,91	12,79	44,70	27,54	27,76	55,30
—	73,03	20,44	—	61,27	25,91	—	9,41	2,63	—	8,70	3,68	27,06	10,52	37,59	36,02	26,39	62,41
—	32,21	—	—	67,79	—	—	30,12	—	—	69,88	—	27,07	10,52	37,59	36,02	26,39	62,41

Tabloul Nr. 14

1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE DUPĂ MEDIUL SOCIAL DIN CARE PROVIN

	ŞCOLI COMERCIALE						ŞCOLI DE MESERII					
	Țară			Oraş			Țară			Oraş		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	69	—	69	419	369	788	8	—	8	98	—	98
Transilvania	84	130	214	547	386	933	—	—	—	—	—	—
Basarabia	—	—	—	18	—	18	—	—	—	—	—	—
Bucovina	18	26	44	58	79	137	—	—	—	—	—	—
Țara întreagă	171	156	327	1.042	834	1.876	8	—	8	98	—	98
	%	%	%	%	%	%	%		%	%		%
Vechiul Regat	89,61	—	33,34	81,04	38,30	53,68	10,38	—	3,86	18,96	—	6,67
Transilvania	100	100	100	100	100	100	—	—	—	—	—	—
Basarabia	100	—	—	100	—	100	—	—	—	—	—	—
Bucovina	—	100	100	100	58,96	71,35	—	—	—	—	—	—
Țara întreagă	95,53	45,55	70,32	91,41	56,70	71,85	4,47	—	1,72	8,59	—	3,75
	7,76	7,08	14,84	47,30	37,86	85,16	7,55	—	7,55	92,45	—	92,45

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 15
1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE DUPĂ MEDIUL SOCIAL DIN CARE PROVIN (CONTINUARE LA TABLOUL NR. 14)

	ŞCOLI PROFESIONALE						TOTAL					
	Țară			Oraș			Țară			Oraș		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	130	130	—	582	582	77	130	207	517	951	1.468
Transilvania	—	—	—	—	—	—	84	130	214	547	386	933
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	18
Bucovina	—	—	—	—	55	55	18	26	44	58	134	192
Țara întreagă	—	130	130	—	637	626	179	286	465	1.140	1.471	2.611
		%	%		%	%	%	%	%	%	%	%
Vechiul Regat	—	100	62,80	—	61,20	39,65	4,60	7,76	12,36	30,86	56,78	87,64
Transilvania	—	—	—	—	—	—	7,32	11,33	18,64	47,69	33,66	81,35
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	100
Bucovina	—	—	—	—	41,04	28,65	7,63	11,01	18,64	24,58	56,78	81,36
Țara întreagă	—	45,45	27,96	—	43,30	24,40	5,82	9,30	15,12	37,06	47,82	84,44
	—	16,95	16,95	—	83,05	83,05	5,82	9,30	15,12	37,06	47,92	84,88

Tabloul Nr. 16
1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEHNICE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE DUPĂ MEDIUL SOCIAL DIN CARE PROVIN

	Şcoli comerciale						Şcoli de meserii					
	Țară			Oraș			Țară			Oraș		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	3.170	244	3.414	7.984	2.959	10.943	4.150	278	4.428	3.954	140	4.094
Transilvania	1.418	355	1.773	1.904	787	2.691	1.354	—	1.354	946	—	946
Basarabia	259	—	259	983	39	1.022	1.223	36	1.259	635	215	850
Bucovina	97	26	123	163	79	242	213	16	229	147	41	188
Țara întreagă	4,944	625	5.569	11.034	3.864	14.898	6.940	330	7.270	5.682	396	6.078
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Vechiul Regat	—	—	32,48	—	—	50,00	—	—	42,14	—	—	18,71
Transilvania	—	—	49,63	—	—	61,65	—	—	37,91	—	—	21,67
Basarabia	—	—	11,85	—	—	38,55	—	—	57,62	—	—	32,06
Bucovina	—	—	27,15	—	—	34,67	—	—	50,55	—	—	26,93
Țara întreagă	—	—	33,31	—	—	50,34	—	—	43,48	—	—	20,54
	24.16	3,05	27,21	53,91	18,88	72,79	51,99	2,47	54,46	42,57	2,97	45,54

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 17
1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEHNICE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE DUPĂ MEDIUL SOCIAL DIN CARE PROVIN (CONTINUARE LA TABLOUL NR. 16)

Şcoli profesionale						Şcoli de menaj						Total					
Ţară			Oraş			Ţară			Oraş			Ţară			Oraş		
Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
—	2.314	2.314	—	6.021	6.021	—	353	353	—	825	825	7.320	8.189	10.509	11.938	9.945	21.883
—	370	370	—	620	629	—	75	75	—	108	105	2.772	800	3,572	2.850	1.515	4.365
—	667	667	—	719	719	—	—	—	—	60	60	1.482	703	2.185	1.618	1.033	2.651
—	101	101	—	268	268	—	—	—	—	—	—	310	143	453	310	388	698
—	3.452	3.452	—	7.628	7.628	—	428	428	—	993	993	11.884	4.835	16.719	16.716	12.881	29.597
	%	%		%	%		%	%		%	%	%	%	%	%	%	%
—	—	22,02	—	—	27,52	—	—	3,36	—	—	3,77	22,60	9,85	32,45	36,85	30,70	67,55
—	—	10,36	—	—	14,20	—	—	2,10	—	—	2,47	34,92	10,08	45,00	35,91	19,03	55,00
—	—	30,53	—	—	27,12	—	—	—	—	—	2.26	30,64	14,54	45,18	33,46	21,36	54,82
—	—	22,30	—	—	38,40	—	—	—	—	—	—	26,93	12,42	39,35	26,94	33,71	60,65
—	—	20,65	—	—	25,76	—	—	2,56	—	—	3,36	25,66	10,44	36,10	36,09	27,81	63,90
—	31,16	31,10	—	68,84	68,84	—	30.12	30.12	—	69,88	69,88	25,66	10,44	36,10	39,09	27,81	63,90

Tabloul Nr. 18
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLI SECUNDARE TEHNICE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE DEPINZÂND DE MINISTERUL INSTRUCŢIEI, CARE REVINE DE 10.000 LOCUITORI

	Şcoli comerciale	Şcoli meserii	Şcoli profesionale	Şcoli menaj	Total
Vechiul Regat	16.340	9.699	9.486	1.341	36.866
Transilvania	8.044	4.145	1.783	0.330	14.302
Basarabia	4.474	7.365	4.840	0.210	16.889
Bucovina	4.276	4.886	4.323	—	13.485
Ţara întreagă	11.337	7.394	6.138	0.787	25.656

Tabloul Nr. 19
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE DEPENDENTE DE MINISTERUL INSTRUCŢIUNII, CARE REVINE DE 100 DE ÎNTREPRINDERI COMERCIALE (ÎN RAPORT CU DATELE RECENSĂMÂNTULUI [DIN] 1930)

	Şcoli comerciale	Şcoli meserii	Şcoli profesionale	Şcoli menaj	Total
Vechiul Regat	11.798	7.003	6.849	0.968	26.618
Transilvania	4.850	2.498	1.079	0.199	8.623
Basarabia	3.510	5.789	3.798	0.165	13.252
Bucovina	2.282	2.606	2.309	—	7.194
Ţara întreagă	7.687	5.014	4.162	0.534	17.397

Corpul didactic mai numeros din şcolile secundare tehnice de stat îl prezintă şcolile de menaj, unde de maestră sau profesoară revin 4 eleve. În şcolile de meserii revin de maestru sau de profesor 8 elevi, în şcolile profesionale 9 eleve; iar în [cele] comerciale 13 elevi, diferenţe care se datoresc în parte şi gradului mai mare sau mai mic de teoreticitate al învăţământului în aceste şcoli.

În şcolile secundare tehnice particulare, corpul didactic este relativ mai numeros: acolo revin în mijlocie numai 8 elevi de profesor sau de maestru.

Promovarea

La sfârşitul anului şcolar 1931/32 au promovat 33.778 din elevii şcolilor secundare tehnice de stat, au rămas repetenţi 3.954 şi au fost eliminaţi, s-au retras, [sau] au murit 5.508. Adică din totalul înscrişilor, 78,12% au promovat; 9,14% au rămas repetenţi şi 12,74% au fost eliminaţi, s-au retras, au murit. În şcolile de menaj au promovat proporţional mai multe din eleve: 1.166, adică 82,06%. Şcolile de meserii urmează, unde au promovat 10.492 din înscrişi, adică 79,31%. În şcolile comerciale promovează aproape aceeaşi proporţie de înscrişi: cei 14.435 promovaţi ai lor reprezintă 79,74% din totalul înscrişilor. Relativ mai puţini elevi promovează în şcolile profesionale: 7.685 de eleve, care reprezintă numai 74,53% din totalul înscrişilor.

În şcolile secundare tehnice de stat din Transilvania, au promovat proporţional mai mulţi dintre elevi: 82,83%; în cele din Vechiul Regat, un procent mai scăzut de 77,56%; iar în Basarabia şi în Bucovina n-au promovat decât 75,63% şi 74,98% dintre ei.

Dintre băieţi promovează 78,50%, dintre fete 77,46%. Diferenţa între măsura în care promovează fetele şi între măsura în care promovează băieţii în şcolile secundare tehnice de stat este mai pronunţată în Bucovina, unde trec 70,35% dintre fetele înscrise şi 78,13% din băieţi. În Basarabia şi Transilvania dintre băieţi promovează aproximativ cu 2% mai mulţi decât dintre fete (76,35% faţă de 74,54% şi 83,29% faţă de 81,55%). În Vechiul Regat, procentul de băieţi care promovează întrece în foarte mică măsură procentul fetelor din această categorie (77,60% faţă de 77,49%).

Procentul mijlociu al înscrişilor care rămân repetenţi în şcolile secundare tehnice de stat este cel de 9,14%. În Vechiul Regat, acest procent atinge valoarea cea mai ridicată (9,95%), în Transilvania pe cea mai scăzută de 6,24%; în Bucovina [pe cea de] 7,25% iar în Basarabia de 8,45%. Şcolile comerciale şi cele profesionale prezintă procentele cele mai ridicate de repetenţi; 10,27% şi 10,02%; în şcolile de meserii nu rămân repetenţi decât 7,60% din înscrişi, iar [în] şcolile de menaj 2,67%.

Particularitatea şcolilor secundare tehnice este că ele prezintă procente de eliminaţi, retraşi şi morţi mult mai ridicate decât procentele de repetenţi. Cum eliminările şi decesele nu sunt mai numeroase în învăţământul secundar tehnic decât în celelalte şcoli secundare, aceasta vădeşte existenţa unui număr considerabil de retrageri din şcoală.

Valoarea mijlocie a acestui procent în şcolile secundare tehnice de stat a fost în anul 1931/32 cea de 12,74%. Numărul proporţional cel mai ridicat de eliminaţi, retraşi şi morţi îl prezintă Bucovina, unde 17,81% din înscrişi intră în această categorie. În Basarabia eliminaţii şi morţii cifrează 15,92% din totalul înscrişilor, în Vechiul Regat 12,49%, iar în Transilvania numai 10,93%. În şcolile cu un caracter tehnic pronunţat: şcolile de meserii, de menaj şi profesionale, eliminaţii, retraşii şi morţii sunt proporţional mai numeroşi, cifrând pentru fiecare categorie 13,17%, 15,46% şi 15,27% din totalul înscrişilor. În şcolile comerciale, în care modul de predare este de ordin mult mai teoretic, procentul de înscrişi, care intră în categoria eliminaţilor, a retraşilor şi a morţilor este cel mai scăzut: 0,69% din totalul lor.

În şcolile secundare tehnice particulare şi confesionale promovează 2.553 elevi, ceea ce reprezintă un procent de 83% din totalul înscrişilor, proporţional mult mai mulţi elevi adică decât în şcolile secundare de stat. La fel ca în acestea, şcolile de meserii prezintă procentul de promovaţi cel mai ridicat, şcolile comerciale le urmează, iar şcolile profesionale au procentul cel mai scăzut. În şcolile particulare şi confesionale toate aceste procente au însă valori considerabil mai ridicate decât în şcolile de stat (în şcolile de meserii promovează 88,68% din înscrişi, în şcolile comerciale 85,51%, iar în şcolile profesionale 74,70%). Şcolile secundare tehnice particulare şi confesionale nu prezintă însă în toate unităţile provinciale procente de promovaţi mai ridicate decât cele de stat. În Transilvania au un procent de promovaţi cu mult superior: 93,98%; în Vechiul Regat întrucâtva superior: 78,87%; în Basarabia şi în Bucovina însă, prezintă procente mai scăzute decât şcolile tehnice secundare de stat (având numai 66,67% şi 60,16% promovaţi).

Procentul de înscrişi repetenţi este astfel considerabil mai scăzut în şcolile tehnice secundare particulare şi confesionale decât în cele de stat. Mijlocia lui pe ţara întreagă nu este în cazul lor decât 5,12%. Procentul de înscrişi eliminaţi, retraşi şi morţi este însă destul de apropiat de cel din cazul şcolilor de stat, având valoarea 11,28%. Ceea ce indică faptul că valoarea ridicată a acestui procent constituie o trăsătură comună a tuturor şcolilor secundare tehnice.

Spre deosebire de şcolile de stat, în care cifra băieţilor promovaţi, repetenţi şi a băieţilor eliminaţi, retraşi şi morţi este proporţional mai ridicată decât cifrele corespunzătoare de fete (63,40% faţă de 36,60%; respectiv 64,92% faţă de 35,08%; şi 59,88% faţă de 40,12%) în şcolile tehnice secundare particulare şi confesionale cifra fetelor promovate, [a] repetentelor şi eliminatelor, retrase şi moarte este

proporțional mai ridicată decât cifrele corespunzătoare de băieți (cu valorile 55,10% față de 44,81%; 61,36% față de 38,64%; şi 69,16% față de 30,84%).

În toate şcolile tehnice secundare dependente de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor au promovat în anul şcolar 1931/32: 36.331 elevi, ceea ce reprezintă 78,44% din totalul înscrişilor; au rămas repetenți 4.130, adică 8,92% din totalul înscrişilor; au fost eliminați, s-au retras şi au murit 5.855, adică 12,64% din acest total. Dintre băieți au promovat 78,88%, dintre fete numai 77,73%.

Fetele au dat un procent de repetente mai mic decât băieții (8,44% din totalul înscriselor față de 9,21% din acelaşi total) însă un procent mai ridicat de eliminări, retrageri şi morți (13,83% din totalul înscrişilor față de 11,91% din acelaşi total).

Procentul proporțional mai ridicat de promovați îl prezintă şcolile de menaj. În genere, în toate şcolile tehnice secundare, fetele promovează în proporție mai mare decât băieții. La o mijlocie de 79,74%, în şcolile comerciale, din fetele înscrise promovează 82,85% pe când din băieți numai 78,85%. La şcolile de meserii, în cazul cărora mijlocia de promovați este de 79,31%, promovează 86,50% fete şi numai 78,89% băieți. Procentul proporțional cel mai scăzut de promovate îl prezintă şcolile profesionale, în care nu promovează decât 74,53% din fetele înscrise.

În Transilvania şcolile tehnice secundare prezintă procentul de promovați proporțional cel mai ridicat. Acolo promovează 84,44% din înscrişi. În Vechiul Regat nu promovează decât 77,63%; iar în Basarabia şi în Bucovina numai 75,60% şi 71,94% din ei.

Repetenții sunt proporțional mai numeroşi în şcolile profesionale, unde 9,76 din înscrise repetă clasa. În şcolile comerciale acest procent are o valoare aproape identică: 9,75%. Procentul de repetenți este ceva mai scăzut în şcolile de meserii: 7,62% din înscrişi şi mult mai scăzut în şcolile de menaj, unde nu rămân repetente decât 2,67% din înscrise. Diferența între măsura în care rămân repetenți băieții şi fetele este mai pronunțată în şcolile de meserii, unde rămân repetenți 7,85% din băieții înscrişi şi numai 3,72% [din] fete. În şcolile comerciale din băieții înscrişi rămân repetenți 10,31%; dintre fete numai 7,76%.

Cazurile cele mai puțin numeroase de repetare a clasei le prezintă şcolile tehnice secundare din Transilvania, unde rămân repetenți 5,62% din înscrişi. În Bucovina rămân 7,47% din înscrişi, în Basarabia 8,42; iar în Vechiul Regat procentul [este] cel mai ridicat: 9,85%.

Eliminații, retraşii şi morții reprezintă procentul cel mai ridicat din înscrişi în şcolile profesionale, în care 15,46% din înscrise intră în această categorie. În şcolile de menaj eliminatele, retrasele şi moartele reprezintă aproape acelaşi procent: 15,27%. În şcolile de meserii şi în şcolile de comerț nu intră în categoria aceasta decât 13,17%, respectiv 10,69% din înscrişi.

Tot Transilvania prezintă numărul proporțional cel mai scăzut de eliminați, retrași și morți, cu procentul de 9,94% din totalul înscrișilor. În Bucovina, Basarabia și Vechiul Regat, eliminații, retrașii și morții sunt proporțional mult mai numeroși, reprezentând fiecare 20,59%, 15,98% și 12,55% din totalul înscrișilor.

În anul școlar 1931/32, din promovații școlilor tehnice secundare de stat, 4.034, adică 9,33% din totalul înscrișilor au absolvit aceste școli. Școlile comerciale au dat 454 de absolvenți; școlile de meserii 2.056; școlile profesionale 1.291; iar școlile de menaj 233. În Vechiul Regat au absolvit 2.715 elevi, în Transilvania 788, în Basarabia 420, iar în Bucovina 111.

Fetele înscrise în școli tehnice secundare au dat în genere un număr proporțional mai ridicat de absolvente. Cele 1.785 absolvente reprezintă 11,18% din totalul fetelor înscrise; pe când cei 2.249 absolvenți nu reprezintă decât 7,99% din totalul băieților înscrișii.

Școlile tehnice secundare particulare și confesionale au dat 571 absolvenți, care reprezintă 18,56% din totalul înscrișilor: 330 băieți și 241 fete. Băieții au absolvit în măsură mult mai mare decât fetele: ei reprezintă 25,09% din totalul înscrișilor, pe când fetele 13,72% din același total. Partea covârșitoare a absolvenților din învățământul tehnic secundar particular și confesional este dată de școlile comerciale: 488 din 571. Școlile de meserii particulare n-au dat decât 26 absolvenți, iar școlile profesionale numai 57 absolvente.

Din toate școlile tehnice secundare au ieșit în anul școlar 1931/32: 4.605 absolvenți, 2.579 băieți și 2.026 fete. Ceea ce reprezintă 9,94% din totalul înscrișilor, 9,02% din totalul băieților și 11,44% din totalul fetelor. Școlile de meserii au dat 2.082 absolvenți. Școlile profesionale 1.348 absolvente, cele comerciale 942 absolvenți, iar cele de menaj 233 de absolvente.

Tabloul Nr. 20
1931/32

SITUAȚIA LA SFÂRȘITUL ANULUI ȘCOLAR 1931/32 A ELEVILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC DE STAT (PROMOVAȚII)

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	8.203	2.293	10.496	6.281	368	6.649	—	5.697	5.697	—	982	982	14.484	9.340	23.824
Transilvania	2.216	556	2.772	1.941	—	1.941	—	764	764	—	147	147	4.157	1.467	5.624
Basarabia	976	34	1.010	1.374	214	1.588	—	1.009	1.009	—	37	37	2.350	1.295	3.644
Bucovina	157	—	157	268	46	314	—	215	215	—	—	—	425	261	686
Țara întreagă	11.552	2.883	14.435	9.864	628	10.492	—	7.685	7.685	—	1.166	1.166	21.416	12.362	33.778
%															
Vechiul Regat	—	—	44,06	—	—	27,91	—	—	23,91	—	4,12	—	60,80	39,20	100
Transilvania	—	—	49,29	—	—	34,51	—	—	13,58	—	2,61	—	73,92	26,08	100
Basarabia	—	—	30,19	—	—	43,58	—	—	27,69	—	1,02	—	64,49	35,51	100
Bucovina	—	—	22,89	—	—	45,77	—	—	31,34	—	—	—	61,95	38,05	100
Țara întreagă	34,20	8,53	42,73	29,20	1,86	31,06	—	—	22,75	—	3,45	—	63,40	36,60	100

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 21
1931/32

PROMOVAȚII LA SFÂRȘITUL ANULUI ȘCOLAR 1931/32 DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC, PARTICULAR ȘI CONFESIONAL

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	385	302	687	94	—	94	—	540	540	—	—	—	479	842	1.321
Transilvania	602	476	1.078	—	—	—	—	—	—	—	—	—	602	476	1.078
Basarabia	12	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12
Bucovina	51	58	109	—	—	—	—	33	33	—	—	—	51	91	142
Țara întreagă	1.050	836	1.886	94	—	94	—	573	573	—	—	—	1.144	1.409	2.553
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36,26	63,74	—
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55,84	44,16	—
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35,92	64,08	—
Țara întreagă	41,13	32,75	73,87	3,68	—	3,68	—	22,44	22,44	—	—	—	44,81	55,19	—

Tabloul Nr. 22
1931/32

PROMOVAȚI LA SFÂRȘITUL ANULUI ȘCOLAR 1931/32 DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC DE STAT ȘI PARTICULAR-CONFESIONAL

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	8.588	2.595	11.183	6.375	368	6.743	—	6.237	6.237	—	982	982	14.963	10.182	25.145
Transilvania	2.818	1.032	3.850	1.941	—	1.941	—	764	764	—	147	147	4.759	1.943	6.702
Basarabia	988	34	1.022	1.374	214	1.588	—	1.009	1.009	—	37	37	2.362	1.294	3.566
Bucovina	208	58	266	268	46	314		248	248	—	—	—	476	352	828
Țara întreagă	12.602	3.719	16.321	9.958	628	10.586	—	8.258	8.258	—	1.166	1.166	22.560	13.771	36.331
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59,51	40,49	100%
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71,01	28,99	
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64,61	35,39	
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57,49	42,51	
Țara întreagă	34,68	10,24	44,92	27,41	1,73	29,14	—	22,73	22,73	—	3,21	3,21	62,09	37,91	

Taboul Nr. 23
1931/32

PROCENTUL DE ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT CARE AU PROMOVAT

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77,60	77,49	77,56
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83,29	81,55	82,83
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76,25	74,54	75,63
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78,13	70,35	74,98
Țara întreagă	78,24	82,39	79,04	78,81	86,50	79,23	—	74,52	74,52	—	82,06	82,06	78,50	77,46	78,12

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 24
1931/32

PROCENTUL ÎNSCRIŞILOR CARE AU PROMOVAT ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE

	Şcoli comerciale			Şcoli meserii			Şcoli profesionale			Şcoli menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80,64	77,89	78,87
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95,40	93.15	93,98
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66,67	—	66,67
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67,10	56,88	60,16
Ţara întreagă	86,56	84,44	85,51	88,68	—	88,68	—	74,70	74,70	—	—	—	86,73	80,19	83,00

Tabloul Nr. 25
1931/32

PROCENTUL ÎNSCRIŞILOR CARE AU PROMOVAT ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT ŞI CELE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE

	Şcoli comerciale			Şcoli meserii			Şcoli profesionale			Şcoli menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77,70	77,52	77,63
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84,65	83,93	84,44
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76,19	74,54	75,60
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76,77	66,29	71,94
Ţara întreagă	78,85	82,86	79,74	78,89	86,50	79,31	—	74,53	74,53	—	82,06	82,06	78,88	77,73	78,44

Tabloul Nr. 26
1931/32

REPETENŢII LA SFÂRŞITUL ANULUI ŞCOLAR 1931/1932 DIN ÎNVĂŢĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC DE STAT

	Şcoli comerciale			Şcoli de meserii			Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Media
Vechiul Regat	1.281	265	1.546	635	13	648	—	828	828	—	35	35	1.916	1.141	3.057
Transilvania	195	21	216	129	—	129	—	76	76	—	3	3	324	100	424
Basarabia	193	2	105	184	12	196	—	106	106	—	—	—	287	120	407
Bucovina	9	—	9	31	2	33	—	24	24	—	—	—	40	26	66
Ţara întreagă	1.588	288	1.876	979	27	1.006	—	1.034	1.034	—	38	38	2.567	1.387	3.954
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62,68	37,32	100
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76,42	23,58	100
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70,52	29,48	100
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60,61	39,39	100
Ţara întreagă	40,16	7,28	47,44	24,76	0,68	25,44	—	26,15	26.15	—	0,96	0,96	64.02	34.08	100

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 27
1931/32

REPETENȚII LA SFÂRȘITUL ANULUI ȘCOLAR 1931/1932 DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC, PARTICULAR ȘI CONFESIONAL

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	38	38	76	11	—	11	—	47	47	—	—	—	49	85	134
Transilvania	12	10	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	10	22
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bucovina	7	13	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	13	20
Țara întreagă	57	61	118	11	—	11	—	47	47	—	—	—	68	108	176
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36,57	63,43	—
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54,55	45,45	—
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35,00	65,00	—
Țara întreagă	32,39	34,66	67,05	6,25	—	6,25	—	26,70	26,70	—	—	—	38,64	61,36	100%

Tabloul Nr. 28
1931/32

REPETENȚII LA SFÂRȘITUL ANULUI ȘCOLAR 1931/1932 DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC DE STAT ȘI CEL PARTICULAR ȘI CONFESIONAL

	Șc. comerciale			Șc. de meserii			Șc. profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	1.319	303	1.622	646	13	659	—	875	875	—	35	35	1.965	1.226	3.191
Transilvania	207	31	238	129	—	129	—	76	76	—	3	3	336	110	446
Basarabia	103	2	105	184	12	196	—	106	106	—	—	—	287	120	407
Bucovina	16	13	29	31	2	33	—	24	24	—	—	—	47	39	86
Țara întreagă	1.645	349	1.994	990	27	1.017	—	1.081	1.081	—	38	38	2.635	1.495	4.130
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61,58	38,42	—
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75,34	24,66	—
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70,52	29,48	—
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53,65	45,35	—
Țara întreagă	39,83	8,45	48,28	23,97	0,65	24,62	—	26,17	26,17	—	0,92	0,92	63,80	36,20	—

Taboul Nr. 29
1931/32

PROCENTUL ÎNSCRIȘILOR CARE AU RĂMAS REPETENȚI ÎN ȘCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,27	9,47	9,95
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6,49	5,57	6,24
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,31	6,91	8,45
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,35	7,01	7,21
Țara întreagă	10,76	8,23	10,27	7,82	3,72	7,60	—	10.02	10,02	—	2,67	2,67	9,41	8,69	9,14

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 30
1931/32

PROCENTUL REPETENȚILOR DIN ȘCOLILE SECUNDARE TEHNICE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,25	7,86	8,00
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,90	1,94	1,92
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,22	8,12	8,48
Țara întreagă	4,70	6,17	5,36	10,38	—	10,30	—	6,13	6,13	—	—	—	5,16	6,15	5,72

Tabloul Nr. 31
1931/32

PROCENTUL DE ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT ȘI CELE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE CARE AU RĂMAS REPETENȚI

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,20	9,33	9,85
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,98	4,75	5,62
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,26	6,91	8,42
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,58	7,34	7,47
Țara întreagă	10,31	7,76	9,75	7,85	3,72	7,62	—	9,76	9,76	—	2,67	2,67	9,21	8,44	8,92

Tabloul Nr. 32
1931/32

ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC DE STAT ÎN ANUL ȘCOLAR 1931/1932

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	1.182	276	1.458	1.082	37	1.119	—	1.098	1.098	—	161	161	2.264	1.572	3.836
Transilvania	280	49	329	230	—	230	—	150	150	—	33	33	510	232	742
Basarabia	145	3	148	300	25	325	—	271	271	—	23	23	445	322	767
Bucovina	18	—	18	61	9	70	—	75	75	—	—	—	79	84	163
Țara întreagă	1.625	328	1.953	1.673	71	1.744	—	1.594	1.594	—	217	217	3.298	2.210	5.508
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59,02	40,98	100
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68,73	31,27	100
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58,02	41,98	100
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48,47	51,53	100
Țara întregă	29,50	5,95	35,45	30,37	1,29	31,66	—	28,94	28,94	—	39,40	39,40	59,88	40,12	100

Tabloul Nr. 33
1931/32

ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI ÎN ANUL ȘCOLAR 1931/1932 DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC PARTICULAR ȘI CONFESIONAL

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	65	29	94	1	—	1	—	125	125	—	—	—	66	154	220
Transilvania	17	30	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	30	47
Basarabia	6	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6
Bucovina	18	34	52	—	—	—	—	22	22	—	—	—	18	56	74
Țara întreagă	106	93	199	1	—	1	—	147	147	—	—	—	107	240	347
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30,00	70,00	100
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36,17	63,93	
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100%	—	
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24,32	75,68	
Țara întreagă	30,55	26,80	57,35	0,29	—	0,29	—	42,36	42,36	—	—	—	30,84	69,16	

Tabloul Nr. 34
1931/32

ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI ÎN ANUL ȘCOLAR 1931/1932 DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC DE STAT ȘI CEL PARTICULAR ȘI CONFESIONAL

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	1.247	305	1.552	1.083	37	1.120	—	1.223	1.223	—	161	161	2.330	1.726	4.056
Transilvania	297	79	376	230	—	230	—	150	150	—	33	33	537	262	799
Basarabia	151	3	154	300	25	325	—	271	271	—	23	23	451	322	773
Bucovina	36	34	70	61	9	70	—	97	97	—	—	—	97	140	237
Țara întreagă	1.731	451	2.152	1.674	71	1.745	—	1.741	1.741	—	217	217	3.405	2.450	5.855
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57,45	42,55	—
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66,79	33,21	—
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58,34	41,66	—
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40,93	59,07	—
Țara întreagă	29,56	7,19	36,75	28,59	1.21	29,80	—	29,74	29,74	—	3,71	3,71	58,16	41,81	—

Tabloul Nr. 35
1931/32

PROCENTUL DE ÎNSCRIȘI ÎN ȘCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT CARE AU FOST ELIMINAȚI, RETRAȘI, MORȚI

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Medie
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12,13	13,34	12,49
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,22	12,90	10,93
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14,44	18,55	15,92
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,52	22,64	17,81
Țara întreagă	10,00	9,38	10,9	13,37	9,78	13,17	—	15,46	15,46	—	15,27	15,27	12,09	13,85	12,74

Tabloul Nr. 36
1931/32

PROCENTUL DE ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE CARE S-AU RETRAS, ELIMINAŢI SAU MORŢI

	Şcoli comerciale			Şcoli de meserii			Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Medie
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,11	14,25	13,13
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,70	5,81	4,10
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33,33	—	33,33
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23,88	35,00	31,36
Ţara întreagă	8,74	9,39	9,03	0,94	—	0,94	—	19,17	19,17	—	—	—	8,11	13,66	11,28

Tabloul Nr. 37
1931/32

PROCENTUL DE ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT ŞI CELE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE CARE AU FOST ELIMINAŢI, RETRAŞI, MORŢI

	Şcoli comerciale			Şcoli de meserii			Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12,10	13,15	12,52
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,37	11,32	9,94
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14,55	18,55	15,98
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,65	26,37	20,59
Ţara întregă	10,84	9,38	10,51	13,26	9,78	13,07	—	15,71	15,71	—	15,27	15,27	11,91	13,83	12,64

Tabloul Nr. 38
1931/32

ELIMINAŢI, RETRAŞI ŞI MORŢI ÎN ANUL ŞCOLAR 1931/1932 DIN ÎNVĂŢĂMÂNTUL SECUNDAR TEHNIC PARTICULAR ŞI CONFESIONAL

	Şcoli comerciale			Şcoli de meserii			Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	65	29	94	1	—	1	—	125	125	—	—	—	66	154	220
Transilvania	17	30	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	30	47
Basarabia	6	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6
Bucovina	18	34	52	—	—	—	—	22	22	—	—	—	18	56	74
Ţara întreagă	106	93	199	1	—	1	—	147	147	—	—	—	107	240	347
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30,00	70,00	100%
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36,17	63,93	—
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100%	—	—
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24,32	75,68	—
Ţara întreagă	30,55	26,80	57,35	0,29	—	9,29	—	42,36	42,36	—	—	—	30,84	69,16	—

SOCIOLBUC

Taboul Nr. 39
1931/32

PROCENTUL DE ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEHNICE DE STAT ŞI CELE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE CARE AU FOST ELIMINAŢI, RETRAŞI, MORŢI

	Şcoli comerciale			Şcoli de meserii			Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12,10	13,15	12,55
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,37	11,32	9,94
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14,55	18,55	15,98
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,65	26,37	20,59
Ţara întreagă	10,84	9,38	10,51	13,26	9,78	13.07	—	15,71	15,71	—	15,27	12,27	11.91	12,83	12,64

Tabloul nr. 40
1931/32

NUMĂRUL DE ABSOLVENŢI AI ŞCOLILOR SECUNDARE TEHNICE DE STAT ŞI PROCENTELE FAŢĂ DE ÎNSCRIŞI

	Şcoli comerciale			Şcoli meserii			Şcoli profesionale			Şcoli menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	189	89	278	1.302	56	1.358	—	878	878	—	201	201	1.491	1.224	2.715
Transilvania	106	60	166	454	—	454	—	150	150	—	18	18	560	228	788
Basarabia	7	—	7	143	40	183	—	216	216	—	14	14	150	270	420
Bucovina	3	—	3	45	16	61	—	16	47	—	—	—	48	63	111
Ţara întreagă	305	149	454	1.944	112	2.056	—	1.291	1.291	—	233	233	2.249	1.785	4.034
%															
Vechiul regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,96	10.16	8.84
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,22	12,67	11,61
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,87	15,55	8,72
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,82	16,98	12,13
Ţara întreagă	2,07	4,26	19,44	15,53	15,43	15,53	—	12,52	12,52	—	16,40	16,40	7,99	11,18	9,33

Tabloul Nr. 41
1931/32

NUMĂRUL DE ABSOLVENŢI AI ŞCOLILOR SECUNDARE TEHNICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE ŞI PROCENTELE FAŢĂ DE ÎNSCRIŞI

	Şcoli comerciale			Şcoli de meserii			Şcoli profesionale			Şcoli de menaj			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	80	52	132	26	—	26	—	53	53	—	—	—	106	105	211
Transilvania	191	122	313	—	—	—	—	—	—	—	—	—	191	122	313
Basarabia	12	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12
Bucovina	21	10	31	—	—	—	—	4	4	—	—	—	21	14	35
Ţara întreagă	304	184	488	26	—	26	—	57	57	—	—	—	330	241	571
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17,85	9,71	12,60
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30,27	23,64	27,29
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66,66	—	66,67
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27,63	8,75	14,83
Ţara întreagă	25,06	18,59	22,15	24,53	—	23,53	—	7,43	7,43	—	—	—	25,09	13,72	18,56

Tabloul Nr. 42
1931/32

NUMĂRUL DE ABSOLVENȚI AI ȘCOLILOR SECUNDARE TEHNICE DE STAT ȘI DIN CELE PARTICULARE ȘI PROFESIONALE ȘI PROCENTELE FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI

	Școli comerciale			Școli de meserii			Școli profesionale			Școli de menaj			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	269	141	410	1.328	56	1.384	—	931	931	—	201	201	1.597	1.329	2.926
Transilvania	297	182	479	454	—	454	—	150	150	—	18	18	751	350	1.101
Basarabia	19	—	19	143	40	183	—	216	216	—	14	14	162	270	432
Bucovina	24	10	34	45	16	61	—	51	51	—	—	—	69	77	146
Țara întreagă	609	333	942	1.970	112	2.082	—	1.348	1.348	—	233	233	2.579	2.026	4.605
%															
Vechiul Regat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,29	10,12	9,03
Transilvania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13,36	15,12	13,87
Basarabia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,23	15,55	8,93
Bucovina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,13	14,50	12,68
Țara întreagă	0,27	7,42	4,60	15,61	15,43	15,60	—	12,17	12,17	—	16,40	16,40	9,02	11,44	9,94

SITUAȚIA ȘCOLILOR PENDINTE DE DIRECȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PROFESIONAL PE ANII 1920/1933*

Anul	Art.	Nr. școlilor	Felul școlilor	Suma acordată	Subvenție
1920/21	7	35	Profesionale	8.924.545	
	8	54	Meserii	3.601.780	
	—	3	Menaj		
	—	—	Ucenici	—	
	9	17	Comerț	3.295.139	
1921/22	7	35	Profesionale	10.917.817	37.348.050
	8	84	Meserii	20.173.949	
	—	3	Menaj		
	—	16	Ucenici	383.600	
	9	28	Comerț	5.872.684	
1922/23	7	35	Profesionale	14.253.420	33.114.528
	8	77	Meserii	18.477.508	
	—	3	Menaj		
	—	26	Ucenici	383.600	
	9	28	Comerț	9.061.599	50.300.980
1923	10	38	Profesionale	15.169.560	
— 3 luni	11	100	Meserii	18.922.334	
	—	3	Menaj		
	—	—	Ucenici	2.571.877	
	12	38	Comerț	13.637.209	
1924	10	52	Profesionale	35.756.362	
	11	125	Meserii	34.682.864	
	—	3	Menaj		
	—	—	Ucenici	2.831.108	
	12	53	Comerț	24.928.741	
1925	10	55	Profesionale	41.411.456	73.270.334
	11	167	Meserii	42.877.037	
	—	5	Menaj		
	—	—	Ucenici	3.200.000	

SOCIOLBUC

Anul	Art.	Nr. şcolilor	Felul şcolilor	Suma acordată	Subvenţie
	12	66	Comerţ	33.122.198	120.610.691
1926	10	60	Profesionale	55.078.756	
	11	189	Meserii	} 72.793.097	
	—	10	Menaj		
	—	—	Ucenici	3.200.000	
	12	92	Comerţ	47.586.628	178.657.481
1927	10	62	Profesionale	92.732.037	
	11	192	Meserii	—	
		14	Menaj	129.943.005	
		—	Ucenici	3.200.000	
	12	102	Comerţ	75.896.203	301.771.245
1928	10	66	Profesionale	127.553.523	
	11	206	Meserii	—	
		17	Menaj	195.447.161	
		—	Ucenici	3.200.000	
	12	112	Comerţ	99.080.679	425.281.363
1929	10	69	Profesionale	128.463.362	
	11	225	Meserii	217.283.968	
		20	Menaj		
		—	Ucenici	6.350.386	
	12	131	Comerţ	96.543.893	448.641.609
1930	30	70	Profesionale	148.932.724	
	31	207	Meserii	208.332.520	
	32	23	Menaj	34.983.168	
	33	42	Ucenici	10.718.828	
	34	107	Comerţ	33.362.490	436.329.730
1931	31	66	Profesionale	145.673.046	
	32	187	Meserii	182.975.080	
	33	23	Menaj	34.414.852	
	34	41	Ucenici	5.530.014	
	35	98	Comerţ	119.709.350	488.302.342
1932/1933	33	61	Profesionale	129.920.085	
	34	112	Meserii	142.540.420	
	35	22	Menaj	32.389.767	
	36	71	Comerţ	108.965.435	413.815.707
1933	40	58	Profesionale	80.411.946	
	41	108	Meserii	82.961.543	
	42	21	Menaj	18.117.584	
	43	68	Comerţ	67.221.336	248.712.409

*Aceste date sunt valabile numai pentru Vechiul Regat, Transilvania, Basarabia şi Bucovina.

Consideraţiuni generale şi concluzii

Înmănunchind toate aceste informaţii asupra situaţiei din 1931/1932, se poate afirma că în ramurile care depind de Ministerul Instrucţiei, Cultelor şi Artelor, învăţământul tehnic secundar este îndeplinit în mod covârşitor în şcoli de stat. Şcolile tehnice secundare particulare şi confesionale nu reprezintă decât o mică parte din numărul şcolilor tehnice secundare; iar numărul lor de elevi reprezintă abia procentul de 6,64% din totalul elevilor şcolilor tehnice secundare.

SOCIOLBUC

Şcolile de meserii sunt [cele] mai numeroase. Ele reprezintă aproape jumătate din totalul şcolilor tehnice secundare de sub autoritatea Ministerului Instrucțiunii, Cultelor şi Artelor.

Ca număr, le urmează şcolile comerciale, care constituie obiectivul principal al învățământului tehnic secundar particular şi confesional; şcolile profesionale sunt mult mai puțin numeroase, iar şcolile de menaj nu reprezintă decât un procent mic de tot. Populația cea mai numeroasă o au însă şcolile comerciale, în care urmează aproape jumătate din elevii înscrişi în şcoli secundare tehnice. Şcolilor de meserii le revine ceva mai mult de un sfert dintr-însa, şcolilor profesionale mai puțin de un sfert, iar şcolilor de menaj abia o treizeci-treime din această populație. Învățământul tehnic secundar este proporțional mai bine înzestrat cu personal didactic decât învățământul teoretic secundar. În anul de şcoală considerat, în şcolile de un caracter practic mai pronunțat, în şcolile de menaj, în şcolile de meserii şi în şcolile profesionale, au revenit câte patru, opt şi nouă elevi de membru al corpului didactic. În şcolile comerciale, care au o înfățişare mai teoretică, au revenit 13 elevi de profesor sau de maestru.

În genere, în şcolile particulare şi confesionale, corpul didactic este proporțional mai puțin numeros decât în şcolile de stat. Învățământul secundar tehnic de sub autoritatea Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor are o populație şcolară feminină proporțional destul de însemnată. Băieții precumpănesc însă în şcolile de stat; în cele particulare şi confesionale, fetele sunt mai numeroase.

Caracterul acestui învățământ este pronunțat urban. Cu excepția şcolilor de meserii, numărul elevilor fiind aici de proveniență rurală şi întrecând cu puțin numărul elevilor de proveniență urbană, în toate celelalte şcoli tehnice secundare, copiii de la țară nu ating proporția de o treime din totalul înscrişilor. Îndeosebi mai scăzut e procentul copiilor de la țară în şcolile comerciale. În şcolile particulare şi confesionale, mai ales, numărul copiilor de la țară depăşeşte cu puțin optimea din totalul înscrişilor. În masa înscrişilor de proveniență rurală rezultă în aceste şcoli o proporție de fete pe care o întrece în mult mai mare măsură proporția de băieți, decât în masa înscrişilor de proveniență urbană. La fel, în şcolile de stat, printre înscrişii veniți de la țară, băieții sunt proporțional mult mai numeroşi ca fetele, decât între cei originari de la oraş. Şcolile tehnice secundare, particulare şi confesionale dau rezultate proporțional mai bune decât şcolile de stat. Procentul lor de înscrişi promovați este mai ridicat; cel de repetenți, eliminați, retraşi şi morți fiind mai scăzut decât procentele corespunzătoare în şcolile de stat.

Particularitatea funcționării învățământului tehnic secundar o constituie procentul foarte limitat de înscrişi care se retrag, mult mai ridicat în cadrul populației feminine a acestui învățământ decât în cazul băieților.

Numărul de absolvenți al şcolilor tehnice secundare este proporțional destul de scăzut în raport cu numărul copiilor înscrişi. Având în genere o durată de studii mai lungă, şcolile de băieți dau procente mai scăzute de absolvenți decât şcolile de fete. Şcolile particulare şi confesionale, care n-au de obicei decât curs superior, dau un procent de înscrişi absolvenți, care reprezintă aproape o cincime din totalul înscrişilor.

Învățământul tehnic secundar din Vechiul Regat este mai dezvoltat decât cel din celelalte unități provinciale, deținând aproape două treimi din toate şcolile tehnice secundare ale țării şi aproape trei pătrimi din populația acestor şcoli. El prezintă totdeodată numărul proporțional cel mai scăzut de elevi de proveniență rurală.

În Transilvania şi în Basarabia, care au un învățământ tehnic secundar mai puțin dezvoltat, numărul elementelor rurale este aproape o dată şi jumătate cât în Vechiul Regat, apropiindu-se de proporția elevilor de proveniență urbană. Numărul fetelor este însă proporțional cel mai scăzut în şcolile tehnice secundare din Transilvania, unde aproape trei pătrimi din populația acestor şcoli este de sex masculin.

Bucovina prezintă, o dată cu un procent mai ridicat de elevi de proveniență urbană, procentul cel mai ridicat de fete înscrise în şcoli secundare tehnice. Acolo, numărul fetelor egalează aproape proporția băieților.

Distribuția şcolilor tehnice secundare pe suprafața țării nu este prezidată nici de grija unei proporționări la numărul populației deservite şi nici de preocuparea de a da unităților provinciale cu o viață industrială şi comercială mai intensă, şcolile tehnice care să împrospăteze cadrele lor de muncitori. În Vechiul Regat, care e întrecut de Bucovina şi Transilvania din punctul de vedere al intensității vieții comerciale şi industriale (potrivit recensământului general al populației din 1930, [Vechiul Regat] nu numără decât 1,4 întreprinderi comerciale şi industriale la 100 de locuitori, pe când Bucovina prezintă 1,9 iar Transilvania 1,7 la acelaşi număr de locuitori), se găsesc, cum am văzut, 2 treimi din şcolile secundare tehnice şi numărul proporțional cel mai ridicat de înscrişi. Dimpotrivă, în Bucovina, care are viața industrială şi comercială mai activă, se găseşte, cum am văzut, numărul cel mai scăzut de şcoli şi proporția cea mai redusă de înscrişi, în şcoli comerciale. Transilvania, cu numărul ei de întreprinderi comerciale şi industriale, considerabil mai ridicat decât Basarabia, prezintă un număr de şcoli tehnice secundare cu puțin superior celui al şcolilor tehnice secundare din ea şi înscrişi proporțional mai puțini decât această provincie. Lipsa oricărei corelații între distribuția şcolilor tehnice secundare în unitățile provinciale ale țării şi gradul de dezvoltare a vieții comerciale şi industriale în aceste unități o vădeşte faptul că de o sută de întreprinderi comerciale şi industriale revin 27 de

înscrişi în şcoli tehnice secundare în Vechiul Regat; 13 în Basarabia, 9 în Transilvania şi 7 în Bucovina.

Învățământul tehnic secundar organizat şi întreținut de celelalte ministere se ocupă de un număr de 20.256 elevi. În cele 76 de şcoli tehnice secundare ale Ministerului de Agricultură şi de Domenii urmează 3.132 elevi, în cele 3 şcoli tehnice ale Ministerului Apărării Naționale 290, în cele 2 şcoli de conductori dependente de Ministerul Lucrărilor Publice 95, în cele 18 ateliere şi şcoli ale Ministerului de Industrie şi Comerț 1.158, în şcolile de ucenici ale Ministerului Muncii 13.469, iar în cele 26 de şcoli ale Casei Muncii C.F.R., 2.388 elevi.

În anul şcolar 1931/1932 şcolile tehnice secundare prezintă astfel o populație de 66.842 elevi. Un procent de 69,29% din acest total a urmat în şcolile dependente de Ministerul Instrucției, iar 30,71% în şcolile dependente de celelalte ministere.

Situația actuală a învățământului tehnic secundar nu poate fi înțeleasă însă decât în raport cu evoluția lui, în anii trecuți de la război.

Între 1921–1930 s-a produs o mărire vertiginoasă a sumelor destinate acestui învățământ, în bugetele succesive, şi paralel o sporire considerabilă a şcolilor tehnice secundare. De la suma de 37.348.050, prevederile bugetare de care ne ocupăm au ajuns să întreacă o jumătate de miliard, atingând cifra de 536.329.730 lei. Iar numărul şcolilor tehnice secundare a fost ridicat concomitent de la 179 până la 445. Şcolile de meserii îndeosebi, dar şi şcolile de comerț au fost mai ales sporite în răstimpul acesta (în decursul a 11 ani de şcoală de la 1918/19 la 1929/30, numărul şcolilor comerciale a fost împătrit, fiind sporit de la 36 la 156, iar numărul şcolilor de meserii, mult mai numeroase dintru început, a fost întreit, prin ridicarea de la 84 la 223.

Ceea ce se întâmplă de la 1930 încoace cu învățământul tehnic secundar mărturiseşte că nu nevoia reală de aceste şcoli a atras după sine sporirea bugetului învățământului secundar, ci, dimpotrivă, că numărul şcolilor a fost sporit pentru că exista un buget mai însemnat. Fără dificultăți deosebite, prevederile bugetare ale acestui învățământ au putut fi reduse la mai puțin de jumătate în decurs de trei ani (de la 536.329.730 lei în 1930 la 248.712.409 în 1933/34); iar numărul şcolilor, scăzut la 259. Neînrădăcinate în viața economică a țării şi având o existență exclusiv administrativă, şcolile de meserii mai cu seamă dispar, după ani de funcționare, aşa cum au apărut, prin efectul unei Decizii, fără a lăsa un gol, aşa cum n-au umplut unul cândva. Aproape nici una din cele 95 de şcoli care se mențin în anul şcolar 1933/34, cu toate că nu mai sunt prevăzute în buget, nu dovedeşte contrariul. Menținute de obicei pentru a nu ştirbi prestigiul unor localități cu mai puține şcoli, ele vegetează un an sau doi, susținându-se din subvențiile neînsemnate care le sunt acordate de Ministerul Instrucției, Cultelor

şi Artelor, şi din ajutoarele date de Administrațiile locale, prost întreținute şi cu corpul didactic rău plătit, degradând adeseori învățământul întreg prin funcționarea lor.

Faptul că problema unică pe care o ridică desfiinţările în masă de şcoli tehnice secundare, reclamate în anii din urmă de reducerile bugetare, este cea a plasării corpului lor didactic şi a seriilor lor de absolvenți din anii din urmă, confirmă constatarea de mai sus a artificialității dezvoltării de după război a învățământului nostru tehnic secundar. În deceniul de lărgire rapidă a acestui învățământ, aproape toți absolvenții şcolilor tehnice secundare erau absorbiți de şcolile nou înfiinţate, în care-şi găseau loc de maestru. Învățământul nostru tehnic a avut astfel între 1921–1930, aproape numai funcțiunea de şcoală normală de maeştri pentru şcolile tehnice, care erau înfiinţate an de an. Cu excepția şcolilor de comerț, care au alimentat într-o oarecare măsură cadrele întreprinderilor şi ale administrațiilor comerciale, şi a şcolilor profesionale, care au format un număr considerabil de modiste îndeosebi, învățământul nostru tehnic secundar nu avea de fapt decât legături neînsemnate cu producția țării. Copiii care-l urmau năzuiau în genere să evite vâltoarea vieții economice, intrând în corpul didactic al şcolilor tehnice. Criza actuală a învățământului nostru tehnic este determinată de închiderea acestui debuşeu pentru toți absolvenții noi şi de pierderea posibilității de a mai funcționa în învățământ de către mulți din cei vechi. Sporirea vertiginoasă a şcolilor tehnice secundare a atras după sine o scădere calitativă a acestui învățământ, atât prin faptul diluării a ceea ce mai rămăsese din personalul încercat dinainte de război al acestor şcoli cu elemente foarte sumar pregătite în anii dintâi după război, cât şi prin copleşirea numărului şcolilor cu tradiție de către şcolile nou înfiinţate. Până la război, şcolile tehnice, puține şi în Vechiul Regat şi în Transilvania şi Bucovina, au fost destul de bine înrădăcinate în viața economică a regiunii în care se găseau, satisfăcând nevoile ei particulare. Dublate şi triplate prin creații de ordin administrativ după război, chiar şi aceste şcoli şi-au pierdut rolul lor, confundate cu şcolile noi, prevăzute şi ele cu organizația uniformă şi lipsită de preocuparea adaptării fiecărei şcoli la împrejurările locale.

Interesul pentru învățământul tehnic a fost totuşi destul de pronunțat în intervalul pe care-l cercetăm. Numărul înscrişilor în şcolile tehnice secundare de stat de 18.682 în anul de şcoală 1921/1922 a ajuns să cifreze 55.653 în anul de şcoală 1929/1930, scăzând apoi treptat la 43.240 în 1931/32. Deşi sunt de un caracter precumpănitor urban, proporția înscrişilor de proveniență rurală a crescut în mod continuu până în 1927/1928, ajungând de la 40,78% din totalul înscrişilor la 44,03% din acest total. De atunci a scăzut tot mai rapid, ajungând să nu mai cifreze în 1931/32 decât 37,59% din acelaşi total.

Până în 1927/28 creațiile de şcoli tehnice noi au fost întovărăşite totdeauna de creşteri corespunzătoare ale populației şcolilor tehnice secundare, numărul elevilor care revine de membru al corpului didactic în tot acest interval oscilând constant între 12–13 până la această dată. Sporirea de la 375 la 413 a şcolilor tehnice secundare din 1928/29 n-a mai găsit răsunet; pe urma ei învățământul tehnic secundar n-a mai dispus decât de nouă elevi la un membru al corpului didactic. Reducerile care au început atunci au compensat împuținarea treptată a populației şcolilor tehnice secundare, menținând raportul dintre corpul didactic şi înscrişi la aceeaşi valoare.

Modul de funcționare a şcolilor tehnice secundare a avut mai multe oscilații în intervalul 1920/21–1931/32. Numărul promovaților şi al repetenților a ajuns să fie în 1929/1930 de trei ori mai mare decât în 1920/1921; iar numărul eliminaților, retraşilor şi morților de două ori mai mare. Până în 1925/26, an de an, au promovat proporțional mai mulți înscrişi. (S-a ajuns de la 73,92% înscrişi promovați în 1920/21 la 76,80% în 1925/26). Proporția de promovați a scăzut [apoi] oscilând în jurul procentului de 75%, spre a creşte considerabil în anii din urmă, concomitent cu desființările de şcoli. Faptul că până la 1924/25 proporția de eliminați, retraşi şi morți scade treptat de la 13,66% din totalul înscrişilor la 10,40% din acest total, arată că această variație reprezintă în acest interval o îmbunătățire lentă a funcționării şcolilor tehnice secundare. Înființările de şcoli ulterioare acestui an tulbură întruna echilibrul funcționării învățământului tehnic. Într-adevăr, în 1926/27 promovează proporțional mai puțini înscrişi decât în anii precedenți (74,95% față de 76,80% în 1925/26); în anii următori ceva mai mult, dar mai puțin decât în intervalul 1920/21–1926/27 (75,98% şi 75,12%); procentul de repetenți creşte sensibil începând din 1926/27 (14,08% în 1926/27, 13,42% în 1927/28 şi 13,07% în 1928/29 față de 12,58% în 1925/26); iar proporția eliminaților, retraşilor şi morților creşte, scade şi creşte apoi considerabil în anii 1925/26–1928/29, față de proporția la care s-a ajuns în 1925/26 (10,97% în 1926/27, 10,60% în 1927/28, 16,81% în 1928/29). Creşterea considerabilă a procentului de înscrişi în ultimii trei ani, însoțită de o scădere tot atât de considerabilă a procentului de repetenți şi de o creştere însemnată a procentului eliminaților, retraşilor şi morților (s-a ajuns în 1931/1932, cum am văzut, la un procent de 78,12% promovați, 9,14% repetenți şi 12,74% eliminați, retraşi şi morți), indică o scădere treptată a gradului de selectivitate a şcolilor tehnice secundare în anii din urmă, în care s-au produs desființări de şcoli. Împrejurarea că numărul anual al absolvenților şcolilor tehnice secundare reprezintă între anii 1926/27–1928/29 procente crescânde mai însemnate din totalul înscrişilor în aceste şcoli (11,30%, 13,58% şi 14,49%) care întrec cu mult valoarea procentului corespunzător la care se ajunsese în anul 1925/26 în urma unei scăderi

începute din 1920/21 (9,60% în 1925/26 față de 11,34% în 1920/21) arată că, de vreme ce populația claselor mai vechi şi a absolvenților reprezintă procente tot mai ridicate din totalul elevilor acestor şcoli încă din 1926/27, afluxul înspre clasele începătoare ale şcolilor tehnice secundare a început să scadă. În 1931/32, când absolvenții şcolilor tehnice secundare ating procentul cel mai scăzut din totalul înscrişilor, din întregul interval 1920/21–1931/32 (9,33%), acest proces a devenit normal, seriile din anii în care afluxul spre aceste şcoli a fost mai mare fiind ieşite toate dintr-însele.

Faptul că în intervalul 1920/21–1931/32, an de an s-au prezentat la examen în şcolile comerciale un număr de candidați pregătiți în particular de, în mijlocie, 5% din populația şcolilor în anul respectiv arată altă față a interesului pentru şcolile tehnice. Chiar dacă majoritatea acestor candidați urmăreau obținerea unei diplome care să-i îndrituiască la ocuparea unei funcțiuni în Administrațiile de Stat, [aceasta] arată că învățământul tehnic secundar poate avea o misiune la noi. Elementele în cazul cărora poate s-o realizeze nu lipsesc. Trebuie precizată însă această misiune.

În învățământul tehnic secundar e de refăcut aproape totul. Reducerile bugetare au dus în genere la o triere a şcolilor înființate până în 1928/29, la suprimarea celor mai puțin viabile. Această operație trebuie întregită printr-o cercetare sistematică a rolului ce-i revine fiecărei şcoli tehnice secundare existente în ținutul în care funcționează. Şcolile acestea nu trebuie să fie neapărat multe; decât să discrediteze întreg învățământul tehnic, e mai bine ca şcolile care n-au izbutit să însemne ceva în viața economică a unui ținut să fie desființate, chiar dacă au localul cel mai impunător. Înființările de şcoli trebuie făcute cu grijă şi în perfectă cunoaştere a împrejurărilor locale. Mai mult decât în cazul oricărui învățământ, în cazul şcolilor tehnice, adaptarea completă la realitatea locală este neapărat necesară. Idealul de organizare uniformă a şcolilor tehnice secundare de oriunde trebuie părăsit pe de-a-ntregul. În afara minimului de elemente recunoscut necesar oriunde, programul de studii al fiecăreia din ele ar trebui întocmit de oameni cu tragere de inimă, în aşa fel încât să dea completul de cunoştințe şi de deprinderi cerut de întreprinderile locale şi de genul de producție pentru care pregăteşte şi pe care urmează să le intensifice prin muncitorii calificați pe care îi [formează]. În acest scop, atât Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor, cât şi toate organele care supraveghează şi conduc şcolile tehnice secundare trebuie să intre şi să rămână în legătură strânsă cu ramurile de producție ale țării, cu departamentele care o diriguiesc, cu asociațiile de industriaşi şi de muncitori, pentru a putea îndruma pregătirea elevilor din aceste şcoli după cerințele concrete ale vieții comerciale şi industriale şi pentru a putea organiza o plasare sistematică a absolvenților lor în întreprinderi.

În prealabil trebuie găsit, fireşte, modul unei revizuiri hotărâte a personalului didactic actual al şcolilor tehnice secundare. Interesul întregului învăţământ tehnic nu poate fi pierdut din vedere, chiar când ajunge în conflict cu drepturi câştigate. Elementelor rutinare, fără tragere de inimă, le pot fi găsite acum, mai uşor decât oricând, din masa mare a titraţilor de specialitate şi a absolvenţilor de şcoli tehnice secundare, urmaşi distinşi.

O nouă organizare a învăţământului tehnic secundar va trebui să ţină seama şi de procentul proporţional foarte ridicat de retraşi. Această flotare indecisă trebuie înlăturată prin începuturi de selecţie şi prin ţinerea unor examene de aptitudini la admiterea în aceste şcoli.

Fără măsuri hotărâte şi o politică continuă de ridicare treptată, prin măsuri care să nu piardă din vedere nici un amănunt, învăţământul sortit să formeze o pătură românească de muncitori calificaţi, de mici patroni şi industriaşi, rămâne şi mai departe un simplu aparat administrativ, cu raţiunea de existenţă în sine însuşi, concurând din întâmplare şi nu cu ştiinţă şi voinţă la viaţa noastră economică.

ÎNVĂŢĂMÂNTUL SECUNDAR TEORETIC

Numărul şi repartizarea şcolilor

Învăţământul secundar teoretic este destinat să-i pregătească pe absolvenţii întâielor patru clase primare care se destină funcţiunilor ce reclamă o cultură abstractă, ca şi elementele ce urmează să împrospăteze viaţa ştiinţifică şi artistică. Predat în gimnazii şi licee, el era reglementat până în 1933 de Legea Angelescu din 1928, întregită şi modificată prin Legea Costăchescu din 1929 asupra raportului dintre şcolile teoretice secundare, confesionale româneşti şi Ministerul Instrucţiei; prin legile Iorga din 1931/32 pentru revenirea la liceul cu 8 clase (totdeodată crearea consiliilor interşcolare locale), pentru reforma examenului de bacalaureat (tragerea la sorţi a membrilor comisiei, reprezentarea corpului didactic al şcolilor ai căror absolvenţi sunt examinaţi de fiecare comisie) şi pentru desfiinţarea unor şcoli; prin Legea pentru desfiinţarea unor şcoli din martie 1933, care cuprinde un număr de dispoziţii privitoare la situaţia corpului didactic.

Înainte de Legea din 1928, învăţământul secundar teoretic din Vechiul Regat a preocupat în mod deosebit pe toţi miniştrii de Instrucţie şi, cu toate că a fost reglementat succesiv numai de legile din 1864 şi de Legea din 1898 a lui Spiru Haret (înlocuită între 1900 şi 1901 prin Legea Dr. Istrate), a alcătuit până la 1898 obiectul a 34 de regulamente şi până la 1928 a 10 proiecte de legi. Cele câteva şcoli secundare confesionale româneşti din Transilvania au funcţionat

SOCIOLBUC

până la război, potrivit regulamentelor lor de organizare modificate de Legislația şcolară maghiară.

Învățământul secundar teoretic de stat depinde aproape în întregime de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor. Un număr de 6 licee militare (Mânăstirea Dealului, Craiova, Iaşi, Tg. Mureş, Cernăuți, Chişinău) depind de Ministerul Apărării Naționale, iar un liceu (Aurel Vlaicu din Bucureşti) şi două gimnazii (Lipnic şi Paşcani) sunt susținute de Casa Muncii C.F.R., dar funcționează conform convenției încheiate cu această instituție după aceleaşi legi, regulamente şi programe ca şcolile teoretice secundare dependente de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor.

În genere, învățământul teoretic secundar se predă în gimnazii cu trei clase, potrivit Legii din 1928, readuse la numărul de patru prin Legea Iorga din 1931 şi în licee cu 8 clase reduse din nou după aceeaşi lege la 7 ani, şi acum în urmă revenite la 8.

În anul de şcoală 1931/32, învățământul teoretic secundar de stat a dispus de 294 şcoli dintre care 192 licee şi 102 gimnazii. Din ele, 121 licee şi 34 gimnazii erau destinate băieților, iar 71 licee şi 28 gimnazii fetelor, 40 de gimnazii fiind mixte. Un procent de 65,31% din şcolile teoretice secundare au curs complet de 7 clase, iar altul de 34,69% din aceste şcoli, curs de numai 3 clase. Şcolile de băieți reprezintă 52,72% din total; cele de fete 33,67%; iar cele mixte 13,61%. Numărul cel mai mare din şcolile teoretice secundare: 120, adică 40,82%, se găseşte în Vechiul Regat, urmează apoi Transilvania cu 104 şcoli, ceea ce reprezintă 35,37% din totalul acestor şcoli, Basarabia şi Bucovina cu câte 52 şi 18 şcoli, adică 17,69% şi 6,12% din acelaşi total. În acelaşi an, învățământul teoretic secundar particular şi confesional a dispus de 161 de şcoli: de 93 licee şi de 68 gimnazii; fetele 42 de licee şi 46 gimnazii, 7 licee şi 10 gimnazii funcționând ca şcoli mixte. Mai redusă decât în cazul învățământului de stat, proporția liceelor nu reprezintă decât 55,77% din totalul şcolilor teoretice secundare particulare şi confesionale. Aici învățământul băieților ocupă proporțional mult mai puține din aceste şcoli decât acelaşi învățământ în cadrul şcolilor de stat (numai 34,78%), pe când învățământul fetelor ocupă 54,66% dintr-însele, mixte fiind 10,56%. Şcolile teoretice secundare, particulare şi confesionale sunt mai numeroase în Transilvania: 72, ceea ce reprezintă 44,72% din totalul acestor şcoli. În Vechiul Regat funcționează numai 60 de astfel de şcoli, adică 37,27% din totalul lor. În Basarabia şi Bucovina, nu funcționează decât 22 şi 7 şcoli, ceea ce reprezintă 13,66% şi 4,35% din acelaşi total.

Tabloul Nr. 1

1931/32

ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT ŞI DISTRIBUŢIA LOR PROCENTUALĂ

	Licee			Gimnazii				Total			Total	%
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte		
Vechiul Regat	57	40	97	9	3	11	23	66	43	11	120	40,82
Transilvania	37	15	52	19	23	10	52	56	38	10	104	35,37
Basarabia	15	12	27	5	2	18	25	20	14	18	52	17,69
Bucovina	12	4	16	1	—	1	2	13	4	1	18	6,12
Ţara întreagă	121	71	192	34	28	40	102	155	99	40	294	100
%												
Vechiul Regat	—	—	80,83	—	—	—	19,17	—	—	—	100	—
Transilvania	—	—	50,00	—	—	—	50,00	—	—	—	100	—
Basarabia	—	—	52,92	—	—	—	47,08	—	—	—	100	—
Bucovina	—	—	88,89	—	—	—	11,11	—	—	—	100	—
Ţara întreagă	41,16	24,15	65,31	11,56	9,52	13,61	34,69	52,78	33,61	13,61	100	—

Tabloul Nr. 2

1931/32

ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE ŞI DISTRIBUŢIA LOR PROCENTUALĂ

	Licee				Gimnazii				Total			Total	%
	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte		
Vechiul Regat	11	27	2	40	7	10	3	20	18	37	5	60	37,27
Transilvania	24	5	—	29	5	36	2	43	29	41	2	72	44,72
Basarabia	6	8	4	18	—	—	4	4	6	8	8	22	13,66
Bucovina	3	2	1	6	—	—	1	1	3	2	2	7	4,35
Ţara întreagă	44	42	7	93	12	46	10	68	56	88	17	161	100
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Vechiul Regat	—	—	—	66,67	—	—	—	33,33	—	—	—	100	—
Transilvania	—	—	—	40,28	—	—	—	59,71	—	—	—	100	—
Basarabia	—	—	—	81,82	—	—	—	18,18	—	—	—	100	—
Bucovina	—	—	—	85,71	—	—	—	14,29	—	—	—	100	—
Ţara întreagă	27,33	26,09	4,35	57,77	7,45	28,57	6,21	42,23	34,78	54,66	10,56	100	—

Tabloul Nr. 3
1931/32

ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE ŞI DISTRIBUŢIA LOR PROCENTUALĂ

	Licee				Gimnazii				Total			Total	%
	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte		
Vechiul Regat	68	67	2	137	16	13	14	43	84	80	16	180	39,57
Transilvania	61	20	—	81	24	59	12	95	85	79	12	176	38,68
Basarabia	21	20	4	45	5	2	22	29	26	22	26	74	16,26
Bucovina	15	6	1	22	1	—	2	3	16	6	3	25	5,49
Ţara întreagă	165	113	7	285	46	74	50	170	211	187	57	455	100%
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Vechiul Regat	—	—	—	76,11	—	—	—	23,89	—	—	—	100	—
Transilvania	—	—	—	46,02	—	—	—	53,98	—	—	—	100	—
Basarabia	—	—	—	60,81	—	—	—	39,19	—	—	—	100	—
Bucovina	—	—	—	88,00	—	—	—	12,00	—	—	—	100	—
Ţara întreagă	36,26	24,84	15,38	62,46	10,11	16,26	10,99	37,36	46,37	41,10	12,53	100	—

Întregul învăţământ teoretic secundar de sub autoritatea Ministerului Instrucţiei dispune de 455 de şcoli, dintre care 64,62% de stat, iar 35,38% particulare. Din aceste şcoli 285 sunt licee şi 170 sunt gimnazii. Din licee, 165 sunt de băieţi, 113 de fete şi 7 mixte; iar din gimnazii 46 sunt de băieţi, 74 de fete şi 50 mixte. Învăţământul băieţilor dispune astfel de 211 şcoli, iar cel al fetelor de 187, 57 fiind mixte. Liceele reprezintă astfel 62,46%, iar gimnaziile 37,36%, şcolile de băieţi 46,37%, cele de fete 41,10%, iar cele mixte 12,53% din totalul şcolilor teoretice secundare de sub autoritatea Ministerului Instrucţiei. Numărul cel mai ridicat al acestor şcoli se găseşte în Vechiul Regat: 180, adică 39,57% din totalul lor. Transilvania prezintă aproape tot atât de multe: 176, adică 38,68%. Basarabia şi Bucovina au fiecare câte 74 şi 25, ceea ce reprezintă 16,26% şi 5,49% din totalul considerat. În raport cu populaţia, Transilvania este astfel proporţional mult mai înzestrată cu şcoli secundare decât Vechiul Regat, unde trăiesc aproape jumătate din locuitorii ţării.

Corpul didactic al şcolilor teoretice secundare de stat însumează 5.027 de profesori şi maeştri. Un număr de 4.072, adică 81% din ei, funcţionează în licee, iar 955, adică 19%, la gimnazii. În învăţământul băieţilor sunt utilizaţi 2,852 profesori, ceea ce reprezintă 56,74%; în învăţământul fetelor 1.847, adică 36,74%, iar în şcolile mixte 328, adică 6,52%. Numărul cel mai ridicat de profesori şi maeştri funcţionează în şcolile teoretice secundare din Vechiul Regat: 2.327, adică 46,29% din corpul didactic secundar al ţării. În şcolile similare din Transilvania, Basarabia şi Bucovina funcţionează câte 1.545, 745 şi 410 profesori şi maeştri, adică respectiv 30,73%, 14,82% şi 8,16% din corpul didactic

considerat. Şcolile teoretice secundare particulare şi confesionale dispun de un corp didactic de 2.551 profesori şi maeştri, din care 1.839, adică 72,09%, funcţionează în licee, iar 712, adică 27,91%, în gimnazii.

Corpul didactic întreg al şcolilor secundare dependente de Ministerul Instrucţiei, Cultelor şi Artelor cifrează 7.578 profesori şi maeştri, din care 66,33% funcţionează în şcolile de stat, iar 33,67% în cele particulare şi confesionale. Liceele dispun de 5.911 din ei, adică de 78%, iar gimnaziile de 1.667, adică 22,00%.

Învăţământul băieţilor utilizează o parte de 3.856, adică 50,89% din corpul didactic al şcolilor teoretice secundare, învăţământul fetelor alta de 3.215, adică 42,43%, iar şcolile mixte alta de 507, adică 6,68%. Profesorii şi maeştrii şcolilor teoretice din Vechiul Regat, în număr de 3.500, reprezintă 46,48% din corpul didactic al şcolilor teoretice secundare ale ţării, cei din şcolile similare din Transilvania, Basarabia şi Bucovina, în număr de 2.536, 1.022 şi 520 reprezintă 33,47%, 13,49% şi 6,86% din acest corp.

Tabloul Nr. 4

1931/32

CORPUL DIDACTIC AL ŞCOLILOR TEORETICE SECUNDARE DE STAT

	Licee			Gimnazii				Total				
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	%
Vechiul Regat	1.226	887	2.113	101	11	102	213	1.327	898	102	2.327	46,29
Transilvania	726	308	1.033	171	256	84	511	897	594	84	1.545	30,73
Basarabia	285	247	532	54	25	134	213	339	272	134	745	14,82
Bucovina	280	113	393	9	—	8	18	289	112	8	410	8,16
Ţara întreagă	2.517	1.555	4.072	335	292	328	955	2.852	1.847	328	5.027	100
%												
Vechiul Regat	—	—	90,80	—	—	—	9,20	—	—	—	100	—
Transilvania	—	—	66,93	—	—	—	33,08	—	—	—	100	—
Basarabia	—	—	71,41	—	—	—	28,59	—	—	—	100	—
Bucovina	—	—	95,85	—	—	—	4,15	—	—	—	100	—
Ţara întreagă	50,07	30,93	81,00	6,67	5,81	6,52	19,00	56,74	36,74	6,52	100	—

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 5
1931/32

CORPUL DIDACTIC AL ŞCOLILOR TEORETICE SECUNDARE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE

	Licee				Gimnazii				Total				
	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	%
Vechiul Regat	252	639	38	929	94	131	19	244	346	770	57	1.173	45,98
Transilvania	451	113	—	565	62	343	21	426	514	454	21	991	38,85
Basarabia	91	105	48	244	—	—	33	33	91	105	81	277	10,86
Bucovina	53	37	11	101	—	—	9	9	53	37	25	110	4,31
Ţara întreagă	848	894	97	1.839	156	474	82	712	1.004	1.368	179	2.551	100
%													
Vechiul Regat	—	—	—	79,20	—	—	—	20,80	—	—	—	100	—
Transilvania	—	—	—	57,01	—	—	—	42,99	—	—	—	100	—
Basarabia	—	—	—	88,09	—	—	—	11,91	—	—	—	100	—
Bucovina	—	—	—	91,82	—	—	—	8,18	—	—	—	100	—
Ţara întreagă	33,24	35,05	3,80	72,09	6,12	18,58	3,21	27,91	39,36	53,63	7,01	100	

Tabloul Nr. 6
1931/32

CORPUL DIDACTIC AL ŞCOLILOR TEORETICE SECUNDARE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE

	Licee				Gimnazii				Total				%
	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	Băieţi	Fete	Mixte	Total	
Vechiul Regat	1.478	1.526	38	3.042	195	142	121	458	1.673	1.668	159	3.500	46,18
Transilvania	1.178	421	—	1.599	233	599	105	937	1.411	1.020	105	2.536	33,47
Basarabia	376	352	48	776	54	25	167	246	430	377	215	1.022	13,49
Bucovina	333	150	11	497	9	—	17	26	342	150	28	520	6,86
Ţara întreagă	3.365	2.449	97	5,911	491	766	410	1.667	3.856	3.215	507	7.578	100
%													
Vechiul Regat	—	—	—	86,91	—	—	—	13,09	—	—	—	100	—
Transilvania	—	—	—	63,05	—	—	—	36,95	—	—	—	100	—
Basarabia	—	—	—	75,94	—	—	—	24,07	—	—	—	100	—
Bucovina	—	—	—	95,00	—	—	—	5,00	—	—	—	100	—
Ţara întreagă	44,40	32,32	1,28	78,00	6,48	10,11	5,41	22,00	50,89	42,43	6,68	100	—

Numărul, proveniența şi distribuția elevilor

Şcolile teoretice secundare de stat au avut, în 1931/1932, 78.389 înscrişi. Înscrişii în licee au fost 66.647, adică 85,02% din totalul înscrişilor, iar cei din gimnazii 11.742, adică 14,92% din acelaşi total. Atât în licee cât şi în gimnazii, învățământul teoretic secundar este populat precumpănitor cu băieți: ei sunt în

SOCIOLBUC

număr de 51.086, ceea ce reprezintă 65,17% din totalul înscrierilor, pe când fetele nu sunt decât în număr de 27.303, ceea ce reprezintă numai 34,83%.

În gimnazii, fetele înscrise sunt proporțional mai numeroase decât în licee. În şcolile teoretice secundare din Vechiul Regat sunt înscrişi 39,470 elevi, adică 50,35% din totalul populației şcolilor teoretice secundare de Stat. În şcolile din Transilvania, numai 21.906 elevi, adică 27,95% din acelaşi total; iar în Basarabia şi Bucovina, 11.644 şi 5.369, adică 14,85% şi 6,85%.

Populația şcolilor teoretice particulare şi confesionale a numărat în acelaşi timp 23.711 înscrişi: 11.455, adică 48,31%, băieți şi 12.256, adică 51,69% fete.

Ca şi în şcolile tehnice, proporția fetelor este mult mai ridicată în şcolile teoretice secundare particulare şi confesionale decât în şcolile similare de stat. În gimnaziile particulare şi confesionale, numărul fetelor întrece chiar în măsură considerabilă pe al băieților (în gimnaziile particulare şi confesionale, fetele reprezintă 73,61% din totalul înscrişilor, în licee numai 44,05%). Şcolile teoretice secundare particulare şi confesionale din Transilvania prezintă numărul cel mai mare de înscrişi: 11.173, adică aproape jumătate din populația acestor şcoli (47,12%). Un număr destul de mare de elevi sunt înscrişi şi în şcolile similare din Vechiul Regat, care prezintă o populație de 9.129 de elevi, ceea ce face 38,50% din înscrişii în aceste şcoli. În şcolile de acelaşi fel din Basarabia şi din Bucovina nu sunt înscrişi decât 2.460 şi 949 elevi, adică 10,38% şi 4% din masa de înscrişi considerată.

Înscrişii în şcolile teoretice secundare de stat, particulare şi confesionale însumează 102.100 elevi, dintre care 76,78% în şcolile de stat, iar 23,22% în şcolile particulare şi confesionale. Liceele cuprind 84.237, adică 82,50%, gimnaziile 17.863, adică 17,50%. Băieții sunt în număr de 62.541, ceea ce reprezintă 61,25% din totalul înscrişilor, iar fetele în număr de 39.559, ceea ce reprezintă 38,75%. Proporția de băieți este cu mult mai ridicată decât cea a fetelor în licee; în gimnazii, proporția fetelor depăşeşte cu foarte puțin proporția băieților.

Numărul cel mai ridicat de înscrişi în şcolile teoretice secundare îl prezintă Vechiul Regat: cu 48.599 elevi, 47,60% din totalul înscrişilor la şcolile care depind de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor. Şcolile din Transilvania, Basarabia şi Bucovina au 33.079, 14.104 şi 6.318 înscrişi, ceea ce reprezintă 32,40%, 13,81% şi 6,19% din totalul înscrişilor, în şcolile de acest gen.

Din elevii înscrişi în şcolile teoretice secundare de stat, 55.914 sunt de proveniență urbană, iar 22.475 de proveniență rurală. Copiii de la țară nu reprezintă astfel nici o treime din populația acestor şcoli. Procentului de 71,33% din totalul elevilor de proveniență urbană, ei nu-i opun decât altul de 28,67%. Îndeosebi în licee, proporția copiilor de la țară este scăzută. Cei 18.114 copii de la țară, din licee, nu reprezintă decât 27,18% din populația acestora, pe când cei 48.533 copii de proveniență urbană reprezintă 72,82%. În gimnazii, cei 4.361 de elevi

de proveniență rurală, reprezintă 37,14% din populația gimnaziilor, iar cei 7.381 elevi de proveniență urbană, numai 62,86% din această populație.

Elevii şcolilor teoretice secundare prezintă proporțional mai mulți copii de la țară în Basarabia (36,98%). Urmează, din acest punct de vedere, Transilvania, unde o treime din populația şcolilor teoretice este de proveniență rurală (33,21%). În Bucovina, elementul rural intră aproape în aceeaşi proporție (32,50%). Procentul cel mai scăzut de elevi de la țară îl prezintă şcolile din Vechiul Regat, în cazul cărora copiii de la țară nu reprezintă nici chiar un sfert (23,18%) din populația şcolară.

Procentele cele mai ridicate de elevi de proveniență rurală le prezintă liceele din Bucovina şi din Transilvania (32,73% şi 32,54%). Liceele din Basarabia au un procent de elevi de la țară care nu e cu mult mai scăzut (30,79%). În Vechiul Regat însă, aceştia nu reprezintă decât 23,22% din totalul elevilor de liceu. În gimnazii, procentul cel mai ridicat de elevi veniți de la țară se găseşte în Basarabia. Acolo, mai mult de jumătate din ei (57,95%) sunt de proveniență rurală. Gimnaziile din Transilvania prezintă şi ele procente de elevi proveniți de la țară (34,91%) mai ridicate decât liceele. În Bucovina şi în Vechiul Regat, gimnaziile prezintă proporții mai reduse de elevi de origine rurală, decât liceele (27,01% şi 22,61% din populația lor). La fel ca şi în şcolile tehnice secundare, particulare şi confesionale, populația celor teoretice este constituită în măsură covârşitoare de elevi recrutați din medii urbane. Din elevii lor, 19.836 — ceea ce reprezintă 83,66% — sunt de proveniență urbană şi numai 3.875, adică 16,34%, veniți de la țară. Astfel, 5 şesimi sunt recrutați din mediile urbane şi numai una singură din mediile rurale. Fapt firesc, dacă ținem seamă de împrejurarea că populațiile minoritare care îşi înscriu de obicei copiii în şcolile particulare şi confesionale sunt aşezate în genere în oraşe. Procentul copiilor de la țară înscrişi în liceele particulare şi confesionale este aproape identic cu procentul celor înscrişi în gimnaziile particulare şi confesionale (16,36% şi 13,30% din totalul înscrişilor). Liceele şi gimnaziile particulare şi confesionale din Transilvania şi din Basarabia prezintă mai mulți elevi de proveniență rurală (24,17% şi 17,32% din totalul înscrişilor). În Bucovina, abia o zecime din înscrişii acestor şcoli vin de la țară; în Vechiul Regat, abia o treisprezecime (10,12% şi 7,14% din totalul înscrişilor). În liceele particulare şi confesionale din Transilvania, copiii de origine rurală reprezintă 27,85% din înscrişi, în cele din Basarabia, numai 13,62%, iar în Bucovina şi Vechiul Regat abia 9,01% şi 6,99% din totalul lor.

În cazul gimnaziilor particulare, care prezintă în toate unitățile provinciale mult mai mulți elevi de la țară, cele din Basarabia au din nou procentul cel mai ridict de elevi de proveniență rurală (38,32%). Cele din Bucovina le urmează în această privință, având ceva mai mult decât o treime (35,90%). În Transilvania,

procentul copiilor de la țară este mai scăzut (17,66%), iar în gimnaziile din Vechiul Regat acest procent întrece de abia procentul celor din licee (7,82%).

În toate şcolile teoretice secundare de stat, particulare şi confesionale, de sub autoritatea Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor, sunt înscrişi 75.750 elevi de proveniență urbană şi 26.350 de proveniență rurală. Astfel, în anul şcolar 1931/1932, 74,19%, adică trei sferturi din elevii care au urmat în licee şi în gimnazii în țara întreagă, proveneau din mediile urbane şi numai 25,81%, adică un sfert din ei, din mediile rurale.

În genere, în gimnazii proporția de copii de la țară este mai ridicată decât în licee (în cele dintâi ating aproape o treime din totalul înscrişilor, în cele din urmă nu reprezintă decât un sfert din acest total, cu valorile 30,00% şi 24,92%).

Procentul cel mai ridicat de elevi de proveniență rurală se găseşte în Basarabia, unde elevii de la țară ating o treime din înscrişii în şcoli secundare (33,55%); în Transilvania şi în Bucovina, procentul corespunzător depăşeşte cu mult sfertul înscrişilor (elevii de proveniență rurală reprezentând 30,16% şi 29,14% din totalul lor). Numai în Vechiul Regat elevii de la țară reprezintă abia o cincime din totalul înscrişilor (20,17%). În Basarabia, gimnaziile prezintă un procent mai ridicat de elevi de proveniență rurală decât liceele (55,56% din înscrişi, față de 27,55%). Atât în Vechiul Regat cât şi în Transilvania şi Bucovina, liceele prezintă o componență rurală proporțional mai ridicată a populației lor decât gimnaziile (20,49% din înscrişi față de 16,93% în Vechiul Regat; 31,07% față de 28,10% în Transilvania şi 29,17% față de 28,40% în Bucovina).

La 10.000 de locuitori, revin 57 de copii înscrişi în şcoli teoretice secundare de stat, particulare şi confesionale. În raport cu populația ei, Bucovina prezintă numărul cel mai ridicat de elevi de şcoli teoretice secundare; acolo revin la 10.000 de locuitori 74 de elevi. Îi urmează Transilvania, cu 60. În Vechiul Regat, la 10.000 de locuitori revin 55, iar în Basarabia numai 49. Băieții înscrişi în şcoli secundare teoretice sunt mult mai numeroşi în toate unitățile provinciale ale țării decât fetele. În mijlocie, la 10.000 de locuitori revin 34 de elevi de şcoli teoretice secundare şi numai 22 de eleve. În Bucovina, băieții urmează în mai mare măsură la licee şi gimnazii (de 10.000 de locuitori revin 51 de înscrişi în astfel de şcoli); iar în Basarabia în mai mică măsură (de 10.000 de locuitori nu revin decât 26 de înscrişi în licee şi gimnazii). Fetele sunt înscrise în mai mică măsură în Transilvania, unde la 10.000 locuitori nu revin decât 21 eleve, pe când proporția de băieți care revine la acelaşi număr de populație este cea de 38; ele sunt în Basarabia 23 la 10.000 locuitori.

Tabloul Nr. 7
1931/32

ELEVII ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT

	Licee			Gimnazii			Total			%
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	
Vechiul Regat	23.749	13.014	36.763	2.010	697	2.707	25.759	13.711	39.470	50,35
Transilvania	11.649	4.087	15.736	3.279	2.891	6.170	14.928	6.978	21.906	27,95
Basarabia	4.829	4.161	8.990	1.718	936	2.654	6.547	5.097	11.644	14,85
Bucovina	3.681	1.477	5.158	171	40	211	3.852	1.517	5.369	6,85
Ţara întreagă	43.908	22.739	66.647	7.178	4.564	11.742	51.086	27.303	78.389	100
%										
Vechiul Regat	—	—	93,14	—	—	6,86	—	—	100	—
Transilvania	—	—	71,83	—	—	28,17	—	—	100	—
Basarabia	—	—	77,21	—	—	22,79	—	—	100	—
Bucovina	—	—	96,07	—	—	3,93	—	—	100	—
Ţara întreagă	56,01	29,01	85.02	9,16	5,82	14,98	65,17	34,85	100	—

Tabloul Nr. 8
1931/32

ELEVII ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total			%
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	
Vechiul Regat	2.790	4.652	7.442	851	836	1.687	3.641	5.488	9.129	38,50
Transilvania	5.746	1.400	7.146	561	3.466	4.027	6.307	4.866	11.173	47,12
Basarabia	797	1.295	2.092	184	184	368	981	1.479	2.460	10,38
Bucovina	507	403	910	19	20	39	526	423	949	4,00
Ţara întreagă	9.840	7.750	17.590	1.615	4.506	6.121	11.455	12.256	23.711	100
%										
Vechiul Regat	—	—	81,52%	—	—	18,48	—	—	—	100
Transilvania	—	—	63,96	—	—	36,04	—	—	—	100
Basarabia	—	—	85,04	—	—	14,96	—	—	—	100
Bucovina	—	—	95,89	—	—	4,11	—	—	—	100
Ţara întreagă	41,50	32,68	74,18	6,81	19,03	25,82	48,31	51,69	100	100

Tabloul Nr. 9
1931/32

ELEVII ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total			%
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	
Vechiul Regat	26.539	17.666	44.205	2.861	1.533	4.394	29.400	19.199	48.599	47,60
Transilvania	17.395	5.487	22.882	3.840	6.357	10.197	21.235	11.844	33.079	32,40
Basarabia	5.626	5.456	11.082	1.902	1.120	3.022	2.528	6.576	14.104	13,81
Bucovina	4.188	1.880	6.068	190	60	250	4.378	1.940	6.318	6,19
Ţara întreagă	53.748	30.489	84.237	8.793	9.070	17.863	62.541	39.559	102.000	100
%										
Vechiul Regat	—	—	90,96	—	—	9,04	—	—	100	—
Transilvania	—	—	69,17	—	—	30,83	—	—	100	—
Basarabia	—	—	78,57	—	—	21,43	—	—	100	—
Bucovina	—	—	96,04	—	—	3,96	—	—	100	—
Ţara întreagă	52,64	29,86	82,50	8,61	8,89	17,50	61,25	38,75	100	—

Tabloul Nr. 10
1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT DUPĂ MEDIUL SOCIAL DE PROVENIENȚĂ

	Licee			Gimnazii			Total		
	Oraş	Țară	Total	Oraş	Țară	Total	Oraş	Țară	Total
Vechiul Regat	28.225	8.538	36.763	2.095	612	2.707	30.320	9.150	39.470
Transilvania	10.616	5.120	15.736	4.016	2.154	6.170	14.632	7.274	21.906
Basarabia	6.222	2.768	8.990	1.116	1.538	2.654	7.338	4.306	11.644
Bucovina	3.470	1.688	5.158	154	57	211	3.624	1.745	5.369
Țara întreagă	48.533	18.114	66.647	7.381	4.361	11.742	55.914	22.475	78.389
%									
Vechiul Regat	76,78	23,22	100	73,39	22,61	100	76,82	23,18	100
Transilvania	67,46	32,54	100	65,09	34,91	100	64,79	33,21	100
Basarabia	69.21	30,79	100	42.95	57,95	100	63,02	36,98	100
Bucovina	57,27	32,73	100	72,99	27,01	100	67,05	32,59	100
Țara întreagă*	72,82	27,18	100	62,86	37,14	100	71,33	28,67	100
Țara întreagă**	61,91	23,11	85,02	9,42	5,56	14,98	71,33	28,67	100

* Procentele din prima linie, pe țara întreagă, oraş şi sat, sunt calculate față de totalul fiecărui fel de şcoală (liceu sau gimnaziu).

** Procentele din a doua linie sunt calculate față de întreg învățământul secundar teoretic.

Tabloul Nr. 11
1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE DUPĂ MEDIUL SOCIAL DE PROVENIENȚĂ

	Licee			Gimnazii			Total		
	Oraş	Țară	Total	Oraş	Țară	Total	Oraş	Țară	Total
Vechiul Regat	6.922	520	7.442	1.555	132	1.687	8.477	652	9.129
Transilvania	5.156	1.990	7.146	3.316	711	4.027	8.472	2.701	11.173
Basarabia	1.807	285	2.092	227	141	368	2.034	426	2.460
Bucovina	828	82	910	25	14	39	853	96	949
Țara întreagă	14.713	2.877	17.590	5.123	998	6.121	19.836	3.875	23.711
%									
Vechiul Regat	93,01	6,99	100	92,18	7,82	100	92,86	7,14	100
Transilvania	92,15	7,85	100	82,34	17,66	100	75,83	24,17	100
Basarabia	86,38	13,62	100	61,68	38,32	100	82,68	17,32	100
Bucovina	90,99	9,01	100	64,10	35,90	100	89,88	10,12	100
Țara întreagă	83,64	16,36	100	83,70	16,30	100	83,66	16,34	100
Țara întreagă*	62,05	12,13	74,18	21,61	4,21	25,82	83,66	16,34	100

* A se vedea notele de la tabloul Nr. 10

Tabloul Nr. 12
1931/32

REPARTIZAREA ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE, DUPĂ MEDIUL SOCIAL DE PROVENIENȚĂ

	Licee			Gimnazii			Total		
	Oraş	Ţară	Total	Oraş	Ţară	Total	Oraş	Ţară	Total
Vechiul Regat	35.147	9,058	44.205	3.650	744	4.394	38.797	9.802	48.599
Transilvania	15.772	7.110	22.882	7.332	2.865	10.192	23.104	9.975	33.079
Basarabia	8.024	3.058	11.082	1.343	1.679	3.022	9.372	4.732	14.104
Bucovina	4.298	1.770	6.068	179	71	250	4.477	1.841	6.318
Ţara întreagă	63.246	20.991	84.237	12.504	5.359	12.863	75.750	26.350	102.100
%									
Vechiul Regat	79,51	20,49	100	83,07	16,93	100	79,83	20,17	100
Transilvania	68,93	31,07	100	71,90	28,10	100	69,84	30,16	100
Basarabia	72,45	27,55	100	44,44	55,56	100	66,45	33,55	100
Bucovina	70,83	29,17	100	71,60	28,40	100	70,86	29,14	100
Ţara întreagă*	75,08	24,92	100	70,00	30,00	100	74,19	25,81	100
Ţara întreagă	61,94	20,56	82,50	12,25	5,25	17,50	74,19	25,81	100

* A se vedea notele de la tabloul Nr. 10.

Tabloul Nr. 13
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE SECUNDARE TEORETICE DE STAT ŞI CELE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE, DEPINZÂND DE MINISTERUL INSTRUCȚIEI, CARE REVIN DE 10.000 LOCUITORI

	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	33,46	21,85	55,31
Transilvania	38,26	21,34	59,60
Basarabia	26,29	22,96	49,25
Bucovina	51,29	22,72	74,01
Ţara întreagă	34,64	21,91	56,55

Tabloul Nr. 13 bis
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR DIN ŞCOLILE SECUNDARE TEORETICE DE STAT CARE REVIN DE PROFESOR SAU MAESTRU

	Licee			Gimnazii			În medie		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	17,40	—	—	12,65	—	—	16,96
Transilvania	—	—	12,22	—	—	12,07	—	—	12,18
Basarabia	—	—	16,90	—	—	12,46	—	—	15,63
Bucovina	—	—	13,12	—	—	12,41	—	—	13,10
Ţara întreagă	—	—	16,37	—	—	12,30	—	—	15,59

Tabloul Nr. 14
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR DIN ŞCOLILE SECUNDARE TEORETICE, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE CARE REVIN DE PROFESOR SAU MAESTRU

	Licee			Gimnazii			În medie		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	8,01	—	—	6,91	—	—	7,78
Transilvania	—	—	12,56	—	—	9,45	—	—	11,27
Basarabia	—	—	8,57	—	—	11,15	—	—	8,88
Bucovina	—	—	9,01	—	—	4,33	—	—	3,63
Țara întreagă	—	—	9,56	—	—	8,60	—	—	9,29

Tabloul Nr. 14 bis
1931/32

NUMĂRUL ELEVILOR ÎNSCRIŞI ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT ŞI CELE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE CARE REVIN DE PROFESOR SAU MAESTRU

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	14,53	—	—	9,59	—	—	13,89
Transilvania	—	—	14,31	—	—	10,88	—	—	13,04
Basarabia	—	—	14,28	—	—	12,28	—	—	13,80
Bucovina	—	—	12,28	—	—	9,62	—	—	12,15
Țara întreagă	—	—	14,25	—	—	10,72	—	—	13,47

De fiecare membru al corpului didactic revin câte 16 elevi în şcolile secundare teoretice de stat: 16 în licee şi 12 în gimnazii. În raport cu populația lor, şcolile din Vechiul Regat au corpul didactic cel mai puțin numeros, căci în cazul lor revin 17 elevi de profesor sau de maestru. În şcolile din Basarabia nu găsim de profesor sau de maestru decât 16 elevi, iar în cele din Transilvania numai 12. Corpul cel mai numeros îl au şcolile teoretice secundare din Bucovina, în care de membru al corpului didactic sunt câte 13 elevi.

În şcolile teoretice secundare, particulare şi confesionale, unui maestru nu-i corespund în mijlocie decât 9 elevi. În licee, această proporție e ceva mai ridicată: acolo îi corespund unui profesor sau maestru în mijlocie 10 elevi. Împrejurarea că în Transilvania, care are învățământul particular şi confesional cel mai întins şi mai activ, revin mai mulți elevi de profesor sau de maestru (11 elevi în mijlocie; în licee chiar 13) arată că această proporție se datoreşte nu atât numărului corpului didactic, cât populației de elevi în raport cu cea a şcolilor de stat. Mijlocia elevilor pentru fiecare membru al corpului didactic în şcolile teoretice secundare de stat, particulare şi confesionale este de 13. În genere, în gimnazii avem mai puțini elevi de profesor sau de maestru decât în licee (11 față de 14).

Numărul cel mai mic de elevi de profesor sau de maestru îl găsim tot în Bucovina, unde această proporție are valoarea 12; în Transilvania acest număr este de 13, în Basarabia şi în Vechiul Regat, ceva mai ridicat.

Promovarea, absolvenții, bacalaureatul

Efectul funcționării învățământului teoretic secundar de stat în anul şcolar 1931/1932 a fost că 66.895, adică 85,34% din înscrişi, au promovat: 43.143 băieți şi 23.752 fete. Băieții au promovat proporțional mai puțin decât fetele prezentând un procent de 84,46% din totalul înscrişilor, pe când din fetele înscrise au promovat 86,99%. Numărul mai mare l-au dat liceele: 57.301, adică 85,66% din totalul promovaților. În gimnazii n-au trecut clasa decât 9.594 elevi, adică 14,34% din acest total. Diferența între numărul de promovați al liceelor şi al gimnaziilor nu se datoreşte însă numai diferenței dintre masa lor de şcolari. În licee se promovează în măsură mai mare decât în gimnazii: în cadrul lor, 85,98% din totalul înscrişilor trec clasa, pe când în gimnazii nu trec decât 81,70%. În şcolile teoretice secundare promovează mai mulți elevi în Transilvania, unde avem un procent de 86,02%. În liceele şi gimnaziile de stat din Vechiul Regat nu promovează decât 85,74%, iar în cele din Basarabia 84,19%. În Bucovina promovează abia 82,10% din înscrişi.

Şcolile secundare teoretice particulare şi confesionale au dat în acelaşi an de şcoală 19.784 promovați: 9.555, adică 48,30%, băieți şi 10.229, adică 51,70% fete. Ceea ce înseamnă că, în aceşte şcoli, trec clasa numai 83,44% din înscrişi, ceva mai puțini adică decât în şcolile de stat. Măsura în care promovează în învățământul teoretic secundar, particular şi confesional fetele nu depăşeşte decât cu foarte puțin măsura în care promovează băieții (83,41% din înscrişi şi 83,46% din înscrise). Spre deosebire de ceea ce se întâmplă în învățământul de stat, în învățământul particular şi confesional, în licee promovează mai puțini dintre înscrişi decât în gimnazii (82,60% față de 85,82%). Procentul cel mai ridicat îl prezintă tot şcolile din Transilvania, în care trec clasa 90,30% din înscrişi. În Bucovina şi în Vechiul Regat promovează proporțional mult mai puțini elevi decât în Transilvania: abia 83,36% şi 79,47%. În şcolile teoretice secundare, particulare şi confesionale din Basarabia, trec clasa mult mai puțini elevi decât în şcolile similare de stat (67,83% față de 84,19%).

Totalul promovaților în toate şcolile teoretice secundare a numărat, în anul şcolar 1931/32, 86.679 elevi, ceea ce reprezintă 84,90% din totalul înscrişilor. Din aceşti promovați, 52.698, adică 60,80%, au fost băieți, iar 33.981, adică 39,20%, fete, băieții [promovând] în măsură mai mică decât fetele (au promovat 84,26% din înscrişi şi 85,90% din înscrise). În gimnazii promovează în genere proporțional mai puțini elevi decât în licee (83,12% față de 85,27%). Mai mulți

elevi promovează în Transilvania, unde acest procent deține valoarea de 87,46%. În Vechiul Regat nu avem decât un procent de 84,56%; în Bucovina 82,29%, iar în Basarabia 81,20%.

Numărul elevilor repetenți în şcolile teoretice secundare de stat a fost de 6.397, adică de 8,16% din totalul înscrişilor, iar numărul eliminaților, retraşilor şi morților a fost de 5.097, ceea ce reprezintă 6,50% din acelaşi total. În şcolile teoretice secundare, particulare şi confesionale au fost declarați repetenți 1.514 elevi, adică 6,39% din totalul copiilor înscrişi în aceste şcoli. La 904, adică 3,81% din ei, nu le-a putut fi încheiată situația, deoarece nu s-au prezentat la examenul de sfârşit de an ținut la şcolile de stat; eliminații, retraşii şi morții, numărând 1.509 elevi, adică 6,36% din copiii înscrişi în şcoli particulare şi confesionale. Astfel, în toate aceste şcoli, în cele particulare şi confesionale întrunite cu cele de stat, au rămas repetenți 7.911 elevi, adică 7,75% din populația lor. 904 elevi ai şcolilor particulare şi confesionale, adică 0,88% din aceeaşi populație, au rămas cu situația neîncheiată, iar în categoria eliminaților, retraşilor şi morților au intrat 6.606 elevi, adică 6,47% din populația tuturor şcolilor teoretice secundare, care țin de Ministerul Instrucției.

Repetenții se recrutează în şcolile teoretice secundare în mai mare măsură dintre băieți decât dintre fete; iar eliminații, retraşii şi morții cuprind un număr aproape egal de băieți şi fete, numărul fetelor fiind cu foarte puțin mai ridicat. Fetele precumpănesc hotărât numai în categoria elevilor şcolilor particulare şi confesionale neprezentați la examenele de sfârşit de an de la şcolile de stat. În şcolile de stat rămân repetenți 4.625 băieți, care reprezintă 72,30% din totalul repetenților, şi 1.772 fete, adică 27,70% din acelaşi total.

În raport cu populația acestor şcoli, băieții declarați repetenți reprezintă 9,05% din totalul înscrişilor, fetele numai 6,49%. La fel se întâmplă şi în şcolile particulare şi confesionale, dar diferențele sunt mai puțin considerabile aici. În cadrul lor rămân repetenți 804 băieți şi 710 fete, cei dintâi reprezintă adică numai 53,10% din totalul repetenților, cele din urmă 46,90%. Iar băieții declarați repetenți reprezintă 7,02% din totalul înscrişilor, pe când fetele rămase, numai 5,80%. În mijlocie, în toate şcolile teoretice secundare rămân repetenți 5.429 băieți şi 2.482 fete, ceea ce reprezintă 68,63% şi 31,37% din totalul repetenților. Din băieții înscrişi în şcoli teoretice secundare repetă clasa astfel 8,68%, iar dintre fete 6,27%.

Masa eliminaților, a retraşilor şi a celor morți din şcolile teoretice secundare de stat a cuprins 3.318, adică 65,10% băieți şi 1.779, adică 34,90% fete. În raport cu numărul băieților şi al fetelor înscrise, aceste cifre reprezintă proporții de 6,49% şi 6,52%. În şcolile particularre şi confesionale, categoria eliminaților, a retraşilor şi a celor morți cuprinde 702, adică 46,52% băieți şi 807, adică 53,48% fete. Măsura în care intră fetele în această categorie, deşi este aproape

identică celei din cazul şcolilor de stat, depăşeşte măsura în care sunt eliminaţi, se retrag şi mor băieţii. Dintre fete, sunt în aceste situaţii 6,58%, din băieţi, numai 6,13%. Totalul eliminaţilor, retraşilor şi morţilor din toate şcolile teoretice secundare este de 4.020, adică 60,85% băieţi şi 2.586, adică 39,15% fete. În genere, 6,43% din băieţii înscrişi şi 6,54% dintre fete îşi întrerup cursurile, datorită acestor cauze.

Din elevii şcolilor teoretice, particulare şi confesionale nu s-au prezentat la examenul de sfârşit de an ţinut la şcolile statului 394, adică 43,58%, băieţi şi 510, adică 56,42% fete.

Astfel numai 3,44% dintre băieţi şi 4,16% dintre fetele din această categorie nu se prezintă la acest examen, care le echivalează studiul cu studiul din şcolile de stat, împrejurare firească, dacă ţinem seama că fetele sunt trimise în şcoli secundare în mai mare măsură fără intenţia pregătirii în vederea ocupării unui post în administraţiile de stat.

În genere, gimnaziile de stat prezintă mai mulţi repetenţi şi eliminaţi, retraşi şi morţi, decât liceele. În cazul şcolilor particulare şi confesionale, gimnaziile prezintă dimpotrivă procente mai scăzute de repetenţi, de eliminaţi, retraşi şi morţi, şi de elevi neprezentaţi la examenele de sfârşit de an din şcolile de stat, decât liceele: 6,06% din totalul înscrişilor faţă de 6,50%, 5,41% din acelaşi total faţă de 6,70% şi 2,71% faţă de 4,20%.

Numărul elevilor care au terminat clasa a III-a a gimnaziilor sau a VII-a a liceelor de stat, declaraţi absolvenţi ai gimnaziilor şi ai liceelor, a fost cel de 8.407. Din ei, 6.940, adică 82,55%, au absolvit liceul, iar 1.467, adică 17,45%, gimnaziile. Un procent de 10,72% din totalul înscrişilor în şcolile de stat, a absolvit adică gimnaziile şi liceele. În gimnazii, acest procent e ceva mai ridicat decât în licee (12,49% faţă de 10,45%), dar nu proporţional cu numărul claselor. Deoarece numărul de absolvenţi ai gimnaziilor e raportat numai la populaţia a trei clase şi nu la cea din şapte, diferenţa e destul de mare.

Ceva mai mult de jumătate din absolvenţii şcolilor de stat provin din Vechiul Regat (51,45%), ceva mai mult de un sfert (27,22%), din Transilvania, ceva mai mult de o optime (14,18%), din Basarabia, o douăsprezecime din Bucovina. Situaţia absolvenţilor din unităţile provinciale ale ţării prezintă puţine deosebiri însemnate. Absolvenţii liceelor reprezintă în fiecare din ele 10% din totalul înscrişilor, variind între procentul de 10% al Basarabiei, şi cel de 10,86% al Bucovinei. În gimnazii, în schimb, în Bucovina, 19,91% din înscrişii lor sunt declaraţi absolvenţi, iar în Vechiul Regat 16,99%, pe când în Basarabia numai 11,04%, iar în Transilvania abia 10,89%. Totdeodată, în toate unităţile provinciale, liceele şi gimnaziile prezintă un număr mult mai ridicat de băieţi absolvenţi. Diferenţa dintre situaţia din gimnaziile din Transilvania şi cele din Vechiul Regat, populate în mai mare măsură, este prea mare pentru a se datora unei deosebiri de

notare sau incapacități de învățătură a elevilor, aşa încât trebuie să arate întâi de toate o scădere considerabilă a înscrierilor la gimnazii în Vechiul Regat.

Numărul absolvenților din şcolile teoretice secundare, particulare şi confesionale a fost cel de 2.171, — în licee, fiind declarați absolvenți 1.331 de elevi, adică 61,31%, iar în gimnazii 840, adică 38,69%. Aproape 7 optimi din ei provin de la şcolile din Transilvania şi din Vechiul Regat. În raport cu totalul înscrişilor în şcolile teoretice particulare şi confesionale, absolvenții reprezintă abia 9,16%, adică mult mai puțini decât în şcolile de stat. În gimnazii, acest procent e mult mai ridicat, fiind în mijlocie de 13,72%. Datorită faptului că şcolile de fete sunt mai numeroase, ele reprezintă aproape trei cincimi din totalul absolvenților şcolilor teoretice secundare, particulare şi confesionale (1.285, adică 59,19%), iar băieții ceva mai mult de două cincimi (886, adică 40,81%).

În şcolile teoretice secundare particulare şi confesionale, numărul absolventelor întrece numărul absolvenților mai ales în gimnazii (77,27% față de 22,73%). În licee, numărul lor este ceva mai scăzut decât cel al absolvenților (47,79% față de 52,21%).

În şcolile particulare din Transilvania, mai ales, care cuprind două treimi din populația şcolilor particulare şi confesionale, fetele reprezintă trei pătrimi din absolvenții de liceu (445, adică 74,69%) şi mai mult de patru cincimi (544, adică 85,13%), din absolvenții gimnaziilor. Între absolvenții din şcolile teoretice secundare din Vechiul Regat, care dau aproape întreg restul absolvenților din şcoli particulare, băieții precumpănesc hotărât, reprezentând mai mult de jumătate din totalul absolvenților de gimnaziu (52,63%) şi aproape patru cincimi din absolvenții de liceu (78,95%).

În toate şcolile teoretice secundare de stat şi particulare confesionale, au absolvit 10.578 elevi: 2.307, adică 21,81%, gimnaziul, iar 8.271, adică 78,19%, liceul.

Absolvenții reprezintă astfel 10,36% din totalul înscrişilor în şcoli secundare tehnice. În gimnazii, acest raport are valoarea mai ridicată, de 12,91%, în licee pe cea de 9,82%.

Un procent de 46,91% din totalul absolvenților de şcoli teoretice secundare provine din şcolile Vechiului Regat, altul de 34,17% din şcolile similare ale Transilvaniei, iar şcolile din Basarabia şi din Bucovina dau fiecare 12,50% şi 6,42% absolvenți. Bucovina are adică proporțional mai mulți absolvenți atât în raport cu populația ei, cât şi în raport cu numărul de elevi înscrişi în şcolile ei. Transilvania îi urmează având la fel, deşi într-o măsură mai mică, un procent de absolvenți care întrece cota ei din înscrişii în şcolile secundare teoretice (32,40%) din populația țării. În Vechiul Regat şi îndeosebi în Basarabia, numărul absolvenților de şcoli teoretice secundare e proporțional mai scăzut

decât numărul înscrişilor (47,60% şi 13,81%) şi decât cota lor din populaţia ţării (48,67% şi 15,86%).

Băieţii reprezintă în mijlocie 60% din totalul absolvenţilor şcolilor teoretice secundare (59,84%), iar fetele numai 40,16%.

În gimnazii au absolvit mai multe fete (54,18%), în licee mai mulţi băieţi (63,76). În şcolile teoretice secundare din Transilvania, numărul fetelor absolvente a fost proporţional mai ridicat, cifrând 46,83% din totalul de absolvenţi.

În şcolile teoretice secundare din Basarabia, procentul fetelor în masa absolvenţilor a fost aproape la fel de ridicat (44,10%).

În şcolile similare din Vechiul Regat şi din Bucovina, el a fost mult mai scăzut: în cele dintâi, fetele n-au reprezentat decât 35,07% din totalul absolvenţilor, iar în Bucovina 34,02%.

Deoarece examenul de bacalaureat a avut încă de la început în foarte mică măsură caracter anual, raportul dintre absolvenţii de liceu din 1931/1932 şi candidaţii reuşiţi la sesiunile de bacalaureat din iunie şi septembrie 1932, când trebuiau să se prezinte aceşti absolvenţi, nu poate fi stabilit precis.

În mod obişnuit se prezintă în fiecare sesiune atâţia absolvenţi proveniţi din serii vechi, respinşi o dată sau de mai multe ori, încât seria anului nu poate fi urmărită în masa candidaţilor.

În iunie 1932, s-au prezentat la examenul de bacalaureat 8.508 candidaţi din care au reuşit 76,75%, iar în toamna aceluiaşi an, 4.563 din care au reuşit 3.256, adică 71,35%. Totalul de 9.787 al candidaţilor reuşiţi (în totalul de 13.171 al candidaţilor prezentaţi, numărul candidaţilor respinşi figurează de două ori în cazul celor care se prezintă din nou la examen), ajunge aproape numărul 10.587 al absolvenţilor de licee de stat, particulare şi confesionale din 1931/1932. Ceea ce arată că în aceste sesiuni s-a prezentat la examen un număr mare de absolvenţi ai liceului din ani anteriori, din care au reuşit să obţină diploma de bacalaureat un număr tot aşa de mare.

Tabloul Nr. 15
1931/32

ELEVII PROMOVAŢI ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
Vechiul Regat	20.229	11.429	31.658	1.611	572	2.183	21.840	12.001	33.841
Transilvania	10.100	3.082	13.682	2.689	2.472	5.161	12.789	6.054	18.843
Basarabia	4.089	3.649	7.738	1.318	747	2.065	5.407	4.396	9.803
Bucovina	2.960	1.263	4.223	147	38	185	3.107	1.301	4.408
Ţara întreagă	37.378	19.923	57.301	5.765	3.829	9.594	43.143	23.752	66.895
%									
Vechiul Regat	—	—	93,55	—	—	6,45	—	—	100
Transilvania	—	—	72,61	—	—	27,39	—	—	100
Basarabia	—	—	78,94	—	—	21,06	—	—	100
Bucovina	—	—	91,80	—	—	7,20	—	—	100
Ţara întreagă	55,88	29,78	85,66	8,62	5,72	14,34	64,49	35,51	100

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 16
1931/32

ELEVII PROMOVAȚI ÎN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE, PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	2.043	3.860	5.903	717	635	1.352	2.760	4.495	7.255
Transilvania	5.199	1.254	6.453	509	3.127	3.636	5.708	4.381	10.089
Basarabia	527	877	1.404	122	123	245	649	1.000	1.649
Bucovina	428	343	771	10	10	20	439	353	791
Țara întreagă	8.197	6.334	14.531	1.358	3.895	5.253	9.555	10.229	19.784
%									
Vechiul Regat	—	—	81,36	—	—	18,64	—	—	100
Transilvania	—	—	63,96	—	—	36,04	—	—	100
Basarabia	—	—	85,14	—	—	14,86	—	—	100
Bucovina	—	—	97,47	—	—	2,53	—	—	100
Țara întregă	41,43	32,02	73,45	6,86	19,69	26,55	48,30	51,70	100

Tabloul Nr. 17
1931/32

ELEVII PROMOVAȚI ÎN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT, PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	22.272	15.289	37.561	2.328	1.207	3.535	24.600	16.496	41.096
Transilvania	15,299	4,836	20.135	3.198	5.599	8.797	18.497	10.435	28.932
Basarabia	4.616	4.526	9.142	1.440	870	2.310	6.056	5.396	11.452
Bucovina	3.388	1.606	4.994	157	48	205	3.545	1.654	5.199
Țara întreagă	45.575	26.257	71.832	7.123	7.724	14.847	52.698	33.981	86.679
%									
Vechiul Regat	—	—	91,40	—	—	8,60	—	—	100
Transilvania	—	—	69,59	—	—	30,41	—	—	100
Basarabia	—	—	79,83	—	—	20,17	—	—	100
Bucovina	—	—	96,06	—	—	3,94	—	—	100
Țara întregă	52,58	30,29	82,87	8,22	8,91	17,13	60,80	39,20	100

Tabloul Nr. 18
1931/32

PROCENTUL PROMOVAȚILOR ȘCOLILOR SECUNDARE TEORETICE DE STAT, FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI

	Licee			Gimnazii			În medie		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	În medie
Vechiul Regat	—	—	86,11	—	—	80,64	84,78	87,53	85,74
Transilvania	—	—	86,95	—	—	83,65	85,67	86,76	86,02
Basarabia	—	—	86,07	—	—	77,80	82,59	86,24	84,19
Bucovina	—	—	81,87	—	—	87,68	80,66	85,76	82,10
Țara întreagă	—	—	85,98	—	—	81,70	84,46	86,99	85,34

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 18 bis
1931/32

PROCENTUL PROMOVAȚILOR ŞCOLILOR SECUNDARE TEORETICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE, FAȚĂ DE ÎNSCRIŞI

	Licee			Gimnazii			În medie		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	În medie
Vechiul Regat	—	—	79,32	—	—	80,14	75,80	81,90	79,47
Transilvania	—	—	90,30	—	—	90,29	90,50	90,03	90,30
Basarabia	—	—	67,11	—	—	66,58	66,16	66,62	67,03
Bucovina	—	—	84,73	—	—	52,28	83,27	83,45	83,36
Țara întreagă	—	—	82,60	—	—	85,82	83,41	83,46	83,44

Tabloul Nr. 19
1931/32

PROCENTUL PROMOVAȚILOR ŞCOLILOR SECUNDARE TEORETICE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE FAȚĂ DE ÎNSCRIŞI

	Licee			Gimnazii			În medie		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	84,97	—	—	80,45	83,67	85,92	84,56
Transilvania	—	—	87,99	—	—	86,27	87,11	88,10	87,46
Basarabia	—	—	82,49	—	—	76,44	80,45	82,06	81,20
Bucovina	—	—	82,30	—	—	82,00	80,97	85,26	82,29
Țara întreagă	—	—	85,27	—	—	88,12	84,26	85,90	84,90

Înmănunchind aceste elemente asupra funcționării şcolilor teoretice secundare, se poate afirma că două treimi (65%) din şcolile teoretice secundare din țară sunt de stat şi o treime (35%) particulare şi confesionale; liceele reprezentând ceva mai mult de trei cincimi din ele (63%); gimnaziile ceva mai puțin de două cincimi (37%). Posibilitățile de a urma învățământul teoretic secundar sunt aproape egale pentru băieți şi pentru fete, deoarece şcolile de băieți sunt cu foarte puțin mai multe decât cele de fete (46% de băieți, 41% de fete, 13% mixte). În raport cu populația unităților provinciale ale țării, Vechiul Regat dispune de proporțional puține şcoli teoretice secundare (la 49% din populația țării, 40% din aceste şcoli). Transilvania şi îndeosebi Bucovina şi Basarabia sunt mai bine înzestrate cu şcoli teoretice secundare decât ar corespunde la partea lor din populația țării (la 31% din populația țării, 39% din totalul acestor şcoli, respectiv la 5% din populația țării, 6% din totalul şcolilor teoretice secundare şi la 16% din populația țării, 16% din şcolile teoretice secundare).

Tabloul Nr. 20
1931/32

ELEVII REPETENȚI ÎN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	2.168	805	2.973	191	29	220	2.359	834	3.193
Transilvania	906	248	1.154	336	208	546	1.244	456	1.700
Basarabia	483	322	805	165	58	223	648	380	1.028
Bucovina	363	102	465	11	—	11	374	102	476
Țara întregă	3.920	1.477	5.397	705	295	1.000	4.625	1.772	6.397
%									
Vechiul Regat	—	—	93,11	—	—	6,89	—	—	100
Transilvania	—	—	67,88	—	—	32,12	—	—	100
Basarabia	—	—	78,31	—	—	21,69	—	—	100
Bucovina	—	—	97,69	—	—	2,31	—	—	100
Țara întregă	61,28	23,09	84,37	11,03	4,60	15.63	72,30	27,70	100

Tabloul Nr. 21
1931/32

ELEVII REPETENȚI ÎN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	230	199	429	59	51	110	289	250	539
Transilvania	341	74	415	30	189	219	371	263	634
Basarabia	98	145	243	20	20	40	118	165	283
Bucovina	25	31	56	1	2	2	26	32	58
Țara întreagă	694	449	1.143	110	261	371	804	710	1.514
%									
Vechiul Regat	—	—	79,59	—	—	20,41	—	—	100
Transilvania	—	—	65,46	—	—	34,54	—	—	100
Basarabia	—	—	85,87	—	—	14,13	—	—	100
Bucovina	—	—	96,55	—	—	3,45	—	—	100
Țara întreagă	45,84	29,66	75,50	7,27	17,23	24,50	53,10	46,90	100

Tabloul Nr. 22
1931/32

ELEVII REPETENȚI ÎN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT, PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	2.398	1.004	3.402	250	80	330	2.648	1.084	3.732
Transilvania	1.247	322	1.569	368	392	765	1.615	719	2.334
Basarabia	581	467	1.048	185	78	263	766	545	1.311
Bucovina	388	133	521	12	1	13	400	134	534
Țara întregă	4.614	1.926	6.540	815	556	1.371	5.429	2.482	7.911
%									
Vechiul Regat	—	—	91,16	—	—	8,84	—	—	100
Transilvania	—	—	67,22	—	—	32,78	—	—	100
Basarabia	—	—	79,94	—	—	20,06	—	—	100
Bucovina	—	—	97,57	—	—	2,43	—	—	100
Țara întreagă	58,32	24,35	82,67	10,30	7,03	17,33	68,63	31,37	100

Tabloul Nr. 23
1931/32

PROCENTUL ELEVILOR REPETENȚI DE LA ŞCOLILE SECUNDARE TEORETICE DE STAT FAȚĂ DE ÎNSCRIŞI

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	8,09	—	—	8,13	9,16	6,08	8,09
Transilvania	—	—	7,33	—	—	8,85	8,33	6,53	7,76
Basarabia	—	—	8,95	—	—	8,41	9,90	7,46	8,83
Bucovina	—	—	9,02	—	—	5,21	9,71	6,23	8,87
Țara întreagă	—	—	8,10	—	—	8,52	9,05	6,49	8,16

Tabloul Nr. 23 bis
1931/32

PROCENTUL ELEVILOR REPETENȚI DE LA ŞCOLILE SECUNDARE TEORETICE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE, FAȚĂ DE ÎNSCRIŞI

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	5,76	—	—	6,52	7,94	4,56	5,90
Transilvania	—	—	5,81	—	—	5,44	5,88	5,41	5,67
Basarabia	—	—	11,62	—	—	10,87	12,03	11,16	11,50
Bucovina	—	—	6,15	—	—	5,13	4,94	7,57	6,11
Țara întregă	—	—	6,50	—	—	6,06	7,02	5,80	6,39

Tabloul Nr. 24
1931/32

PROCENTUL ELEVILOR REPETENȚI DE LA ŞCOLILE SECUNDARE TEORETICE DE STAT ŞI CELE PARTICULARE ŞI CONFESIONALE FAȚĂ DE ÎNSCRIŞI

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	7,70	—	—	7,51	9,01	5,65	7,68
Transilvania	—	—	6,86	—	—	7,50	7,61	6,07	7,06
Basarabia	—	—	9,46	—	—	8,70	10,17	8,29	9,30
Bucovina	—	—	8,59	—	—	5,20	9,14	6,91	8,45
Țara întreagă	—	—	7,76	—	—	7,68	8,60	6,27	7,75

Şcolile teoretice secundare de stat sunt ceva mai bine înzestrate cu personal didactic decât şcolile similare particulare şi confesionale, având două treimi din întreg corpul didactic al țării, pe când acestea din urmă au numai o treime (66% din corpul didactic al şcolilor teoretice secundare la 65 din şcolile teoretice secundare, față de 34% din acest corp la 35 din aceste şcoli). În Vechiul Regat în mai mare măsură şi în Bucovina în mai mică, corpul didactic al şcolilor teoretice este proporțional cu mult mai numeros decât în Transilvania şi în Basarabia. Corpul didactic al şcolilor teoretice secundare [se cifrează] la 39%, respectiv 16% din şcolile teoretice secundare ale țării.

Tabloul Nr. 25
1931/32

ELEVII ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI ÎN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	1.352	780	2.132	208	96	304	1.560	876	2.436
Transilvania	643	257	900	252	211	463	895	468	1.363
Basarabia	257	190	447	235	131	366	492	321	813
Bucovina	358	112	470	13	2	15	371	114	485
Țara întreagă	2.610	1.339	3.949	708	440	1.148	3.318	1.779	5.097
%									
Vechiul Regat	—	—	87,52	—	—	12,48	—	—	100
Transilvania	—	—	66,03	—	—	33,97	—	—	100
Basarabia	—	—	54,98	—	—	45,02	—	—	100
Bucovina	—	—	96,91	—	—	3,09	—	—	100
Țara întreagă	51,21	26,27	77,48	13,89	8,63	22,52	65,10	34,90	100

Tabloul Nr. 26
1931/32

ELEVII ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI ÎN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	320	317	547	61	61	122	291	378	669
Transilvania	202	72	274	22	150	172	224	222	446
Basarabia	120	168	288	16	15	31	136	183	319
Bucovina	48	21	69	3	3	6	51	24	75
Țara întreagă	600	578	1.178	102	229	331	702	807	1.509
%									
Vechiul Regat	—	—	81,76	—	—	18,24	—	—	100
Transilvania	—	—	61,43	—	—	38,57	—	—	100
Basarabia	—	—	90,28	—	—	9,72	—	—	100
Bucovina	—	—	92,00	—	—	8,00	—	—	100
Țara întreagă	39,76	38,30	78,06	6,76	15,18	21,94	46,52	53,48	100

Tabloul Nr. 27
1931/32

ELEVII ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI ÎN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE DE STAT, PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	1.582	1.097	2.679	269	157	426	1.851	1.254	3.105
Transilvania	845	329	1.174	274	361	635	1.119	690	1.819
Basarabia	377	358	735	251	146	397	628	504	1.132
Bucovina	406	133	539	16	5	21	422	138	560
Țara întreagă	3.210	1.917	5.127	810	669	1.479	4.020	2.586	6.606
%									
Vechiul Regat	—	—	86,28	—	—	13,72	—	—	100
Transilvania	—	—	64,99	—	—	35,01	—	—	100
Basarabia	—	—	64,93	—	—	35,07	—	—	100
Bucovina	—	—	96,25	—	—	3,75	—	—	100
Țara întreagă	48,59	29,02	77,61	12,26	10,13	22,39	60,85	39,15	100

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 28
1931/32

PROCENTUL ELEVILOR ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI DE LA ȘCOLILE SECUNDARE TEORETICE DE STAT, FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI

	Licee			Gimnazii			În medie		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	5,80	—	—	11.23	6,06	6,39	6,17
Transilvania	—	—	5,72	—	—	7,50	6,00	6,71	6,22
Basarabia	—	—	4,97	—	—	13,79	7,51	6,30	6,98
Bucovina	—	—	9,11	—	—	7,11	9,63	7,51	9,03
Țara întreagă	—	—	5,92	—	—	9,78	6,49	6,52	6,50

Tabloul Nr. 28 bis
1931/32

PROCENTUL ELEVILOR ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI DE LA ȘCOLILE SECUNDARE TEORETICE CONFESIONALE ȘI PARTICULARE, FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI

	Licee			Gimnazii			În medie		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	7,35	—	—	7,23	7,99	6,89	7,33
Transilvania	—	—	3,83	—	—	4,27	3,56	4,56	3,99
Basarabia	—	—	13,77	—	—	8,42	13,86	12,37	12.97
Bucovina	—	—	7,58	—	—	15,38	9,70	5,67	7,90
Țara întreagă	—	—	6,70	—	—	5,41	6,13	6,58	6,36

Mai mult de trei sferturi din populația școlilor teoretice secundare (77%) urmează în școli de stat, mai puțin de un sfert (23%) în școli particulare; liceele cuprind peste 4 cincimi din această populație, gimnaziile nici o cincime. Fetele intră într-o proporție de 2 cincimi în totalul populației școlilor teoretice secundare, băieții reprezentând 3 cincimi dintr-însa. Școlile din Bucovina și cele din Transilvania prezintă o cotă de înscriși care depășește ceva mai mult (6% față de 5%), în corpul celei dintâi din aceste unități provinciale, ceva mai puțin în cazul celei de a doua (32% față de 31%), cota lor din populația țării. În școlile teoretice secundare din Vechiul Regat și din Basarabia, cota din totalul înscrișilor în școli teoretice secundare e ceva mai scăzută decât partea din populația țării care revine acestor unități provinciale (48% și 14% față de 49% și 16%).

În raport cu populația țării, la 10.000 locuitori revin 57 de elevi de școală teoretică secundară: 34 de băieți și 22 de fete. În Bucovina, populația școlilor teoretice secundare e mai ridicată (74 înscriși la 10.000 locuitori), în Basarabia ea este mai scăzută decât în Transilvania (55 la 10.000, față de 60).

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 29
1931/32

PROCENTUL ELEVILOR ELIMINAȚI, RETRAȘI ȘI MORȚI DE LA ȘCOLILE SECUNDARE TEORETICE DE STAT ȘI CELE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI

	Licee			Gimnazii			În medie		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Medie
Vechiul Regat	—	—	6,06	—	—	9,70	6,30	6,53	6,39
Transilvania	—	—	5,13	—	—	6,23	5,26	5,83	5,47
Basarabia	—	—	6,63	—	—	13,14	8,34	7,66	8,02
Bucovina	—	—	8,88	—	—	8,40	9,64	7,11	8,86
Țara întreagă	—	—	6,09	—	—	8,28	6,43	6,54	6,47

Tabloul Nr. 30
1931/32

ELEVII DIN ȘCOLILE TEORETICE SECUNDARE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE NEPREZENTAȚI LA EXAMENUL DE SFÂRȘIT DE AN ȚINUT LA ȘCOLILE DE STAT

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	287	276	563	14	89	103	301	365	666
Transilvania	4	—	4	—	—	—	4	—	4
Basarabia	52	105	157	26	26	52	78	131	209
Bucovina	6	8	14	5	6	11	11	14	25
Țara întreagă	349	389	738	45	121	166	394	510	904
%									
Vechiul Regat	—	—	84,53	—	—	15,47	—	—	100
Transilvania	—	—	100	—	—	—	—	—	100
Basarabia	—	—	75,12	—	—	24,88	—	—	100
Bucovina	—	—	56,00	—	—	44,00	—	—	100
Țara întreagă	38,61	43,03	81,64	4,98	13,38	18,36	43,58	56,42	100

Tabloul Nr. 31
1931/32

PROCENTUL ELEVILOR NEPREZENTAȚI LA EXAMENELE DE SFÂRȘIT DE AN DE LA ȘCOLILE TEORETICE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE, FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Media
Vechiul Regat	—	—	7,57	—	—	6,11	8,27	6,65	7,30
Transilvania	—	—	0,06	—	—	—	0,06	—	0,04
Basarabia	—	—	7,50	—	—	14,13	7,95	8,86	8,50
Bucovina	—	—	1,54	—	—	28,21	2,09	3,31	2,63
Țara întreagă	—	—	4,20	—	—	2,71	3,44	4,16	3,81

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 31 bis
1931/32

PROCENTUL ELEVILOR NEPREZENTAȚI LA EXAMENUL DE SFÂRȘIT DE AN ȚINUT ÎN ȘCOLILE STATULUI, PROVENIND DE LA ȘCOLILE TEORETICE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE, ÎN RAPORT CU ELEVII ÎNSCRIȘI LA ȘCOLILE SECUNDARE TEORETICE DE STAT ȘI CELE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	1,27	—	—	2,34	1,02	1,90	1,37
Transilvania	—	—	0,02	—	—	—	0,02	—	0,01
Basarabia	—	—	1,42	—	—	1,72	1,04	1,99	1,48
Bucovina	—	—	0,23	—	—	4,40	0,25	0,72	0,40
Țara întreagă	—	—	0,88	—	—	0,92	0,63	1,29	0,88

Tabloul Nr. 32
1931/32

ABSOLVENȚII ȘCOLILOR TEORETICE DE STAT ÎN ANUL ȘCOLAR 1931/32

	Licee			Gimnazii			Total			
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	
Vechiul Regat	2.451	1.414	3.865	323	137	460	2.774	1.551	4.325	—
Transilvania	1.266	350	1.616	318	354	672	1.584	704	2.288	—
Basarabia	488	411	899	190	103	293	678	514	1.192	—
Bucovina	374	186	560	35	7	42	409	193	602	—
Țara întreagă	4.579	2.361	6.940	866	601	1.467	5.445	2.962	8.407	—
%										
Vechiul Regat	—	—	89,36	—	—	10,64	64,14	35,86	100	51,45
Transilvania	—	—	70,63	—	—	29,37	69,23	30,77	100	27,22
Basarabia	—	—	75,42	—	—	24,58	56,88	43,12	100	14,18
Bucovina	—	—	93,02	—	—	6,98	67,94	32,06	100	7,15
Țara întreagă	54,47	28,08	82,55	10,30	7,15	17,45	64,77	35,23	100	100

Tabloul Nr. 33
1931/32

ABSOLVENȚII ȘCOLILOR SECUNDARE TEORETICE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total			
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	
Vechiul Regat	367	99	466	81	90	171	448	189	637	—
Transilvania	243	445	688	95	544	639	338	989	1.327	—
Basarabia	46	54	100	15	15	30	61	69	130	—
Bucovina	39	38	77	—	—	—	39	38	77	—
Țara întreagă	695	636	1.331	191	649	840	886	1.285	2.171	—
%										
Vechiul Regat	—	—	73,16	—	—	26,84	70,33	29,67	100	29,34
Transilvania	—	—	51,85	—	—	48,15	25,47	74,53	100	61,12
Basarabia	—	—	76,92	—	—	23,08	46,92	53,08	100	5,99
Bucovina	—	—	100	—	—	100	50,65	49,35	100	3,55
Țara întreagă	32,01	29,30	61,31	8,80	29,89	38,69	40,81	59,19	100	100

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 34

1931/32

ABSOLVENȚII ȘCOLILOR SECUNDARE TEORETICE DE STAT ȘI AI CELOR PARTICULARE ȘI CONFESIONALE

	Licee			Gimnazii			Total			
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	
Vechiul Regat	2,818	1.513	4.331	404	227	631	3.222	1.740	4.962	—
Transilvania	1.509	795	2.304	413	898	1.311	1.922	1.693	3.615	—
Basarabia	534	465	999	205	118	323	739	583	1.322	—
Bucovina	413	224	637	35	7	42	448	231	679	—
Țara întreagă	5.274	2.997	8,271	1.057	1.250	2.307	6.331	4.247	10.578	—
%										
Vechiul Regat	—	—	87,28	—	—	12,72	64,93	35,07	100	46,91
Transilvania	—	—	63,73	—	—	36,27	53,17	46,83	100	34,17
Basarabia	—	—	75,57	—	—	24,43	55,90	44,10	100	12,50
Bucovina	—	—	93,81	—	—	6,19	65,98	34,02	100	6,42
Țara întreagă	49,86	28,33	78,19	9,99	11,82	21,81	59,84	40,16	100	100

Tabloul Nr. 35

1931/32

ABSOLVENȚII ȘCOLILOR SECUNDARE TEORETICE DE STAT ÎN ANUL ȘCOLAR 1931/1932 FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI (PROCENTE)

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	10,51	—	—	16,99	10,77	11.31	10,96
Transilvania	—	—	10,27	—	—	10,89	10,61	10,09	10,44
Basarabia	—	—	10,00	—	—	11,04	10,36	10,08	10,24
Bucovina	0,50	—	10,86	—	—	19,91	10,62	12,72	11,21
Țara întreagă	—	—	10,41	—	—	12,49	10,66	10,66	10,72

Tabloul Nr. 35 bis

1931/32

ABSOLVENȚII ȘCOLILOR SECUNDARE TEORETICE PARTICULARE ȘI CONFESIONALE FAȚĂ DE ÎNSCRIȘI (PROCENTE)

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	6,26	—	—	10,14	12,30	3,44	6,98
Transilvania	—	—	9,63	—	—	15,87	5,36	20,32	11.88
Basarabia	—	—	4,78	—	—	8,15	6,22	4,67	5,28
Bucovina	—	—	8,46	—	—	—	7,41	8,98	8,11
Țara întreagă	—	—	7,57	—	—	13,72	7,73	10,48	9,16

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 36
1931/32

ABSOLVENȚII ŞCOLILOR SECUNDARE TEORETICE DE STAT, PARTICULARE ŞI CONFESIONALE FAȚĂ DE ÎNSCRIŞI (PROCENTE)

	Licee			Gimnazii			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Vechiul Regat	—	—	9,80	—	—	14,36	10,96	9,06	10,21
Transilvania	—	—	10,07	—	—	12,86	9,05	14,29	10,93
Basarabia	—	—	9,01	—	—	10,69	9,82	8,87	9,37
Bucovina	—	—	10,50	—	—	16,80	10,23	11,91	10,75
Țara întreagă	—	—	9,82	—	—	12,91	10,12	10,74	10,36

EXAMENELE DE BACALAUREAT

Anul	Prezentați	Reuşiți	Procent
1925	3.887	1.887	45,50
	2.768	987	35,30
1926	4.997	2.631	52,65
	3.674	1.720	46,81
1927	5.584	2.795	50,05
	4.219	1.865	44,20
1928	6.538	2.870	43,89
	9.983	3.823	38,29
1929	11.111	6.104	54,94
	8.039	3.911	48,65
1930	8,815	4.938	56,02
	7.019	3.377	48,02
1931	9,357	6.497	69,43
	5,223	3.234	61,91
1932	8,508	6.531	76,75
	4.563	3.256	71,35
1933	7,831	6.008	76,58
	4.532	2.817	61,32
18 sesiuni	116.618	65.251	55,93%

Şcolile teoretice secundare au un caracter precumpănitor urban: 3 pătrimi din ele (74%) sunt de proveniență urbană şi numai un sfert venit de la țară (26%). În şcolile de stat, elementul rural e ceva mai numeros (29%), fiind însă cu mult mai redus în şcolile particulare şi confesionale (16%). Din şcolile de stat, liceele cuprind mult mai puține elemente rurale (27%) decât gimnaziile (37%). Ceea ce indică faptul că o parte însemnată din ele se mărginesc să nu urmeze decât gimnaziul. Şcolile particulare şi confesionale nu prezintă această deosebire în compoziția populației lor: proporția elevilor de proveniență rurală este aceeaşi aici, în gimnazii ca şi în licee.

În raport cu numărul personalului didactic ce funcționează în şcolile teoretice secundare, populația acestor şcoli nu depăşeşte marginile care îngăduie o predare eficace. În şcolile de stat revin de membru al corpului didactic 16 elevi; în şcolile particulare, mult mai populate, abia 9 elevi. Din şcolile teoretice de stat, cele din Bucovina au corpul didactic [cel] mai numeros, în raport cu populația lor şcolară (13 elevi de profesor), cele din Vechiul Regat [având corpul didactic] cel mai scăzut (17 elevi [de profesor]; iar în Transilvania revin de membru al corpului didactic mai puțin elevi (14) decât în Basarabia (16).

Tabloul Nr. 37

SITUAŢIA ŞCOLILOR TEORETICE SECUNDARE
(LICEE ŞI GIMNAZII) DE STAT ÎN INTERVALUL 1920–1932

Anul şcolar	Şcoli Număr	Elevi Număr	Înscrişi				Corp Didactic		Promovaţi		Repetenţi		Eliminaţi		Absolvenţi	
			De la oraş		De la ţară		Număr	Numărul înscrişilor care revin de membru al C Didactic	Număr	% Procente de înscrişi	Număr	% Procente de înscrişi	Număr	% Procente de înscrişi	Număr	% Procente de înscrişi
1921/1922	293	82.124	48.166	58,62	33.980	41,38	3.637	22,58	67.006	81,59	9.866	12,01	5.254	6,40	4.120	5,02
1922/1923	316	92.489	54.115	58,51	38.374	41,49	3.768	24,56	73.728	79,72	12.692	13,72	6.069	6,56	4.979	5,38
1923/1924	345	105.119	69.038	65,68	36.081	34,32	4.066	21,16	83.858	79,76	14.229	23,56	7.052	6,70	6.299	6,47
1924/1925	355	112.959	70.632	62,53	42.327	37,37	5.012	22,53	87.135	77,14	18.875	16,71	6.951	6,15	6.588	5,83
1925/1926	363	115.376	71.432	61,91	43.944	38,09	5.160	22,35	90.110	78,10	18.052	15,63	7.234	6,27	6.631	5,75
1926/1927	360	116.855	72.321	61,89	44.532	38,11	5.495	21,26	91.813	78,56	17.591	15,05	7.469	6,37	8.265	7,06
1927/1928	365	116.059	72.752	62,70	43.297	37,30	5.360	21,75	91.765	79,09	16.717	14,41	7.559	6,50	9.526	8,21
1928/1929	151	99.603	62.160	62,41	37.443	37,59	5.269	18,97	73.963	74,26	17.465	17,53	8.175	8,21	10.195	10,24
1929/1930	349	82.557	54.235	64,69	28.322	34,31	5.065	16,68	64.472	78,09	12.068	14,62	6.017	7,29	9.056	10,96
1930/1931	299	76.470	53.081	69,41	23.389	30,59	4.959	15,75	60.884	79,56	9.878	12,92	5.748	7,52	8.926	11,67
1931/1932	294	78.389	55.914	71,33	22.475	28,67	5.027	15,59	66.905	85,34	6.397	8,16	5.097	6,50	8.407	10,72

Tabloul Nr. 38

ELEVII PREGĂTIȚI ÎN PARTICULAR ÎN ŞCOLILE TEORETICE SECUNDARE ÎN ANII 1921–1932

Anul	Înscrişi	Promovați		Repetenți		Retraşi		Absolvenți	
		Număr	Procente de înscrişi	Număr	Procente de înscrişi	Număr	Procente de înscrişi	Număr	Procente de înscrişi
1921/22	18.417	11.829	64,23	4.666	25,34	1.922	10,43	1.615	8,77
1922/23	18.443	11.263	61,07	4.506	24,43	2.674	14,50	1.653	8,96
1923/24	17.725	10.576	59,67	4.578	25,83	2.571	14,50	1.849	10,43
1924/25	17.464	9.736	55,75	4,924	28,20	2.804	16,05	1.388	7,95
1925/26	16.571	9.341	56,37	4.485	27,06	2.745	16,57	1.517	9,15
1926/27	15.993	8.935	56,08	4.458	27,98	2.540	15,94	1.375	8,63
1927/28	15.424	8.304	53,84	4.387	28,44	2.733	17,72	1.254	8,13
1928/29	12.318	5.826	47,30	3.896	31,63	2.596	21,07	998	8,10
1929/30	12.405	6.648	53,59	3.673	29,61	2.084	16,80	1.447	11,66
1930/31	10.881	6.351	58,37	2.674	24,57	1.856	17,06	986	9,06
1931/32	9.110	5.872	64,46	1.864	20,46	1.374	15,08	1.184	13,00

Şcolile teoretice secundare au funcționat aşa că, în mijlocie, 85% din înscrişii lor au promovat, 8% au rămas repetenți şi 7% au fost eliminați sau retraşi.

Deşi, în genere, şcolile particulare şi confesionale sunt aplecate pretutindeni să promoveze cu mai multă uşurință decât şcolile de stat, la noi, şcolile particulare au dat 83% promovați, iar cele de stat 85%. Proporția de repetenți şi de eliminați, retraşi şi morți este însă aproape identică. Din punctul de vedere al rezultatului, fetele [îi] întrec pe băieți (promovează 86% din înscrise şi numai 84% din înscrişi). Şcolile din Transilvania funcționează mai bine, promovează 87% din înscrişi.

Bucovina prezintă rezultate inferioare Vechiului Regat (82% promovați față de 85%). Rezultatul funcționării şcolilor teoretice secundare în anul şcolar 1931/1932 este că, în mijlocie, revin 48 de elevi promovați în aceste şcoli de 10.000 de locuitori. Învățământul în aceste şcoli este deci mai eficace în Bucovina şi în Transilvania, unde în acest an au revenit la 10.000 locuitori 61 şi 52 promovați.

Raportul dintre numărul de absolvenți de gimnazii şi licee din fiecare unitate principală a țării şi populația pe care o deservesc îngăduie definirea mai precisă a măsurii în care contribuie aceste şcoli la ridicarea nivelului cultural al fiecăreia din ele. Pe când în țara întreagă ele scot în mijlocie 6 absolvenți de gimnaziu şi de liceu de 10.000 locuitori, în Bucovina ridicarea nivelului cultural prin şcolile secundare se face într-un ritm mai intens (8 absolvenți de 10.000 locuitori). În Transilvania contribuția lor la această operă este mai ridicată (7 absolvenți la 10.000 locuitori) decât în Vechiul Regat (6 absolvenți la 10.000 locuitori).

Concluzii

Ca şi în cazul învățământului primar şi al celui secundar tehnic, situația din 1931/1932 a învățământului teoretic secundar poartă într-o oarecare măsură semnele crizei economice. Reducerile bugetare care au determinat, în învățământul de stat, suprimări de şcoli şi scăderea personalului didactic, sărăcirea generală concomitentă care a îngreuiat părinților, îndeosebi în cazul şcolilor particulare şi confesionale, darea la şcoală a copiilor lor, prilejuiesc anume aspecte ale lui, atenuând altele.

Acțiunea de amplificare a învățământului, desfăşurată în anii de după război, spre a forma cât mai grabnic elementele necesare pentru a umple cadrele create în urma alipirii Transilvaniei, Bucovinei şi Basarabiei la țara mumă, a început în învățământul secundar teoretic. Grija din România dinainte de război, conservatoare chiar şi prin reprezentanții ei cu concepții liberale, de a nu crea un proletariat intelectual, care a împiedicat înființarea de şcoli secundare din deceniile dinainte de război, a fost părăsită cu hotărâre atunci: ceea ce preocupa pe legiuitor şi conducerea ministerului era să lărgească în aşa fel aparatul şcolar încât să poată forma în câțiva ani elementele necesare spre a umple toate golurile administrațiilor de orice fel. S-a reuşit pe deplin, şi cadrele lor au fost completate cu prisosință în câțiva ani. Mai ales că în anii dintâi de după război, ele au fost completate definitiv chiar şi cu elemente mai puțin pregătite. Aparatul şcolar a continuat însă să funcționeze dând un număr crescând de absolvenți. Chiar şi fără criza economică a ultimilor ani, trebuia să se ajungă astfel la o criză a învățământului nostru. Debitul lui era prea larg.

Evoluția învățământului teoretic secundar de stat între 1920–1932 ilustrează toate etapele acestui proces.

Sporirea şcolilor secundare a început din toamna anului 1919, prin Decretul-Lege pentru înființarea de gimnazii, şcoli de fete şi transformări de gimnazii în licee.

Prevederile bugetare pentru învățământul secundar au crescut urcând de la suma de lei 148.369.789, cât reprezentau în 1923, la 685.354.334 în 1929. De atunci ele au scăzut, fiind de 749.143.300 în 1930, de 733.205.216 în 1931, de 487.146.000 în 1932 şi de 369.841.539 în 1933/34. Mijlocul de atragere a elevilor, bursele, a fost întrebuințat intens, deşi în măsură mai puțin largă decât în cazul şcolilor normale.

În valoare de 19.083.413 lei în 1923/24, bursele pentru licee şi gimnazii au crescut treptat ajungând în 1927/1928 valoarea de 47.243.000 lei. În Bugetul din 1930 ele nu mai cifrau decât 22.110.715 lei. În Bugetul 1933/34, prevederile pentru bursele elevilor tuturor şcolilor secundare, a celor teoretice şi tehnice, normale şi seminarii, ating de abia 17.580.000 lei.

SOCIOLBUC

În 1916, în Vechiul Regat, care reprezintă după Unire aproape jumătate din populația țării, nu existau decât 86 de şcoli secundare, dintre care aproape un sfert erau şcoli medii în curs de desființare. În 1921/1922, când în provinciile alipite procesul de naționalizare a şcolilor de stat austro-ungare şi ruse încă nici nu era bine terminat, numărul şcolilor teoretice secundare din țară ajunsese de 3 ori mai mare, ajungând la 293. De atunci a crescut an de an (de la 263 la 360), cu o singură scădere între 1925/1926 şi 1926/1927, atingând în 1927/1928 [cifra] 365. De atunci a descrescut lent în 1928/1929 şi 1929/1930 (la 351 şi 349), şi mai brusc în 1930/1931 şi 1931/1932, scăzând la 299 şi apoi la 294.

Paralel cu creşterea numărului şcolilor, numărul elevilor înscrişi în aceste şcoli a crescut, urcând de la 82.124, cât era în 1921/1922, la 116.853 în 1926/1927 (realizând astfel o creştere de 42,28%).

Sporirea neînsemnată (cu 5) a numărului acestor şcoli, din 1927/1928, nu mai însoțește o sporire a masei înscrişilor: se produce chiar o scădere neînsemnată a acestui număr (la 116.039). Începând cu acest an, numărul înscrişilor în şcoli secundare scade vertiginos, ajungând la 74.470 în 1930/1931 (ceea ce reprezintă o diminuare cu 34,10%). În 1931/1932, numărul lor sporeşte din nou, în măsură apreciabilă (la 78.389, adică 2,50%, față de situația anului precedent). Perspectivele precumpănitor urbane ale acțiunii de sporire a numărului şcolilor teoretice secundare le arată faptul că modul de compoziție al masei înscrişilor din elemente rurale şi urbane n-a variat paralel cu creşterea numărului acestor şcoli; de la 41,38% în 1921/1922 şi 41,49% în 1922/1923, procentul înscrişilor în şcoli teoretice secundare de origine rurală scade în 1923/1924 la 34,32%, se urcă din nou la 37,47% în 1924/1925 şi creşte apoi în 1926/1927 la 38,11%. După o oscilație în anii 1927/1928 şi 1928/1929 (scădere la 37,30%, apoi creştere la 37,59%), componența rurală a populației şcolare scade brusc la 34,31% în 1929/1930, la 30,59% în 1930/1931 şi la 30,59% în 1931/1932. Numărul corpului didactic a atins maximum în decursul intervalului considerat, ceva mai devreme decât numărul şcolilor; crescând treptat de la 3.637 în 1921/1922, scade însă în 1927/1928, de la 5.495 la 5.340, spre a descreşte continuu până în 1931/1932, când se ridică din nou de la 4.859 la 5.027. În tot acest interval, datorită sporirii treptate a numărului şcolilor şi a corpului didactic, numărul de elevi care revenea de membru al corpului didactic a descrescut continuu, de la 22,58% în 1921/1922 la 15,59% în 1931/1932 (cu o oscilație neînsemnată între 1926/1927 şi 1927/1928, când creşte de la 21,26% la 21,73%). În anii de înmulțire a numărului şcolilor secundare şi a corpului lor didactic, modul de funcționare a variat în aşa fel că procentul, în genere foarte ridicat, al promovaților a scăzut treptat de la 81,59% din totalul înscrişilor cât era în 1921/1922, la 78,10% în 1925/1926, ceea ce pare a indica un progres în selectivitate. După 1925/1926, procentul de înscrişi promovați creşte timp de 2 ani, ajungând la 79,09% în

1927/1928. Începând din anul 1928/1929, adică paralel cu desființările de şcoli, procentul promovaților creşte considerabil până la 78,09% în 1929/1930, 79,56% în 1930/1931 şi 85,34% în 1931/1932. Ceea ce pare a indica, invers, o descreştere îngrijorătoare a gradului de selectivitate a şcolilor teoretice secundare.

Numărul absolvenților de liceu a crescut variat, mai pronunțat între 1921/1933, crescând de la 4.120 în 1921/1922 la 10.195 (ceea ce reprezintă un spor de 150%) şi scăzând destul de puțin în anii trecuți de atunci (la 8.407 în 1931/1932). Masa elevilor pregătiți în particular a variat în aşa fel în decursul acestui interval că după două creşteri neînsemnate (de la 18.417 în 1921/1922 la 18.443 în 1922/1923 şi de la 12.318 în 1928/1929 la 12.405 în 1929/1930), numărul înscrişilor la acest examen a scăzut încontinuu, ajungând în 1931/1932 la 9.110.

Între 1921/22–1924/25, procentul de promovați a scăzut de la 64,23% la 55,75% şi examenele particulare par a se fi îngreuiat. După o creştere neînsemnată a acestui procent în 1925/1926 (la 56,37%) scăderea aceasta a continuat până în 1928/1929, când n-au mai promovat decât 47,30% din prezentați. De atunci, acest procent a crescut vertiginos, ajungând în 1931/1932 la 64,46%. Numărul absolvenților cursului liceal, formați prin pregătire în particular, a variat mai puțin regulat; în genere, a scăzut însă, ajungând de la 1.615 cât era în 1921/1922 la 986 în 1930/1931 şi la 884 în 1931/1932. Examenele de bacalaureat care urmau să cenzureze, începând din 1925, absolvenții liceului, din voit dificile, au ajuns, datorită presiunii opiniei publice, tot mai îngăduitoare. Cu procente de 45,50% de admişi în sesiunea de iunie şi de 35,30% din septembrie 1925, au ajuns să dea în sesiunile din septembrie, când se prezintă, de obicei, numai elevi respinşi o dată sau mai slab pregătiți, procente tot mai ridicate de admişi. În iunie 1932, ele au ajuns să fie de 76,75%, iar în septembrie de 71,35%. Cu mare greutate a putut fi ridicat nivelul lor de selectivitate în vara şi mai ales în toamna trecută. Faptul că s-a izbutit într-o oarecare măsură îl dovedeşte procentul de admişi de 76,58% din iunie şi de 61,32% din septembrie 1933. În raport cu totalul de 77.697 al absolvenților de liceu (67.548 elevi regulați şi 10.149 pregătiți în particular, din anii 1924/25–1931/32, care puteau să se prezinte la examenul de bacalaureat), numărul de 56.426 al admişilor la cele 16 sesiuni de bacalaureat ținute în acest interval reprezintă un procent de 72,62%. Valoarea lui ridicată arată că, în genere, această stavilă finală pusă la capătul anilor de învățătură din liceu, nu poate avea decât o eficacitate redusă în privința afluxului spre liceu.

Ceea ce se desprinde din datele asupra structurii recente a învățământului teoretic secundar şi a evoluției lui în ultimul deceniu impune concluzia necesității unei refaceri radicale. Constatările de ordin calitativ, făcute de personalul

de control al ministerului, şi mai ales cele mai neprevenite, venind de la persoane din afara administrației învățământului secundar, ale unora din preşedinții comisiilor de bacalaureat şi opiniile care circulă în public asupra funcționării acestui învățământ o confirmă întru totul. Învățământul din licee şi gimnazii funcționează, precum am văzut, cu o selectivitate extrem de redusă, fără a dispune de o reglementare trainică pentru asigurarea accesului regulat al elementelor rurale cu aptitudini teoretice. Reproşul care i se face că are un orar excesiv de mare, ocupând cu ore de curs aproape întreaga zi şi un program prea încărcat cuprinde şi el, dincolo de grija părintească, uneori excesivă, un obiect foarte îndreptățit. Răul central al învățământului teoretic secundar, pe care neajunsurile de mai sus îl exprimă numai, consistă în faptul că îi lipseşte o funcțiune precisă în viața productivă a națiunii. Confuzia, obişnuită la noi, dimprejurul concepției de cultură, e mai accentuată în cazul lui. Reorganizat şi lărgit pentru a intensifica în măsura cea mai mare cu putință răspândirea culturii, învățământul teoretic secundar duce la o dezorganizare a vieții națiunii din pricină că nu ține seamă de faptul că stăpânirea de elemente de cultură ca atare nu determină progrese în viața națiunilor. Cunoştințele în sine nu reprezintă nimic pentru că pot duce numai la o dezorganizare, când elemente care le-au înmagazinat fără a realiza astfel o mai bună structurare a puterilor lor în vederea împlinirii unei anume funcțiuni sociale, pot aspira legal la ocuparea unor atari funcții. Acesta este cazul la noi. Învățământul din liceu, intelectualist şi enciclopedist, mijloceşte o cantitate de cunoştințe izolate, care nu fac pe nimeni mai capabil să ocupe funcția socială pentru care are chemare, ci tulbură numai vocațiile, acoperindu-le prin cenuşa groasă a masei de cunoştințe generale a programului. Aspirând să devină şcoala de temelie a țării şi să realizeze o ridicare considerabilă a nivelului mediu cultural al țării, liceul a devenit în ultimii 10 ani şcoala bună pentru orice. Şcoală care nu formează treptat în vederea unor anume funcțiuni sociale, ci care pregăteşte în sensul propriu al cuvântului, pentru orice. De vreme ce nu funcționează pentru nimic anume, e firesc ca învățământul teoretic secundar să fie puțin selectiv. Urmarea ar fi că, înzestrați cu certificatele cerute pentru ocuparea oricărui post, absolvenții lui să facă cu putință prin numărul lor o alegere temeinică. Realitatea e însă că mjoritatea administrațiilor de stat şi particulare funcționează tot prost, făcând cu neputință funcționarea chiar şi a celor care au izbutit să-şi recruteze elemente capabile. Programul învățământului teoretic secundar trebuie să înceapă întâi printr-o [exa]minare precisă a rolului care revine liceului în viața națiunii, determinând funcțiunile speciale pentru care pregăteşte liceul. Nu poate exista îndoială, fireşte, că liceul e o şcoală menită să formeze elementele cu înzestrări teoretice, capabile să se dedice cărturăriei, să îndeplinească una din profesiunile libere sau să intre în locurile de conducere ale administrațiilor. Printr-o alegere riguroasă, trebuie însă păstrate şi primite într-însul numai elementele înzestrate pentru această viață.

VARIAȚIA BUGETULUI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI TEORETIC SECUNDAR (LICEE, GIMNAZII, ȘCOLI MEDII)

Art.	Nr. școli	Suma prevăzută	Anul financiar	Felul școlilor	Total
11	78	28.822.270	1920/21	Lic. și Gim. băieți	
12	17	9.562.952	“	“ “ “ fete	
	32	2.921.635	“	Școli medii și civile	
11	122	54.332.876	1921/1922	Lic. și Gim. băieți	
12	34	24.638.698	“	“ “ “ fete	
	86	40.381.562	“	Șc. medii și civile	
11	119	58.639.688	1922/1923	Lic. și Gim. băieți	
12	34	24.135.500	“	“ “ “ fete	
	85	51.560.170	“	Șc. medii și civile	
5	137	92.523.119	1923	Lic. și Gim. băieți	
6	41	27.577.775	“	“ “ “ fete	148.369.789
7	112	28.268.895	“	Șc. medii și civile	
5	115	155.857.688	1924	Lic. și Gim. băieți	
6	65	57.987.480	“	“ “ “ fete	251.048.668
7	99	37.203.500	“	Șc. medii și civile	
5	167	176.641.100	1925	Lic. și Gim. băieți	
6	82	67.661.500	“	“ “ “ fete	277.507.900
7	85	33.205.300	“	Șc. medii și civile	
5	171	221.772.600	1926	Lic. și Gim. băieți	
6	84	86.334.300	“	“ “ “ fete	347.646.200
7	82	39.539.300	“	Șc. medii și civile	
5	186	358.113.074	1927	Lic. și Gim. băieți	
6	93	141.784.760	“	“ “ “ fete	548.221.934
7	68	48.324.100	“	Șc. medii și civile	
5	193	415.686.874	1928	Lic. și Gim. băieți	
6	103	172.161.560	“	“ “ “ fete	634.883.234
7	54	47.034.800	“	Șc. medii și civile	
6	235	468.426.034	1929	Lic. și Gim. băieți	
5	116	216.928.300	“	“ “ “ fete	685.354.334
28	113	241.282.000	1930	Lic. și Gim. fete	
26	108	303.489.892	“	Șc. norm. băieți și fete	749.143.300
27	221	507.861.300	“	Lic. și Gim. băieți	
29	16	61.181.679	“	Seminarii	
27	78	259.837.624	1931	Șc. norm. băieți și fete	
28	179	492.607.016	“	Lic. și Gim. băieți	733.205.216
29	100	240.598.200	“	“ “ “ fete	
30	12	41.120.400	“	Seminarii	
29	61	148.049.400	1932	Șc. norm. băieți și fete	
30	145	327.140.200	“	Lic. și Gim. băieți	487.146.000
31	93	160.005.800	“	“ “ “ fete	
32	10	23.938.800	“	Seminarii	
36	67	126.491.726	1933	Șc. norm. băieți și fete	
37	143	243.346.182	“	Lic. și Gim. băieți	369.841.539
38	93	126.495.357	“	“ “ “ fete	
39	10	18.377.687	“	Seminarii	

SOCIOLBUC

Toți cei care nu urmează acum decât clasele lui inferioare sau care nu intră în Universitate, ci urmăresc să câştige certificatele cerute pentru anume posturi administrative de însemnătate mai mică, trebuie trecuți în şcoli deosebite, ca să îngăduiască menținerea unui nivel teoretic ridicat în liceu. O selecțiune la intrare şi trierea continuă prin examene anuale, cu prilejul cărora fiecare elev să reconfirme continuu, nu prin cantități mărite de cunoştințe, ci printr-o conturare tot mai hotărâtă a personalității sale şi prin deprinderi de muncă, aptitudinile care au îndreptățit primirea la liceu, va asigura acest nivel. Se va rezolva cu acest prilej aproape în întregime criza Universității noastre şi se va evita astfel deprecierea actuală a titlurilor academice. Forța productivă a națiunii va creşte neasemuit de mult prin suprimarea de şcoli teoretice secundare de până acum, prin şcoli profesionale deosebite de ordin teoretic sau de ordin precumpănitor administrativ, deoarece astfel cadrele lor deosebite vor ajunge să fie completate în mai mare măsură prin elemente cu o pregătire profesională. Această reformă a învățământului teoretic secundar va înfăptui ceea ce bacalaureatul n-a izbutit să înfăptuiască, cum am văzut, şi nici anul pregătitor instituit la Universitate, sortit să inițieze în vederea studiilor superioare. Va preîntâmpina amenințarea socială pe care o constituie liceul producător de mari cantități de titrați fără ocupație. Trăsăturile mari pe care le implică liceul transformat în şcoală profesională pentru funcțiunile sociale de ordin teoretic, sunt: colectivitatea, mărginirea cunoştințelor transmise la minimul conceptelor fundamentale ale fiecăreia din discipline, predarea, sprijinită neîncetat şi în toate chipurile pe faptele vieții concrete, pentru a da o ştiință înrădăcinată în viață şi prezenta totdeauna stimularea desfăşurării libere a aptitudinilor şi a preocupărilor elevilor în comunități de lucru libere, o educație a voinței şi a inițiativei prin educație fizică şi sport rațional, cercetăşie şi plimbări. La examenele de bacalaureat de acum, concepute ca o stavilă care să devină tot mai ineficace, se va putea renunța cu uşurință în această nouă organizare, la fel şi la anul pregătitor de la Universitate, ineficace din cauza masei prea mari a celor care urmează, pe care numărul redus al corpului didactic universitar nu o poate pregăti în seminarii cum ar trebui. O ultimă sau două clase de bacalaureat, în care să se insiste îndeosebi asupra elementelor specialității pe care elevul are aptitudini s-o urmeze, îl va înlocui în mod util. Abia printr-o astfel de nouă organizare poate fi oprită acțiunea dăunătoare societății noastre a învățământului teoretic secundar de până acum şi înlocuită printr-un factor de progres social.

SEMINARIILE ORTODOXE

Seminariile ortodoxe — trecute în urma contopirii Ministerului Cultelor cu Ministerul Instrucției, în Administrația Direcției Învățământului Secundar reprezintă o categorie de şcoli profesionale cu caracter teoretic. Misiunea lor e să pregătească preoții rurali ortodocşi şi, acum în urmă, de când obținerea unei

parohii reclamă aproape totdeauna licența în teologie, pe viitorii studenți ai Facultății de Teologie. Cum învățământul religios al țării încă nu e unificat, nu funcționează seminarii decât în Vechiul Regat şi în Basarabia. În Transilvania şi în Bucovina, clerul este format în Academii şi Institute teologice, şcoli cu caracter secundar înainte de război, când nu cereau elevilor lor decât 5–6 clase de liceu, dar care sunt acum în curs de transformare în şcoli cu caracter academic, de vreme ce nu mai primesc decât bacalaureați. Din cele 14 seminarii care au funcționat în 1931/1932, 12 se găseau în Vechiul Regat şi două în Basarabia. Populația lor număra 3.046 elevi. Aproape 9 zecimi din aceşti elevi vin de la țară, mai ales în Vechiul Regat, unde 93,05% din elevi sunt de proveniență rurală; în Basarabia o treime din ei se recrutează din copii de proveniență urbană. Astfel seminariile sunt şcolile secundare cu caracterul cel mai pronunțat rural. În raport cu populația pe care o deservesc, seminariile din Vechiul Regat sunt nu numai numeric, dar şi proporțional mai bine populate (în Vechiul Regat avem 3 seminarişti la 10.000 de locuitori, pe când în Basarabia 2). Numărul corpului didactic al seminariilor fiind de 267 profesori, dintre care 223 în Vechiul Regat şi 44 în Basarabia, de fiecare membru al corpului didactic revin în medie 11 elevi, mai puțin adică decât în şcolile teoretice secundare şi în şcolile normale. Modul de funcționare al seminariilor arată în mijlocie 89,34% promovați; în Vechiul Regat 90,86%, în Basarabia numai 81,53%; 4,46% repetenți: 4,36% în Vechiul Regat şi 5,02% în Basarabia; şi 6,20% eliminați, retraşi şi morți: 4,78% în Vechiul Regat şi 13,45% în Basarabia. În seminarii promovează astfel, datorită în parte şi caracterului mai pronunțat de şcoală specială, mai mulți elevi decât în şcolile teoretice secundare; datorită aceluiaşi caracter însă, spre deosebire de ceea ce se întâmplă în acest învățământ şi la fel ca în învățământul tehnic secundar, procentul eliminaților, retraşilor şi morților întrece procentul repetenților. Absolvenții de seminar ieşiți în 1931/1932 au numărat 456, ceea ce reprezintă 14,97% din totalul înscrişilor. Criza economică a atins şi învățământul religios, impunând în 1932 suprimarea a 21 seminarii, iar în 1933 a altor patru din ele. În ceea ce priveşte organizarea lor unitară în țară, forurile bisericeşti pregătesc un proiect de lege care urmează să fie depus corpurilor legiuitoare de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor.

CONCLUZII CU PRIVIRE LA ÎNTREGUL ÎNVĂȚĂMÂNT DE GRAD SECUNDAR

Învățământul secundar teoretic (licee, gimnazii, şcoli normale şi seminarii) şi *tehnic* (şcoli comerciale, de meserii, profesionale şi de menaj) de stat, particular şi confesional din întreaga țară de sub autoritatea Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor a dispus în anul şcolar 1931/1932 de 987 şcoli, din care 557, adică 54,43% teoretice şi 430, adică 43,57% tehnice.

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 40
1931/32

SEMINARIILE ORTODOXE ÎNTREȚINUTE DE MINISTERUL INSTRUCȚIEI, CULTELOR ŞI ARTELOR

	Număr seminarii	Seminariști					Corp didactic			Promovați		Repetenți		Eliminați, retrași, morți		Absolvenți	
		Număr	De la țară		De la oraș		La 10.000 locuitori	Număr	De fiecare membru al corpului didactic revin elevi	Număr	Procente din seminariști	Număr	Procente din seminariști	Număr	Procente din seminariști	Număr	Procente din seminariști
			Număr	Procente	Număr	Procente											
				%		%					%		%		%		%
V. Regat	12	2 548	2 371	93,05	177	6,95	2 00	223	11,43	2 315	90,86	111	4,36	122	4,78	378	14,84
Basarabia	2	498	332	66,67	167	33,34	1 74	44	11,32	406	81,53	25	5,02	67	13,45	78	15,60
Total	14	3 046	2 705	88,75	343	11,27	1 69	267	11,41	2 721	89,34	136	4,46	189	6,20	456	14,97 (medie)

Corpul lor didactic a fost de 14.437 persoane: 9.416, adică 65,22%, au funcționat în învățământul teoretic, iar 5.021, adică 37,48%, în învățământului tehnic. Populația lor școlară, pregătiți în școală și în particular, a însumat 179.807 elevi: 130.721, adică 72,70%, în învățământul teoretic și 49.086, adică 27,30%, în învățământul tehnic.

Deoarece la 10.000 locuitori revin 99 elevi de școli secundare de toate genurile, 72 de școli teoretice și 27 de școli tehnice, școlile teoretice sunt aproape de trei ori mai cercetate decât cele tehnice. Populația lor pregătită în școală este compusă din 110.528, adică 65,82%, elevi de proveniență urbană și din 57.390, adică 34,18%, elevi de proveniență rurală. Din cei 121.611 elevi regulați ai școlilor secundare teoretice, 80.931, adică 66,55%, sunt de proveniență urbană, iar 40.680, adică 33,45%, de proveniență rurală. Din cei 46.316 elevi regulați ai școlilor tehnice, la fel 29.597, adică 63,90%, sunt de proveniență urbană, iar 16.719, adică 36,10%, de la țară. În genere, aproape 2 treimi din totalul elevilor din școli secundare provin din populația urbană, care reprezintă 20,1% din populația țării și numai o treime de la sate, a căror populație formează 79,9% din populația țării.

În raport cu populația țării, la 10.000 locuitori din orașe revin 304 elevi de școli secundare, pe când la același număr la țară abia 40 elevi: 28 în școli teoretice și 12 în [școli] tehnice. Școlile tehnice au un caracter ceva mai rural decât cele teoretice (cu 36,10% elevi de proveniență rurală față de 33,45% de proveniență urbană în acestea din urmă). Din școlile teoretice secundare, la rândul lor, școlile normale și seminariile, care cuprind 18,53% din elevii școlilor teoretice secundare, sunt pronunțat rurale, având 75,34% elevi de la țară pe când liceele și gimnaziile au abia ceva mai mult de un sfert (28,67%). În raport cu populația școlară, corpul didactic al școlilor secundare teoretice e proporțional mai scăzut (14 elevi de profesor), decât corpul didactic al școlilor tehnice (10 elevi de profesor). Școlile secundare au prezentat în anul școlar 1931/1932 147.992, adică 82,31% promovați; 15.062, adică 8,38% repetenți; 15.849, adică 8,81% eliminați, retrași și morți și 904, adică 0,50% elevi de școli particulare și confesionale neprezentați la examenul de sfârșit de an ținut în școlile de stat corespunzătoare. În genere, în școlile tehnice promovează mai puțini elevi (77,84% față de 83,98%) și rămân repetenți proporțional mai mulți elevi (9,40% față de 7,99%) decât în învățământul teoretic. Proporția de eliminați, retrași și morți, în sfârșit, e mult mai ridicată, la fel, în școlile tehnice (12,76% față de 7,34% în școlile teoretice). Categoria elevilor de școli particulare neprezentați la examenul de sfârșit de an ținut la școlile de stat, nu există decât în cadrul învățământului teoretic și reprezintă 0,50% din totalul elevilor înscriși în școli secundare. Numărul absolvenților școlilor secundare a fost cel de 20.622 în anul 1931/1932, ceea ce reprezintă 11,46% din totalul înscrișilor. Absolvenții școlilor teoretice, în

număr de 15.358, au fost aproape de trei ori mai numeroşi decât ai şcolilor tehnice, în număr de 5.264.

Contribuția învățământului secundar la ridicarea nivelului şcolii a fost deci cea de 20.622 elemente, în vederea ocupării unor posturi de conducere. Valoarea respectivă a acestor cifre nu poate fi stabilită decât prin considerarea modului în care satisfac absolvenții lor cerințele funcțiunilor pentru a căror ocupare se pregătesc. Din acest punct de vedere am văzut însă că nici învățământul secundar teoretic şi nici cel tehnic nu dau rezultatele dorite.

Din unitățile provinciale mari ale țării, Vechiul Regat are numărul cel mai ridicat de elevi de şcoală secundară: 114 la 10.000 locuitori. Bucovina îi urmează având proporția ceva mai scăzută de 106 copii la 10.000 locuitori. În Transilvania nu revin de 10.000 locuitori decât 86 elevi, iar în Basarabia abia 76. În Bucovina şi în Transilvania, partea covârşitoare (92,09% şi 83,36%) de elevi urmează în şcoli teoretice; în Basarabia 77,34% din ei, iar în Vechiul Regat numai 65,59%. În mijlocie, din 10.000 locuitori urbani, 304 sunt elevi de şcoli secundare. Oraşele din Basarabia prezintă, la 10.000 locuitori, 338 elevi de proveniență urbană. În oraşele din Transilvania, la 10.000 locuitori nu corespund decât 311 elevi de şcoli secundare de proveniență urbană, iar în cele din Vechiul Regat 302 elevi. Cifra de 245 elevi care revine în oraşele Bucovinei la 10.000 locuitori nu reprezintă nici 3 pătrimi (72,52%) din cifra corespunzătoare din oraşele Basarabiei. În populația rurală a țării, la 10.000 locuitori, corespund, în mijlocie, 40 de elevi de şcoli secundare.

Procentul cel mai ridicat de promovați în şcolile secundare (86,49% din înscrişi) şi procentele cele mai scăzute de repetenți şi de eliminați, retraşi şi morți (6,77% respectiv 6,73% din înscrişi) le-a dat Transilvania. În Vechiul Regat au promovat mai puțini elevi (81,05%), au rămas repetenți mai mulți şi, spre deosebie de ceea ce se întâmplă în Transilvania, procentul eliminaților, retraşilor şi morților a întrecut considerabil pe al repetenților (9,32% față de 8,96%). Procentul de elevi din învățământul particular şi confesional, neprezentați la examenul de sfârşit de an de la şcolile de stat, aproape inexistent în Transilvania, a fost la fel mult mai ridicat în Vechiul Regat. În şcolile din Bucovina, promovează mai puțini din înscrişi decât în Vechiul Regat (80,47%), rămân repetenți de asemenea mai puțini (8,41%), dar sunt eliminați, se retrag şi mor mult mai mulți (10,84%). Deosebirile între modul de funcționare al şcolilor secundare din Bucovina şi modul de funcționare al şcolilor secundare din Basarabia nu sunt prea considerabile. În şcolile basarabene promovează 79,43% din înscrişi, rămân repetenți 9,29% şi sunt eliminați, se retrag sau mor proporțional mai puțini înscrişi decât în Bucovina: 10,32%. Procentul de elevi de şcoli particulare şi confesionale, repetenți la examenul de sfârşit de an la şcoli de stat este însă mai ridicat decât în Bucovina. Datorită precumpănirii covârşitoare a

elevilor de şcoli teoretice în masa elevilor de şcoli secundare, ierarhia aceasta a unităților provinciale ale țării din punctul de vedere al înălțimii procentului lor de promovați este determinată de situația învățământului teoretic din aceste unități provinciale. Din punctul de vedere al procentului de promovați şi al funcționării lor în genere, şcolile tehnice se dispun însă în aceeaşi ierarhie, deşi cu procente de promovați, cum am văzut, mai scăzute şi cu un procent de eliminați, retraşi şi morți care depăşeşte mult procentul repretenților. Tot şcolile tehnice din Transilvania dau procentul cel mai ridicat de promovați şi proporțional cei mai puțin eliminați, retraşi şi morți. Basarabia prezintă procente de promovați ceva mai ridicate şi procente de eliminați, retraşi şi morți ceva mai scăzute decât Bucovina. În raport cu populația unităților regionale mari ale țării, aceste rezultate înseamnă că din cei 114 elevi de şcoli secundare, care revin de 10.000 locuitori, în Vechiul Regat promovează 92 în şcoli teoretice şi 22 în şcoli tehnice, iar din cei 106, care revin de acelaşi număr de locuitori în Bucovina, promovează 85, din care 75 în şcoli secundare şi 10 în şcoli tehnice. Din cei 87 şi 76 elevi care revin de 10.000 locuitori, în Transilvania şi în Basarabia promovează 76 şi 60 elevi: 63 şi 74 în şcoli teoretice şi câte 13 în şcoli tehnice.

Corpul didactic al şcolilor teoretice secundare de stat numără 5.027 profesori şi maeştri. O parte de 4.072, adică 81% din ei, funcționează la licee, iar 955, adică 19,00%, la gimnazii. În învățământul băieților sunt utilizați 2.852 membri ai corpului didactic secundar, ceea ce reprezintă 56,74%; în învățământul fetelor 1.847, adică 37,74%, iar în şcolile mixte 382, adică 6,52%. Numărul cel mai ridicat de profesori şi maeştri funcționează în Vechiul Regat (2.327, adică 46,29%). În şcolile similare din Transilvania, Basarabia şi Bucovina funcționează câte 1.545, 745 şi 410 profesori/maeştri.

Şcolile teoretice secundare particulare şi confesionale dispun de un corp didactic de 255 profesori şi maeştri din care 1.839, adică 72,09% funcționează în licee, iar 712, adică 27,91%, în gimnazii. Corpul didactic întreg al şcolilor secundare dependente de Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor cifrează 7.578 profesori şi maeştri, din care 66,33% funcționează în şcolile de stat, iar 33,67% în cele particulare şi confesionale. Liceele dispun de 5.911 din ei, adică de 78%, iar gimnaziile de 1.667, adică de 22.00%.

Învățământul băieților utilizează 3.856, adică 50,88% din corpul didactic al şcolilor teoretice secundare, învățământul fetelor 3.215, adică 42,43% iar şcolile mixte 507, adică 6,69%. Profesorii şi maeştrii şcolilor teoretice din Vechiul Regat, în număr de 3.500, reprezintă 46,19% din corpul didactic al acestor şcoli, cei din şcolile similare din Transilvania, Basarabia şi Bucovina, în număr de 2.536, 1.022 şi 520 reprezintă 33,47%, 13,49% şi 6,87% din acest corp.

Şcolile teoretice secundare de stat au avut în 1931/32 78.389 înscrişi; 51.086, adică 65,17% băieți şi 27.303, adică 34,83% fete. Înscrişi în licee au fost

66.647, adică 85,08% din totalul înscrişilor, iar în gimnazii 11.742, adică 14.92%. Atât în licee cât şi în gimnazii, învăţământul teoretic secundar este populat precumpănitor cu băieţi: ei sunt în număr de 51.086, ceea ce reprezintă 65,17% din totalul înscrişilor în şcolile de stat ale acestui învăţământ, pe când fetele nu sunt decât 27.303, ceea ce reprezintă numai 34,83% din acelaşi total. În gimnazii, fetele înscrise sunt mai numeroase decât în licee (38,86% din populaţia gimnaziilor, faţă de 34,11% din populaţia liceelor). În şcolile teoretice secundare din Vechiul Regat, sunt înscrişi 39.470 elevi, adică 50,35% din totalul populaţiei şcolilor teoretice secundare de stat. În şcolile teoretice secundare din Transilvania, numai 21.906 elevi, adică 27,95%, iar în Basarabia şi Bucovina 11.644 şi 5.369, adică 14,85% şi 6,85%. Populaţia şcolilor teoretice de stat a numărat în acelaşi timp 23.711 înscrişi: 11.455, adică 48,31%, băieţi şi 12.256, adică 51,69% fete.

Ca şi în şcolile tehnice secundare, particulare şi confesionale, proporţia fetelor este mult mai ridicată în şcolile teoretice secundare, particulare şi confesionale decât în şcolile similare de stat. În gimnaziile particulare şi confesionale, proporţia fetelor întrece chiar cu mult proporţia băieţilor, pe când în cele particulare şi confesionale, aceeaşi proporţie nu ajunge totuşi s-o egaleze (în gimnaziile particulare şi confesionale, fetele reprezintă 73,61% din totalul înscrişilor, în licee numai 44,05%). Şcolile teoretice secundare, particulare şi confesionale din Transilvania, prezintă numărul cel mai mare de înscrişi: 11.173, adică aproape jumătate din populaţia acestor şcoli. Un număr destul de considerabil de elevi sunt înscrişi şi în şcolile particulare şi confesionale din Vechiul Regat, care prezintă o populaţie de 9.121 elevi, ceea ce reprezintă 38,50% din înscrişi. În şcolile de acelaşi fel din Basarabia şi din Bucovina nu sunt înscrişi decât câte 2.640 şi 949 elevi, adică 10,38% şi 4,00% din masa de înscrişi considerată.

Înscrişii în şcolile teoretice secundare de stat, particulare şi confesionale însumează 102.100 elevi, dintre care 76,78% în şcolile de stat, iar 23,22% în şcolile particulare şi confesionale. Liceele cuprind 84.237, adică 82,50% din aceşti înscrişi, iar gimnaziile 17.863, adică 17,50%. Băieţii înscrişi în şcoli teoretice secundare sunt în număr de 62.541, ceea ce reprezintă 61.25% din totalul înscrişilor, iar fetele în număr de 39.559, ceea ce reprezintă 38,75% din acelaşi total.

Proporţia de băieţi este cu mult mai ridicată decât cea a fetelor în licee (63,81% faţă de 36,19%), în gimnazii proporţia fetelor depăşeşte cu foarte puţin proporţia băieţilor (50,78% faţă de 49,22%). Numărul cel mai ridicat de înscrişi în şcolile teoretice secundare îl prezintă Vechiul Regat: cu 48.559 elevi şi 47,60% din totalul înscrişilor la şcoli secundare dependente de Ministerul Instrucţiei, Cultelor şi Artelor.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Istoricul învățământului superior

Învățământul superior, teoretic, artistic şi tehnic, are menirea să crească atât cercetători, care să păstreze şi transmită valorile culturale ale omenirii, contribuind la procesul continuu de creare de bunuri culturale noi, cât şi profesionişti capabili pentru pregătirea lor şi prin personalitatea care le-a fost formată, să ocupe locurile de conducere în viața intelectuală, politică şi economică a colectivității româneşti.

Cum învățământul este izvorul din care curge tăria popoarelor, absolventul fiecărei şcoli superioare fiind unul din centrele în jurul cărora cristalizează, pătrunzându-se de conştiința menirii sale, o parte din mulțimea amorfă ce constituie substanța tuturor națiunilor; şi cum toate şcolile sunt în măsură oarecare reflexe ale şcolilor superioare, învățământul acestora este, când îşi îndeplinesc menirea, rezervorul tuturor energiilor.

În România, învățământul universitar a fost reglementat prin legea din 1864, «asupra instrucțiunii», care organizează în linii mari Universitățile din Bucureşti şi din Iaşi (cu 4 facultăți: de Filozofie şi Litere, de Drept, de Medicină, de Ştiințe) înființând pe lângă Facultățile de Filozofie şi Litere şi de Ştiințe ale fiecăreia din ele, o şcoală normală pentru «formarea de profesori de licee şi de Facultăți». O lege din 1890 recunoaşte Facultatea de Teologie, organizată prin regulamente din 1874 şi 1888, «ca făcând parte din Universitatea din Bucureşti». Şcolile cu caracter secundar de farmacie şi cea veterinară, organizate prin regulamente din 1871 şi 1872, învestite în 1883 cu caracter de şcoli superioare sunt recunoscute în 1898, ca Facultăți deosebite ale Universității. Legea din 1898 asupra «învățământului secundar şi superior» a reluat Legea din 1864, consacrând evoluția petrecută de atunci încoace. Ea a reglementat îndeosebi recrutarea corpului profesoral şi a înființat o «Şcoală Normală superioară de fete» pentru pregătirea profesoarelor din învățământul secundar, suprimând însă şcolile normale superioare de băieți. Abrogată parțial în 1900 de Legea modificatoare generală a Doctorului Istrati, ea a fost restabilită în 1900 de Spiru Haret şi guvernează încă, cu oarecari adăugiri şi suprimări. Şcoala normală superioară de fete a fost desființată chiar de Haret. Alipirea Transilvaniei, a Bucovinei şi a Basarabiei a sporit numărul Universităților la 4 prin naționalizarea Universităților de la Cluj şi de la Cernăuți şi a dus la înființarea Academiei de Drept din Oradea-Mare.

Legea «pentru autonomia universitară» din 1931 o întregeşte numai. Înainte de război, Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor mai avea sub autoritatea sa, în afara Universităților şi a institutelor ce le erau alăturate, Academiile de muzică şi artă dramatică şi Academiile de Arte Frumoase, înființate la

Bucureşti şi la Iaşi, încă în 1864, prin două regulamente ale Domnitorului Cuza. În deceniul trecut, autoritatea Ministerului a fost întinsă şi asupra Academiei de muzică şi artă dramatică din Cluj şi din Cernăuți, reorganizate după Unire; apoi asupra Academiei de Arhitectură organizate în 1921 prin lărgirea Şcolii de Arhitectură înființată ca secție a şcolilor de Arte Frumoase, printr-un regulament din 1898; asupra Institutului de Educație Fizică; în 1931 asupra Politehnicii din Bucureşti, create în 1920 prin transformarea şcolii naționale de poduri şi şosele şi asupra Politehnicii din Timişoara înființate în acelaşi an. Legea «pentru autonomia universitară» înmănunchează întâia dată toate aceste şcoli superioare.

Autorității Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor, nu-i sunt supuse însă 4 şcoli superioare: Academiile de Agricultură de la Bucureşti şi de la Cluj, ce atârnă de Ministerul Agriculturii şi Domeniilor şi Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti şi Cluj, care depind de Ministerul Industriei şi Comerțului.

Corpul didactic universitar

Corpul didactic de care dispunea învățământul superior în anul şcolar 1931/1932 pentru a da pregătirea urmărită studenților înscrişi în Universitățile şi Şcolile superioare cu caracter academic ale țării numără 1.838 persoane. Partea lui cea mai însemnată, mai mult de 3 pătrimi (1.404 persoane, adică 76,39%) a funcționat la Universități. Numai politehnicile dețin o cotă mai însemnată din ultima pătrime: aproape jumătatea ei (219 persoane, adică 11,92%). În raport cu aceste aşezăminte de învățământ superior, corpul didactic al Academiei de Arhitectură şi [al] Şcolii superioare de educație fizică a fost foarte redus (19 persoane, adică 1,03%, 22 persoane, adică 1,20%). Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale şi Academiile de Agricultură au avut 88 persoane, adică 4,79% şi 86 persoane, adică 4,67%.

Facultățile deosebite ale Universităților nu au fost prevăzute în egală măsură cu personal didactic. Îndeosebi Facultățile de Ştiințe şi cele de Filozofie şi Litere au avut un corp didactic mult mai numeros decât celelalte Facultăți (422 persoane, adică 22,96% din corpul didactic al Universităților, şi 211 persoane, adică 11,48% din acest corp). Facultățile de Medicină Umană din Bucureşti şi din Iaşi reprezintă abia o zecime din corpul didactic universitar (536, adică 29,16%). Facultățile de Drept, deşi 5, au un corp didactic mai redus (115 persoane, adică 6,26%). Facultatea de Farmacie din Bucureşti (la cea din Iaşi funcționează corpul didactic al Facultății de Medicină umană) reprezintă o cotă foarte mică din totalul corpului didactic universitar.

Cotele de profesori şi de personal didactic auxiliar care intră în compunerea corpului didactic al învățământului superior sunt aproape identice. La

Institutul superior de educație fizică, personalul ajutător este cel mai numeros (54,55% din corpul didactic). În raport cu proporția lor de personal auxiliar, celelalte aşezăminte de învățământ superior se dispun în ordinea următoare: Politehnicile 50,69%, Universitățile 50,43%, Academiile Agricole 50%, Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale 36,37%. Numai Academia de Arhitectură n-are personal didactic auxiliar bugetar.

În cadrul Universităților, proporțiile de profesori şi de membri ai personalului didactic universitar auxiliar diferă foarte mult de la facultate la facultate. La Medicina veterinară, corpul didactic auxiliar este mult mai numeros decât corpul profesoral (69,81% față de 30,18%). În Facultățile de Medicină Umană şi de Ştiințe, personalul didactic auxiliar reprezintă 3 cincimi din corpul didactic (59,52% şi 59,47%). În Facultățile de Filozofie şi Litere, el întrece abia treimea (36,96%) iar la Drept reprezintă numai o douăzecime a lui, 4,35%. În Facultățile de Teologie, corpul didactic este compus în întregime din profesori. Mai mult de jumătate din corpul didactic al învățământului superior funcționează la Universitate şi la şcolile superioare din Bucureşti (1.056 persoane din 1.838, adică 57,45%). La Iaşi, la Cluj, la Cernăuți, la Timişoara şi la Oradea nu funcționează decât câte 10,42%, 13,22%, 5,72%, 3,72% şi 0,82% din acest corp didactic. Personalul didactic auxiliar e mai numeros la Bucureşti, unde întrece cu puțin numărul profesorilor (51,61% față de 48,39%); în Universitățile şi şcolile superioare din provincie, reprezintă ceva mai puțin decât jumătatea corpului lor didactic (46,17%).

Populația studențească

Numărul studenților înscrişi la Universități şi la şcolile superioare cu caracter academic ale țării în anul şcolar 1931/1932 a fost de 36.112 (lipseşte cifra de aproximativ 900 a studenților Facultăților de Medicină şi Farmacie din Cluj, ale căror situații n-au fost stabilite încă).

Aproape 2 treimi din aceşti studenți (23.091) urmează la Universitatea şi la şcolile superioare din Bucureşti. Din centrele universitare provinciale, Iaşul e cel mai populat, având în Universitate, inclusiv Facultatea de Teologie de la Chişinău, 5.891, adică 16,31% din totalul studenților. Universitatea, Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale şi Academia Agricolă din Cluj nu numără decât 3.508 studenți, ceea ce reprezintă numai 9,71%. Cernăuți, Oradea şi Timişoara, cu 2.708, 557 şi 357 studenți, nu au decât 7,50%, 1,54% şi 0,99% din acest total. Atât în cazul Universităților cât şi în cazul celorlalte şcoli superioare, populația Universităților şi a fiecărei şcoli superioare din Bucureşti, covârşeşte cu mult populațiile întrunite ale celorlalte Universități şi ale şcolilor

	Facultatea de Drept			Facultatea de Litere şi Filosofie			Facultatea de Istorie			Facultatea de Teologie			Facultatea de Medicină şi farmacie			Facultatea de farmacie			Facultatea de medicină veterinară		
	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total
Universitatea Bucureşti	43	3	45	46	28	72	58	92	150	10	Ñ	10	171	217	388	13	18	31	16	37	53
Ñ Iaşi	17	2	20	29	19	48	58	65	123	18	Ñ	18	46	102	148	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Cluj	17	Ñ	17	35	25	60	31	70	101	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Com%ali	18	Ñ	18	25	6	31	24	24	48	8	Ñ	8	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Academia din Oradea	15	Ñ	15	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad comercial% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Cluj	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
¯coala politehnic% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Timişoara	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad de Arhitectur% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad Agricol% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Cluj	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Inst de Educaţie Fizic% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
	110	5	115	135	78	211	171	251	422	36	Ñ	36	217	319	536	13	18	31	16	37	53
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Universitatea Bucureşti	Ñ	Ñ	6,01	Ñ	Ñ	9,61	Ñ	Ñ	20,05	Ñ	Ñ	1,34	Ñ	Ñ	51,80	Ñ	Ñ	4,14	Ñ	Ñ	7,08
Ñ Iaşi	Ñ	Ñ	5,60	Ñ	Ñ	14,65	Ñ	Ñ	17,65	Ñ	Ñ	5,04	Ñ	Ñ	41,46	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Cluj	Ñ	Ñ	9,55	Ñ	Ñ	11,71	Ñ	Ñ	56,74	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Com%ali	Ñ	Ñ	17,14	Ñ	Ñ	29,52	Ñ	Ñ	45,71	Ñ	Ñ	7,62	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Academia de drept Oradea	Ñ	Ñ	100	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad Comercial% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Cluj	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
¯coala Politehnic% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Timişoara	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad de Arhitectur% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad Agricol% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Ñ Cluj	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Inst de Educaţie Fizic% Bucureşti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
	Ñ	Ñ	6,26	Ñ	Ñ	11,48	Ñ	Ñ	22,96	Ñ	Ñ	1,96	Ñ	Ñ	29,16	Ñ	Ñ	1,69	Ñ	Ñ	2,88

UNIVERSITĂȚILOR ȘI AL ȘCOLILOR SUPERIOARE PE ANUL ȘCOLAR 1931/32

	Academia comercială			Școli politehnice			Academii de Arhitectură			Academii de Agricultură			Institute de Educație Fizică			Total			
	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	Corp profesoral	Personal auxiliar	Total	
Universitatea București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	355	394	749	ß
ß Iași	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	168	189	357	ß
ß Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	83	95	178	ß
ß Comerciali	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	75	30	105	ß
Academia din Oradea	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	15	ß	15	ß
Acad. comercială București	34	28	62	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	34	28	62	ß
ß Cluj	22	4	26	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	22	4	26	ß
Școala politehnică București	ß	ß	ß	70	87	157	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	70	87	157	ß
ß Timișoara	ß	ß	ß	38	24	62	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	38	24	62	ß
Acad. de Arhitectură București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	19	ß	19	ß	ß	ß	ß	ß	ß	19	ß	19	ß
Acad. Agricolă București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	23	24	47	ß	ß	ß	23	24	47	ß
ß Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	20	19	39	ß	ß	ß	20	19	39	ß
Inst. de Educație Fizică București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	10	12	22	10	12	22	ß
	56	32	88	108	111	219	19	ß	19	43	43	86	10	12	22	932	906	1838	ß
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Universitatea București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	47,40	52,60	100	40,75
ß Iași	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	47,06	52,94	100	19,42
ß Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	46,65	53,35	100	9,68
ß Comerciali	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	71,44	28,56	100	5,71
Academia de drept Oradea	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	100	ß	100	0,82
Acad. Comercială București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	54,84	45,16	100	3,37
ß Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	84,62	15,38	100	1,41
Școala Politehnică București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	44,59	55,41	100	8,56
ß Timișoara	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	61,29	38,71	100	3,38
Acad. de Arhitectură București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	100	ß	100	1,03
Acad. Agricolă București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	48,94	51,06	100	2,56
ß Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	51,28	48,72	100	2,12
Inst. de Educație Fizică București	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	45,45	54,55	100	1,20
	ß	ß	4,79	ß	ß	11,92	ß	ß	1,03	ß	ß	4,67	ß	ß	1,20	50,71	49,29	100	100

SOCIOLBUC

	Facultatea de Drept			Facultatea de Litere ¿i Filosofie			Facultatea de ¯tiin¡e			Facultatea de Teologie			Facultatea de Medicin% Umani%			Facultatea de Farmacie		
	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T
UNIVERSIT%¢I																		
Bucure¿ti	7.791	1.071	8.862	1.147	1.579	2.726	1.975	1.137	3.112	813	52	865	796	280	1.076	473	529	1.002
Ia¿i	1.758	352	2.110	282	588	870	832	550	1.382	334	8	342	525	166	691	225	271	496
Cluj	1.578	113	1.691	317	373	690	223	240	463	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
Constan¡a	707	116	823	199	327	526	342	234	576	767	16	783	ß	ß	ß	ß	ß	ß
ACADEMII DE DREPT																		
Oradea	515	42	557	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
ACADEMII COMERCIALE																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
¯COLI POLITEHNICE																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
Timi¿oara	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
ACADEMII ARHITECTUR%																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
ACADEMII AGRICOLE																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
INST. EDUCA¡IE FIZIC%																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
	12.349	1.698	14.063	1.965	2.887	4.812	3.372	2.161	5.533	1.914	76	1.990	1.321	446	1.767	698	800	1.498
UNIVERSIT%¢I	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Bucure¿ti	43,11	5,93	49,04	6,35	8,74	15,09	10,93	6,29	17,22	4,39	0,29	4,78	4,41	1,55	5,96	2,62	2,93	5,55
Ia¿i	29,84	5,98	35,82	4,79	9,98	14,77	14,12	9,34	23,46	5,67	0,13	5,80	8,91	2,82	1,73	3,82	4,60	8,42
Cluj	55,49	3,97	59,46	1,14	13,12	24,26	7,86	8,44	16,28	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
Constan¡a	26,11	4,28	30,39	7,35	12,08	19,43	12,63	8,64	21,27	28,32	0,59	28,91	ß	ß	ß	ß	ß	ß
ACADEMII DE DREPT																		
Oradea	92,46	7,54	100	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
ACADEMII COMERCIALE																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
¯COLI POLITEHNICE																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
Timi¿oara	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
ACADEMII ARHITECTUR%																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
ACADEMII AGRICOLE																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
Cluj	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
INST. EDUCA¡IE FIZIC%																		
Bucure¿ti	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß	ß
	ß	ß	18,89	ß	ß	13,32	ß	ß	15,32	ß	ß	5,51	ß	ß	4,89	ß	ß	4,15
Nr. de studen¡i care revin la 10.000 locuitori	ß	ß	7.779	ß	ß	2.666	ß	ß	3.065	ß	ß	1.102	ß	ß	0,979	ß	ß	0,930

Facultatea de Medicin% Veterinar%			Academii Comerciale			Şcoli Politehnice			Academii de Arhitectur%			Academii Agricole	Inst. Ed Fizic%	TOTAL			
B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	Total	Total	B.	F.	T	
403	24	427	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	13.398	4.672	18.070	%
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	3.956	1.935	5.891	%
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	2.118	726	2.844	%
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	2.015	693	2.708	%
%	%	%	%	%		%	%	%	%	%	%	%	%	515	42	557	%
%	%	%	2.429	822	3.251	%	%	%	%	%	%	%	%	2.429	822	3.251	%
%	%	%	331	139	470	%	%	%	%	%	%	%	%	331	139	470	%
%	%	%	%	%	%	903	10	913	%	%	%	%	%	903	10	913	%
%	%	%	%	%	%	356	1	357	%	%	%	%	%	356	1	357	%
%	%	%	%	%	%	%	%	%	208	34	242	%	%	208	34	242	%
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	400	%	%	%	400	%
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	194	%	%	%	194	%
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	215	%	%	215	%
403	24	427	2.760	961	3.721	1.259	11	1.270	208	34	242	594	215	26.229	9.076	36.112	%
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
2,23	0,13	2,36	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	74,14	25,86	100	54,04
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	67,15	32,85	100	16,30
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	74,47	25,53	100	7,88
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	74,41	25,59	100	7,50
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	92,46	7,54	100	1,54
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	74,72	25,28	100	9,00
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	70,43	29,57	100	1,30
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	98,90	1,10	100	2,53
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	99,72	0,28	100	0,99
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	85,95	14,05	100	0,67
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	100	1,11
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	100	0,54
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	100	0,60
%	%	1,18	%	%	10,30	%	%	3,52	%	%	0,67	1,65	0,60	%	%	%	%
%	%	0,237	%	%	2.061	%	%	0,703	%	%	0,163	0,329	0,119	%	%	20,003	%

SOCIOLBUC

superioare similare. Acestă îngrămădire în Capitală este mai accentuată în cazul Universităților.

Din Facultățile deosebite ale Universităților, Facultatea de Drept prezintă populația cea mai numeroasă, însumând aproape jumătate din înscrişii la Universități (14.034, adică 38,89% din totalul tuturor studenților).

Îi urmează facultățile de Ştiințe care au aproape o cincime din populația universitară (5.533 studenți, adică 15,32%).

La 10.000 de locuitori revin 20 de studenți înscrişi în Universități şi şcoli superioare de grad academic: aproape 8 studenți în drept (7,77%); 3 studenți în filozofie şi litere (2,66%); 3 studenți în ştiințe (3,06%); în teologie 1,10%, în medicină umană 0,97%; 1 în farmacie 0,83%; 2 studenți ai Academiei de Înalte Studii Comerciale şi Industriale, 1 la Politehnică. *Un student al Academiilor agricole revine abia la 30.000 locuitori*; unul în medicină veterinară la 40.000 locuitori; unul al Academiei de Arhitectură la 60.000 locuitori; 1 student la Institutul Superior de Educație Fizică la 90.000 locuitori.

În mijlocie, au revenit astfel în învățământul superior, de membru al corpului didactic, aproape 20 de studenți (19,65%). În aşezămintele şcolare superioare deosebite acest raport are valori care diferă considerabil.

În genere, la Universitățile şi în şcolile superioare din provincie, raportul dintre numărul corpului didactic şi numărul studenților este mult mai echilibrat decât în Capitală. Pe când în aşezămintele de învățământ superior din Bucureşti, avem de membru al corpului didactic 22 studenți (21,87%), în aşezămintele similare din provincie n-avem de profesor decât 17 studenți (16,65%).

Tabloul Nr. 3
1931/32

ELEVII ÎNSCRIŞI, ABSOLVENȚII ŞI CORPUL DIDACTIC AL ACADEMIILOR DE ARTE FRUMOASE DIN ANUL ŞCOLAR 1931/1932

	Înscrişi			Absolvenți			Personal didactic			Absolv. față de înscrişi	Total
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Corp. prof.	Şefi de lucrări	Total		
Bucureşti	112	190	302	14	16	30	14	6	20	9,93	15,10
Iaşi	38	66	104	4	7	11	8	—	8	10,58	13,00
Cluj	36	44	80	2	8	10	8	—	8	12,50	10,00
Total	186	300	486	20	31	51	30	6	36	16,67	13,50
%											
Bucureşti	37,09	62,91	100	46,67	53.33	100	70	30	100		
Iaşi	36,54	63,46	100	36,36	63,64	100	100	—	100		
Cluj	45,00	55,00	100	20,00	80,00	100	100	—	100		
Total	32,37	61,73	100	39,21	60,79	100	83,33	16,67	100		

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 4
1931/32

ELEVII ÎNSCRIŞI, ABSOLVENŢII ŞI CORPUL DIDACTIC AL ACADEMIILOR DE MUZICĂ ŞI ARTĂ DRAMATICĂ

	Înscrişi				Absolvenţi			Corp didactic			Absolvenţi faţă de înscrişi	Întrunite
	Băieţi	Fete	Total	%	Băieţi	Fete	Total	Corp. prof.	Pers. didactic auxiliar	Total		
Bucureşti	573	629	1.202	57,63	98	86	184	41	1	42	—	—
Iaşi	230	157	387	18,55	7	7	14	19	1	20	—	—
Cluj	105	103	208	9,97	11	12	23	20	3	23	—	—
Cernăuţi	109	180	289	13,85	15	27	42	10	5	15	—	—
Total	1.017	1.069	2.086	100	131	132	263	90	10	100	—	—
%												
Bucureşti	47,67	52,33	100		53,26	46,74	100	97,62	2,38	100	15,31	27,62
Iaşi	59,43	40,57	100		50,00	50,00	100	95,00	5,00	100	3,62	19,35
Cluj	50,48	49,52	100		47,83	52,17	100	86,96	13,04	100	11,06	9,04
Cernăuţi	37,72	62,28	100		35,71	64,29	100	66,67	33,33	100	14,53	19,27
Total	48,75	51,25	100		49,81	50,19	100	90,00	10,00	100	12,61	20,86

Tabloul Nr. 5
1931/32

NUMĂRUL STUDENŢILOR ÎNSCRIŞI ÎN UNIVERSITĂŢI ŞI ŞCOLI SUPERIOARE, CARE REVINE DE UN MEMBRU AL CORPULUI LOR DIDACTIC

	Facultatea de Drept	Facultatea de Litere şi Filosofie	Facultatea de Ştiinţe	Facultatea de Teologie	Facultatea de Medicină Umană	Facultatea de Farmacie	Facultatea de Medicină Veterinară	Total
Universitatea Bucureşti	196,93	37,86	20,75	86,50	2,77	32,32	8,05	24,13
Universitatea Iaşi	105,50	18,13	11,24	19,00	4,67	3,35	—	16,50
Universitatea Cluj	99,47	11,50	4,58	—	—	—	—	15,98
Universitatea Cernăuţi	45,72	16,97	12,00	97,88	—	—	—	25,79
Academia de Drept Oradea	37,13	—	—	—	—	—	—	37,13
Academia Comercială Bucureşti	—	—	—	—	—	—	—	52,44
Academia Comercială Cluj	—	—	—	—	—	—	—	18,08
Şcoala Politehnică Bucureşti	—	—	—	—	—	—	—	5,81
Şcoala Politehnică Timişoara	—	—	—	—	—	—	—	5,76
Acad. Arhitectură Bucureşti	—	—	—	—	—	—	—	12,74
Acad. Agricolă Bucureşti	—	—	—	—	—	—	—	8,51
Acad. Agricolă Cluj	—	—	—	—	—	—	—	4,97
Instit. Educ.Fizică Bucureşti	—	—	—	—	—	—	—	9,77
	122,11	22,05	13,11	55,28	3,30	38,32	8,05	19,65

Deosebirea acesta e vizibilă mai ales în cazul Universităţii şi al Academiei de Înalte Studii Comerciale şi Industriale.

SOCIOLBUC

	Facultatea de Drept			Facultatea de Litere ¿i Filosofie			Facultatea de ¯tiin¡e			Facultatea de Teologie			Facultatea de Medicin¼ Uman¼			Facultatea de Farmacie		
	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T
Universitatea Bucure¿ti	593	57	650	166	608	774	79	86	165	86	Ñ	86	Ñ	Ñ	Ñ	77	43	80
" Ia¿i	205	47	252	70	80	110	98	75	173	65	1	66	Ñ	Ñ	Ñ	22	16	38
" Cluj	20	Ñ	20	46	60	106	33	35	68	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
" Craiova	128	25	153	23	38	61	25	32	57	44	Ñ	44	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Drept. Oradea	101	12	113	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Comercial¼ Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
"a Politehnic¼ Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
" Timi¿oara	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Arhitect. Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Agric. Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
" Cluj	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Inst. Educa¡ie Fizic¼	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
	1047	141	1188	265	786	1051	235	288	463	195	1	196	Ñ	Ñ	Ñ	59	59	118
Universitatea Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
" Ia¿i	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
" Cluj	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
" Craiova	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Drept. Oradea	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Comercial¼ Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Comercial¼ Cluj	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
"a Politehnic¼ Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
" Timi¿oara	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Arhitect. Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Acad. Agric. Bucure¿ti	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
" Cluj	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
Inst. Educa¡ie Fizic¼	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ
	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ	Ñ

SOCIOLBUC

ŞI AI ŞCOLILOR SUPERIOARE ÎN 1931/32 *Tabloul Nr. 6*

Facultatea de Medicin¼ Veterinar¼			Academii Comerciale			¸coli Politehnice			Academii de Arhitectur¼			Academii Agricole			Institute de Educa¡ie Fizic¼			Total			
B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	B.	F.	T	%
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	961	794	1 775	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	420	219	639	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	99	95	194	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	220	95	315	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	101	12	113	‰
‰	‰	‰	182	58	240	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	182	58	240	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	126	‰	126	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	126	‰	126	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	30	‰	30	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	30	‰	30	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	9	‰	9	‰	‰	‰	‰	‰	‰	9	‰	9	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	38	‰	‰	‰	‰	‰	38	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	20	‰	‰	‰	‰	‰	20	‰
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	93	‰	‰	93	‰
‰	‰	‰	216	88	304	156	‰	156	9	‰	9	‰	‰	58	‰	‰	93	2182	1303	3636	‰
																		%	%	%	%
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	54.76	45.24	100	48,26
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	65.73	34.27	100	17,57
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	51.03	48.97	100	5,36
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	69.84	30.16	100	8,66
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	89.38	10.62	100	3,11
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	75.83	24.17	100	6,60
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	53.13	46.8	100	1,76
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	100	‰	100	3,47
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	100	‰	100	0,82
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	100	‰	100	0,25
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	100	1,05
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	100	0,55
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	100	2,56
‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	100	100

SOCIOLBUC

Rezultatele învățământului superior

Numărul licențiaților şi al diplomaților în anul 1931/1932 la Universități şi celelalte şcoli superioare de grad academic a fost de 3.636. Mai mult de 4 cincimi din ei: 3.016, adică 82,95%, au fost dați de Universități. Politehnicile au dat 156 de ingineri, Academia de Arhitectură 9 arhitecți, Institutul Superior de Educație Fizică 93 de licențiați, Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale 304 licențiați şi Academiile de Agricultură 58 de diplomați, ceea ce reprezintă pentru fiecare 4,29%, 0,25%, 2,55%, 8,36% şi 1,60% din totalul de mai sus.

Licențiații Universităților provin în proporție de aproape 2 cincimi de la Facultățile de Drept (1.188 sau 39,39% din totalul de licențiați al anului, la Universități) şi ceva mai mult de o treime de la Facultățile de Litere (1.051, adică 34,85% din acelaşi total). Restul de un sfert se distribuie între Facultățile de Ştiințe, de Teologie şi de Farmacie (cu câte 463, 196 şi 118 licențiați, iar procentual: 15,35%, 6,50% şi 3,91% din totalul de mai sus).

Din licențiații Universităților, 3 cincimi sunt băieți, iar 2 cincimi fete (1.801 şi 1.215, adică 59,72% şi 40,28%). În Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale, proporția de licențiate e considerabil mai scăzută, depăşind abia un sfert din totalul licențiaților (88 licențiate şi 216 licențiați, adică 28,95% față de 71,05%). La Politehnici, Academia de Arhitectură şi Academiile Agricole, în anul a cărei situație o cercetăm, n-au obținut titlul de licențiat decât băieți. În cazul Universităților, la Facultățile de Filozofie şi Litere, fetele au dat aproape 3 pătrimi din licențiații anului (74,74%); la Facultățile de Farmacie din Bucureşti şi Iaşi, numărul licențiaților este egal cu cel al licențiatelor (59 şi 59, adică 50%), iar la Facultățile de Ştiințe numărul a fost aproape egal (235 băieți față de 228 fete, adică 50,75 față de 49,25%). La Drept, în masa licențiaților precumpănesc hotărât băieții (88,30%). La Teologie există o singură licențiată (procentul licențiaților este astfel de 99,48%). Universitatea şi şcolile superioare de grad academic din capitală au dat 2.261 licențiați şi diplomați, adică mai mult de trei cincimi (62,19%) din licențiații şi diplomații anului. Universitățile şi şcolile superioare de grad academic din provincie au dat numai 1.375, adică 37,81%. Partea cea mai mare a licențiaților universitari, 3 cincimi, o dă Universitatea din Bucureşti (58,19%). Cei ai Universității din Iaşi reprezintă numai o cincime (21,19%). Universitatea din Cernăuți dă 10,40%, cea din Cluj 4,47% (datorită faptului că majoritatea studenților Facultății de Drept îşi pregătesc, potrivit regulamentului, dintru început doctoratul), Academia de Drept din Oradea 3,75%.

Şcolile superioare de grad academic din capitală dau, la fel, partea covârşitoare a diplomaților din aceste şcoli. Politehnica, Academia de Înalte Studii

Comerciale şi Industriale şi Academia Agricolă din Bucureşti au dat 80,77% din ingineri; 78,95% din licenţiaţii în ştiinţe comerciale şi industriale şi 65,51% din diplomaţii în agricultură ai anului, pe când şcolile similare din provincie au dat numai 19,25% ingineri, 21,05% licenţiaţi în ştiinţe comerciale şi industriale şi 34,49% din diplomaţii în agricultură.

Din Universităţi, cea din Bucureşti prezintă un număr mult mai ridicat de licenţiate (45,24%) decât cele din provincie (33,38%). Atât la Facultatea de Filozofie şi Litere cât şi la cele de Farmacie şi de Ştiinţe din Bucureşti, proporţia de fete din masa licenţiaţilor întrece în genere cu mult proporţia băieţilor. Astfel, pe când la Facultatea de Filozofie şi Litere din Bucureşti fetele reprezintă 79,56% din totalul anual al licenţiaţilor facultăţii, Facultăţile de Filozofie şi Litere din Iaşi, Cernăuţi şi Cluj dau numai 76,77%, 62,30% şi 56,61% din totalurile corespunzătoare. În cazul Facultăţilor de Ştiinţe, cea de la Cernăuţi prezintă un procent de licenţiate ceva mai ridicat decât cea de la Bucureşti (56,15% faţă de 51,13%); Facultăţile de Ştiinţe de la Cluj şi Iaşi au însă un procent mai scăzut de licenţiate decât cea de la Bucureşti (51,48% şi 43,36%), Facultatea de Farmacie din Bucureşti, în sfârşit, are 53,75% licenţiate pe când cea din Iaşi abia 42,11%.

Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti are dimpotrivă proporţional mult mai puţine fete licenţiate decât Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Cluj. Pe când la Bucureşti avem 24,17%, la Cluj [sunt] 46,87% fete, adică aproape de două ori mai multe.

Mult mai scăzut, numărul doctorilor ieştiţi din Universităţi în anul 1931/32 nu este decât de 416. Mai mult de o treime din ei sunt daţi de Facultatea de Drept din Cluj (143, adică 34,37%), aproape 2 cincimi de Facultăţile de Medicină din Bucureşti şi din Iaşi (154, adică 37,02%, şi o zecime de Facultatea de Medicină Veterinară (43, adică 10,34%). Facultăţile de Drept de la celelalte universităţi, Facultăţile de Filozofie şi Litere, Facultatea de Ştiinţe, Facultăţile de Teologie şi Facultăţile de Farmacie nu au dat împreună decât 76, ceea ce reprezintă 17,27% din totalul doctorilor ieşiţi în 1931/32; la Iaşi 96, adică 23,08%; cea de la Cluj 155, adică 37,26% (numărul de doctori de la Facultăţile de Medicină Umană şi de Farmacie, care ne lipsesc ar spori mai mult valoarea acestei cote), cea de la Cernăuţi 14, adică 3,36%. Mai mult de 2 cincimi din totalul doctorilor provin de la Facultăţile de Drept (41,59%).

Fetele reprezintă abia o optime (12,27%) din totalul doctorilor anului. Ele au fost proporţional mai numeroase la medicină la Bucureşti şi la Cluj, 25,98%. La Facultăţile de Ştiinţe şi de Filozofie şi Litere, procentul fetelor doctori este la fel ceva mai ridicat (13,05% şi 10,53%). La Medicină Veterinară şi Drept acest procent nu reprezintă decât 4,66% şi 2,32%, iar [Facultăţile de] Teologie şi Farmacie nu au conferit titlul de doctor decât băieţilor.

Raportul dintre numărul înscrişilor la Universităţile, Facultăţile şi celelalte şcoli superioare cu caracter academic şi numărul lor de licenţiaţi şi de doctori îngăduie o evaluare de ordin numeric a modului lor de funcţionare şi compararea funcţionării ramurilor deosebite ale învăţământului superior.

În mijlocie, titraţii din 1931/32 reprezintă 10,07% din totalul studenţilor de toţi anii care figurau în acest an în cataloagele universităţilor şi ale celorlalte şcoli superioare cu caracter academic. Raportul dintre înscrişi şi licenţiaţi are valoarea cea mai ridicată în Şcoala Superioară de Educaţie Fizică ai cărei licenţiaţi reprezintă 43,26% din totalul înscrişilor. În Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale ei reprezintă 12,33%. Aproape identică e valoarea de 12,28% pe care o are raportul dintre numărul inginerilor şi numărul înscrişilor în Politehnici. În Academiile Agricole, diplomaţii nu reprezintă decât 10,24%. Examenul de sfârşit de studii e trecut în măsură proporţional mai mică de studenţii universităţilor, licenţiaţii nu reprezintă decât 10,02% din totalul înscrişilor. În Academia de Arhitectură, diploma de absolvire e obţinută în măsură şi mai mică, absolvenţii reprezentând abia 3,72% din înscrişi.

În specialităţile în care titlul de doctor se conferă în urma unor studii deosebite, după obţinerea titlului de licenţiat, examenul de doctorat e trecut foarte rar. Numai la Facultatea de Drept din Cluj, studenţii persistă încă şi după introducerea examenului de licenţă să-şi treacă doctoratul. Astfel, acolo numărul lor este destul de mare faţă cu al licenţiaţilor (7,15%). În Facultăţile de Drept din Bucureşti, Iaşi şi Cernăuţi, numărul doctorilor nu reprezintă însă decât 2,77% , 3,57% şi 2,65% din totalul licenţiaţilor aceluiaşi an. La Facultăţile de Ştiinţe, numărul e relativ mai ridicat: 4,97% din totalul licenţiaţilor. Facultăţile de Filozofie şi Litere au un număr de doctori care nu depăşeşte 1,81% din numărul licenţiaţilor. La Teologie numărul lor nu reprezintă decât 1,53% din numărul licenţiaţilor, iar la Facultatea de Farmacie 0,85%. Fetele dau în genere în mult mai mică măsură examene de doctorat. Numărul lor nu reprezintă decât 0,75% din totalul licenţiatelor pe când în cazul băieţilor, numărul doctorilor reprezintă 12,35%. Universitatea din Bucureşti dă, proporţional, mai puţini doctori: 1,99% faţă de licenţiaţi, cea din Iaşi 2,35%, cea din Cernăuţi 4,44%, iar cea din Cluj, 79,90%. (În aceste calcule au fost excluşi doctorii în medicină umană şi veterinară care obţin acest titlu la sfârşitul studiilor academice, nu în urma unor studii de specialitate deosebite de studiile pentru obţinerea titlului, care conferă dreptul de a exercita profesiunea liberă pentru care pregăteşte facultatea respectivă).

Academiile de Muzică şi Artă Dramatică şi Academiile de Arte Frumoase, trecute în rândul şcolilor superioare prin Legea «Autonomiei Universitare», au un caracter mixt de şcoli tehnice secundare şi de şcoli superioare, deoarece în clasele lor inferioare primesc şi elevi fără bacalaureat. Acesta e motivul pentru care n-am considerat aceste şcoli odată cu restul învăţământului superior. Cele

Tabloul Nr. 7
1931/32

PROCENTUL TITRAȚILOR UNIVERSITARI — LICENȚIAȚI, DIPLOMAȚI ȘI DOCTORI (DOCTORI NUMAI LA FACULTĂȚILE DE MEDICINĂ) FAȚĂ CU STUDENȚII ÎNSCRIȘI

	Facultatea de Drept			Facultatea de Litere și Filosofie			Facultatea de Științe			Facultatea de Teologie			Facultatea de Medicină Umană			Facultatea de Farmacie			Facultatea de Medicină Veterinară			Total		
	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total
Universități																								
București	7,61	5,32	7,33	14,47	18,51	28,39	4,00	7,56	5,30	10,58	%	9,94	7,16	5,71	6,78	7,82	8,13	7,98	10,17	8,33	10,07	7,90	17,38	10,35
Iași	11,66	13,35	11,94	10,68	13,61	12,64	11,78	13,68	12,52	19,46	1,25	19,30	10,86	14,46	16,19	9,78	5,90	7,66	%	%	%	12,06	12,56	12,22
Cluj	1,27	%	1,27	14,51	16,99	15,36	14,80	14,58	14,6	%	%	%	Nu s-au primit date						%	%	%	4,54	13,09	6,82
Cernăuți	18,10	21,55	18,59	11,58	11,62	11,60	7,31	13,68	9,90	5,74	%	5,74	%	%	%	%	%	%	%	%	%	10,92	13,71	11,63
Academii																								
Drept Oradea	19,61	28,57	20,29	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	19,61	28,57	20,29
Comercială București	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	7,49	7,06	7,38
Comercială Cluj	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	10,27	21,58	13,62
Școli Politehnice																								
București	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	13,95	%	13,80
Timișoara	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	8,61	%	8,40
Academii Arhitectură																								
București	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	4,33	%	3,72
Academii Agricole																								
București	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	9,50
Cluj	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	10,30
Institutul de Educație Fizică																								
București	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	43,26
	8,48	8,38	8,46	13,62	27,62	21,84	6,97	10,55	8,37	10,19	1,32	9,85	8,63	8,97	8,72	8,45	7,38	7,88	10,17	8,33	10,07	8,32	14,36	10,07

DOCTORII DIN 1931/1932

	Facultatea de Drept			Facultatea de Litere şi Filosofie			Facultatea de Ştiinţe			Facultatea de Teologie	Facultatea de Medicină şi Chirurgie			Facultatea de Farmacie			Facultatea de Medicină Veterinară			Total			
	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	
Universităţi																							
Bucureşti	17	1	18	6	1	7	7	0	7	2	57	16	73	1	0	1	41	2	43	131	20	151	
Iaşi	9	0	9	1	0	1	4	1	5	0	57	24	81	0		0	0	0	0	71	25	96	
Cluj	140	3	143	5	0	5	5	2	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150	5	155	
Cernăuţi	3	0	3	5	1	6	4	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	1	14	
Acad. Craiova	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Total	169	4	173	17	2	19	20	3	23	3	114	40	154	1	0	1	41	2	43	365	51	416	
Universităţi																						%	
Bucureşti	11,25	0,76	11,91	3,97	0,66	4,63	4,64	0	4,64	1,36	37,75	10,58	48,33			0,66	27,15	1,36	28,69	86,75	13,25	100	36,30
Iaşi	9,38	0	9,38	1,04	0	1,04	4,20	1,00	5,20	0	59,38	15,00	84,38			0	0	0	0	73,96	26,01	100	23,08
Cluj	90,31	1,95	92,26	3,23	0	3,23	3,23	1,29	4,52	0	0	0	0			0		0	0	96,77	3,23	100	37,26
Cernăuţi	21,43	0	21,43	35,71	7,14	42,85	28,57	0	28,57	7,14	0	0	0			0	0	0	0	92,86	7,14	100	3,36
Acad. Craiova	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0	0
Total	40,62	0,96	41,58	4,09	0,48	4,57	4,81	0,72	5,53	0,72	27,40	9,62	37,02			0,24	9,86	0,48	10,34	87,74	12,26	100	100%

Academiile comerciale n-au trimis datele privitoare la examenele de doctorat

SOCIOLBUC

Tabloul Nr. 9
1931/32

PROCENTUL DOCTORILOR (FĂRĂ CEI DE LA MEDCINA UMANĂ ŞI VETERINARĂ)
FAŢĂ DE LICENŢIAŢII ANULUI 1931/1932

	Facultatea de Drept			Facultatea de Litere şi Filosofie			Facultatea de Ştiinţe			Facultatea de Teologie			Facultatea de Medicină Umană			Facultatea de Farmacie			Facultatea de Medicină Veterinară			Total		
	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total	Bărbaţi	Femei	Total
Universităţi																								
Bucureşti	2,87	1,75	2,77	%	%	0,90	%	%	4,28	%	%	2,35	%	%	%	%	%	1,25	%	%	%	3,63	0,25	1,99
Iaşi	%	%	3,57	%	%	0,91	%	%	2,89	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	3,33	0,46	2,35
Cluj	%	%	7,15	%	%	4,72	%	%	10,29	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	75,56	5,26	79,90
Cernăuţi	%	%	2,65	%	%	9,86	%	%	7,02	%	%	2,27	%	%	%	%	%	%	%	%	%	5,91	1,05	4,46
Anul Ordalea	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Total	%	%	14,57	%	%	1,81	%	%	4,97	%	%	1,55	%	%	%	%	%	0,85	%	%	%	12,35	0,75	7,56

4 Academii de Muzică şi Artă Dramatică (Bucureşti, Iaşi, Cluj şi Cernăuți), au avut în 1931/32 un număr de 2.086 de înscrişi: 1.017, adică 48,75% băieți şi 1.069, adică 51,25% fete.

Corpul lor didactic este de 100 de persoane: 90 profesori şi un personal auxiliar de 10 persoane. Absolvenții au fost în număr de 263, ceea ce reprezintă 12,61% din totalul înscrişilor. Numărul proporțional mai mare de absolvenți l-a dat Academia de Muzică şi Artă Dramatică din Bucureşti, unde numărul lor a reprezentat 15,31% din totalul înscrişilor, pe când la Cernăuți, la Cluj şi la Iaşi, numărul absolvenților a reprezentat numai 14,53%, 11,06% şi 3,62% din totalul acestora.

Situația celor trei Academii de Arte Frumoase (Bucureşti, Iaşi, Cluj, trecută anul acesta la Timişoara) este asemănătoare, deşi caracterul lor mai special face ca ele să fie mai puțin populate decât Academiile de Muzică şi Artă Dramatică.

Numărul înscrişilor în Academiile de Arte Frumoase a fost în anul şcolar 1931/1932 de 486; 186, adică 38,27% băieți şi 300, adică 61,73% fete. Mai mult de trei cincimi din ei au urmat la Academia din Bucureşti (302, adică 61,72%), restul de 184, adică 38,28% au urmat la Academiile din Iaşi şi Cluj: 21,41% şi 16,47%.

Corpul didactic al Academiilor de Arte Frumoase a numărat 36 persoane: 30 profesori şi un personal didactic auxiliar de 6 persoane. Numărul de absolvenți pe care l-au dat a fost de 51: 20, adică 39,21%, băieți, şi 31, adică 60,79% fete.

Majoritatea lor, adică 30, au ieşit din Academia de Arte Frumoase de la Bucureşti.

CONCLUZII CU PRIVIRE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Caracteristica structurii învățământului superior românesc cu caracter academic, din anul 1931/1932, o constituie faptul că, deşi numără numai puține şcoli cu caracter teoretic (Universitățile), 83,87% din totalul studenților înscrişi în şcoli superioare se grămădesc în genere în acestea şi îndeosebi la cea din Bucureşti.

Privind din perspectiva populației şcolilor superioare cu caracter academic, se poate afirma că aproape întreg interesul țării se concentrează asupra Universităților. Numai Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale, care cuprind 10% din totalul studenților, se mențin pe lângă ele. Celelalte şcoli superioare nu însumează împreună nici o zecime din totalul studenților din învățământul superior cu caracter academic.

Din şcolile cu populație feminică, Universitățile au prezentat în 1931/1932 o studențime recrutată aproape pe trei sferturi (73%) din băieți şi

numai pentru ceva mai mult de un sfert din fete (27%). În Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale, băieţii reprezintă 74% din populaţia studenţilor, iar fetele numai 26%.

În Universităţi, Facultăţile de Drept sunt covârşitor mai mult populate decât celelalte Facultăţi. Populaţia lor din 1931/1932 a reprezentat aproape jumătate (47%) din studenţii înscrişi la Universităţi şi aproape 2 cincimi (39%) din populaţia şcolilor superioare cu caracter academic. Facultăţile de Ştiinţe şi de Filozofie şi Litere, care sunt relativ mai bine populate decât celelalte, rămân cu mult în urmă din acest punct de vedere, având 18% şi 16% din populaţia Universităţilor, ceea ce reprezintă 13% din totalul populaţiei şcolilor superioare cu caracter academic.

Modul de funcţionare al învăţământului superior prezintă particularitatea că şcolile superioare cu caracter tehnic întrunesc în măsură mai mare decât cele cu caracter teoretic, condiţia esenţială a acţiunii şcolare eficace: un corp didactic cu mult mai numeros.

Media studenţilor care revin în şcolile superioare cu caracter academic de membru al corpului lor didactic este cea de 7. În Politehnici, în Academiile Agricole şi în Academiile de Arhitectură, numărul studenţilor care revine de membru al corpului didactic nu depăşeşte cifra de 13, în Universităţi, mijlocia acestui raport este de 21, în Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale de 48. În universităţi, facultăţile cu caracter ştiinţific tehnic, Facultatea de Medicină Umană şi Veterinară, cea de Ştiinţe prezintă situaţii asemănătoare cu aceea din şcolile superioare cu caracter tehnic. Facultatea de Medicină Umană din Bucureşti întrece chiar aceste şcoli din punctul de vedere al înzestrării cu corp didactic, având un membru al corpului didactic la trei studenţi. Facultăţile de Farmacie, de Teologie şi îndeosebi cele de Drept, constituie însă o problemă din acest punct de vedere. La Farmacie revin de membru al corpului didactic 32 studenţi, la Teologie 55, iar la Drept 121. În aceste condiţii, o funcţionare cât de puţin mulţumitoare e cu totul exclusă, chiar dacă o parte însemnată din aceşti studenţi n-ar urma cursurile seminariilor şi lucrărilor practice prescrise.

Numărul studenţilor care au trecut cu succes examenul de sfârşit de studiu al şcolii sau al facultăţii pe care au urmat-o, reprezintă 10% din totalul înscrişilor în şcoli superioare.

Confruntarea raportului corespunzător cu numărul anilor de curs ai fiecărei şcoli superioare arată că un procent considerabil de studenţi nu îşi termină studiile. Lucrul se întâmplă cu deosebire în cazul Facultăţilor de Drept, care dau un număr de licenţiaţi ce nu reprezintă decât 8% din totalul înscrişilor, în timp ce Facultăţile de Filozofie şi Litere, care au aceeaşi durată de studiu, dau un număr de licenţiaţi care reprezintă 28% din totalul înscrişilor.

Examenele de doctorat, care sunt trecute, abia de o doisprezecime din licențiați (8%) nu constituie o problemă de însemnătate generală a învățământului universitar.

Ceea ce a realizat învățământul superior în anul 1931/1932 în economia generală a națiunii a fost că a alimentat societatea românească cu 20 de titrați noi din cei 200 studenți de la şcolile superioare de grad academic, care reveneau de 100.000 locuitori.

Dintre titrații dați de Universități, 7 sunt licențiați în Drept, 6 în Filozofie şi Litere, 3 în Ştiințe, unul în Teologie. Un licențiat în Farmacie nu revine decât la 200.000 locuitori. Doctori noi, şcolile superioare ale țării n-au dat decât în proporție de 7, la 300.000 locuitori: 3 doctori în Medicină, 3 în Drept, unul de la alte facultăți. Doctori veterinari nu revin decât unul la 300.000 locuitori.

Comparând situația învățământului universitar din 1931/1932 cu situația din anii anteriori se observă dintru început că ea reprezintă o etapă într-un proces de creştere neîntreruptă, începută îndată după război.

Acest proces s-a manifestat însă cu sporirea rapidă a populației universitare, neînsoțită de o sporire corespunzătoare a corpuluilui didactic.

Creşterea numărului studenților a fost continuă în acest interval. Variația numărului corpului didactic superior, determinată de situația bugetului, s-a petrecut aşa că acest număr a crescut de la 982, cât era în 1921/22, la 1.613 în 1928/29, când a început să scadă an de an mai vertiginos, ajungând în 1931/32 la cifra de 1.404.

Numărul licențiaților a crescut mai sensibil de abia în ultimii ani, paralel cu întețirea crizei economice; de la 2.031 în 1929/30 a ajuns prin trei creşteri mari succesive în 1931/32 la 3.016.

Numărul doctorilor, în schimb, a atins maximum în 1925/26. Atunci universitățile au dat 743 şi 762 doctori; cifra aceasta a scăzut în anii următori, ajungând în 1931/32 la 416.

Populația universitară a sporit în mai mare măsură în facultățile de teologie şi în Facultatea de Medicină Veterinară, care au ajuns să-şi împătrească aproape numărul studenților din 1921/22 (541 în 1921/22 şi 1990 în 1931/32, ceea ce reprezintă un spor considerabil; 121 studenți în 1921/22 şi 427 în 1931/32, ceea ce reprezintă de asemenea un spor foarte mare).

Populația facultăților de ştiințe s-a întreit aproape în intervalul studiat, cifrând 5.533 studenți în 1931/32 față de 1.934, cât a avut în 1921/22.

În facultățile de drept, de filozofie şi litere ritmul sporirii a fost mult mai încet (în cele dintâi s-a trecut de la 8.317 studenți în 1921/22 la 14.043 în 1931/32, ceea ce reprezintă un spor de 68,84%, iar în cele din urmă a crescut de la 3.303 în 1921/22 la 4.812 în 1931/32, cu un spor de 45,88%.

Facultățile de farmacie şi medicină umană, a căror situație din 1931/32 nu o cunoaştem integral, deoarece lipsesc datele corespunzătoare de la universitatea din Cluj, au variat între anii 1921/32 în mod cu totul deosebit: populația facultăților de farmacie s-a triplat ajungând de la 488 de studenți la 1829, dând un spor de 375%; populația facultăților de medicină umană a scăzut trecând de la 3.513, cât era în 1921/22, la 3.159 în 1929/30 şi 2.117 în 1931/32.

Corpul didactic al universităților s-a triplat în decursul acestui interval în facultățile de filozofie şi litere; s-a dublat aproape în facultățile de teologie şi de medicină veterinară şi a sporit numai cu 2/3 şi 1/3 în cele de ştiințe şi de drept.

Numărul licențiaților a devenit de 17 ori mai mare în facultățile de filozofie şi litere, de 6 ori mai mare în cele de ştiințe, de 4 ori la teologie, de 3 ori la farmacie şi de 2 ori în facultățile de drept. La Facultatea de Medicină Veterinară doctorii n-au sporit aproape deloc în anul 1924/25, de când a ajuns la doctorat întâia serie intrată în facultate după război.

Numărul doctorilor a scăzut în toate facultățile cu excepția Facultății de Medicină Veterinară, unde a ajuns să reprezinter 10,1% din totalul înscrişilor. La Medicina Umană, unde reprezenta, în 1921/22, 7,10% din totalul înscrişilor, a ajuns în 1931/32 să reprezinte 8,7%. Din facultățile cu examen deosebit numai cele de ştiințe reprezentau în 1923/24 un procent de 4,9% din înscrişi; în 1931/32 doctorii anului reprezintă 5%.

Rezultatul funcționării universităților în intervalul 1921/22–1931/32 a fost că ele au dat 17.779 licențiați şi 5.626 doctori.

Aproape 1/2 (43%) din numărul licențiaților provin din Facultatea de Drept, aproape 1/3 (29%) din facultățile de litere şi filozofie şi 1/6 (16%) din facultățile de ştiințe. Facultățile de farmacie şi teologie n-au dat decât 7% şi 5% din totalul licențiaților ieşiți în acest interval.

Peste 2/3 din doctori au obținut acest titlu la Facultatea de Medicină (67%); facultățile de drept au dat aproape 1/4 din numărul doctorilor (22%), iar cea de Medicină Veterinară 5%. Facultățile de filozofie şi litere şi cea de ştiințe au dat câte 2% din totalul doctorilor în intervalul 1921/22 şi 1932/33, iar cea de teologie 1% din acest total. Facultățile de farmacie nu au dat proporțional mai puțin.

Populația celorlalte şcoli superioare este la fel, fără excepție, în creştere.

Licențiații şi diplomații lor nu reprezintă însă decât un procent mic din totalul titraților ieşiți în anii 1921/1932. Un procent relativ mai ridicat provine de la Academiile de Înalte Studii Comerciale şi Industriale. Politehnicile, Academia de Agricultură şi Academiile agricole nu dau decât un număr neînsemnat de titrați în raport cu numărul titraților ieşiți din universități.

Ceea ce se desprinde din această considerare a învățământului superior al țării este întâi de toate precumpănirea hotărâtă a universității față de şcolile superioare cu caracter tehnic. Fapt care vădeşte mai mult decât oricare altul neajunsul

învățământului nostru secundar tehnic, care nu scoate elemente capabile să urmeze studii superioare tehnice, şi a acelui teoretic, care formează aproape exclusiv candidați la licența în drept sau în litere şi filozofie.

Trebuie remarcată apoi proporția scăzută a înscrişilor în şcoli superioare care îşi trec examene de sfârşit de studii, îndeosebi în universități. Aceasta dovedeşte popularea în mare măsură a acestor şcoli cu elemente incapabile să urmeze şcoli superioare sau lipsite de posibilitatea de a le frecventa regulat.

În sfârşit, nu trebuie scăpată din vedere înzestrarea mai slabă cu corp didactic tocmai a unor facultăți foarte populate cum sunt cele de drept şi cele de teologie, ceea ce determină o funcționare cu totul defectuoasă a învățământului superior din cadrul lor.

Datorită relației strânse care uneşte învățământul secundar şi superior, măsurile de luat pentru a îmbunătăți funcționarea universităților presupun întâi de toate o funcționare bună a învățământului secundar.

Totuşi ceea ce trebuie întreprins în mod urgent (şi la minister studiile pregătitoare în vederea acestui scop au fost începute) este o țărmurire a accesului la universitate. Legea germană din 1932, care prevede calificarea candidaților prezentați la examenul de absolvire al şcolilor secundare de membrii comisiei de examinare, dacă sunt capabili sau nu să urmeze studii universitare şi supunerea la taxe ridicate şi la condiții grele în decursul unui an de probă a celor calificați nepotriviți pentru astfel de studii, dacă doresc totuşi să se înscrie la universitate, constituie o încercare în acest sens, care merită să fie ținută în seamă.

Datorită împuținării studenților în facultățile suprapopulate acum, modul de predare în cadrul lor va ajunge desigur să se îmbunătățească. Totuşi o sporire corespunzătoare, îndeosebi a personalului didactic auxiliar al acestor facultăți e o necesitate a cărei satisfacere nu mai poate fi amânată multă vreme.

Funcționarea învățământului universitar mai trebuie îmbunătățită şi pe calea asigurării condițiilor de trai ale elementelor bine înzestrate venite la şcoli superioare aşa încât să nu fie silite să-şi câştige existența, ocupând funcții în localitatea în care se află universitatea sau chiar în altele.

Bursele nu mai trebuie să rămână un mijloc de recrutare de studenți, cum au fost până în ultimii ani. Bine reglementate şi acordate pe baza unor examene riguroase, ele trebuie să constituie o investiție folositoare, fiind acordate unor elemente care, odată formate, să contribuie cu adevărat la mărirea bunei stări a țării sau la înflorirea ei culturală.

Numai în urma acestei reorganizări vor ajunge şi şcolile superioare tehnice să fie populate proporțional cu nevoile țării. Acum, când aproape întreg prestigiul social se concentrează asupra universității, e firesc să avem licențiați în drept şi în filozofie şi litere fără ocupație, iar în industrii, la posturile de conducere, elemente străine care nu-şi găsesc echivalentul în țară.

Tabloul Nr. 10

EVOLUȚIA UNIVERSITĂȚILOR ÎN ANII 1921/1932

	Studenți	Corp didactic		Licențiați		Doctori	
		Număr	Numărul de studenți de membru al C. Didactic	Număr	Procentul din totalul studenților %	Număr	Procentul din totalul înscrișilor %
1921/22	18.277	982	18,6	849	4,7	386	2,1
1922/23	17.853	918	19,4	612	3,4	347	1,9
1923/24	19.023	1.193	15,9	1.041	5,5	444	2,3
1924/25	19.715	1.200	16,4	191	1,0	408	2,1
1925/26	23.562	1.272	18,5	1.237	5,2	743	3,1
1926/27	27.903	1.385	20,1	1.649	6,0	762	2,7
1927/28	29.647	1.467	20,2	1.809	6,2	551	1,9
1928/29	31.154	1.613	19,3	2.005	6,5	533	1,7
1929/30	34.037	—	—	2.031	6,5	592	1,7
1930/31	29.156	—	—	3.339	9,3	444	1,5
1931/32	36.112	1.404	19,65	3.016	10,00	416	1,2

Tabloul Nr. 11

EVOLUȚIA FACULTĂȚILOR DE FILOSOFIE ŞI LITERE PE ANII 1921/1932

	Studenți	Corp didactic		Licențiați		Doctori	
		Număr	Numărul de studenți de membru al C. Didactic	Număr	Procentul din totalul studenților %	Număr	Procentul din totalul înscrișilor %
1921/22	3.303	78	41,4	61	1,8	4	6,6
1922/23	3.477	95	36,6	89	2,6	3	3,4
1923/24	2.919	148	19,7	121	4,1	20	16,5
1924/25	3.250	152	21,4	62	1,9	4	6,5
1925/26	4.508	138	32,7	295	6,5	18	6,1
1926/27	6.223	164	37,9	455	7,3	16	3,5
1927/28	7.951	169	47,0	570	9,6	11	1,9
1928/29	8.282	167	49,6	649	7,8	14	2,2
1929/30	8,629	—	—	677	7,8	15	2,2
1930/31	5.260	—	—	1.255	23,9	9	0,7
1931/32	4.812	211	22,8	1.051	21,8	19	1,8

Tabloul Nr. 12

EVOLUȚIA FACULTĂȚILOR DE ŞTIINȚE ÎN ANII 1921/1932

	Studenți	Corp didactic		Licențiați		Doctori	
		Număr	Numărul de studenți de membru al C. Didactic	Număr	Procentul din totalul studenților %	Număr	Procentul din totalul licențiaților %
1921/22	1.934	303	604	78	4,0	1	1,3
1922/23	1.693	295	57	89	5,3	8	0,9
1923/24	2.546	302	8,4	122	4,8	6	4,9
1924/25	2.768	305	9,1	69	2,5	3	4,3
1925/26	2.827	330	8,6	248	8,8	12	4,8
1926/27	3.262	334	9,5	242	7,4	8	3,3
1927/28	3.856	350	11,0	309	8,0	3	1,0
1928/29	4.794	361	13,3	284	5,9	22	7,7
1929/30	5.489	—	—	458	8,3	21	4,6
1930/31	5.345	—	—	429	8,0	21	4,9
1931/32	5.533	422	13,1	463	8,4	23	5,0

Tabloul Nr. 13

EVOLUȚIA FACULTĂȚILOR DE DREPT ÎN ANII 1921/1932

	Studenți	Corp didactic		Licențiați		Doctori	
		Număr	Numărul de studenți de membru al C. Didactic	Număr	Procentul de înscriși %	Număr	Procentul față de licențiați %
1921/22	8.317	95	87,8	598	7,2	129	21,6
1922/23	9.340	96	97,3	347	3,7	126	36,3
1923/24	8.862	106	83,5	671	7,6	117	17,4
1924/25	7.926	104	76,2	7	0,9	—	—
1925/26	10.773	97	11,1	580	5,0	100	17,2
1926/27	11.894	102	16,1	778	6,5	127	16,3
1927/28	11.438	110	04,0	676	5,9	117	17,3
1928/29	12.037	109	10,4	778	6,1	136	17,48
1929/30	12.859	—	—	817	6,4	136	16,6
1930/31	14.319	—	—	1.308	9,1	111	8,5
1931/32	14.043	115	122,1	1.188	8,4	173	14,6

Tabloul Nr. 14

EVOLUȚIA FACULTĂȚILOR DE MEDICINĂ ÎN ANII 1921/1932

	Studenți	Corp didactic		Doctori	
		Număr	Numărul de studenți de membru al corpului didactic	Număr	Procentul din totalul licențiaților %
1921/22	3.513	452	7,8	249	7,1
1922/23	2.162	386	5,6	209	9,7
1923/24	3.024	548	5,5	279	9,2
1924/25	3.619	580	6,2	402	11,1
1925/26	3.226	601	5,4	562	17,4
1926/27	3.029	636	4,8	568	18,8
1927/28	2.698	671	4,0	381	14,1
1928/29	2.258	802	2,8	318	14,1
1929/30	3.159	—	—	374	11,8
1930/31	2.354	—	—	315	13,4
1931/32	2.717	853	5,1	154	8,7

Tabloul Nr. 15

EVOLUȚIA FACULTĂȚII DE MEDICINĂ VETERINARĂ ÎN ANII 1921/1932

	Înscriși	Corp didactic		Doctori	
		Număr	Numărul de studenți de membru al corpului didactic	Număr	Procentul din totalul licențiaților %
1921/22	121	33	3,7	1	0,8
1922/23	154	28	5,5	—	—
1923/24	169	39	4,3	7	4,1
1924/25	216	41	5,3	47	26,7
1925/26	176	44	4,0	34	16,7
1926/27	204	47	4,3	28	9,3
1927/28	300	53	5,7	29	9,8
1928/29	296	63	4,7	45	13,8
1929/30	326	—	—	34	10,4
1930/31	328	—	—	43	10,1
1931/32	427	53	8,1	—	—

Tabloul Nr. 16

EVOLUȚIA FACULTĂȚII DE FARMACIE ÎN ANII 1921/1932

	Studenți	Corp didactic		Licențiați		Doctori	
		Număr	Numărul de studenți de membru al C. Didactic	Număr	Procentul din totalul studenților %	Număr	Procentul din totalul licențiaților %
1921/22	488	Figurează în cadrele Facultății de Medicină		61	12,5	—	—
1922/23	238			38	16,6	—	—
1923/24	931	31	30,0	79	8,5	6	7,6
1924/25	995	Figurează în cadrele Facultății de Medicină		43	4,3	—	—
1925/26	1.250	32	39,1	61	4,9	—	—
1926/27	1.380	34	40,6	124	9,0	1	0,8
1927/28	1.268	33	38,4	156	12,3	2	1,3
1928/29	1.256	33	38,1	192	15,3	3	1,6
1929/30	1.631	—	—	130	8,0	—	—
1930/31	1.550	—	—	100	12,9	4	—
1931/32	1.829	31	48,3	118	10,1	1	0,8

Tabloul Nr. 17

EVOLUȚIA FACULTĂȚILOR DE TEOLOGIE ÎN ANII 1921/1932

	Studenți	Corp didactic		Licențiați		Doctori	
		Număr	Numărul de studenți de membru al C. Didactic	Număr	Procentul din totalul studenților %	Număr	Procentul din totalul licențiaților %
1921/22	541	19	23,2	51	11,6	1	2,0
1922/23	589	18	32,7	49	8,3	5	10,2
1923/24	582	19	38,6	48	8,2	9	18,8
1924/25	938	19	49,4	10	1,1	—	—
1925/26	802	20	40,5	53	6,6	4	7,6
1926/27	1.719	17	101,1	50	2,6	3	6,0
1927/28	1.918	35	54,8	93	4,8	9	9,7
1928/29	1.776	35	50,7	102	5,7	7	6,9
1929/30	1.944	—	—	108	5,6	1	0,9
1930/31	2.278	—	—	147	6,5	2	1,4
1931/32	1.990	34	55,3	196	9,9	3	1,5

CONCLUZII CU PRIVIRE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE STAT DE TOATE GRADELE

Compararea funcționării învățământului primar şi a învățământului secundar din provinciile deosebite ale țării îngăduie desprinderea fizionomiei şcolare a fiecăreia din ele.

Poate fi surprinsă astfel atitudinea populației lor față de şcoală şi rolul pe care-l joacă ea în viața lor. Învățământul superior, mult mai puțin țărmurit în cadrul unei regiuni, care funcționează mai ales în capitală pentru țara întreagă, cu studenți care nu provin decât în parte din unitatea provincială în care e aşezată fiecare din universități şi din şcolile superioare, poate contribui destul de puțin

SOCIOLBUC

la precizarea acestei fizionomii. Observația directă arată oricui își ia osteneala de a privi mai amănunțit viața din ținuturi deosebite ale țării, că în afara deosebirilor locale există diferențe considerabile de mentalitate, de stil de viață și năzuințe în unitățile provinciale mari ale țării, trăite fiecare, vreme îndelungată, sub acțiunea unei alte culturi. Între Vechiul Regat, plămădit în suta de ani de istorie modernă a lui, Bucovina, care și-a însușit civilizația modernă în cadrul Imperiului Austriac, Transilvania, a cărei înfățișare a fost determinată în mare măsură în luptele politice dintre români și maghiari, Basarabia, care a participat la progresele moderne ale vieții europene din perspective ruseşti, intens la oraș, deloc la țară, sunt deosebiri de ținut în seamă. Dorința de viață mai lesnicioasă și mai scutită, prin beneficierea în mai mare măsură de realizările civilizației, e vie pretutindeni în țară și peste tot școlile joacă un rol însemnat în încercările de a o îndeplini.

Preciziunile statistice obținute până aici, îngăduie o trasare în linii mari a măsurii în care e căutată școala, a funcțiunii care i se atribuie și a perspectivelor pe care le deschide acțiunea ei asupra fiecăreia din ele.

Neajunsul cel mai mare al reformelor școlare de până acum consistă tocmai în faptul că n-au ținut seamă câtuși de puțin de aceste particularități regionale în înțelegerea rolului școlii.

Reformele generale înzestrau țara cu școli de un anume gen așezându-le oriunde. Urmărind să îmbunătățească funcționarea întregului învățământ, nepreocupându-se de condițiile și cerințele cu totul individuale ale învățământului din fiecare regiune, și aproape din fiecare localitate, au ajuns după un deceniu la rezultatele pe care le-am înfățișat.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PENTRU ROMÂNII DE PESTE HOTARE

A fost inaugurat prin proclamația din 1863 a Comitetului Macedo-Român, care a obținut ca din 1864 să figureze în bugetul Ministerului Instrucției sume destinate înființării și întreținerii de școli românești în Turcia, pentru a asigura mai departe existența ramurilor din dreapta Dunării ale națiunii noastre, rămase în afara hotarelor. Numărul acestor școli a sporit treptat ajungând în 1900 la 117. Criza economică de la începutul veacului nostru, frământările din Balcani, războaiele și noua configurație geografică au scăzut de atunci acest efectiv.

În anul școlar 1931/32, învățământul românilor de peste hotare a numărat în Macedonia grecească și în Thesalia o școală superioară de comerț, întregită printr-o secție gimnazială la Salonic; un liceu la Grebena, un gimnaziu mixt la Ianina și 24 școli primare (Salonic și Veria, câte o școală de băieți deosebită și alta de fete, Dolcani, Vodena Coundrova, Fetița Gramaticova, Paticina, Popadia, Poroi, Belcamen, Nevesca, Vlahoclisura, Strupişte, Cupa, Livezi, Ianina, Grebena, Turia, Băiasa, Vreaza, Damaşi, Pretori, Vlahoiani); în Albania două școli

primare (Coriţa şi Sipca); în Bulgaria, un gimnaziu la Sofia şi două şcoli primare (Sofia şi Giumaia de Sus); iar în Ungaria o şcoală primară (Michereci).

Şcolile secundare româneşti din Grecia şi din Bulgaria au funcţionat cu 45 de profesori de origine macedo-română, suplinitori cei mai mulţi. Şcoala comercială şi gimnaziul din Salonic, cu un corp didactic de 18 profesori, au fost urmate de 148 elevi; liceul din Grebena, cu 12 profesori, a funcţionat cu 137 elevi, iar gimnaziile de la Ianina şi Sofia, cu 8 profesori, au avut 34 şi 42 elevi. Şcolile secundare româneşti de peste hotare au fost urmate astfel de 361 elevi, ceea ce înseamnă că în aceste şcoli nu au revenit în mijlocie decât 8 elevi de profesor.

Învăţământul primar românesc de peste hotare a funcţionat în 1931/32 cu 1.342 elevi. În mijlocie au revenit adică de şcoală 46 elevi. Luate în parte, şcolile au fost însă foarte inegal populate. Cele din Coriţa şi Veria (2), care au fost mai bine frecventate, au prezentat câte 173, 150 şi 131 elevi; pe când şcolile din Vlahoiani, Livezi şi Cupa, cele mai slab frecventate, n-au avut decât câte 4, 9 şi 11 elevi.

Corpul didactic al şcolilor primare româneşti de peste hotare a fost compus din 61 învăţători. Ca şi numărul de elevi al fiecăreia din aceste şcoli, numărul de elevi care a revenit de învăţător în fiecare localitate a fost foarte deosebit. În mijlocie, au revenit de fiecare învăţător 22 de elevi. Cele 2 şcoli cu 5 învăţători (şcoala de băieţi din Veria şi cea din Coriţa) numără câte 150 şi 173 elevi; o şcoală cu 4 posturi prezintă 131 (şcoala de fete din Veria); altele, tot cu 4 posturi (Turia, Grebena, Sofia), câte 60, 56 şi 48; şcoala cu trei învăţători din Jumaia de Sus are în total 50 de elevi; şcoala cu 2 învăţători din Fetiţa Gramaticova are 123 elevi, celelalte şcoli cu 2 învăţători (Băiasa, Vodena, Micherechiu, Nevesca, Strupişte, Ianina) nu au fiecare decât 53, 44, 40, 31, 22 şi 17 elevi; iar din cele cu un învăţător, unele (Cândrova, Paticina, Poroi), sunt cercetate de câte 37, 36 şi 33 elevi, pe când altele (Vlahoiani, Livezi, Cupa, Vlahoclisura) nu au decât 4, 9, 11 şi 12 elevi.

Între numărul posturilor de învăţători de la şcolile primare româneşti de peste hotare şi numărul copiilor care le urmează nu există aproape nici o relaţie. Unele şcoli primare cu mai multe posturi de învăţători n-au nici măcar numărul pe care-l poate instrui un singur învăţător. Cele cu mai mulţi elevi au în genere mai puţini învăţători. Detaliile înfăţişate impun convingerea că învăţământul nostru de peste hotare este cuprins de un proces pronunţat de descompunere, care devine mai vădit prin faptul că el mai menţine încă o organizare din vremuri când funcţiona mai bine. Sumele cheltuite în trecut spre a clădi cele 16 localuri de şcoli primare şi cele două localuri de şcoli secundare, care sunt proprietatea statului român, şi creditul de 10.000.000 lei alocat învăţământului românilor de peste hotare în Bugetul din 1931 au dat în acest an şcolar roade care nu corespund nici pe departe sacrificiului făcut.

SOCIOLBUC

Această stare de lucruri în învățământul nostru de peste hotare se datoreşte întâi de toate împrejurării că nu este decât prea puțin consolidat politiceşte. Valul de naționalism postbelic a îngreuiat funcționarea şcolilor româneşti din Grecia, a celor din Bulgaria şi Serbia şi pretutindeni absolvenții şcolilor primare româneşti întâmpină dificultăți. Şcolile româneşti nu sunt urmate astfel decât cu intenția de a continua studiile la Bucureşti. Ceea ce n-ar fi decât foarte îmbucurător, dacă odată formați, tinerii macedo-români s-ar întoarce din nou în locurile lor natale, devenind îndrumătorii spirituali ai românilor de acolo. Felurite măsuri administrative îngreuiază de obicei, prin penalități deosebite aplicate părinților, plecarea tinerilor în țară la studii şi fac cu neputință întoarcerea acestor tineri. Astfel, macedo-românii veniți la studii nu se mai întorc aproape niciodată la locurile lor de baştină, aşezându-se în țară. Iar populația românească din Balcani e secătuită neîncetat de elementele care ar putea s-o îndrumeze. Reduse la rolul de oficii de absorbire a tineretului, şcolile româneşti de peste hotare nu îndeplinesc o funcțiune utilă populațiilor în folosul cărora au fost concepute şi înființate. Tinerii macedo-români legați de locurile lor, care vor să ajungă în funcțiuni mai însemnate, nu o pot face decât urmând şcolile țării în care trăiesc. Ieşind din acestea, se desprind de obicei din masa românească de acolo. Datorită acestei situații a şcolilor româneşti de peste hotare, corpul lor didactic trăieşte cu ochii ațintiți spre țară, prea puțin preocupat de masele țărăneşti de acolo şi de viața lor în românism. Depărtarea acestor şcoli şi retribuțiile sărăcăcioase ale corpului lor didactic atrag după ele faptul că, de obicei, cei ce intră în învățământul de peste hotare nu se recrutează întotdeauna din elementele valoroase ale corpului didactic românesc. În ultimii ani, când greutatea de a găsi post ar fi atras forțe mai de preț, dificultățile în acordarea autorizației de liberă trecere la profesorii noi impun reangajarea, an de an, aproape a aceluiaşi personal didactic. Lipsa unui control susținut şi mai ales rărirea lui în ultimii ani, din cauza cheltuielilor pe care le necesită, n-a putut decât să împuțineze acest corp didactic. S-a ajuns astfel ca şcolile româneşti de peste hotare să ființeze în de ele, lipsite de interes pentru populațiile româneşti şi neavând decât prea puțină legătură cu ele, cu un personal didactic lipsit de orice entuziasm pedagogic. Câteva elemente tinere fac, ce e drept, o excepție onorabilă prin voința lor de muncă. Munca ce se depune e îngreuiată neînchipuit de mult prin lipsa aproape a oricărui material didactic.Cum nu există biblioteci ținute la curent cu aparițiile din toate editurile, elevii nu pot cunoaşte aproape nici unul din clasicii noştri, decât prin extrasele din manualele didactice. Se întâmplă chiar ca într-o clasă întreagă să nu existe decât un singur manual: exemplarul profesorului.

Şcolile româneşti de peste hotare trebuie menținute. Nu numai pentru grija datorită tuturor celor de un sânge şi de o limbă cu noi, ci şi pentru demnitatea statului român. A le lăsa însă şi mai departe în starea lor actuală, fără o

reorganizare energică, înseamnă a le sorti pieirii încete şi sigure. Ceea ce nu a început să fie întreprins în acest scop şi ceea ce trebuie dus la capăt, întâi de toate, e consolidarea situaţiei acestor şcoli. Cum toate şcolile minoritare au la noi o situaţie mai bună decât o au şcolile noastre din străinătate, va trebui să se ajungă, pe baza unei reciprocităţi perfecte, facilitate mult de interdependenţa accentuată care leagă toate statele sud-estului european, ca absolvenţii şcolilor româneşti să fie acceptaţi să-şi continue studiile, iar dacă le-au făcut în ţară, să le poată valorifica în şcolile ţării lor de origine, aşa încât, buni români, să poată fi şi buni cetăţeni ai acestor ţări. Recunoscute astfel, toate aceste şcoli vor prezenta mult mai mult interes pentru masele româneşti, pe care ar trebui să le servească. Ele nu vor mai fi mijlocul prin care li se înstrăinează fiii, ci unealta pusă la îndemâna lor de statul român ca să se poată dezvolta mai uşor în cadrul vieţii statului în care se găsesc. Opinia publică macedo-română va socoti mai ales cum trebuie aceste şcoli, exercitând un control apreciabil asupra modului lor de funcţionare. Un corp didactic bine ales şi retribuit, o organizare aşa încât nimic să nu lipsească bunei funcţionări a acestor şcoli vor desăvârşi această înnoire a învăţământului românilor de peste hotare. Între timp se va desăvârşi desigur şi organizarea şcolară a românilor din Iugoslavia şi se va putea găsi modalitatea unei ajutorări culturale a românilor din Ungaria şi din Cehoslovacia. Un concurs cerut în mai dese rânduri agenţiilor diplomatice ale ţării va consolida şi asigura această organizare.

BUGETUL CULTURAL

Bugetele Ministerului Instrucţiei, Cultelor şi Artelor din anii 1931 şi 1932, din care a fost întreţinut învăţământul de stat din anul şcolar 1931 şi 1932 au cifrat 6.419.666.327 şi 4.260.358.716 lei. Fiecare din aceste bugete reprezentau 18,3% din bugetul general al statului, fără a conta bugetele regiei autonome.

Prevederile bugetare pe 1931 au arătat 5.837.429.367 lei la cheltuieli cu personalul şi 464.231.298 lei la cheltuieli de materiale. Iar cele ale bugetului 1932, 3.838.972.660 lei, cheltuieli cu personalul, 222.422.299 lei cheltuieli de material şi 198.943.757 lei la cheltuieli diverse şi de ordine. Nouă zecimi adică din fiecare din aceste două bugete erau destinate retribuirii personalului (88% în 1931 şi 90% în 1932). Cheltuielile materiale de întreţinere a şcolilor şi a administraţiilor n-au reprezentat decât 8,8% în 1931 şi 5,2% în 1932, deosebit de cheltuielile diverse, extraordinare şi de ordine.

Se vede astfel dintr-un început că bugetul Ministerului Instrucţiei, Cultelor şi Artelor pune două probleme mari: problema întreţinerii şcolilor şi problema salariilor.

SOCIOLBUC

În decursul ultimului deceniu s-a produs, independent de criza economică din ultimii ani, începută încă înainte de 1930, de când începe să scadă bugetul Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor, o descreştere continuă a valorii relative a prevederilor pentru cheltuieli materiale din bugetele succesive. În 1924 aceste prevederi au reprezentat 26% din bugetul Ministerului, adică 594.801.663 lei; în 1928, când prevederile de cheltuieli materiale ating maximul lor din ultimii ani, 971.824.936 lei, prevederile pentru personal sunt considerabil mai mult sporite şi totuşi cheltuielile materiale nu reprezintă acum decât 16% din totalul bugetului. Scăderea mult mai mare a prevederilor pentru materiale a devenit mai accentuată în cele trei bugete din urmă, în care ele ajung la 8,8%, 5,2% şi 4,6%. Faptul că toate cheltuielile de întreținere a şcolilor şi administrațiilor nu mai fac nici o zecime din bugetul ministerului se datoreşte însemnătății treptat tot mai mari care revine nu numai în învățământul primar ci şi în învățământul secundar comitetelor şcolare, care prevăd ele însele, din veniturile lor, o parte însemnată din cheltuielile de întreținere a acestor şcoli.

În 1931/32 întreținerea şcolilor primare a fost în întregime în sarcina administrațiilor locale, care le-au întreținut prin comitetele lor şcolare, județene şi comunale. Veniturile acestor comitete au atins suma de 180.484.055 lei, din care 91.051.398 lei, adică 50,44% au revenit comitetelor şcolare județene pentru şcolile rurale şi 89.432.657 lei, adică 49,56% comitetelor şcolare comunale pentru şcolile din oraş.

În învățământul secundar, totalul veniturilor comitetelor şcolare a fost de 1.786.895.955 lei, din care 781.447.924 lei, adică 43,74%, proveniți din veniturile proprii ale comitetelor şcolare, 991.702.671 lei, adică 55,49%, din contribuția statului (consistând aproape în întregime numai din retribuția personalului didactic), iar 13.745.360 lei, adică 0,77%, din contribuția comunelor, a județelor şi a celorlalte autorități.

Raportul care există între populația şcolilor secundare teoretice şi tehnice subzistă şi între mărirea veniturilor comitetelor lor şcolare. Pe când comitetele şcolare ale şcolilor secundare teoretice dispun de 1.193.594.499 lei, adică de 69,79% din totalul veniturilor comitetelor şcolare din învățământul secundar, comitetele învățământului secundar tehnic nu dispun decât de 593.305.456 lei, adică de 33,21% din totalul acestor venituri.

Raportând aceste sume la numărul elevilor, constatăm că instruirea unui elev revine astfel în şcolile secundare teoretice la 12.390 lei, iar în şcolile secundare tehnice la 13.721 lei.

În licee, contribuția statului e ceva mai mare (56,36%) decât în şcolile secundare tehnice (53,75% din venitul comitetelor). Liceele, deşi obțin taxe şcolare mai ridicate, nu au însă sursa de venituri pe care o reprezintă pentru şcolile tehnice lucrările efectuate în atelierele lor.

Veniturile proprii ale comitetelor şcolare sunt proporţional mai ridicate în cazul şcolilor comerciale (52,04% din totalul veniturilor) şi mai scăzute în cazul şcolilor profesionale de fete şi al şcolilor de menaj (37,11%). Comitetele şcolare ale seminariilor realizează venituri proprii care ating jumătatea veniturilor lor (50,14%); în cazul comitetelor de la şcolile de meserii, de la şcolile normale şi de la gimnazii şi licee, contribuţia statului (de 53,37%, 53,67% şi 57,88) întrece veniturile proprii ale comitetelor.

Proporţia pe care o reprezintă în bugetul comitetelor fiecărui gen de şcoală din unităţile provinciale ale ţării veniturile lor proprii şi contribuţia statului arată, în mod destul de hotărât, gradul de înrădăcinare al fiecăreia dintre ele, în viaţa socială a acelor unităţi. Acolo unde şcolile se întreţin din veniturile lor proprii şi sunt bine populate e o dovadă că ele satisfac necesitatea populaţiei pe care o servesc. Şcolile unde nu găsim aceasta trebuie socotite ca impuse de stat şi lipsite de un interes corespunzător.

Se poate afirma astfel că pentru şcolile secundare teoretice interesul e mai pronunţat în Vechiul Regat şi că e treptat mai scăzut în Transilvania, Basarabia şi Bucovina. Şcolile secundare tehnice, dimpotrivă, sunt menţinute în Vechiul Regat, cu excepţia şcolilor de arte şi meserii, aproape numai printr-o politică de susţinere din partea statului. Şcolile comerciale şi şcolile profesionale şi de menaj prezintă veniturile proprii cele mai ridicate în Bucovina. Cele de arte şi meserii funcţionează mai activ în Basarabia, unde au veniturile proprii cele mai ridicate. În Transilvania, şcolile comerciale se bucură de un interes aproape la fel de mare ca în Bucovina, având venituri proprii cu puţin mai scăzute. Învăţământul secundar tehnic pentru fete şi, la fel, şcolile de meserii reclamă acolo contribuţiile cele mai ridicate ale statului.

Contribuţia judeţelor, a comunelor şi altor autorităţi e neînsemnată în cazul şcolilor secundare teoretice (0,30%); în cazul celor tehnice ea este mai mare (1,73%).

Activitatea comitetelor şcolare nu e încă îndeajuns de bine cunoscută. Se poate afirma însă cu certitudine că, treptat, însemnătatea lor devine tot mai mare, deoarece o parte din ce în ce mai considerabilă din întreţinerea învăţământului primar şi secundar trece în seama lor.

Problema întreţinerii şcolilor primare e soluţionată astfel în parte prin existenţa comitetelor şcolare. În cazul şcolilor primare, funcţionarea adeseori defectuoasă a mecanismului administrativ face ca, îndeosebi la ţară, lucrul acesta să lase mult de dorit.

Problema a doua de ordin financiar a învăţământului, cea a retribuţiei personalului, care rămâne în întregime în sarcina statului, prezintă dificultăţi mult mai mari, ea fiind mult mai direct dependentă de variaţiile bugetului statului, determinate de criza economică actuală.

Tabloul Nr. 1

VARIAȚIA CHELTUIELILOR DE PERSONAL ŞI DE MATERIAL (BUGETUL ORDINAR AL MINISTERULUI INSTRUCȚIEI, CULTELOR ŞI ARTELOR PE ANII 1924/1933*)

		Cheltuieli de personal		Cheltuieli de material		Diverse		Cheltuieli extraordinare şi de ordine	
	Bugetul întreg	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%
1924	2.291.491.480	1.696.689.817	74,—	594.801.663	26,—				
1925	2.702.366.831	1.960.424.986	73,—	741.941.845	27,—				
1926	3.299.912.233	2.490.040.196	76,—	809.872.037	24,—				
1927	5.077.976.000	4.136.606.430	83,—	941.369.570	17,—				
1928	6.028.265.000	5.056.440.064	84,—	971.824.936	16,—				
1929	6.191.994.196	5.261.120.103	85,—	930.874.043	15,—				
1930	6.856.270.453	6.033.129.622	88,—	613.033.009	9,—	159.945.102	2,2	50.162.720	0,8
1931	6.419.666.327	5.837.429.367	88,—	464.231.298	8,8	70.043.162	1,9	47.962.500	1,3
1932	4.260.358.716	3.838.972.660	90,—	222.442.299	5,2	191.793.757	4,6	7.150.000	0,2
1933/34	3.788.900.000	3.477.246.968	91,64	157.611.400	4,1	151.641.632	4	2.400.000	0,05

* Între anii 1924/1929 inclusiv, Ministerul Instrucțiunii a fost despărțit de Ministerul Cultelor şi Artelor. Cifrele date de noi înglobează însă cele două ministere pentru a fi unitate de procedare cu anii următori 1930/34 când cele două ministere au fost contopite într-unul.

Tabloul Nr. 2

MEDIA SUMELOR CHELTUITE DE ELEVII DIN ŞCOLILE STATULUI (ÎNVĂȚĂMÂNT TEORETIC, APLICAT ŞI ÎNTRUNITE), SUME PROVENITE DIN VENITURILE COMITETELOR ŞCOLARE (DE PE LÂNGĂ ŞCOLI ŞI CELE JUDEȚENE ŞI COMUNALE URBANE) PE ANUL 1932

	Totalul veniturilor	Contribuția comitetelor	De la stat	De la comune, județe şi alte autorități
Şcolile de grad secundar teoretic din țara întreagă (licee, gimnazii, şcoli normale şi seminarii)	12.390	5,370	6.983	36
Şcolile de grad secundar aplicat din întreaga țară (şcoli comerciale profesionale de fete şi menaj şi şcoli de meserii)	13.721	6.108	7.375	237
Şcoli de grad secundar teoretic şi aplicat din întreaga țări	12.802	5.598	7.105	98

Sporite treptat între 1923 şi 1929, la fel cu salariile tuturor celorlalți funcționari de stat în raport cu scumpirea vieții, retribuțiile personalului didactic au fost reduse într-o măsură proporțional mai mare decât măsura în care s-a ieftinit viața.

În urma reducerilor din ultimul buget, personalul didactic a ajuns să fie retribuit cu salarii care variază între 2.350 şi 27.350 de lei. Nivelul de viață pe care îl îngăduie aceste salarii este în general mai scăzut decât cel pe care îl îngăduiau salariile de acum câțiva ani şi hotărât inferior celui de care are nevoie un intelectual pentru a avea o acțiune eficace în învățământ.

Tabloul Nr. 3

TABLOU GENERAL DE VENITURILE COMITETELOR ŞCOLARE DE PE LÂNGĂ ŞCOLILE DE GRAD SECUNDAR, TEORETIC ŞI APLICAT ŞI DE VENITURILE COMITETELOR ŞCOLARE JUDEŢENE ŞI COMUNALE URBANE PE ANUL 1932

	Licee şi gimnazii				Şcoli normale				Seminarii				Comitete judeţene	Comitete comunale
	Totalul sfatnicilor	Contribuţia comitetelor	De la stat	De la comune, judeţe şi alte autorităţi	Totalul veniturilor	Contribuţia comitetelor	De la stat	De la comune, judeţe şi alte autorităţi	Totalul veniturilor	Contribuţia comitetelor	De la stat	De la comune, judeţe şi alte autorităţi		
Vechiul Regat	420.880.850	195.497.190	223.515.570	1.868.100	193.619.886	95.576.122	97.293.004	750.760	55.068.770	27.949.320	27.115.450	℅	34.299.702	46.180.410+80.480.112
	100%	46,44%	53,11%	0,45%	100%	49,36%	50,25%	0,39%		50,75%	49,25%		42,61%	57,39%
Transilvania	225.832.479	88.836.763	136.795.716	202.000	75.900.148	32.639.162	43.103.486	157.500	℅	℅	℅	℅	38.597.581	19.127.370+57.724.951
	100%	39,34%	60,57%	0,09%	100%	43,01%	56,79%	0,21%					66,86%	33,14%
Basarabia	66.752.272	18.360.375	48.276.897	115.000	7.702.759	663.356	7.039.403	℅	℅	℅	℅	℅	1.319.483	5.675.703+8.995.186
	100%	27,51%	72,32%	0,17%	100%	8,61%	91,39%						36,90%	63,10%
Bucovina	108.577.546	40.961.608	67.243.438	392.500	29.527.830	12.316.717	17.211.113	℅	℅	4.562.284	5.189.675	℅	14.856.632	18.469.174+32.283.806
	100%	37,72%	61,93%	0,36%	100%	41,71%	58,29%			46,67%	53,33%		44,57%	55,43%
Total general	822.043.147	343.655.926	475.831.621	2.577.600	306.750.623	141.195.357	164.647.006	908.260	64.706.729	32.491.604	32.305.125	℅	91.051.398	89.432.657+180.484.055
	100%	41,80%	57,88%	0,32%	100%	46,04%	53,67%	0,30%	100%	50,14%	49,86%		50,66%	49,56%

Anul 1932

	Totalul veniturilor	Contribuţia comitetelor	De la stat	De la comune, judeţe şi alte autorităţi
Şcolile de grad secundar teoretic din Ţara întreagă (licee, gimnazii, şcoli normale şi seminarii)	1.193.594.699	517.320.887	672.785.752	3.485.860
	100%	43,34%	56,36%	0,30%
	69,79%			
Şcolile de grad secundar aplicat din întreaga Ţară (şcoli comerciale, profesionale de fete şi de meseriaşi şi şcoli de meseriaşi)	593.305.456	264.127.037	318.918.919	10.259.500
	100%	44,51%	53,7875%	1,73%
	33,21%			
Şcolile de grad secundar teoretic şi aplicat din întreaga Ţară	1.786.895.955	781.447.924	991.702.671	13.745.360
	100%	43,74%	55,49%	0,77%
	100%			

CONCLUZII FINALE

Chiar şi considerarea cea mai grăbită a situaţei şcolare a României învederează că neajunsul învăţământului nostru decurge din faptul că n-are la temelie o concepţie limpede a rolului ce-i revine în viaţa naţiunii. Din această pricină, şcoala a funcţionat lipsită de călăuzirea unei chemări bine statornicite.

Începuturile aparatului nostru şcolar de acum au fost concepute îndată după Unirea Principatelor, când intrarea de după 1929 a Ţărilor Româneşti în raza de acţiune a economiei mondiale dezlănţuise prefaceri considerabile. În lumina concepţiilor veacului al XIX-lea, raţionalist şi evoluţionist, ele au fost tălmăcite de toţi oamenii noştri de stat ca manifestările procesului de ascensiune rapidă a societăţii româneşti la treapta civilizaţiei naţiunilor din Apus.

Şcolilor le era atribuită menirea să grăbească şi să desăvârşească împlinirea acestui proces, mijlocind o cultură concepută raţionalist. Din pricina acestei înţelegeri, şcolile înfiinţate au fost pornite dintru început asemenea celor din Apus.

Deoarece de atunci încolo valoarea în sine a însuşirii cunoştinţelor arătate a rămas axiomă nediscutată şi îndoielile asupra foloaselor pe care le aduce prea rare, această orânduire a lor nu a fost atinsă în miezul ei prin nici una din reformele succesive ale învăţământului.

Dinamică şi revoluţionară, şcoala românească a născut neîncetat, de la 1864 încoace, să formeze o pătură burgheză tot mai groasă şi intelectuali tot mai numeroşi, spre a-i da ţării înfăţişarea râvnită a statelor socotite civilizate. În oraşe, care au alcătuit multă vreme preocuparea aproape exclusivă a acţiunii de stat, acest program a fost aplicat fără întrerupere de atunci încoace. La sfârşitul veacului trecut, Spiru Haret a inaugurat, prin acţiunea sa administrativă îndeosebi, preocuparea pentru ridicarea nivelului de viaţă al ţărănimii. Reformele politice şi economice de la sfârşitul războiului n-au dus la o amplificare a activităţii iniţiale prin această preocupare, cum ar fi fost logic. Pus sub semnul unei reluări convinse a concepţiei culturii generale, învăţământul nostru din deceniul trecut a urmat cu o stăruinţă rară numai «culturalizarea»(?) intensă a ţării, prin înzestrarea în toate şcolile, începând cu cele primare, a numărului celui mai mare cu putinţă de elevi, îndeosebi de origine rurală, cu un mănunchi bogat de cunoştinţe răzleţe şi abstracte. Şcoli numeroase au fost din nou înfiinţate şi sume enorme întrebuinţate pentru popularea lor cu elevi bursieri, cum am arătat în dările de seamă precedente, pentru a îngădui realizarea acestui program. Criza economică ce bântuie de câţiva ani ţara şi lumea întreagă şi care a vădit tot ce, deşi şubred, nu fusese observat în decursul anilor de bunăstare, a îngăduit opiniei noastre publice să întrevadă lipsa de eficacitate a şcolii noastre şi neajunsurile numeroase şi complexe pe care [această lipsă] le-a determinat.

Rezultatul cert al acțiunii ei din anii din urmă este mulțimea de titrați tineri sau absolvenți de școli secundare fără ocupație. Dezrădăcinații nu se pot întoarce în mediul social din care au venit, nici când vor s-o facă. Deocamdată de nici un folos națiunii, constituie un ferment de dezagregare dacă rămân multă vreme în această situație; îndrumarea lor la învățătură a secătuit însă pentru mulți ani satele, muncitorimea și mica burghezie de elementele cele mai capabile și mai îndrăznețe ale cadrelor lor tinere.

Productivitatea acestor pături sociale nu a fost micșorată de școala deceniului trecut numai prin îndrumarea acestui tineret. Liceul a constituit axa de orientare a întregului învățământ în acest răstimp; școlile primare au fost organizate ca o treaptă pregătitoare a lui, iar școlile tehnice-secundare ca o copie, pentru elementele mai slab înzestrate. Copiii care urmau să continue îndeletnicirea părinților lor, după terminarea claselor primare, sau să intre în industrie și în comerț după absolvirea unei școli secundare tehnice, nu au deprins în decursul anilor de studiu decât foarte puține lucruri de folos pentru viața în care intrau. Bilanțul învățământului ultimilor ani prezintă astfel, pe lângă o masă de titrați și de absolvenți de școli secundare, fără întrebuințare, în genere prost pregătiți: un corp didactic diluat cu prilejul înființării de școli noi, o tinerime rurală neîndrumată să muncească mai lucrativ nici să trăiască mai igienic și un tineret urban muncitoresc, întru nimic mai destoinic, chiar când au urmat școli tehnice. S-a văzut că școala n-a izbutit să formeze personalități capabile să reziste unor ani grei. Îndrăzneala, inițiativa și rezistența morală lipsesc de obicei tineretului. Nepregătiți să-și creeze singuri un rost, mai toți șomerii intelectuali așteaptă ca statul să-i plaseze. Iar muncitorii și țăranii tineri de azi pornesc la lucru întru nimic mai pregătiți, nici cu mai multă îndrăzneală decât înaintașii lor din generațiile precedente.

Lipsită, la fel, de directive precise, acțiunea de ridicare culturală a populației adulte, desfășurată de administrațiile de stat și societățile particulare a decurs fără continuitate, risipind difuz sume însemnate și bunăvoințe numeroase, fără a putea însuma roade de seamă.

Cine nu-și dă seama acum că școala trebuie să se preocupe în egală măsură de formarea cadrelor tinere ale tuturor păturilor sociale și ale tuturor ramurilor de activitate? Cine nu înțelege nevoia unei selecții riguroase realizate prin activitatea în care poate fi mai util? În sfârșit, cine nu este convins de necesitatea imperioasă a unei preocupări temeinice a școlii de personalitatea elevilor ei? Cine mai poate contesta apoi nevoia neapărată a unei acțiuni culturale intense și bine coordonate, pentru ridicarea productivității populației țărănești și a celei muncitorești adulte?

Învățământul de până acum persistă nemărturisit, și poate fără ca organizatorii lui să-și fi dat seama de acest lucru, în tradiția occidentalizării țării,

căutând să înlesnească cât mai multor tineri proveniți din țărănime sau din micii târgoveți să obțină certificate şi diplome, care le îngăduie ocuparea unor funcțiuni sociale ce se bucură de mai multă considerație şi trecerea într-o pătură socială urbană mai ridicată. *Națiunile nu pot râvni însă decât la cultura lor proprie.* Aşezarea lor geografică particulară, un anume aluat uman, imprimă la tot ce dau şi la tot ce ajung o pecete specifică. *Programul lor social nu poate consista astfel în reproducere a ceea ce au realizat alte națiuni, ci în găsirea modalității de expresie a virtualităților proprii.*

Neam de țărani, aşezați în sud-estul Europei, România nu vrea şi nu trebuie să aspire la altceva decât să se realizeze în formele culturale implicate în aceste date fundamentale. Sortiți, cel puțin pentru multă vreme dacă nu pentru totdeauna, să trăiască din exploatarea pământului şi din îndeletnicirile ce decurg din ea, ei nu pot avea un învățământ care tinde să depăşească țărănimea, prefăcând-o în populație urbană, fără a-şi primejdui existența. Un echilibru lăuntric, constituit din distribuția regulată a păturilor lor sociale şi a indivizilor care le compun, este de esența tuturor națiunilor. Toate au nevoie, într-o proporție particulară lor şi de țărani, şi de muncitori, şi de industriaşi, şi de comercianți. Nu numai de funcționari, de intelectuali şi de profesionişti liberi. Ceea ce se impune învățământului de stat e nu numai renunțarea la orice preferință de pătură, şi de funcțiuni sociale; intervenția activă pentru împrospătarea şi refacerea cadrelor fiecărei pături şi fiecărei funcțiuni sociale trebuie să se producă în marginile formulei de echilbru intern, pe care o indică tendințele de evoluție ale națiunii. În cazul României actuale, această formulă se desenează ca o potențare reciprocă a satelor prin oraşe şi a oraşelor prin sate. O ridicare certă a nivelului de viață al satelor nu poate decurge decât dintr-o trecere tot mai completă la cultura intensivă determinată prin mărirea consumației de produse agricole a oraşelor noastre, adică de o înmulțire a lor şi de sporirea populației urbane, fără a dezorganiza activitatea industrială şi comercială.

Învățământul nostru de stat trebuie astfel să vegheze în consecință ca prin acțiunea lui să se realizeze concomitent o raționalizare crescândă a muncii la țară şi o sporire a populației urbane fără a dezorganiza activitatea industrială şi comercială, ci intensificându-le. Sporirea populației urbane este o problemă a învățământului nostru; el trebuie să soluționeze însă totdeodată încă două probleme: ridicarea productivității populațiilor rurale şi a mediilor urbane industriale şi comerciale. Ca să [contribuie] fiecare la soluționarea acestor două probleme din urmă, şcolile trebuie să funcționeze în aşa fel încât să determine valorificarea tot mai intensă a bogățiilor economice şi spirituale ale națiunii. Misiunea învățământului nu mai trebuie să consiste în a asigura celor care îl primesc o ascensiune individuală, cu toate că are să se preocupe de fiecare elev în parte, ci în

ridicarea productivității națiunii prin ridicarea productivității tuturor păturilor sociale şi prin ducerea la îndeplinire mai bună a tuturor funcțiunilor speciale.

Măsurile pe care le presupune înfăptuirea acestei orientări noi a învățământului de stat sunt două: reorganizarea şcolilor în aşa fel încât să realizeze deplin misiunea care le revine; introducerea unei selecții riguroase la intrarea în toate şcolile secundare şi superioare corespunzătoare, reglementând îndrumarea elevilor la examenele de admitere ale acestor şcoli şi determinarea unei acțiuni pedagogice de aşa fel încât şcolile să scoată elemente productive, atât în sensul capacității intelectuale sau tehnice, cât şi în cel al conformației sufleteşti. Acum, nimeni nu iese din şcoală pregătit pentru ceea ce va lucra în decursul vieții lui. Datorită concepției particulare a progresului social care îi e propriu, învățământul de până acum a crescut în şcoala primară pe toți fiii de țăran şi de muncitor ca să intre în liceu; pe toți elevii şcolilor secundare tehnice ca şi când s-ar fi pregătit să devină numai maeştri în alte şcoli tehnice; pe elevii de liceu pentru universitate; iar la universitate pe toți studenții de-a-valma: uneori parcă toți urmau să devină profesioniști liberi, alteori parcă toți erau sortiți să fie savanți şi profesori universitari. Aceste şcoli, deosebite cu numele, dar asemănătoare în teorie arată grija de a răspândi cultură generală şi năzuință de a deschide drumul carierelor administrative ori al profesiunilor libere. Ele trebuie reorganizate energic ca să pregătească cu adevărat în vederea funcțiunilor sociale deosebite. Până acum era aproape indiferent ce anume şcoală urma cineva; ajungea oriunde, având noroc. Fireşte nu izbutea de obicei nici una din ele să presteze muncă productivă. Din cantitativă, deosebirea dintre şcolile felurite trebuie să devie calitativă, fiecare din ele [urmând] să pregătească pentru maximum de productivitate într-o anumită viață şi numai în acea viață. Pentru elementele greşit îndrumate, vor fi păstrate posibilități de trecere dintr-un gen de şcoală într-altul, destul de anevoioasă însă pentru a împiedica orice circulație inutilă între ele. Politica şcolară de până acum, care sacrifica pe cei mulți de dragul celor puțini, dând tuturor copiilor din şcolile primare o pregătire destinată să uşureze cât se poate de mult învățătura celor ce intrau în şcolile secundare şi care dădea aproape tuturor elevilor de şcoli secundare burse şi ajutoare, ca să nu-i scape din vedere pe cei, mult mai puțini, care aveau nevoie neapărată de ele, trebuie înlocuită cu alta, mult mai chibzuită. În învățământul primar, trebuie să se procedeze aşa ca şi cum toți elevii s-ar mărgini să iasă în viață, odată ce au terminat-o; la fel în învățământul secundar tehnic şi teoretic şi chiar în cursurile de licență de la Universitate. Nu trebuie lăsați pe planul al doilea cei mulți din fiecare şcoală care nu mai continuă studiile de dragul celor puțini care o fac.

Premisa reorganizării pe care o cerem este o propagandă intensă şi continuă de distrugere a ierarhiei actuale a şcolilor în prestigiul social. Trebuie deprinsă lumea să ştie că deosebirea dintre şcoli e de intenție şi nu de cantitate,

de cunoştinţe generale transmise. Şcolile tehnice secundare nu sunt şcoli pentru copiii care n-au izbutit să intre în şcolile secundare teoretice, ci şcoli pentru cei care au aptitudini pentru viaţa industrială şi comercială şi sunt sortiţi să ajungă să ocupe locuri de conducere în ţesătura lor. Liceul sau Universitatea, la fel, nu sunt întru nimic mai de seamă decât celelalte şcoli secundare şi superioare: ele pregătesc pentru anume profesiuni, acestea pentru altele.

Desăvârşită nu va deveni reorganizarea învăţământului întreg decât când nivelul tuturor şcolilor va fi ridicat treptat prin selecţionarea an de an a celor care intră într-însele şi prin îmbunătăţirea modului lor de predare.

În vederea selecţionării populaţiei şcolare trebuie întâi generalizate examenele de admitere la toate şcolile a căror frecventare nu este obligatorie. Pentru ca, pe cât posibil lucrul, toţi copiii care prezintă aptitudini deosebite pentru o activitate oarecare, fie ei şi din cătunul cel mai depărtat, să-şi dea măsura puterilor, sporind avuţia naţională, urmează să se creeze raporturi între corpul didactic al tuturor şcolilor cu direcţiile şcolilor de un grad superior din circumscripţia lor, îndeosebi a învăţătorilor cu directorii şcolilor secundare deosebite pentru a înlesni astfel prezentarea la examenul de admitere a tuturor candidaţilor recomandaţi de şcolile din care provin. Ca să înlesnim selecţia, în sfârşit, e necesară acordarea unui număr proporţional de burse fiecărei şcoli pentru elevii proveniţi din mediile mai puţin avute (îndeosebi pentru copiii proveniţi din mediile ţărăneşti, muncitoreşti, funcţionăreşti şi intelectuale). În loc să mai ofere părinţilor un mănunchi de şcoli deosebite lăsând înnoirea cadrelor pe seama alegerii, pretins libere, dar determinate, de obicei, de prestigiul social de care se bucurau şcolile deosebite, învăţământul de stat va trebui să intervină astfel încontinuu pentru popularea şcolilor în măsura nevoilor ţării şi pentru exploatarea raţională a bogăţiei de oameni a naţiunii.

Modul de predare din toate şcolile trebuie îmbunătăţit paralel. Din intelectualist şi reproductiv el trebuie să devie concret, împărţind ştiinţă vie, aplicată neîncetat realităţii concrete. Ceea ce sunt chemate să realizeze toate şcolile e să precizeze treptat fiecărui elev locul său în lume, ajutându-l să cunoască ce e în jurul lui şi ce e în el, arătându-i ce se aşteaptă de la el şi deprinzându-l să-şi folosească puterile într-o muncă stăruitoare şi temeinică. Şcoala primară trebuie să atingă acest rezultat în anii mai puţini în care dispune de copii; şcolile secundare şi superioare trebuie să îngrijească şi să adâncească, îndrumând-o într-un domeniu anumit, opera ei de un caracter mai general. Învăţământul aplicat faptelor concrete are marele merit de a duce, o dată cu o însuşire organică a elementelor predate, la o cimentare trainică a legăturii tineretului cu ţinutul său natal. Deprins să vadă individualul şi etnicul din istoria acestui ţinut, din aşezarea lui şi din aspectele vieţii locuitorilor lui, elevul rămâne legat pentru totdeauna de o bucată a ţării, aşa cum nu l-a putut lega niciodată de

țară raționalismul abstract şi general al modului de predare de până acum. O adevărată ridicare a țării reclamă nu numai munca general românească de la Bucureşti, ci îndeosebi şi o reacțiune necesară împotriva precumpănirii excesive de până acum a capitalei, o viață locală intensă. Ea va putea fi înfăptuită numai în zeci şi sute de centre de acțiune care să ducă la îndeplinire acțiunile de la centru, amplificându-le şi diversificându-le după nevoile deosebite ale ținuturilor. Numai şcoala indicată mai jos poate creşte conducătorii luptei ce se va da pe toate aceste fronturi dinlăuntrul țării, pentru ridicarea bunei stări a națiunii: pe cercetătorii tradițiilor locale care vor creşte devotamentul față de interesul obştesc al ținutului şi spiritul de jertfă, pe tehnicienii care îi vor valorifica bogățiile, legând locuitorii de ținut prin viața mai uşoară pe care le-o vor asigura, şi toți ceilalți mulți, care muncind numai pentru un sat sau numai pentru o vale, vor contribui la înaintarea națiunii întregi.

Pentru ca absolvenții şcolilor noastre viitoare să realizeze temeinic opera care îi aşteaptă, trebuie crescuți într-o atmosferă energică de muncă. La şcoală trebuie stimulată inițiativa lor în viața clasei şi îndeosebi în comunitățile mici de lucru ale elevilor cu preocupări asemănătoare. Paralel cu ea, o educație fizică bine îndrumată trebuie să-i disciplineze, iar cercetăşia şi excursiile să le trezească spiritul de întreprindere. Toate aceste îmbunătățiri implică o regrupare chibzuită a tuturor şcolilor existente, dând precădere celor cu tradiții formate aşa încât în fiecare regiune să existe posibilitatea la fel de lesnicioasă a formării de elemente tinere. Ele implică mai ales o înnoire a atmosferei întregului corp didactic al țării. Îndeplinirea ei nu constituie decât un act de dreptate, acum când serii întregi de normalişti şi de licențiați sunt neplasați. Elementelor nedestoinice, care nu şi-au îndeplinit decât mediocru îndatoririle lor, după ce au fost primite din lipsă de profesori în anii de sporire a numărului şcolilor, anii petrecuți în învățământ şi seriile de elevi pe care i-au pregătit slab sau deloc nu le pot conferi nici o precădere față de elementele bine formate dar neplasate din seriile din urmă. Cheltuielile pe care le-ar avea de suportat administrația de stat plasând în alte posturi sau trecând la pensie aceste elemente, vor fi cu prisosință răscumpărate prin pregătirea mai bună a seriilor tinere. Celelalte elemente ale corpului nostru didactic, în genere capabile, cum o dovedesc felurite manifestări individuale, vor putea fi scoase destul de uşor din toropeala lor prin reorganizarea generală a învățământului.

*

Potrivit tehnicii de lucru, a cărei înrădăcinare în studenții de la Universitate şi în colaboratorii tineri ai cercetărilor asupra vieții țărăneşti, a fost întreprinsă de secția sociologică a Institutului Social român, s-a început acti-

vitatea de la Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor prin inventarierea minuțioasă a situației existente şi prin stabilirea măsurilor reclamate de ea.

Lucrările de inventariere a lipsurilor vieții noastre culturale şi a mijloacelor la îndemână pentru îndreptarea lor s-au desfăşurat concomitent pe două planuri: pe de o parte s-a stabilit situația generală prin cercetări statistice, pe de alta s-a urmărit aprehensiunea cerințelor regionale şi locale prin cunoaşterea nemijlocită, personală.

În lipsa unui oficiu de studii şi de documentare, coordonarea şi interpretarea materialului de cifre pentru determinarea imaginii de ordin statistic a vieții noastre culturale a fost întreprinsă cu ajutorul corpurilor de inspectori generali, a organelor de control şi a unor comisii înviorate prin forțe tinere.

Intuiția particularităților regionale şi locale ale vieții noastre culturale a fost obținută prin rapoarte şi referate, dar mai ales prin inspecții numeroase şi amănunțite.

Expunerea situației actuale a învățământului şi a vieții noastre culturale, care constituie partea precedentă a acestui raport, utilizează parte din materialul şi din constatările înregistrate astfel.

Toate lucrările de reorganizare a învățământului şi a acțiunii culturale, care au fost găsite necesare, s-au întemeiat neîncetat pe icoana obținută prin îngemănarea acestor două aspecte.

Urmărirea continuă şi atentă a reformelor şi a îmbunătățirilor aduse învățământului şi politicii de stat a culturii în străinătate, spre a nu pierde din vedere nici o realizare, care ar putea aduce roade şi la noi, a întregit această activitate.

Desfăşurată în vremuri puțin prilenice concentrării, consecințele bugetare ale crizei mondiale complicând considerabil administrația propriu-zisă a Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor, munca pentru reorganizarea învățământului, potrivit directivelor expuse pentru a remedia situația actuală, a decurs în condiții neobişnuit de grele.

Totuşi, după eforturi stăruitoare, de mai bine de un an, roadele ei încep să se acumuleze numeroase şi, credem că putem spune, utile.

Învățământul primar a format, pentru că stă la baza vieții noastre naționale şi de stat, obiectul de preocupare deosebită a tot ce s-a întreprins la Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor, ca acțiune de documentare, de îndrumare şi de conducere administrativă în anul din urmă.

Pentru a avea o documentare amănunțită asupra structurii şi funcționării învățământului primar, s-a organizat încă din toamna anului 1932 (septembrie) o anchetă, prin răspândirea unor chestionare tip. Completate de subrevizorii fiecărui județ, pentru şcolile din raza lor de acțiune, datele cuprinse în cele 72 de volume (județele țării, plus municipiul Bucureşti) au fost prelucrate în cursul

iernii 1933, de o comisie tehnică, îndrumată de d. I.C. Petrescu, secretarul general al Ministerului şi de d. Paul Sterian, profesor la şcoala superioară de Statistică.

Din cauza lipsei de pregătire statistică a personalului de control şi administrativ din învățământul primar, această prelucrare a reclamat numeroase reveniri şi verificări, cu prilejul cărora s-a lucrat mult şi pentru formarea statistică individuală a acestor organe. Rezultatele provizorii ale anchetei au alcătuit temeiul documentar a tot ceea ce s-a întreprins cu privire la învățământul primar.

Spre a normaliza mecanismul de documentare asupra situației membrilor corpului didactic în parte, care funcționa greu, pretându-se la critici, de foarte multe ori neîntemeiate, datorită faptului că datele acestea nu se găseau decât la revizorate, de unde trebuiau cerute, tărăgănind staționarea hârtiilor, s-a hotărât întocmirea unui Anuar, care să înfățişeze situația învățământului primar de la data de 1 octombrie 1933. Început în mai, [acest] Anuar, întocmit sub conducerea d-lui Secretar General I.C. Petrescu de inspectorii generali ai învățământului primar, a şi fost tipărit. Exemplarele pentru revizuire au fost distribuite încă de la 1 octombrie. În formă definitivă, acest Anuar cuprinzând datele privitoare la cei aproape 40.000 membri ai corpului primar, la şcolile în care funcționează şi la numărul copiilor pe care îi pregătesc, a apărut spre sfârşitul lunii noiembrie. Este o lucrare ieşită în condiții comparabile lucrărilor similare din Apus; afară de simplificarea procedurală a rezolvării chestiunilor de statut personal al membrilor corpului didactic, ea cuprinde mai ales o împrospătare a încrederii în administrația şcolară.

Spre a cunoaşte mai îndeaproape măsura în care nu e satisfăcută obligativitatea învățământului primar şi cauzele ei, s-a întreprins la sfârşitul anului şcolar trecut o anchetă asupra frecvenței, ale cărei rezultate provizorii [le-]am folosit în lucrarea de față. Prelucrată de o comisie condusă de d-l ing. Measnicoff, de la Institutul de Demografie şi Recensământ, datele obținute prin această anchetă urmau să fie publicate în colecția documentară a ministerului.

Pentru a discuta modul de funcționare a învățământului primar şi a stabili măsurile de ordin legislativ care ar trebui luate pentru îmbunătățirea lui, s-au convocat încă din toamna anului 1932, la Casa Şcoalelor, membrii corpului didactic primar cu o activitate pedagogică deosebită, profesorii de pedagogie din şcolile normale şi câteva elemente tinere cu studii pedagogice de specializare, făcute în străinătate.

Concluzia la care au dus discuțiile avute în secțiunile acestei conferințe asupra învățământului primar, ale cărei lucrări au ținut aproape 10 zile, a fost că neajunsul capital al învățământului stă în organizarea lui uniformă la sat şi la oraş şi orientarea lui după liceu, care face să nu prezinte interes pentru pătura țărănească şi pentru muncitorime, întrucât îi învață doar să scrie şi să citească. A

fost discutată pe larg, cu acest prilej, concurența muncilor agricole, a sărăciei şi a scumpetei materialului didactic a învățământului primar în mediul rural şi în mediile suburbane şi urbane muncitoreşti.

Încheierile secțiunilor acestei conferințe au alcătuit punctul de plecare pentru elaborarea proiectului pentru reorganizarea învățământului primar, a cărui întocmire a constituit concluzia ultimă a lucrărilor fiecăreia din ele.

El a fost elaborat în cursul iernii, cu ajutorul unei comisii în care au lucrat îndeosebi d-nii I.C. Petrescu, P. Ghițescu, A. Culea, Rösler, Stanciu Stoian şi d-l Țoni, din partea Asociației Generale a învățătorilor. S-au studiat în prealabil noile organizări ale învățământului din străinătate, îndeosebi din Italia, Cehoslovacia, Franța, Polonia şi Germania. Acest proiect a fost distribuit apoi spre discuție, împreună cu o expunere de motive, încă la sfârşitul lunii martie.

Ceea ce aduce nou acest proiect e întâi de toate intenția de a asigura buna funcționare a şcolii primare, nu prin sancționarea drastică a celor care nu o urmează, ci prin organizarea ei în aşa fel încât darea copiilor lor la şcoală să li se impună tuturor părinților prin utilitatea pe care o prezintă frecventarea ei pentru viața lor viitoare, chiar şi când nu urmăresc să treacă în şcoli secundare.

Represiunea, care s-a dovedit ineficace ca remediu unic datorită generalității înfrângerii obligației şcolare, devine un mijloc subsidiar pentru cazuri izolate. Măsura generală pentru asigurarea unei frecventări bune e adaptarea şcolii primare la realitatea socială în care funcționează. În acest scop se individualizează hotărât învățământul de la țară şi de la oraş, creând[u-se] posibilitatea adaptării lui la nevoile şi particularitățile regionale şi locale. Adaptarea programului la aceste particularități îngăduite de Legea din 1924 în clasele V–VII, devine obligatorie în acest proiect; se deschid posibilități totodată pentru ca începutul şi sfârşitul anului şcolar şi întreg calendarul şcolar să țină seama până şi de nevoile fiecărui sat în parte.

Aplicarea acestor măsuri cu consecvență şi înțelegere e asigurată prin consiliul şcolar central şi de consiliile şcolare regionale, chemate să fixeze cadrele mari regionale în care vor fi aplicate aceste măsuri. Pe lângă instituirea monopolului cărții şcolare, care s-a dovedit posibil în Italia, şi care îngăduie prevederea gratuită cu cărți şi material didactic a copiilor nevoiaşi, şi întregirea învățământului primar prin şcoli superioare țărăneşti şi academii muncitoreşti chemate să formeze elementele de conducere ale satelor şi ale muncitorimii, acest proiect consacră toate măsurile privitoare la corpul didactic şi la organizarea şcolară, pe care funcționarea din ultimii ani ai învățământului primar le-a arătat necesare.

Ca o întregire a acestui proiect a fost elaborat şi un proiect pentru reforma programei analitice a învățământului primar, care consacră principiul programei minimale generale întregite prin programe aplicate, regionale şi reglementează

cunoştinţele cu caracter local ce trebuie predate pentru apropierea predării de viaţa în care trăiesc copiii, înlăturând diviziunea lui excesivă pe materii deosebite.

Măsurile administrative cu caracter general privitoare la învăţământul primr au urmărit îmbunătăţirea funcţionării lui, asigurând o activitate mai intensă a învăţătorilor sau pregătind, prin dispoziţii felurite, aplicarea legii şi programelor noi.

Pentru a linişti spiritele, în corpul didactic primar s-a organizat examenul de gradul II pentru învăţătorii rămaşi în urmă cu doi ani, iar examenele de definitivat [în vederea] învăţătorilor care împliniseră termenul cerut pentru admiterea la aceste examene, înainte ca legea din 1932 să le fi desfiinţat, fără a reglementa situaţia acestei categorii de învăţători. Iar pentru a stimula activitatea membrilor corpului didactic primar, au fost instituite în toamna aceasta premii în valoare de 10.000 lei pentru fiecare judeţ, care să răsplătească realizările şcolare şi culturale cele mai frumoase ale învăţătorilor din anul 1933/34.

În sensul adaptării şcolii la realitatea socială a ţării, au fost organizate, în colaborare cu Ministerul de Domenii, în 8 centre ale ţării cursuri agricole şi pedagogice pentru specializarea personalului necesar pentru şcolile de tip agricol, iar în 200 de centre rurale clase întregitoare de tip agricol la care partea teoretică a fost predată de învăţători, iar partea practică şi lucrările conduse de agronomi.

Ziua sădirii pomilor a fost la fel introdusă şi reglementată definitiv, pentru a determina un interes mai intens pentru forma de cultură raţională, importantă, care e pomăritul.

Iniţiativa despărţământului maramureşean al «Astrei» de a încerca organizarea unei şcoli superioare ţărăneşti, a fost sugerată şi sprijinită intens de Minister, acordând participanţilor, plugari, ajutoare în bani, numeroase unelte, puieţi altoiţi, stupi sistematici, medicamente.

Pentru formarea unui corp de învăţători pricepuţi în îndeletnicirile regiunilor de lângă ape, s-au organizat în toamna trecută, în colaborare cu Liga Navală, cursuri de îndrumare pescărească şi marinărească la Constanţa. Ceea ce s-a încercat acolo a fost determinarea unei acţiuni intense de îndrumare a populaţiei de lângă ape şi de pe ţărmul mării spre ocupaţiile pescăreşti şi marinăreşti, prin şcoli şi învăţători.

Iar pentru formarea învăţătorilor din regiunile de munte s-au organizat, în colaborare cu Asociaţia Generală a Învăţătorilor şi cu Casa Pădurilor, cu prilejul cursurilor de vară de la Sibiu, cursuri de economie pastorală, forestieră.

Succesul desăvârşit al tuturor acestor cursuri şi participarea entuziastă a membrilor lor, impun extinderea acestor cursuri. Direcţia Educaţiei Poporului, care le-a organizat, urma să elaboreze în acest scop un program de activitate mult mai vast pentru primăvara şi vara anului1934.

În acelaşi timp [cu] cercurile culturale ale învăţătorilor, ca să poată deveni conducătorii acţiunii de ridicare a nivelului lor cultural, au fost organizate tot prin Direcţia Educaţiei Poporului, cursuri de îndrumări bibliotecare în martie cu 256 învăţători, ascultători. În acest scop s-a scos un repertor al cărţilor recomandate pentru bibliotecile populare şi au fost ţinute cursuri de îndrumare pentru organizarea de teatru sătesc şi de copii.

În acelaşi timp, cercurile culturale ale învăţătorilor au fost reorganizate prin gruparea lor în unităţi mici şi regionale în care schimbul de vederi şi îndrumarea reciprocă să fie mai eficace pentru o mai bună îndeplinire a menirii lor pedagogice şi culturale intense.

Reglementat de o lege veche, nepotrivită multora din împrejurările actuale, *învăţământul secundar tehnic* trebuia înzestrat numaidecât cu o reglementare legală nouă. Industrializarea mai accentuată a ţării reclamă o organizare a acestui învăţământ, aşa încât să poată alimenta întreprinderile cu muncitori, [cu] adevărat calificaţi. Alipirea Transilvaniei şi a Bucovinei, în care învăţământul tehnic are o însemnătate şi o tradiţie, oferă la fel o experienţă şi sugestii care nu pot fi pierdute din vedere.

S-a constituit cu acest scop o comisie, cuprinzând conducătorii învăţământului tehnic din celelalte ministere, reprezentanţii asociaţiilor interesate la această reformă şi pe toţi cei preocupaţi de învăţământul nostru tehnic. Având ca punct de plecare proiectul din 1931, această comisie a elaborat, după lucrări îndelungi, care au ţinut câteva luni, un proiect tipărit încă din vară şi supus de atunci discuţiei publice.

Prin lucrările comisiei pentru elaborarea ante-proiectului de lege a învăţământului secundar tehnic, s-a realizat în fapt şi s-a reglementat definitiv armonizarea şi coordonarea învăţământului tehnic şi profesional de la toate departamentele. S-a acceptat cu acest prilej de toate ministerele interesate ca: 1) legile organice ale învăţământului tehnic să fie armonizate prin proiectul elaborat; 2) programele analitice ale tipurilor deosebite de şcoli tehnice să fie puse de acord; 3) efectivul de şcoli tehnice existente să fie revăzut şi redistribuit în raport cu necesităţile regiunilor deosebite în cazurile în care ministere deosebite întreţin şcoli similare sau şcoli deosebite, care nu sunt suficient de frecventate; 4) să se alăture, când e cazul, şcoli tehnice asemănătoare dependente de alte ministere, în aceeaşi localitate, clădirile de stat putând astfel fi folosite mai economicos: 5) personalul didactic al acestor şcoli să fie pregătit şi retribuit în măsură egală; 6) fondurile necesare pentru întreţinerea materială a şcolilor tehnice să fie asigurate şi distribuite proporţional, în măsura nevoilor; 7) şcolile tehnice să fie cât mai lesnicios înzestrate cu instalaţiile şi uneltele necesare funcţionării lor bune, prin aprovizionarea şi înzestrarea în comun.

Organul prin care ar fi urmat să fie înfăptuită şi păstrată coordonarea învățământului tehnic ar fi fost Consiliul de îndrumare al învățământului tehnic, care trebuia să funcționeze la Ministerul Instrucției, compus din delegații ministerelor deosebite, din reprezentanți ai industriei şi ai comerțului, din câte un delegat al corpului didactic al şcolilor tehnice şi al asociației absolvenților de şcoli tehnice şi din specialişti ai învățământului tehnic.

Tipurile de învățământ pe care le unifică proiectul de lege a învățământului tehnic elaborat, reglementând funcționarea şi recrutarea corpului didactic al învățământului industrial, sunt: şcolile de arte şi meserii, şcolile de lucrări publice şi şcolile profesionale de fete, învățământul comercial, învățământul agricol, învățământul casnic, şcoli de gospodărit, ateliere de perfecționare menajeră, învățământul de întregire pentru ucenici, pentru lucrători, pentru funcționarii comerciali, pentru îndrumare şi perfecționare agricolă, pentru sătenii adulți, pentru personal de serviciu şi cursuri ambulante de gospodărie.

Organizarea unei şcoli care să pregătească funcționari inferiori, cadrele poliției jandarmeriei, concepută în genul şcolilor medii din Ardeal, deosebite de cursul inferior al liceului, urmează să fie [realizată] printr-o lege deosebită.

Pe cale administrativă s-a încercat apropierea învățământului tehnic de viața industrială şi comercială, prin conlucrări deosebite care urmăreau să determine în şcolile de meserii şi în şcolile profesionale, odată cu ridicarea calitativă a produselor lor, şi o mai bună organizare a desfacerii lor. Expoziția-bazar a şcolilor de arte şi meserii şi a şcolilor profesionale din Bucureşti, care a realizat în mai puțin de doi ani vânzări de aproape 2.000.000 lei, a alcătuit obiectul de experiență al acestor măsuri.

În privința *învățământului secundar teoretic,* acțiunea de înnoire a spiritului în care se predau cursurile în gimnazii şi licee, necesară cum am văzut, a fost dusă îndeosebi, concomitent cu transformarea programei analitice a liceului cu 7 clase, cerută de trecerea la liceul cu 8 clase, reintrodus prin legea din 1931.

Aceste programe au fost concepute dintru început ca *minimale*. Prevăzând numai noțiunile fundamentale ale fiecărei discipline, a căror înțelegere nu poate lipsi nici unuia din absolvenții şcolilor secundare teoretice, ele au impus corpului didactic al acestor şcoli, întregiri prin aplicații şi exemplificări sintetice continue la împrejurările şi faptele vieții locale. Deprinderea corpului didactic să dea cunoştințe, care să rămână prezente în mintea elevilor prin legătura lor trainică cu realitatea concretă, înseamnă o schimbare în concepția programelor şi deschide campania pentru legătura cu regiunea de baştină a cărei necesitate am înfățişat-o şi în reorganizarea învățământului primar.

Atât programele analitice introduse pentru anul 1932/33 cât şi cele mai complete, elaborate pentru 1933/34, impun ca scop al predării formarea de personalități, capabile să devie productive în specialitățile pentru care au

aptitudini, [iar] nu împărtăşirea uniformă cu cunoştinţe generale, lăsând grija specializării pentru universitate. Prin comunităţi de muncă îndrumate de profesorii specialităţilor deosebite, s-a căutat chiar în anul şcolar trecut şi în cel abia început, ca elevii să fie ajutaţi să-şi descopere aptitudinile şi să şi le cultive.

Cerând profesorilor să stimuleze manifestarea individualităţii elevilor şi ajutându-i să şi-o închege printr-o predare cu adevărat *activă*, de colaborare continuă cu clasa, aceste programe năzuiesc să înnoiască treptat, pe de-a-ntregul, spiritul liceului, transformându-l într-o şcoală care să producă elemente pregătite cu adevărat să intre în Universitate. Reorganizarea programului de educaţie fizică şi preocuparea intensă pentru a transforma cercetăşia într-o şcoală a caracterelor şi pentru a o generaliza în învăţământul secundar teoretic întregesc directivele programelor analitice de tranziţie din 1932/33 şi 1933/34.

Aplicarea acestor prevederi a fost controlată şi îndrumată prin inspecţii numeroase întreprinse sistematic în toate şcolile teoretice secundare.

Instrucţiunile date cu prilejul fiecăreia din ultimele 4 sesiuni de bacalaureat au urmărit o selecţie mai temeinică a candidaţilor.

În acelaşi timp s-a întreprins prelucrarea rapoartelor, cuprinzând constatările preşedinţilor de comisii în vederea reorganizării provizorii a bacalaureatului, până la înlocuirea lui, în cazul unui liceu mai selectiv, cu clase de bacalaureat. Ascultarea organelor de control ale învăţământului secundar teoretic asupra măsurilor pe care le socotesc necesare pentru reorganizarea liceului, începută în iarna trecută s-a continuat, spre a culege o documentare asemănătore celei culese în învăţământul primar. Pe temeiul lor urma să se elaboreze un proiect, care să întregească şi să îmbunătăţească reglementarea legală actuală.

În domeniul propriu-zis administrativ, s-a reglementat sistemul burselor îndeosebi pentru copiii de ţărani, al căror număr a scăzut considerabil în anii din urmă în licee. Ca un început de aplicare a programului de selecţie a elementelor cu aptitudini care trebuie valorificate prin studii secundare sau superioare, au fost înfiinţate prin bugetul 1933/34 un număr de 10 burse de judeţ, pentru fiii de ţărani aleşi printr-un concurs sever. Încă nu îndeajuns de cunoscute de toţi învăţătorii, aceste examene n-au izbutit să întrunească toţi absolvenţii de 4 clase, fii de ţăran cu aptitudini deosebite. Seriozitatea cu care au fost ţinute aceste examene o arată faptul că în unele judeţe cu câteva zeci de candidaţi, comisiile n-au admis uneori decât 5—8 ca demni într-adevăr de aceste burse.

În bugetul viitor, ele vor fi menţinute pentru clasa a II-a, iar un alt rând de burse va fi instituit pentru elevii care vor intra în toamna viitoare în clasa I-âi. Sistemul actual va fi înlocuit astfel treptat, prin această recrutare selectivă, care va asigura fiecărei clase de liceu un număr de elemente rurale, bine înzestrate.

Prin extinderea acestei măsuri şi la copiii de muncitori şi de intelectuali, se va înfăptui pe lângă un act de dreptate socială, o ridicare a nivelului elementelor din şcolile teoretice secundare.

Privitor la învățământul superior, activitatea ministerului a comportat, în ultimul an, elaborarea regulamentului legii recente a autonomiei universitare.

Acțiunea de normalizare a vieții universitare a fost dusă îndeosebi pe teren administrativ. În acest scop au fost stabilite şi menținute legături permanente cu forurile universitare, prin ținerea regulată a consiliilor interuniversitare, şi cu studențimea, prin ajutarea morală şi materială a tuturor inițiativelor de autoajutorare prin asistență medicală studențească, prin organizări cooperative şi prin crearea de anume posibilități de câştig licențiaților şi titraților fără ocupație (secretariatul comisiilor de bacalaureat etc.).

Totdeodată s-a căutat, printr-o acordare a posturilor în învățământului secundar numai pe baza vechimii şi a titlurilor, să se realizeze satisfacerea dreaptă a tuturor titraților fără posturi.

Ca lucrări de documentare s-a terminat prelucrarea anchetei întreprinse în 1930/31 din inițiativa seminarului de Sociologie, Etică şi Politică, la Facultatea de Filozofie şi Litere din Bucureşti, care dă o imagine justă a structurii unui grup important din studențimea țării, situația ei materială şi atitudinea ei ideologică.

S-au mai început, determinate de nevoia obținerii unei imagini clare a şomajului intelectualilor, lucrări documentare asupra producției de titrați a Universităților noastre.

Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor i-a mai revenit apoi sarcina, întru totul aleasă, de a organiza şi de a coordona lucrările pentru înfăptuirea planului M.S. Regelui pentru înființarea unei cetăți universitare la Bucureşti.

Reclamată de acțiunea legislativă contradictorie din anii 1930/32, care a adus administrația Ministerului Instrucției, Cultelor şi Artelor într-un mare impas, lucrările pentru redactarea unei legi noi de organizare şi de funcționare a ministerului au constituit preocuparea de căpetenie a conducerii ministerului în anul din urmă. Nici una din îmbunătățirile propriu-zise ale învățământului nu putea da roade depline fără această prealabilă reorganizare a administrației învățământului.

Într-adevăr, realizările însemnate ale legii de organizare şi de funcționare a ministerului din 1930, statuând o descentralizare administrativă însemnată, au fost compromise prin legile modifictoare din 1931/32, care trec conducerea efectivă a tuturor lucrărilor în mâinile ministerului.

Se impunea revenirea la sistemul de descentralizare al legii din 1930 şi întregirea ei printr-o reglementare amănunțită a tuturor funcțiunilor şi precizarea rolului tuturor organelor, conform cu principiile noi de raționalizare a muncii administrative. Totodată trebuia creat şi bine îndrumat un organ permanent

pentru îndeplinirea lucrărilor de documentare, de lipsa căruia se resimte acum în mare măsură orice activitate de prevedere şi de reorganizare din minister.

Lucrările în acest sens au fost încredinţate d-lui Mircea Vulcănescu, referent titular la Oficiul de Studii al Ministerului de Finanţe, care cu ajutorul unei comisii a centralizat datele privitoare la funcţionarea actuală a administraţiei învăţământului şi posibilitatea transformărilor în sensul vederilor [ex]puse mai sus.

Reforme însemnate au refăcut din temelii învăţământul şi educaţia poporului în alte ţări: Italia şi-a consolidat renaşterea ei contemporană prin organizarea trainică a acţiunii de ridicare a nivelului cultural al populaţiilor educate, prin organizarea treptată a şcolii primare, a celei secundare şi prin întregirea lor cu instituţii anexe, încât să formeze un tineret activ, sănătos fiziceşte şi înzestrat cu sentimente civice puternice.

Rusia sovietică dăinuieşte datorită experimentului îndrăzneţ pe care-l reprezintă învăţământul ei, care a scos an de an serii de tineri care nu trăiesc decât în funcţiune de colectivitatea lor, gata să se întreacă pe ei înşişi ori de câte ori li se cere să muncească pentru ridicarea naţiunii lor.

În aproape toate ţările Europei, preocuparea de a consolida situaţia de după război a prilejuit, la fel, reforme generale, nu de amănunt, ci de atitudine, ale învăţământului.

Mai puţin izbitoare decât cele din Italia şi Rusia, toate aceste reforme, deschise prin opera monumentală a conferinţei şcolare a imperiului german din 1920, au dus la rezultate atât de impunătoare cum e funcţionarea şcolilor primare şi profesionale din Cehoslovacia şi Franţa, asistenţa şcolară în Austria, ca să nu citãm decât ţări din centrul Europei.

A doua întemeiere a României moderne, care se înfăptuieşte acum, nu se poate lipsi de consolidarea printr-un învăţământ nou, creator de personalităţi destoinice şi creatoare. Am săvârşit lucrările de pregătire a îmbunătăţirii învăţământului nostru, înfăţişate pe scurt aci, dornici să ne punem în slujba acestei opere mari, care singură poate da naţiunii noastre înflorirea pe care o merită. Dorim ca această muncă să contribuie cât de puţin la înfăptuirea marilor năzuinţe ale poporului românesc[3].

[3] Adunarea materialului statistic de sub acest subcapitol («Date statistice asupra situaţiei de fapt») precum şi prelucrarea întregului material, se datoreşte d-lui *Anton Golopenţia*, director de cabinet al ministrului, care a făcut această lucrare după indiciile date de d. prof. *Dimitrie Gusti*.

DATE STATISTICE ASUPRA SITUAȚIEI DE FAPT [A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN ROMÂNIA]

Adnotare Sanda Golopentia 1999

Publicat în D. Gusti, *Un an de activitate la Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor 1932–1933,* Bucureşti, 1934, p. 3–355.

La 10 iunie 1932, la chemarea lui Dimitrie Gusti, A.G. devine Şef de Cabinet al acestuia la Ministerul Instrucției, Cultelor şi Artelor (prin decizia ministerială nr. 78.958/1932). El va lucra în cadrul acestui post până în a doua jumătate a lui noiembrie 1933. Perioada dintre 15 iulie 1933 şi 20 noiembrie 1933 este în întregime consacrată de A.G., care obținuse, pe data de 19 iunie 1933 un „training fellowship" de 12 luni pentru studii de sociologie şi filosofie în Germania de la Fundația Rockefeller şi şi-a amânat succesiv sosirea în Germania întâi pentru luna octombrie, apoi pentru mijlocul, respectiv sfârşitul acesteia, în sfârşit pentru 15 noiembrie, redactării şi interpretării rezultatelor recensământului pe 1931/32 executat de Minister. Într-adevăr, în fiecare dintre ciornele de scrisori care ni s-au păstrat (către Dr. Kittredge, 15 iulie 1933; către Secretarul Fundației Rockefeller, 30 septembrie 1933, 17 octombrie 1933, 8 noiembrie 1933), A.G. precizează ca motiv al amânării pe care o cere obligația de a încheia lucrul la partea statistică a volumului-raport al lui D. Gusti — *Un an de activitate la Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor.*

Publicat în 1934, volumul D. Gusti *Un an de activitate*... acoperă în fapt o perioadă de un an şi jumătate, cuprinsă între 9 iunie 1932 şi 14 noiembrie 1933. El conține: un *Cuvânt înainte* semnat D. Gusti (p. I–XX); o secție intitulată I. *Date statistice și anchete* (p. 3–470); secția II. *Doctrină școlară și culturală* (p. 473–1125); secția III. *Realizări în domeniul școalei și al culturii* (p. 1129–1451); şi secția IV. *Legi, proiecte de legi, programe școlare* (p. 1455–1562).

Date statistice asupra situației de fapt face parte, împreună cu un al doilea subcapitol intitulat *Anchete* (p. 356–470), din secția întâi. Textul, nesemnat, este

atribuit explicit lui A.G. într-o notă care apare la sfârşitul lui (p. 355) şi are următorul cuprins: „Adunarea materialului statistic de sub acest subcapitol (‘Date statistice asupra situației de fapt’) precum şi prelucrarea întregului material se datoreşte d-lui Anton Golopenția, director de cabinet al Ministrului, care a făcut această lucrare după indicile [sic!] date de prof. Dimitrie Gusti“. Este clar, din formulare, că nota nu a fost scrisă nici de D. Gusti şi nici de A.G. Profesorul subliniase contribuția lui A.G. în *Cuvânt înainte: „*Nu pot încheia acest *Cuvânt înainte* fără să aduc mulțumirile mele călduroase d-lor Stanciu Stoian, fost subdirector al învățământului primar, care şi-a luat asupra sa greaua sarcină a corectării volumului, şi Anton Golopenția, fost director de cabinet, care a prelucrat recensământul din 1931–32 şi m-a ajutat totdeauna, cu un devotament plin de râvnă, mai ales la confruntarea materialului românesc cu cel străin“ (p. XX). Mulțumirile adresate lui A.G. de către D. Gusti sunt, în mod clar, compensatorii: A.G. nu şi-a semnat contribuția în volum şi, nemenționată, munca lui ar rămâne necunoscută. Profesorul le-a scris după lectura unui text în care, după toate probabilitățile, nu figura încă nota de care ne ocupăm. Altfel, ar fi greu de înțeles de ce D. Gusti nu le mulțumeşte şi altor contribuitori la volum, lui Mircea Vulcănescu, bunăoară, care *semnează* un referat general intitulat *Reorganizarea Ministerului de Instrucție, Culte și Arte și transformarea lui într-un Minister al Culturii Naționale* (p. 1039–1125).

În consens cu mulțumirile lui Gusti, care sugerează o contribuție greu de circumscris la un singur text (sau aspect), nota semnalează că prelucrarea *întregului material* (inclusiv, deci, am putea înțelege, a materialului din subcapitolul *Anchete*) a fost făcută de A.G. Nota efectuează astfel o atribuire *totală* (*Date statistice asupra situației de fapt,* în cazul căruia atât adunarea materialului, cât şi prelucrarea lui sunt ale lui A.G.) şi o atribuire *parțială* (*Anchete,* unde numai prelucrarea i se datorează lui A.G., nefiind clar dacă el a avut vreun rol în alcătuirea, difuzarea sau despuierea chestionarelor). În sprijinul acestei interpretări vin de altfel înseşi cuvintele lui A.G., care, în timpul anchetei la care a fost supus în legătură cu procesul Pătrăşcanu, răspunzând la o întrebare privitoare la Prof. Gusti, scria: „I-am fost şef de cabinet la Ministerul Instrucției în 1932–33, redactând pentru el sau cu el mai multe lucrări tipărite în volumul *Un an de activitate la Ministerul Instrucției“* (A.G. *Declarație,* 28–IV–1951, Arhivele S.R.I., Dos. 40.002, vol. 111, f. 291–294).

Cum A.G. a lucrat la definitivarea *Datelor statistice asupra situației de fapt* până în preziua plecării la studii în Germania (20 noiembrie 1933), este probabil că el a predat materialul (fără nota finală) colegilor săi de la Minister rugându-i să se ocupe de corectură în locul lui. Nota pare a fi un adaos făcut în timpul corecturii (de către Stanciu Stoian, Picki Pogoneanu sau Vasiliu, care

cunoşteau lungile luni în care A.G. îşi amânase repetat cercetarea de teren şi plecarea la studii spre a duce la bun sfârşit însărcinarea primită de la Profesor). În cazul în care, în cuprinsul notei de care ne ocupăm, *indiciile* nu este o simplă greşeală de tipar (în loc de *indicațiile),* alegerea cuvântului, uşor ironică, ar putea fi o aluzie voalată la efortul solitar prestat de un A.G. extenuat, căruia i se furnizează indicii mai degrabă decât i se dau indicații de către un Profesor mereu grăbit întru atingerea de alte ținte. Ea s-ar putea datora într-un asemenea caz mai degrabă umorului lui Picki Pogoneanu, care lucrase, alături de A.G. la Minister şi era un prieten devotat al acestuia.

Scrisorile lui A.G. către Ştefania Cristescu cuprind numeroase informații cu privire la munca de concepție şi redactare a *Datelor statistice asupra situației de fapt.* Reproducem câteva fragmente, extrase din volumul Anton Golopenția. *Ceasul misiunilor reale,* editat de Ştefania Golopenția (Bucureşti: Editura Fundației Culturale române, 1999), de natură să elucideze cadrul şi momentul în care a fost scris textul de care ne ocupăm: *București, 6 decembrie 1932* („Pick [Pogoneanu] a intrat şi el la noi şi e acum ajutorul meu, grav şi plin de prestanță."); *26 decembrie 1932* („Bunele şi credincioasele mele ajutoare, Vasiliul sfios şi Pogoneanul pedant au pornit-o la Predeal unul, la Sinaia celălalt, iar eu am fost toată dimineața la Minister […]"); *21–26 aprilie 1933* („Anul şefiei mele de cabinet şi în parte şi răstimpul bibliotecăriei mele au tulburat treptat atitudinea mea de până la ele: încrederea liniştită în chemarea pe care n-o ştiam, dar pentru care mă pregăteam, niciodată ostenit de a fi cu mine însumi şi foarte rareori dornic de a mă cufunda în plăcerile oraşului. Nu-mi doream nimic atunci şi aşteptam totul, trăind parcă în zorii răcoroşi ai unei dimineți de vară fără sfârşit. […] Faptul că am început să-mi câştig mult-puținul de care aveam nevoie, viața frământată de la Seminar şi toate cele o sută şi o mie de întâlniri şi de obişnuiri ale mele cu lumea au clătinat cu încetul şi pe nesimțite temeliile acestui fel de a fi. Din drumeț împovărat numai de gândurile lui, am ajuns părtaş al forfotei, nu numai într-o singură împrejurare"); *26 mai 1933* („De atunci zilele au fost grele şi pline de felurite încercări. Un viitor tot mai greu de descifrat, o întâmplare care era să mă despartă de Profesor […] Probabil că pe la 15 iulie mă voi duce la Drăguş, să-mi culeg material […]); *25 iunie 1933* („La 15 august cred că nu mă voi mai întoarce la Minister. Mi-a venit în ziua de 19 iunie încunoştiințarea că Fundația Rockefeller mi-a acordat o bursă de 12 luni: octombrie 1933–octombrie 1934, la Berlin"); *21 iulie 1933* („Eu cred că voi putea scăpa pe la 30 ca să mă duc la Drăguş să strâng material. Până atunci încerc să mă desfac de Minister, de Bucureşti, de camera mea din Polonă, de oboseală, de lipsa de năzuințI"); *25 iulie 1933* („M-am apucat de lucrarea de care ți-am vorbit. Şi-mi reiau, cu încetul şi greu, vechile deprinderi de muncă în-de-unul: mă scol cu noaptea în cap, fug în

parc, mă lupt cu toate ostenelile şi pornirile de lene, cetind. Se prea poate să nu isprăvesc până în 5 iulie şi să mă găseşti, chiar şi dacă te opreşti în drum şi te abaţi la Craiova. Dacă voi scăpa totuşi mai devreme — numai prin minune — ne găsim la Făgăraş sau la Drăguş"); *30 iulie 1933* („Profesorul pleacă la Govora poimâine; eu voi face aşa ca să mântui raportul meu până la sosirea ta"); *15 august 1933* („Îţi scriu câteva cuvinte numai. Ca să-ţi spun […] că, poate, n-am isprăvit încă nici până acum cu raportul acesta al meu, pentru că niciodată n-am ajuns să mă împac cu gândul că mai trebuie să stau cinci zile aci. Cu gândul departe toată vremea, am fugit de fiecare zi de aci şi nu m-am aruncat pe de-a-ntregul în datoriile pe care mi le scotea ea în cale. Dar că trebuie să isprăvesc de acum, că voi izbuti să mă constrâng s-o fac"); *august 1933, vineri* („Şi nu crede, Ştefanio, că sunt un leneş. O cred şi eu uneori, când mă culc, fără să pot dormi, dar şi fără a mai putea face ceva. Prea visez şi noaptea tablouri statistice lungi şi scurte. Mă trezesc căutându-le, prea le ştiu în pat, pe pat, pe pereţi şi între pereţi. E prea multă scrâşnire de dinţi pe lângă lenea aceasta, ca să nu fie în bună parte şi neputinţă de ostenit. Am început s-o rup totuşi. Şi încep să nădăjduiesc că după o şedere fără sfârşit parcă în infernul acestei îndatoriri, voi scăpa. Lui Amzăr, care a stat acum mai bine de un ceas la mine, i-am spus în haz că sunt un fel de Dante pe dos: adevăratul a stat cam multişor înaintea porţii Infernului şi, intrat, se va fi socotit stăpân pe poemul lui. Eu stau într-un Infern şi privesc de multişor poarta pe care voi putea scăpa, să mă bucur din nou de zilele mele. Nu mai spun nimic, dar, poate, pe la sfârşitul săptămânii viitoare voi fi, în sfârşit, acolo. Mi-e dor de tine, de zile fără robie la o muncă duşmănită, de soare, aer şi somn. De toate. Vreau să mă bucur odată şi de ieşirea mea în străinătate, până acum, crede-mă, rob cum sunt, nu am ajuns s-o fac niciodată"); *august 1933, duminică* („Uite, am isprăvit ieri munca la Minister. Iar azi m-am apucat să redactez acasă. Şi, ajuns la un loc; 'chiar şi măsurile de natură propriu-zis economică, prin care unele state uşurează greutăţile vremii de acum, nu au eficacitate decât în măsura în care…', unde mi-a ieşit în cale un cuvânt pentru a doua oară în aceeaşi frază, nu pot să o iau înainte fără să-ţi scriu. Ştiam alaltăieri în colţul din biroul în care azvârleam întruna, ca în toate zilele săptămânii, coloane lungi de cifre mari în sacul fără fund şi primitor al indicatorului de totaluri de pe maşina de calculat, că mă aştepta scrisoarea ta acasă. M-am bucurat şi atunci cum mă bucur întruna şi acum, gândind la tine, cu tine totdeauna cel puţin într-unul din ungherele mai apropiate ale conştiinţei, notă continuă de bucurie, alături de orice adunări greşite sau elemente pentru o lucrare încurcată, ca un cântec de orgă, viu în vuietul unei pieţi mari de catedrală şi în ziua bâlciului"); *august 1933, duminică* („Azi am ajuns în sfârşit să fiu aproape de mântuit. Până acum câteva zile nici nu întrevedeam cum şi când voi ajunge la aşa ceva; deşi lucram întruna. Acum ştiu că trebuie să

înfățișez rapid şi simplu materialul strâns. Ca un zidar mare din Eghipetul vechi, chemat să ridice o piramidă uriaşă, care tot aducând bolovani din Nubia şi tot grămădindu-i şi-a pierdut rânduiala socotelilor, până când vede, deodată, că are tot ce-i trebuie şi că nu i-a mai rămas decât să-i puie unii peste alții. Pe vineri cred că voi fi gata, iar duminică socotesc că sosesc la tine [la Făgăraş, în campania de redactare]"); *30 august 1933* („Tu zici […] că eu nu te înțeleg, oricât aş vrea. Îți scriu acum, deşi nu ştiu dacă, trimisă, scrisoarea mea te-ar mai găsi acolo. Ca să-ți spun că ai oarecum dreptate. Pentru zilele obişnuite. Atunci plimb degetele pe claviatura maşinii de calculat cu evlavie, ca pe nişte mătănii, şi mă bucur văzând că am scos un nou rând de cifre ce vine să apropie mai mult de învălmăşeala lumii aievea clădirea abstractă de cifre prin care m-am încercat s-o lămuresc. Şi cresc în voie bună şi încredere. Încumetându-mă să stăpânesc viața. Să însemn făgaş dinainte şi pentru cele ce vor veni abia după ani. Pentru împărtăşirea deplină şi temeinică cu ele, socotesc. Nu mai ai însă dreptate pentru zile ca cea de azi. Când a venit toamna, după altă vară pierdută. Pierdută pentru că n-am zărit cerul decât în treacăt, pentru că n-am avut parte nici de arşița câmpului şi nici de umbra odihnită a pădurilor, nici n-am uitat ceasurile pe nisipul de lângă vreun râu […] Te înțeleg, cred, acum, Ştefanio. Chinuit, pipăind aproape gratiile cuştii în care mă zăvoreşte vrerea mea de a înfăptui ceva şi voia celor care au ajuns să aibă nevoie de mine"); *9 octombrie 1933* („Îți scriu. Din nou pe hârtie de aceasta care-ți cere să-ți orânduieşti bine şi gândurile şi rândurile. Sunt şi eu chibzuit azi şi lucrez cu literă mică, dând pagini citețe. Săptămâna trecută, dimpotrivă: am umplut atunci pagini multe cu vorbe abia aruncate, mari şi învălmăşite; scrise în silă şi greu de desluşit […]"); *Berlin, 7 februarie 1934* („Hotărârea pe care ți-am spus-o mi-a scăpărat în gând primăvara trecută. Mi-a revenit uneori în vară şi toamna. Dar, cufundat în raportul pe care-l ştii, mă depărtasem în prea mare măsură de mine însumi, ca să câştig certitudini, stând față în față cu mine"); *Leipzig, 7 februarie 1935* („Profesorul [Gusti] a făcut câteva gesturi şi a început nişte vorbe cu înțelesul: ce importă, nimic. I-am furnizat ideea că volumul „dulap" cum zice Pick Pogoneanu, la care am contribuit şi eu, e un fel de pedagogie socială").

În cadrul aceluiaşi volum de corespondență, scrisori adresate lui D. Gusti, H.H. Stahl sau Tudor Vianu vorbesc la rându-le despre munca la *Date statistice asupra situației de fapt* şi semnificația ei pentru A.G. Într-o ciornă de scrisoare adresată celui dintâi la 14 octombrie 1935. A.G. scria: „Iată bilanțul celor 23 de luni trecute de la plecarea mea din țară. Am sosit ostenit şi descurajat de faptul că munca la Minister n-a ajuns să-şi dea măsura valorii. Voiam să-mi lămuresc certitudinile pe care mi le dăruise experiența de la Minister: că explorarea realității de la un anume moment a unui neam e premisa necesară a bunei organizări din momentul respectiv a statului acelui neam. Cât de cât refăcut, aci era

să gândesc consecvent sociologia în sens *militant"*. Mai timpurie, o scrisoare din Bucureşti, 18 august 1933 adresată lui H.H. Stahl vestea: „Iar Vulcănescu şi cu mine ne apropiem, în sfârşit, de mântuirea caznei noastre; aşa că nădăjduim să petrecem dumineca viitoare la Făgăraş". În sfârşit, A.G. îi scria la 29 ianuarie 1934, din Germania, lui Tudor Vianu: „Locul de la Seminarul de Sociologie, de care aveam nevoie, să pot rămâne mai departe la Bucureşti, mi-a pus la îndemână zeci de oameni, în care m-am cufundat şi pe care i-am 'înghiţit' bucuros, pricepându-i. Ieşirea în hale, timp de un an cât am fost în fruntea unei cantine studenţeşti, şi anul şi jumătate de penetrare în unele aspecte ale politicii, în administraţie, în statistică, au dat proporţii acestei cufundări în mulţime". Tot lui T. Vianu, A.G. îi scria, din Leipzig, la 14 septembrie 1935: „Întremat, am reluat în primăvara anului trecut criza de sfârşit de adolescenţă, de unde o lăsasem la intrarea în Minister sau poate chiar la intrarea în seminarul de Sociologie. Aveam 25 de ani şi nu prinsesem de veste cum îi ajunsesem".

Cinci ani mai târziu, în 1938, când D. Gusti încearcă din nou să preia conducerea Ministerului Instrucţiei şi să reformeze învăţământul din România, el i se va adresa tot lui A.G. care-şi făcea armata la Cazarma Panduri din Bucureşti. Într-o scrisoare adresată Ştefaniei Cristescu (Bucureşti, 25 martie 1938), A.G. menţionează: „M-a chemat la el [D. Gusti] pentru mâinezi. N-a mai fost dezlânat şi infantil. Mi-a spus că el e singurul om în ţară, care poate întreprinde reforma generală a învăţământului românesc, care e scadentă, acum. Mi-a schiţat planul lui şi m-a rugat să-i redactez un memoriu, pe care urmează să-l prezinte în viitoarea lui audienţă. Mi-a dat apoi o scrisoare în care cerea un concediu de 15 zile pentru mine, ca să am timp".

În economia generală a volumului *Un an de activitate*…, subcapitolul *Date statistice asupra situaţiei de fapt* îndeplineşte funcţia de a prezenta punctul de plecare al acţiunii desfăşurate de D. Gusti: situaţia învăţământului românesc de toate gradele, de stat, particular şi confesional în anul 1931/32 (în fapt, între 1921–1932). A.G. foloseşte în cadrul acestui subcapitol rezultatele ultimului recensământ anual întreprins de Oficiul de studii, documentare şi statistică al Ministerului în octombrie 1932, precum şi răspunsurile la ancheta asupra învăţământului primar din anul 1932/33 „abia încheiat" (al cărei chestionar fusese elaborat în august 1932 şi ale cărei date fuseseră culese până la 1 noiembrie 1932). Introducerea la subcapitolul *Anchete* marchează cu claritate acest fapt: „Datele statistice prezentate în capitolul 1 al părţii I din lucrarea de faţă, arată situaţia de fapt, în care se găsea şcoala de toate gradele, la venirea în fruntea Ministerului a D-lui Prof. Gusti, ajutat de D. Prof. Petre Andreiu, ca subsecretar de stat, şi de D. Prof. I.C. Petrescu, în calitate de secretar general. Ele privesc însă şcoala mai mult în ea însăşi şi mai puţin ca o instituţie socială, având multiple şi complexe legături cu societatea pe care o serveşte" (p. 356).

Este interesant de subliniat că A.G. semnalează, încă din *Introducere,* necesitatea colaborării între Oficiul de studii, documentare şi statistică al Ministerului Instrucției şi Institutului Demografic şi de Recensământ (viitorul Institut Central de Statistică). El intră astfel în rezonanță în cuprinsul volumului, cu Ing. I. Measnicoff, şef al Comisiei Statistice, implicat în Recensământul de la 1930, care, mai tăios, exprima deja punctul de vedere potrivit căruia recensământul şcolar anual efectuat de Ministerul Instrucției nu este necesar din punct de vedere strict statistic, atât el, cât şi fişierul şcolar putând fi stabilite, pe baza datelor pe care acesta le acumulează regulat, de către Institutul Demografic. Concluzia lui Measnicoff era următoarea: „Recensământul şcolar este util numai din punct de vedere al faptului că pune în legătură Corpul Didactic cu populația o dată pe an, ceea ce constituie cea mai bună propagandă pentru învățământ“ (p. 1022).

Legea Institutului Central de Statistică de la 1 iulie 1941 va încadra la I.C.S. serviciile statistice de pe lângă Ministerul Culturii Naționale şi al Cultelor şi de pe lângă Ministerul Justiției, precum şi Direcția Statisticii Financiare de pe lângă Ministerul de Finanțe. Iar decizia nr. 27.433 din 11 aprilie 1942 îl va delega pe A.G. cu „conducerea Oficiului de Studii şi Publicațiuni şi a statisticii învățământului, cultelor şi artelor“ (*Dezlegări de atribuții,* „Cronicarul Institutului Central de Statistică“, an I (1942), nr. 1 (1 august), p. 21). În felul acesta, episodul *Date statistice asupra situației de fapt* continuă să hrănească din adânc cercetarea statistică a lui A.G., care va aborda, nu o dată, problemele ştiinței de carte în România.

Secția II. *Doctrină şcolară şi culturală* a volumului cuprinde contribuții numeroase datorate lui D. Gusti, C. Rădulescu-Motru, Petre Andrei, Stanciu Stoian etc. Dintre ele, sunt îndeosebi legate de anchetele statistice din secția I textele D. Gusti. *Obligativitate şi frecvență şcolară* (care reprezentase *Cuvântul înainte* al unui *Anuar al învățământului primar* elaborat în cursul aceluiaşi an sub conducerea lui I.C. Petrescu; p. 569–594; şi la care e probabil, în lumina pasajului de declarație citat mai sus, că A.G. a contribuit substanțial) şi Prof. I.C. Petrescu. *Realități şi perspective în domeniul şcoalei primare* (p. 606–703).

Secția III. *Realizări în domeniul şcoalei şi al culturii* întruneşte contribuții privitoare la învățământul primar şi normal (ale lui Stanciu Stoian şi Ap. Culea), învățământul secundar (*Colegiul Național Sf. Sava: clasa Marelui Voievod de Alba Iulia);* învățământul superior *(Cetatea Universitară din București)* şi viața culturală (*Şcoli țărăneşti pentru fruntaşii satelor; Şcoala țărănească de la Sighet; Ziua cărții şi Congresul cărții; Instituirea unei zile a apelor; Cum s-a organizat ziua sădirii pomilor în 1933; Dezvoltarea teatrului sătesc şi de copii* etc.; toate materialele sunt datorate lui Ap. D. Culea).

În sfârşit, în secția IV sunt publicate *Legea pentru Fundațiile Culturale Regale* (p. 1455), un *Proiect de lege a Organizării Culturale* (p. 1455–1463), un

Anteproiect de lege pentru reforma învățământului primar (p. 1464–1500), un *Proiect pentru reforma programei școlii primare* (p. 1501–1545) și un *Anteproiect de lege pentru învățământul secundar tehnic* (p. 1546–1562).

Reformele propuse de D. Gusti nu au fost însă votate în Parlament şi uriaşa muncă pentru care depune mărturie, între alte publicații, volumul *Un an de activitate*... a rămas fără efect imediat. De aici descurajarea şi osteneala (alternând cu convingerea utilității pe termen lung) exprimate de A.G. în scrisorile sale. Ce este mai regretabil e însă faptul că volumul *Un an de activitate*... a rămas el însuşi necunoscut publicului larg căruia îi fusese, în fapt adresat. Multe din ideile cuprinse în el își păstrează de altfel valabilitatea, fie în chiar forma în care au fost exprimate, fie ca punct de plecare pentru o viziune plural armonioasă a modului în care învățământul de toate tipurile şi gradele din România poate conlucra la combaterea destrămării şi descurajării generațiilor tinere şi la o mai sigură dezvoltare economică a țării, probleme de care ne ciocnim, altfel dar în aceeaşi măsură, şi astăzi.

Nu este mai puțin adevărat că munca depusă la Minister şi lămurirea dobândită prin redactarea, în ritm forțat, a *Datelor statistice asupra situației de fapt* (care e prima înfățişare de acest fel şi de asemenea amploare a învățământului din România) vor fi unul din factorii decisivi în alegerea de către A.G. a subiectului tezei sale de doctorat: *Die Information der Staatsführung und die überlieferte Soziologie* (Informarea conducerii statului şi sociologia contemporană). Grație acestei experiențe, A.G. a fost pus în situația de a gândi asupra modalităților optime de informare a conducerii de stat cu privire la una din problemele cheie ale culturii şi modernizării României; asupra felului în care se opun, întretaie şi întreține politica şi cercetarea precisă întreprinsă de departamente; şi asupra sarcinilor care revin sociologiei în lumina acțiunii generale întreprinse de D. Gusti, în care partea de reuşită şi eşecul se împletiseră atât de strâns. Despre importanța lucrării pe care o reproducem aici şi legătura ei strânsă cu teza de doctorat elaborată ulterior în Germania, A.G. a scris, cu un an înainte de a muri în închisoare. într-una din declarații: „Bibliotecar al Seminarului de Sociologie din toamna 1930, am câştigat aprecierea Prof. Gusti muncind intens, atât la Seminar, cât şi la Institutul Social. M-a luat şef de cabinet în anul cât a deținut portofoliul de Ministru al Instrucției (1932–33). Două experiențe din această vreme au decis țelul activității mele ştiințifice: participarea la cercetarea unui sat în vara 1931 şi însărcinarea primită în 1933 de a desprinde din statistica învățământului pe anii 1921–1932 starea învățământului public în acel interval. Am înțeles atunci că o bună documentare prin cercetări sociale şi prin statistică poate spori eficiența administrației. Că documentarea temeinică poate avea un rol mai de seamă decât oriunde altundeva la popoare, cum e al nostru, pentru care administrația şi statul mai au multe de făcut în materie de sănătate publică, de instrucție, de economie,

de ridicare a țărănimii [şi] de dezvoltare a oraşelor. Bursa de studii în Germania (1933–36), pe care Institutul Social mi-a obținut-o de la Fundația Rockefeller, mi-a îngăduit să citesc şi să mă pregătesc în această materie. Am căutat să cunosc diferitele procedee de culegere, de prelucrare şi interpretare a documentării cu privire nu numai la sate, ci şi la celelalte unități teritoriale; la regiuni, la oraşe sau la unitățile economice şi sociale; la întreprinderi, la societăți, la familie precum şi cu privire la bunuri. Teza de doctorat (1936) poartă titlul 'Die Information der Staatsführung und die überlieferte Soziologie' (Ce poate da Sociologia de până acum pentru documentarea conducerii de stat)" (A.G., *Declarație,* 8–VI–1950, Arhivele S.R.I., Dos. 40.002, vol. 111, f. 84–103 ms).

Pe un alt plan, munca de documentare cu privire la situația învățământului pe plan internațional îl va determina pe A.G. să reflecteze, încă din anii studiilor în Germania, la crearea unei Universități populare la Bucureşti şi la diversificarea modernă a acțiunii culturale în România. La primirea „volumului dare-de-seamă" (*Un an de activitate...*) şi a *Curierului Echipelor,* în 10 octombrie 1935, la Leipzig, el îi scrie lui D. Gusti, care fusese numit directorul „Fundației Regale Principele Carol" dedicată răspândirii culturii în popor, o scrisoare (a cărei ciornă s-a păstrat şi apare în volumul A. Golopenția. *Ceasul misiunilor reale,* de care vorbeam mai sus) unde vorbeşte despre necesitatea cunoaşterii directe, de către specialişti români judicios selecționați pentru călătorii de studii, a şcolilor superioare țărăneşti din Danemarca, a Universităților populare din Anglia, Austria, Germania, a taberelor de lucru ale tineretului şcolar din Bulgaria sau Germania. A.G. scria, între altele: „Pentru toate aceste întreprinderi şi în vederea generalizării educației spiritului de răspundere ar trebui format un rând de viitori conducători de tabere de lucru, de universități populare, de şcoli sup[erioare] țărăneşti. Ar trebui ca atare aleşi cei care ar putea munci în această operă şi câştigate din vreme mijloacele ca să cunoască şcoli sup[erioare] țărăneşti în Danemarca, univ[ersități] populare în Anglia, Germania, Austria, lagăre de lucru în Bulgaria, Germania. La o bună informație prealabilă şi alegerea unui moment bun sunt suficiente şederi de 2–3 luni. Pentru Germania am câştigat un rând de legături; ați primit la vreme invitația la Congresul de servicii de lucru de la Sofia? Am aflat prea târziu despre el, dar nu ar fi bine să trimiteți pe cineva la Sofia să stabilească legături cu 'turiştii tineri bulgari' sau şi mai bine să invitați pe unul din conducătorii lor pentru câteva zile pentru a pune la cale trimiterea unui grup în 'trudova povi[…]' (adrese v-aş putea trimite eu)? Dacă ar fi posibil v-aş propune chiar să-i dați un concediu de două luni lui Neamțu prin mijlocul iernii; cred că i-ar face bine să dea o raită prin Germania; l-aş putea pune în legătură cu mulți oameni interesanți pentru ce vrem noi şi ar cunoaşte un rând de întreprinderi similare sugestive".

Nu putem încheia aceste comentarii fără a sublinia că, în titlul contribuției de față, cuvintele *situația de fapt* anunță şi prefigurează o dimensiune esențială a studiilor publicate de A.G.: aceea de a da o prezentare realistă, de sinteză, a problemelor scadente făcând astfel posibilă intervenția creatoare precisă a organelor de stat. Ca subtitlu, sintagma *situația de fapt* ar putea astfel fi alăturată oricăruia dintre articolele şi studiile cuprinse în acest volum

GRADUL DE MODERNIZARE AL REGIUNILOR RURALE ALE ROMÂNIEI

Publicat în „Sociologie românească" IV (1939), 4–6 (aprilie-iunie), p. 209–217. Semnat Anton Golopenția. Apare la rubrica *Cercetări.*

În nota 2, A.G. se referă, fără a o numi, la ancheta sociologică *60 sate românești,* pe care a condus-o împreună cu D.C. Georgescu. Publicarea ei era prevăzută în cadrul seriei de lucrări prin care Şcoala sociologică de la Bucureşti întâmpina al XIV-lea Congres Internațional de Sociologie (Preşedinte: D. Gusti), care urma să aibă loc la Bucureşti între 29 august şi 4 septembrie 1939. Izbucnirea celui de al II-lea război mondial a zădărnicit aceste planuri şi a întârziat apariția celor *60 de sate.* Lucrarea a fost tipărită abia în anii 1941–1942 şi însumează patru volume structurate după cum urmează: *60 sate românești.* Anchetă sociologică condusă de Anton Golopenția şi Dr. D.C. Georgescu**. Vol. I.** *Populația* [Cuprinde: *Starea de azi a satului românesc, studiu introductiv* (Prof. D. Gusti), p. V–XI; *Istoricul cercetării* (Prof. D. Gusti), p. XIII–XVI; *Populația* (Athanase Georgescu), p. 3–94; *Mişcarea populației* (I. Chibulcuteanu), p. 95–143]. **Vol. II.** *Situația economică* [Cuprinde: *Evoluția de după război a proprietății agricole* (Ing. I. Measnicov), p. 9–41; *Situația economică prezentă* (Ing. Agr. P. Stănculescu şi C. Ştefănescu), p. 45–292]. **Vol. IV.** *Contribuții la tipologia satelor românești. Sate agricole, sate pastorale* [Cuprinde: **A.** *Sate de șes:* 1. *Șepreuș.* Un sat de agricultori din Şesul Tisei (Miron Constantinescu), p. 1–15; *Jdioara.* Un sat de agricultori din Banat (C.G. Pavel), p. 16–25; 3. *Perieți.* Un sat de muncitori agricoli din Ialomița (Ovidiu Bârlea şi Gh. Reteganul), p. 26–43; *Văleni.* Un sat din Stepa Basarabiei (Al. Ştirbu), p. 44–52; *Stoeșești.* Un sat cu moşie boierească din Tutova (Mircea Tiriung, M. Dobre şi Ghenuță Coman), p. 53–64; 5. *Corcmaz.* Un sat de baltă din Basarabia de miază-zi. Cu o privire generală asupra satelor româneşti din jud. Cetatea-Albă aşezate în Balta Nistrului (Mircea Tiriung), p. 65–89; 7. *Chirileni.* Un sat de plugari din Bălți (Gheorghe Meniuc), p. 90–100; 8. *Slobozia-Pruncului.* Un sat de mici agricultori din Bucovina (Mircea Tiriung), p. 101–118; **B.** *Sate de munte:* 1. *Mărul.* Un sat de munte din Banat (C.G. Pavel), p. 119–130; 2. *Bârsești.* Un sat răzăşesc din nordul Vrancei (Yolanda Nicoară), p. 131–179. **Vol. V.** *Contribuții*